

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΜΑΥΡΗ ΒΙΒΛΟΣ

ΔΙΩΓΜΩΝ ΚΑΙ ΜΑΡΤΥΡΙΩΝ

ΤΟΥ

ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

(1914-1918)

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1919

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Α. ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΥΠΕΡ
ΤΩΝ ΜΕΤΑΤΟΠΙΣΘΕΝΤΩΝ ΕΛΛΗΝ. ΠΑΘΟΥΣΜΩΝ

Σεβασμιώτατε,

Ἡ ἡμετέρα Ἐπιτροπὴ ὑποβάλλει τῇ Ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι ὅτι ἡ ἐκ τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιεπισκοπῆς τῆς Ἱ. Συνόδου ἀρχιμ. κ. Διονυσίου Μηνᾶ καὶ τῶν ἀξιοτίμων κ.κ. Στ. Καραθεοδωρῆ καὶ Μ. Θεοτοκᾶ καταρτισθεῖσα εἰδικὴ Ἐπιτροπεία πρὸς σύνταξιν Μαύρης Βίβλου τῶν διωγμῶν καὶ τῶν μαρτυριῶν τοῦ ἐν Τουρκίᾳ Ἑλληνισμοῦ ἀπεπεράτωσε τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῇ ἐντολὴν, τῇ συνεργασίᾳ τοῦ Ὑπογραμματέως τῆς Ἱ. Συνόδου ἱερολ. κ. Γερμανοῦ Ἀθανασιάδου. Ἐκδίδουσα δὲ νῦν τύποις, ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστὶ, τὴν Βίβλον ταύτην, συνταγεῖσαν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐπισήμων ἐγγράφων προσφέρει αὐτὴν τῷ πεπολιτισμένῳ κόσμῳ, ὅστις τόσον φιλόνητον ἐνδιαφέρον ἐπεδείξατο ὑπὲρ τῶν παθόντων ἀδελφῶν ἡμῶν.

Ἐπὶ τούτοις διατελῶ τῆς ὑμετέρας Σεβασμιότητος ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός

Ὁ πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς

† Ὁ Αἴνου **ΙΩΑΚΕΙΜ**

Ἐν Πέραν τῇ 12 Ἀπριλίου 1919.

Τῷ Σεβασμιωτάτῳ
Ἀναπληρωτῇ Τοποτηρητῇ
τοῦ Οἴκουμ. Θρόνου
Μητροπολίτη Καισαρείας
κ. ΝΙΚΟΛΑΩ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τὸ σύνολον τῶν αἰσθημάτων, ιδεῶν, ἀρχῶν καὶ πεποιθήσεων ἔθνους τινὸς καταρτίζει τὸν χαρακτήρα, ἀποκρυσταλλώνει τὴν νοοτροπίαν καὶ διακρίνει ἐν γένει τὸν ψυχολογικὸν αὐτοῦ βίον, πᾶσα δὲ καθόλου τοιαύτη ἢ τοιαύτη ἐκδήλωσις τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ εἶνε κατ' εὐθείαν ἀνάλογος πρὸς τὴν ἀποκρυσταλλωθείσαν ἤδη νοοτροπίαν καὶ τὸν καταρτισθέντα χαρακτήρα καὶ ἀποτελεῖ ἀπλοῦν ἀντικατόπτρισμα τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς. «Ἡ ζωὴ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκδηλώσεις τοῦ πολιτισμοῦ λαοῦ τινος, λέγει ὁ Gustave le Bon, εἶνε ἀπλὴ ἀνταύγεια τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, εἶναι αἱ ὁραταὶ γραμμαὶ πράγματος τινος ἀοράτου μὲν, πλὴν πραγματικοῦ. Τὰ ἐξωτερικὰ γεγονότα δὲν εἶνε ἢ ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῆς ἐσωτερικῆς ὑποδείξεως, ἢ ὁποία καθορίζει αὐτά».

Τοῦτο ἀποτελεῖ λόγον σοβαρὸν καὶ ἀποχρῶντα ὥστε νὰ καθίσταται ἀπολύτως ἀδύνατος πᾶσα οὐσιώδης μεταβολὴ καὶ πᾶσα αἰσθητὴ ἀλλοίωσις τοῦ ἐθνικοῦ χαρακτήρος καὶ τῆς ἐθνικῆς νοοτροπίας. Ἐὰν δὲ οὕτως ἢ ἄλλως ἤθελεν ἐπέλθῃ καὶ παρατηρηθῇ ποιά τις μεταβολὴ, αὕτη θὰ ἀφορᾷ πάντως ὄχι τὸ ἐσωτερικὸν ἀλλὰ τὸ ἐξωτερικὸν τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς, ὄχι τὸν χαρακτήρα καὶ τὴν ἐσωτερικὴν φύσιν τοῦ ἔθνους ἀλλὰ μόνον τὰ μέσα καὶ τὸν

τρόπον τῆς ἐκδηλώσεως αὐτῆς. Μία ὁμοίως τοιαύτη μεταβολὴ εἶνε ὅλως ἀσήμαντος.

Τὴν ἀλήθειαν τῶν ἀνωτέρω σκέψεων διαβλέπομεν καὶ ἐν τῷ τουρκισμῷ. Ὁ τουρκισμὸς ἀποτελεῖ ἔθνος διαπνεόμενον ὑπὸ ὀρισμένων πεποιθήσεων καὶ ἀρχῶν καὶ ἔχον ἰδίαν ἰδεολογίαν καὶ αἰσθηματολογία. Οἱ πρωτοπορήσαντες ἐν τῇ θρησκευτικῇ καὶ τῇ πολιτικῇ αὐτοῦ ἰστορία, δι' ὧν ἐσκέφθησαν καὶ ἐκήρυξαν καὶ ἐπραξαν, διεχάραξαν εἰς αὐτὸν βαθύτατα τὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι καὶ ἐνεργεῖν, καθώρισαν τὸν βαθμὸν καὶ τὸ εἶδος τῆς ἠθικῆς διαπλάσεως καὶ πολιτικοκοινωνικῆς μορφώσεως τῶν τούρκων καὶ ὑπέδειξαν εἰς αὐτοὺς τὰ μέσα τῆς περαιτέρω διαγωγῆς καὶ πολιτείας αὐτῶν. Οἱ τελευταῖοι δὲ οὗτοι, πιστοὶ θεματοφύλακες τῶν ὅσα παρέλαβον, ἐξηκολούθησαν διὰ μέσου τῶν αἰῶνων κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον σκεπτόμενοι καὶ ἐνεργοῦντες καὶ τοιουτοτρόπως κατηρτίσθη ὁ ψυχολογικὸς βίος καὶ ἀπεκρυσταλλώθη ἡ νοοτροπία καὶ ὁ χαρακτήρ τοῦ τουρκικοῦ ἔθνους. Ὁ λόκληρος οὗτος ὁ ψυχολογικὸς βίος δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ μεταβληθῇ καὶ μάλιστα τόσον ἀποτόμως, ὅσον ἐφαντάσθησάν τινες, καὶ ἐντὸς ἐλαχίστου χρονικοῦ διαστήματος, διότι ἀποτελεῖ τὴν ψυχὴν τοῦ τουρκικοῦ ἔθνους καὶ ἐπομένως μένει κατ' οὐσίαν ἀμετάβλητος. Ἀποδεικνύεται τοῦτο ἐναργέστατα ἐκ τῶν κατὰ καιροὺς γενομένων ἐγκεντρίσεων καὶ ἐμβολιασμῶν — ὑπὸ τὸ ὄνομα «**μεταρρυθμίσεις**» ἐν τῇ τουρκικῇ ἰστορίᾳ ἀναφερομένων —, τοὺς ὁποίους ὑπὸ τὸ κράτος τῆς βίας καὶ τὴν πίεσιν τῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων ἐξηναγκάζετο ἡ Τουρκία νὰ ἀποδεχθῇ ὑπίσχυονμένη ἐκάστοτε τὴν εἰσαγωγὴν μεταρρυθμίσεων καὶ τὴν πρόσκλησιν ξένων διοργανωτῶν. Δὲν παρήρχετο ὁμοίως ὀλίγον διάστημα καὶ αἱ τόσον πανδήμως

διακηρυττόμεναι ὑποσχέσεις αὐτῆς ἐλησμονοῦντο. Ἦτο ἡ ἐπικράτησις μιᾶς ἀληθείας, ἡ ὁποία πρὸς στιγμὴν παρεωρᾶτο: ὅτι δηλ. ἔθνος τι δὲν δύναται νὰ καταφύγῃ εἰς ἄλλα πρότυπα καὶ ζητήσῃ ξένους διοργανωτὰς, ἐφ' ὅσον δὲν κατέχει ἐν ἑαυτῷ τὰς ἀπαιτούμενας ἰκανότητας πρὸς ἀπομίμησιν τῶν προβαλλομένων προτύπων καὶ ἐφαρμογὴν τῶν διοργανουμένων σχεδίων. Ἄλλ' ἦτο κυρίως καὶ ἡ ἀντίδρασις, τὴν ὁποίαν ὁ χαρακτήρ καὶ ὁ καθόλου ψυχολογικὸς βίος τοῦ τούρκου ἀντέτασεν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐφαρμογῆς μεταρρυθμίσεων, προτιμῶντος μᾶλλον νὰ καταστραφῇ παρὰ νὰ ὑποστῇ μεταβολὴν, τὴν ὁποίαν ἐδικαιολογεῖ καὶ ἀπῆτει ὁ πολιτισμὸς καὶ ἡ πρόοδος.

Ἡ τελευταία μάλιστα ἀπόπειρα εἰς τοιαύτας μεταρρυθμίσεις, ἡ γενομένη διὰ τῆς ὑπὸ τῶν Νεοτούρκων ἀναστηλώσεως τοῦ Συντάγματος (1908), ἀπέδειξεν ὅτι δὲν εἶνε εὐκόλον πρᾶγμα νὰ μεταβάλλῃ τις ὀρισμένην ψυχολογίαν καὶ νοοτροπίαν λαοῦ, τὰς ὁποίας καὶ θρησκεία καὶ παράδοσις καὶ ἀγῶνες βαρεῖς καὶ πολλάκις αἱματηροὶ καὶ χρόνος καὶ τὰ πάντα ἐσφυρηλάτησαν, ἐστερέωσαν καὶ καθιέρωσαν. Οἱ Νεότουρκοι, εὐθαρσεῖς καὶ γνήσιοι ἀντιπρόσωποι τῆς τουρκικῆς ψυχολογίας καὶ νοοτροπίας καὶ ἐμπεποτισμένοι τὰς ἀρχὰς τοῦ Νιτζεϊσμοῦ, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀπεκάλυψαν τί ἐννοοῦσιν ὑπὸ τὸ ἀναστηλωθὲν σύνταγμα καὶ τί ὑποκρύπτουσιν ὑπὸ τὰς κατὰ κόρον καὶ ὅλως ἀναξίως κηρυττομένας ὑπ' αὐτῶν εὐγενεῖς ἀρχὰς τῆς ἰσότητος, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀδελφοποιήσεως. Ρίψαντες κάτω τὴν προσωπίδα ὁμολόγησαν παρρησίᾳ ὅτι τὸ πρόγραμμα αὐτῶν ἀπέβλεπεν εἰς τὴν βαθμιαίαν ἐξόντωσιν τῶν μὴ μουσουλμανικῶν στοιχείων καὶ εἰς τὴν ἴδρυσιν ἔπειτα καὶ στερέωσιν καθαρῶς τουρκικοῦ κράτους. Ἦτο ἡ φωνὴ τῆς τουρκικῆς αὐτῶν ψυχῆς, καὶ τὴν φωνὴν ταύτην ἦτο ἀδύνατον νὰ καταπνίξωσιν. Ἦτο ἡ ἐκδήλωσις τοῦ τουρκικοῦ αὐτῶν χαρα-

κτῆρας καὶ τὸν χαρακτήρα τοῦτον δὲν ἠδύνατο νὰ περιφρο-
νήσῃ. Καὶ τὸ σύνταγμα λοιπὸν ἀπέτυχε, διότι ὡς πολι-
τικῇ μεταρρυθμίσις ἀπέβλεπε μόνον εἰς μεταβολὴν τινὰ τῶν
ἐξωτερικῶν τύπων καὶ δὲν ἤπτετο αὐτῆς ταύτης τῆς ἐθνικῆς
ψυχῆς τοῦ τουρκισμοῦ.

Ἐν τῇ μεταξὺ ὁμως ὑπῆρξαν μεγάλα τὰ μαρτύρια,
ὅσα ὑπέστησαν τὰ ὑπὸ τὸν τουρκικὸν ζυγὸν ἐπὶ αἰῶνας
ἀλλοκλήρους. Ἔχσαντα μὴ μουσουλμανικὰ στοιχεῖα καὶ ἀπέ-
βησαν φοβεραὶ δι' αὐτὰ αἱ πιέσεις μιᾶς τοιαύτης νοοτρο-
πίας καὶ ψυχολογίας τοῦ τουρκισμοῦ. Ἰδιαζόντως δὲ τὸ
μαρτυρολόγιον τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς
πτώσεως τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας καὶ ἐξακολουθῆσαν
ἀδιακόπως μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν, ὑπῆρξεν ὅλως ἀφάν-
ταστον. Αἱ φρικαλεαὶ σκηναὶ, αἱ ὁποῖαι διεδραματίσθη-
σαν κατὰ τὰς τρεῖς πρώτας ἡμέρας τῆς ἀλώσεως τῆς Κων-
σταντινουπόλεως, ἦσαν τὸ σκληρὸν προοίμιον τῆς μαύρης
καὶ τραγικῆς ἱστορίας τοῦ ἐν Τουρκίᾳ Ἑλληνισμοῦ. Τὸ ἐλ-
ληνικὸν αἷμα ἔρρευσε πλειστάκις ποταμηδὸν, ἢ τιμὴ τῆς
Ἑλληνίδος παρεβιάσθη ἀσυστόλως, ἢ θρησκεία τοῦ Ἑλ-
ληνος περιεφρονήθη, ἢ ἔθνικὴ καὶ ἀτομικὴ αὐτοῦ περιου-
σία ἐδρώθη καὶ ἐληστεύθη. Καὶ ἡ κατάστασις αὕτη διήρ-
κεσε μέχρι τῆς ἀναστηλώσεως τοῦ συντάγματος, ὅποτε
οἱ Νεότουρκοι γνωρίζοντες ὅτι οἱ ἐν Τουρκίᾳ Ἕλληνες
ἀποτελοῦσι τὴν μᾶλλον προηγμένην καὶ ἐκπολιτιστικὴν
ἐθνότητα, πρὸς ἣν δυσκόλως ἠδύνατο νὰ συναγωνισθῶσι
καὶ φοβούμενοι ἐπομένως τὴν μεγάλην αὐτῆς ἐπιρροὴν καὶ ἐ-
πίδρασιν ἤρξαντο καὶ αὐτοὶ εὐθύς ἐξ ἀρχῆς στρεφόμενοι
ἐναντίον αὐτῆς. Ἐδημιουργήθη ἐν πρώτοις καθ' ὅλην τὴν
αὐτοκρατορίαν ἀτμόσφαιρα μίσους καὶ περιφρονησεως
πρὸς τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον, συνέπεια τοῦ ὁποίου ὑπῆρ-
ξεν ἡ παραβίασις τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ καὶ δὴ καὶ τοῦ ἐκ-
κλησιαστικοῦ καθεστῶτος τοῦ Οἴκου. Πατριαρχεῖον, ἢ

κατάστρατήγησις καὶ ἡ ἀνθαίρετος ἐρμηνεία καὶ ἐφαρ-
μογὴ τοῦ περὶ βουλευτικῶν ἐκλογῶν νόμου, ἢ ἐπιβολὴ
καταναγκαστικῶν φόρων καὶ εἰσφορῶν, ὁ ἀφοπλισμὸς τῶν
Ἑλλήνων καὶ ὁ ἐξοπλισμὸς τῶν τούρκων, ὁ καταρτισμὸς
τουρκικῶν συμμοριῶν, ὁ θρησκευτικὸς προσηλυτισμὸς
πρὸς παραπλάνησιν καὶ ἐξισλάμισιν τῶν ἀπλουστέρων,
ἢ ἀμείλικτος ἐφαρμογὴ ἐμπορικοῦ ἀποκλεισμοῦ καὶ ἢ ἐπί-
σημὸς διακήρυξις σεισαχθείας, δηλ. ἢ ἀπαγόρευσις ὅπως
οἱ τούρκοι πληρώνωσιν οἵανδήποτε πρὸς τοὺς χριστιαν-
νοὺς ὀφειλὴν αὐτῶν.

Ὁ ἐπισυμβὰς βαλκανικὸς πόλεμος παρέσχεν εἰς τοὺς
Νεοτούρκους καὶ καθόλου εἰς τὸ τουρκικὸν ἔθνος τὴν ἐπιζη-
τουμένην εὐκαιρίαν ὅπως ἐπεκτείνωσι τὸν κατὰ τῶν Ἑλ-
λήνων διωγμὸν. Τὰ ἐκ λαζῶν, κίρκασιῶν καὶ ἀράβων
ἐθελοντικὰ τάγματα ἠρήμωσαν τὴν Α. Θράκην ἰδίως, καὶ
αἱ χρηματικαὶ ἀφαιμάξεις ἀφήρσαν καὶ τὴν τελευταίαν
οἰκονομικὴν ἰκμάδα τῶν Ἑλλήνων τῆς αὐτοκρατορίας καὶ
ὡσεὶ μὴ ἤρκουσαν ταῦτα πάντα ἐπηκολούθησε τῷ 1914 κα-
ταναγκαστικὸς διωγμὸς. Καὶ ἐφηρμόσθη τότε σατανικώτα-
τον σχέδιον ἀγρίου διωγμοῦ καὶ ἐξετοπίσθησαν ἠβηδὸν
ὀλόκληροὶ ἑλληνικοὶ πληθυσμοὶ τῆς Θράκης καὶ τῶν πα-
ραλείων τῆς Μ. Ἀσίας ἀνερχόμενοι εἰς 284172 ψυχῶν.
Πλείστοι τῶν κατοίκων ἐφονεύθησαν, πολλαὶ γυναῖκες καὶ
νεάνιδες παρεβιάσθησαν, οἰκίαι καὶ κτήματα ἐπυρπολή-
θησαν ἢ κατεσχέθησαν ὑπὸ τούρκων μεταναστῶν, ὀλό-
κληροὶ κινήται περιουσίαι διηρπάγησαν.

Τὸ κακὸν ἐκορυφώθη κατὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον,
ὅτε πλείσται ἑλληνικαὶ ἐπαρχίαι τῆς αὐτοκρατορίας ἐ-
κλονίσθησαν ἐκ θεμελίων ἢ καὶ ἐντελῶς κατεστράφησαν.
Ἐἶνε ἀνεκδιήγητα τὰ δεινοπαθήματα, τὰ ὁποῖα ὑπέστη-
σαν οἱ ἐκδιωχθέντες ἐκ τῶν ἐστιῶν αὐτῶν Ἕλληνες.
Διεσκορπίζοντο οἱ δυστυχεῖς οὗτοι εἰς χωρία καθαρῶς

τουρκικά: ἠμποδίζετο εἰς αὐτοὺς ἢ ἐκ μέρους τῶν Πα-
 τριαρχείων διανομὴ βοηθημάτων, ἐστεροῦντο ἐκκλησιῶν
 καὶ ἱερέων καὶ πάσης καθόλου ἀπὸ τῆς θρησκείας ἀ-
 πορρευούσης παραμυθίας καὶ ἐξηναγκάζοντο διὰ τοιούτων
 καὶ ἄλλων μέσων εἰς ἐξισλάμισιν. Τοιοῦτοτρόπως δὲ πλη-
 θυσμὸς ὁμογενῆς ἐκ 490063 ψυχῶν, διασπαρείς ἀνὰ τὰ
 ὄρη, τὰς χαράδρας καὶ τὰ τουρκικὰ χωρία, ὑπέστη ἐν τοῖς
 πλείστοις τὸν ἐξ ἀσιτίας, τοῦ ψύχους καὶ τῶν στερή-
 σεων ἐν γένει θάνατον.

Τοιαύτη ὑπήρξεν ἡ φρικώδης τραγωδία τοῦ ἐν Τουρκίᾳ
 Ἑλληνισμοῦ ἀπὸ τοῦ βαλκανικοῦ κυρίως πολέμου καὶ ἐφέ-
 ξης, καὶ τῆς τραγωδίας ταύτης τὴν Μαύρην Βίβλον, περι-
 γράφουσαν διὰ ζοφερῶν χρωμάτων τὰ μαρτύρια, τὰ βιά-
 σανα καὶ τοὺς διωγμοὺς τοῦ ὁμογενοῦς στοιχείου, παρα-
 δίδει τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον εἰς τὸν ἔλεγχον καὶ τὴν
 κρίσιν τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου μετὰ τῆς σαφοῦς καὶ
 ρητῆς δηλώσεως ὅτι, χωρὶς οὐδὲν νὰ διαστρέψῃ, οὔτε νὰ
 ἐπινοήσῃ, οὔτε νὰ μεγαλοποιήσῃ, ἀντιγράφει ἀπλούστατα
 μίαν εἰκόνα, τὴν ὁποίαν τουρκικὴ κυβέρνησις καὶ τουρκι-
 κὸς λαὸς ἀπαίσίως ζωγραφίσαντες προέβαλον ἔπειτα ἐν
 περιόπτῳ θέσει τῆς ἐρυθρᾶς τοῦ ἔθνους αὐτῶν πινακο-
 θήκης. Οἱ ἀναγνώσοντες τὰς κατωτέρω σελίδας τῆς πα-
 ρούσης Μαύρης Βίβλου θέλουσι συνομολογήσῃ μίαν ἀλή-
 θειαν, ὅτι λαὸς ἐμπνεόμενος ὑπὸ τοιούτων ἀγρίων ἐνστίκτων
 καὶ ἔχων χαρακτῆρα ἀπαίσιον δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ δια-
 νοίξῃ εἰς ἑαυτὸν τὴν ὁδὸν τῆς προόδου, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον
 νὰ ἀποβῇ εἰς τοὺς ἄλλους διδάσκαλος καὶ ἀρχηγός.

καὶ ἀποβῇ εἰς τοὺς ἄλλους διδάσκαλος καὶ ἀρχηγός.
 καὶ ἀποβῇ εἰς τοὺς ἄλλους διδάσκαλος καὶ ἀρχηγός.
 καὶ ἀποβῇ εἰς τοὺς ἄλλους διδάσκαλος καὶ ἀρχηγός.
 καὶ ἀποβῇ εἰς τοὺς ἄλλους διδάσκαλος καὶ ἀρχηγός.

ΜΕΡΟΣ Α΄.

ΟΙ ΔΙΩΓΜΟΙ ΚΑΙ ΤΑ ΜΑΡΤΥΡΙΑ

ΤΟΥ ΕΝ ΘΡΑΚΗ

ΟΜΟΓΕΝΟΥΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Α΄.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Ἡ ἐπαρχία αὕτη περιλαμβάνουσα 52 κοινότητες καὶ πληθυσμὸν 51196 ψυχῶν ὑπέστη τὰς φρικαλεότητας τοῦ Βαλκανικοῦ πολέμου καὶ τοῦ ἀγρίου διωγμοῦ τοῦ 1914, ὡς καὶ τὰς σκληρὰς συνεπείας τῆς τουρκοβουλγαρικῆς συμμαχίας (κατὰ Σεπτέμβριον 1915). Πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ θίξῃ τὴν θρησκευτικὴν καὶ ἐθνικὴν φιλοτιμίαν τοῦ ὀρθοδόξου ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ τῆς πόλεως καὶ τῆς ἐπαρχίας Ἀδριανουπόλεως, ἀνηλεεῖς δαρμοί, ἀδικαιολόγητοι συλλήψεις καὶ φυλακίσεις φιλησύχων προκρίτων γενόμεναι κυρίως χάριν ἀργυρολογίας, διαρπαγαῖ περιουσιῶν, βάνανσος κατάσχεσις καὶ ἐπίταξις οἰκῶν καὶ καταστημάτων καὶ βιαία ἐν αὐτοῖς, κατακτητικῶ δῆθεν δικαιώματι, ἐγκατάστασις στρατοῦ, ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἦσαν ὡς τόσα μέσα, τὰ ὅποια ἡ βουλγαρικὴ κατοχὴ ἐφέυρε πρὸς ἐξόντωσιν τοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ ἑλληνικοῦ στοιχείου, συννυπουργούντων εἰς τοῦτο καὶ αὐτῶν τῶν ἀνωτάτων κυβερνητικῶν ὑπαλλήλων. Κατὰ τὴν γενομένην δὲ ἀνακατάληψιν τῆς Ἀ. Θράκης καὶ τῆς Ἀδριανουπόλεως (Ἰούλιος 1913), ὁ ἑλληνικὸς πληθυσμὸς καὶ μάλιστα ὁ τῆς ὑπαίθρου χώρας ἐδοκιμάσθη σκληρῶς ὑποστὰς παντοίας κακώσεις ἐκ μέρους

τουρκικῶν ἀτάκτων σωμάτων καὶ περιοίκων χωρικῶν, μὴ ἐξαιρουμένου καὶ αὐτοῦ τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ. Κατὰ Μάρτιον τοῦ 1914 ἤρξατο καὶ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ ὁ ἀμείλικτος διωγμός, ὅστις ὑπὸ τὰ ὄμματα καὶ τὰς ἀμέσους διαταγὰς καὶ ἐμπνεύσεις αὐτοῦ τοῦ νομάρχου Ἀδριανουπόλεως Χατζῆ Ἀδῆλ βέη διοργανωθεῖς, ὑπὸ κυβερνητικῶν δὲ ὑπαλλήλων διευθυνόμενος καὶ ὑπὸ σμήνους καὶ ἄλλων καὶ ἰδίως ἀποτροπαίων ἀθιγγάνων καὶ ἀγρίων τουρκαλβανῶν ἐφαρμοζόμενος ἐξηνάγκαζε τοὺς ὁμογενεῖς πληθυσμούς ὅπως βίᾳ μεταναστεύωσιν.

Α'. ΔΙΩΓΜΟΣ ΠΡΟ ΤΟΥ 1914 ΚΑΙ ΚΑΤ' ΑΥΤΟ

Αον) Τμήμα Ἀδριανουπόλεως.

1 Καρὰ - Γιουσοῦφ. Κατὰ τὸν διωγμὸν ἐντὸς τῶν οἰκιῶν αὐτῶν οἱ Τούρκοι ἐφόνευσαν τὸν Κωνσταντῖνον Ἀθανασίου, τὸν Ἠλίαν Καλούδη καὶ τοὺς ἀδελφοὺς Γεώργιον καὶ Βασίλειον Πέτρου. Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου τούτου κατέφυγον εἰς Ἑλλάδα, πλὴν ὀλίγων οἰκογενειῶν παραμεινασῶν ἐν Ἀδριανουπόλει.

2 Μουσοῦλ - μπεϊλή. Κατὰ τὴν ἀνακατάληψιν τοῦρκοὶ στρατιῶται ἐφόνευσαν ὀκτὼ χωρικοὺς καὶ ἔκαυσαν τὸν Ἀπόστολον Γεωργίου. Οἱ κάτοικοι ἐξαναγκασθέντες κατέφυγον εἰς Βουλγαρίαν.

3 Δεμιρ-Χανλή. Οἱ κάτοικοι ἀπηλάθησαν καὶ κατέφυγον εἰς Ἑλλάδα καὶ τινες εἰς Βουλγαρίαν. Εἰς τὸ χωρίον ἐγκαθιδρύθησαν πρόσφυγες τούρκοι ἐξ Ὀρτάκιοῦ τῆς Δ. Θράκης.

4 Ὀρταξή. Κατὰ τὴν ἐπίθεσιν τὰ ἄτακτα τουρκικὰ σώματα ἐφόνευσαν τὸν Ἀναστάσιον Παντελῆ. Αἱ εἰς τοὺς ἔλληνας γερόμεναι ζημίαι ὑπὸ τῶν βουλγάρων καὶ τῶν Τούρκων εἶναι μέγισται. Τὸ χωρίον κατέφυγεν εἰς Ἑλλάδα πλὴν 65 οἰκογενειῶν παραμεινασῶν ἐν Ἀδριανουπόλει. Τὸ χωρίον ἐξεχωρήθη εἰς Τούρκους πρόσφυγας ἐκ τῆς Δ. Θράκης.

5 Ἀρναοῦτ-κιοῦ. Τὸ χωρίον τοῦτο κατεστράφη κατὰ τὸν πρῶτον βαλκανικὸν πόλεμον ὡς εὕρισκόμενον παρὰ τῷ ὁμωνύμῳ ὀχυρώματι. Οἱ κάτοικοι κατέφυγον εἰς Ἀδριανουπόλιν. Ἐν αὐτῷ ἐφονεύθη ὁ Γιαννάκης Ἀποστόλου.

6 Χηδῆρ-ἀγά. Οἰτοῦρκοι ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ἐκτὸς ἄλλων κακώσεων ἔκαυσαν ἐπὶ τῆς πυρᾶς ζῶντας τὸν Πέτρον Τρίγκαν καὶ τὸν Ἀγγελον Ἥλτσιου καὶ μίαν γυναῖκα. Τὸ χωρίον μετὰ τὴν ἀνακατάληψιν ἀπηλάθη εἰς Βουλγαρίαν.

7 Χάβαρις. Τὸ χωρίον κατὰ τὸν πρῶτον βαλκανικὸν πόλεμον εὐρεθὲν μετὰ δύο πυρῶν καὶ κείμενον πρὸ τῶν συρματοπλέκτων κατεστράφη τέλεον. Οἱ κάτοικοι ἐξεδιώχθησαν εἰς Βουλγαρίαν.

Βον) Τμήμα Χαφσᾶς.

8 Χαφσᾶ. Κατὰ τὴν προέλασιν τῶν τούρκων οἱ κάτοικοι ὑπέστησαν πολλὰς βιαιοπραγίας. Ὁ ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος παπᾶ Ἀναστάσιος καὶ ὁ διδάσκαλος τοῦ χωρίου ἐβασανίσθησαν φρικωδῶς, ἐσφάγη δὲ καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Ἰωάννου. Περί τοὺς 20 δαρέντες ἀνηλεῶς ἐφυλακίσθησαν, ἐξ αὐτῶν δὲ ἐξ τῆ 18 Σεπτεμβρίου 1913 ἀπηγχονίσθησαν ἐν Ἀδριανουπόλει, κατόπιν συκοφαντιῶν τῶν τούρκων συνοίκων. Κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 1914 ἐξεδιώχθη τὸ χωρίον, τὸ πλείστον τῶν κατοίκων κατέφυγεν εἰς Ἑλλάδα, τὸ δὲ ὑπολειφθὲν διεσκορπίσθη ἀπὸ τὴν Ἀδριανουπόλιν.

9 Χάσκιοϊ. Κατὰ τὴν ἀνακατάληψιν ἐφονεύθησαν ὁ Ἡλίας Ἰωάννου καὶ Γεώργιος Ἡλιάσκου. Ἐκ τῶν ὁμογε-
νῶν κατοίκων ἀπηλάθησαν ἄλλοι εἰς Βουλγαρίαν καὶ ἄλ-
λοι εἰς Ἑλλάδα.

10 Ἀμπαλάρ. Τὸ χωρίον τοῦτο κατέφυγεν εἰς Ἑλ-
λάδα. Αἱ ἐξακριβωθείσαι ζημίαι εἶνε ὑπέρογκοι. Τὸ χω-
ρίον παρεδόθη εἰς πρόσφυγας τούρκους ἐκ Βουλγαρίας.

11 Ὀλ-πασᾶ. Τὸ χωρίον, ἅμα τῇ ἀνακαταλήψει ὑπὸ
τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, ἀπηλάθη εἰς Βουλγαρίαν, ἐξ ἧς
πολλοὶ κατόρθωσαν νὰ καταφύγωσιν εἰς Ἑλλάδα.

12 Ὀσμάνλῆ. Ἄμα τῇ ἀνακαταλήψει ἀπηλάθη εἰς
Βουλγαρίαν, ἀφοῦ προηγουμένως ἐλήφθησαν περὶ τὰς 4 χ.
λιρῶν ἐκ τῶν κατοίκων. Ἐκ τῆς Βουλγαρίας πολλοὶ διε-
σώθησαν εἰς Ἑλλάδα. Κατὰ τὴν ἀνακατάληψιν ἔλαβον χῶ-
ραν φόνου καὶ ἀτιμώσεις.

13 Γκερδελί. Κατὰ τοῦ χωρίου τούτου αἱ ἐπιθέσεις
ἤρξαντο τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Πάσχα (6 Ἀπριλίου), διὰ πυροβολι-
σμῶν καὶ βιαιοτήτων ἀνηκούστων, ὅτε ἐφονεύθησαν ὁ Δημή-
τριος Ἀθανασίου καὶ ὁ Ἰωάννης Γεωργίου. Ἄπαν τὸ χωρίον
ἀπηλάθη καὶ κατέφυγεν εἰς Ἑλλάδα, πλὴν οἰκογενειῶν τι-
νων καταφυγουσῶν εἰς τὸ παρὰ τὸ Βαβᾶ-ἔσκῃ χωρίον
Καράχαληλ τῆς ἐπαρχίας 40 Ἐκκλησιῶν.

14 Χεῖμπελέρ. Κατὰ τὴν ἀνακατάληψιν ἐφονεύθη-
σαν 3, ἀφοῦ δὲ ἀφηρέθησαν παρὰ τῶν κατοίκων περὶ τὰς
1500 λιρῶν ἀπηλάθησαν εἰς Βουλγαρίαν.

15 Μοδούλδζα. Κατὰ τὴν ἀνακατάληψιν ἐφονεύθησαν
10 καὶ πάντες ὑπέστησαν φοβερὰς κακώσεις ἐκδιωχθέντες
εἰς Βουλγαρίαν. Ἐν τῷ χωρίῳ ἐγκατεστάθησαν τούρκοι
ἀθίγγανοι.

Γον) Τμήμα Βαβᾶ-Ἐσκί.

16 Βαβᾶ-Ἐσκί. Συνεπεία τῆς ἀφορήτου καταστάσεως
μέρος τῶν κατοίκων κατέφυγεν εἰς Ἑλλάδα, εἰς δὲ τὰς οἰκίας
αὐτῶν ἢ τουρκικὴ Κυβέρνησις ἐγκατέστησεν ἐνοπίους τούρ-
κους. Καὶ ἐνταῦθα ἀρπαγαὶ καὶ ἀφαιμάξεις χρηματικαὶ ἔλαβον
χώραν εἰς εὐρείαν κλίμακα.

17 Ἀλεπλῆ. Τὸ χωρίον τοῦτο εἶναι ἐκ τῶν πρώτων δει-
νῶς παθόντων. Κατὰ τὴν ὑποχώρησιν τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ
(εἰς τὸν Βαλκανικὸν πόλεμον) ἐκάησαν 250 οἰκίαι καὶ ἐφονεύθη-
σαν ὑπὸ Τούρκων 109 χωρικοὶ διαφόρου φύλου καὶ ἡλικίας.
Ἐπυρπολήθησαν σιτηρά, 40 χιλ. κοιλὰ, ἔπιπλα ἀξίας 2
χιλ. λιρ. ὁ δὲ στρατὸς ἀφήρесе 50 ζεύγη βοῶν μετὰ τῶν
ἀμαξῶν καὶ ἤρπασε 2 χιλ. πρόβατα. Ἐπὶ βουλγαροκρατίας
ἀνωκοδομήθη τὸ χωρίον ὑπὸ τῶν χωρικῶν, ὅποτε κατὰ τὸν
διωγμὸν ἐξεδιώχθη ἅπαν τὸ χωρίον καταφυγὸν εἰς Ἑλλάδα.
Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἐσφάγησαν ὑπὸ Τούρκων ὁ Στέ-
φανος Γρίβας καὶ ἡ Φωτεινὴ Δημητρίου.

18 Κουμπουρλάρ. Κατελήφθη ὑπὸ τούρκων προσφύ-
γων ἐκ τῆς Δ. Θράκης, τῶν χριστιανῶν καταφυγόντων εἰς
Ἑλλάδα. Ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ἐφιλοτιμήθησαν στρατὸς καὶ
βασιμποζοῦκοι νὰ ὑπερβῶσιν ἀλλήλους κατὰ τὴν ἀρπαγὴν
καὶ τὴν βιαιότητα, Ἐν αὐτῷ ἐφονεύθησαν 4 ἄνδρες ὑπὸ τῶν
βασιμποζοῦκων.

19 Γενί κιοϊ. Τὴν αὐτὴν τύχην ὑπέστη καὶ τὸ χωρίον
τοῦτο, τὸ ὁποῖον μετὰ τὴν ἐκδίωξιν τῶν κατοίκων εἰς Ἑλ-
λάδα παρεδόθη εἰς τούρκους πρόσφυγας τῆς Δ. Θράκης.

20 Λογάνδζα. Σήμερον κατοικεῖται ὑπὸ προσφύγων
Τούρκων τῆς περιφερείας Ὀρτάκιοϊ, αἱ δὲ πρώην κατοικοῦ-
σαι ἐν αὐτῷ 101 οἰκογένειαι κατέφυγον εἰς Ἑλλάδα. Ἡ ἐκ-
κλησία καὶ τὸ σχολεῖον τοῦ χωρίου τούτου εἶχον ἤδη καὶ

κατὰ τὴν ὑποχώρησιν τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, ὁπότε καὶ ἐσφάγησαν 3 ἄνδρες, 2 γυναῖκες καὶ 4 παιδιά. Τότε εἶχε διαρπαγῆ ὑπὸ τούτου καὶ ὑπὸ βασιμποζούκων τὸ πλεῖστον τῆς κινήτης περιουσίας (18 χιλ. κοιλὰ σιτηρά, 2800 πρόβατα, 382 κτήνη καὶ τὰ λοιπά).

21 Ναδιρλί. Τῇ 4 Ἀπριλίου 1914 οἱ περιόικοι τούρκοι ἐπετέθησαν κατ' αὐτοῦ καὶ ἐφόνευσαν τὸν Θεοδόσιον Ἀλεξίου, τὸν Γεώργ. Θεοδώρου καὶ Δημήτρ. Γεωργίου καὶ ἄλλους τινὰς ἔξωθεν τοῦ χωρίου. Ἀφήρεσαν βία παρὰ τῶν χωρικῶν 310 λίρας διὰ χρέος δῆθεν πρὸς τὴν Γεωργικὴν Τράπεζαν καὶ 50 λίρας διὰ φόρον ὁδοποιίας, ἐξαναγκάζοντες συγχρόνως αὐτοὺς ὅπως ὑπὸ τὸ μαστίγιον ἐργάζονται εἰς κατασκευὴν δρόμων. Ἐν γένει αἱ κακώσεις καὶ οἱ δαρμοὶ ἀπερίγραπτοι, ἐφ' ᾧ τὸ χωρίον κακῶς ἔχον καὶ ἄθούμενον ἐξεπατρίσθη εἰς Ἑλλάδα, ἐγκατέστησε δὲ ἐν αὐτῷ ἡ Κυβέρνησις τούρκους ἐκ τοῦ παρακειμένου χωρίου Τσιφλιλί.

22 Ἰνὰμ παζάρ. Τῇ 6 Ἀπριλίου 1914 ἐγένετο ἡ διὰ πυροβολισμοῦ ἐπίθεσις κατ' αὐτοῦ ἀκολουθουμένη ὑπὸ ἀρπαγῶν, κλοπῶν καὶ φόνων. Οἱ βασιβοζούκοι ἔσφαξαν τὸν Ἀθανάσιον Ἀναστασίου καὶ τὸν Γεώργιον Γρόση, ὁ δὲ Δημήτριος Εὐαγγέλου ἀπέθανεν ἐκ τοῦ τρόμου. Ἄπαν τὸ χωρίον μετηνάστευσεν εἰς Ἑλλάδα καὶ κατελήφθη ὑπὸ τῶν περιόικων τούρκων.

23 Κούλελι. Οἱ ἡμίσεις ἀπηλάθησαν εἰς Βουλγαρίαν οἱ δὲ λοιποὶ κατέφυγον ὅπου ἕκαστος ἠδυνήθη.

Δον) Τμήμα Λουλέ-Βουργάζ.

24. Λουλέ-Βουργάζ. Ὀλίγον μετὰ τὴν ἀνακατάληψιν τῆς Θράκης ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἔξω τῆς κομποπόλεως, ἐσφάγησαν δύο ἐκ Ραιδεστοῦ καὶ εἰς ἐκ Τουργοῦτ βέη. Τῇ 3ῃ Ἀπριλίου 1915 συλληφθεὶς ὁ Γεώργιος Τζίμιτρας ἐδάρη ἀνηλεῶς, ἀφηρέθησαν δὲ ἀπ' αὐτοῦ 360 λίραι, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ κυβερνητικοῦ ταμίου Τζομπάνογλου καὶ τοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῆς δεκάτης Ἀπουρραχμὰν βέη. Τῇ 4ῃ Ἀπριλίου ἰ. ἔ. ἐσφάγη ὁ πρόκριτος Θεόδωρος Κοτζάμπασης καὶ ἐφυλακίσθησαν οἱ δύο αὐτοῦ υἱοί. Τῇ 11ῃ Ἀπριλίου ἠπειλήθησαν οἱ πρόκριτοι Ζαχαρίας Κυριαζίδης καὶ Ἰωάννης Ἰγνατιάδης νὰ φύγωσι, διότι θὰ φονευθῶσι. Τῇ 27ῃ Ἀπριλίου ἐγένετο συστηματικὴ ἐπίθεσις κατὰ τῆς πόλεως· πυκνότατοι πυροβολισμοὶ ὑπ' ἀξιωματικῶν, κυβερνητικῶν ὑπαλλήλων καὶ βασιμποζούκων ἠκούοντο καθ' ἐκάστην. Τῇ 3ῃ Ἰουλίου ἐσφάγη ὁ Χρυσοβέργης, ἡλικίας 35 ἐτῶν. Τῇ 6ῃ Ἰουλίου ἐπληρώθη ὁ Βεργούλης Σφαντζίκης. Τῇ 27ῃ Ἰουλίου ἠπειλήθη τὴν ζωὴν ὁ Κωνσταντῖνος Κυριαζίδης ὑπὸ τοῦ Σουλτὰν ἐφέντη. Οὕτως αἱ αἰ ἀπειλαί, οἱ δαρμοί, αἱ ἀρπαγαὶ ἐλάμβανον χώραν καθ' ἐκάστην καὶ ἐκ τούτων προῆλθεν ὁ ἐκπατρισμὸς πολλῶν οἰκογενειῶν, ὧν τὰς οἰκίας, τοὺς ἀγροὺς καὶ πᾶσαν τὴν περιουσίαν κατέλαβεν ἡ Κυβέρνησις καὶ παρέδωκεν εἰς μουσουλμάνους πρόσφυγας.

25 Ἀϊβαλι. Ὁ ὑποχωρῶν τουρκικὸς στρατὸς (1912) ἐφόνευσε πολλοὺς κατοίκους, ἐν οἷς καὶ τὸν ὀγδοηκοντούτη Π' Λάζαρον. Κατὰ τὸ 1914 ἐτέθησαν εἰς ἐφαρμογὴν αἱ αὐταὶ μέθοδοι πρὸς ἐκφοβισμόν τοῦ χωρίου τούτου. Τῇ 4ῃ Φεβρουαρίου ἐσφάγη ὁ Καραγιαννάκης Γεώργιος, καίτοι δὲ ἡ Κυβέρνησις ἐγνώριζε τὸν δράστην, ὅμως συνέλαβεν πάντας τοὺς προκρίτους, δῆθεν πρὸς ἀνάκρισιν καὶ εἶτα διὰ τοῦ ἐκ

Λουλέ-Βουργαζ Γιουσουφ βέη, τοῦ Δζουρμῆ ἐφέντη, διευθυν-
τοῦ τοῦ κτηματολογίου, τοῦ Ὄσμὰν ἐφένδη, ἀρχηγοῦ τῆς χω-
ροφυλακῆς καὶ τοῦ Ἀδὲμ ἐφένδη, δημοσίου εἰσπράκτορος,
καὶ διὰ χωροφυλάκων καὶ βασιμποζούκων ἠνάγκασεν ἅπαν
τὸ χωρίον εἰς ἐκπατρισμόν, ὅπερ ὑπὸ ὀδυνηρὰς συνθήκας
ἀπῆλθε κατὰ Μάρτιον 1914 εἰς Ἑλλάδα. Οἰκίαι, ἀγροί, ἐπι-
πλα καὶ πᾶσα ἐν γένει ἢ περιουσία τῶν χωρικῶν παρεδόθη εἰς
μουσουλμάνους πρόσφυγας τῆς ἐλληνικῆς καὶ σερβικῆς
Μακεδονίας.

26. Τουρκοῦτ βέη. Τῇ 30 Μαρτίου ἐπολιορκήθη ὑπὸ
ἀτάκτων καὶ ἐντοπίων τούρκων. Τῇ 31 Μαρτίου ἐδάρη ὁ
ἱερεὺς τοῦ χωρίου Παπᾶ Γιαννάκης. Ἀπὸ τῆς 1—5 Ἀπρι-
λίου παρεβιάζοντο τακτικῶς καὶ διηρπάζοντο αἱ οἰκίαι, τῇ
7 Ἀπριλίου ἐβεβηλώθη ἡ ἐκκλησία. Συνεπεία τούτων, τὸ χω-
ρίον μετηνάστευσεν εἰς Ἑλλάδα.

Β'. ΤΑ ΕΙΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΝ ΠΕΡΙΕΛΘΟΝΤΑ ΧΩΡΙΑ

Δυνάμει τῆς τελευταίας τουρκοβουλγαρικῆς συνεννοή-
σεως παρεχωρήθησαν τῇ Βουλγαρίᾳ τὰ ἐκεῖθεν τοῦ Ἑβρου
κείμενα 19 χωρία τῆς Ἀδριανουπόλεως, κατοικούμενα ὑπὸ
ἀμιγροῦς ἐλληνικοῦ πληθυσμοῦ.

1 Σκούταρι. Ἐν αὐτῷ ἐτοποθετήθησαν ἐγκαίρως ὑπὸ
τῆς τουρκικῆς Κυβερνήσεως 40 οἰκογένειαι τούρκων ἐξ Ὄ-
σμὰν Παζάρ τῆς παλαιᾶς Βουλγαρίας, καταληφθεισῶν ἰσα-
ρίθμων οἰκιῶν πρὸς ἐγκατάστασιν αὐτῶν. Τὸ χωρίον τοῦτο
ὑπέστη τὰ πάνδεινα κατὰ τὴν ἀνακατάληψιν, ὅποτε ἐφο-

νεύθησαν ὁ Γεώργιος Ἀναστασίου καὶ ὁ Σωτήριος Ἀθα-
νασίου.

2 Πασσά-μαχαλέ. Κατὰ τὴν ἀνακατάληψιν ἐκακώθη-
σαν καὶ ἐδάρησαν ἀνηλεῶς ὁ Παναγιώτης Ἀγγέλου, ὁ Σα-
ράντης Γεωργίου, ὁ Χρῆστος Ἀθανασίου, ὁ Παναγιώτης
Κωνσταντίνου, ὁ Ἀπόστολος Θεοχάρους καὶ ὁ Ἀθανάσιος
Κωνσταντίνου. Τὸ Σχολεῖον καὶ ἡ Ἐκκλησία εἶχον μετα-
βληθῆ ὀπὸ τῶν τούρκων εἰς σταύλους.

3 Μιχαλίτσι. Ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ κατὰ τὴν ἀνακα-
τάληψιν ἔλαβον χώραν φόνου, ἀτιμώσεις καὶ πᾶν εἶδος
βιαιότητος.

4 Φίκελι. Καὶ οἱ Ἕλληνες τοῦ χωρίου τούτου ἀπῆλ-
σαν τῶν ἀγαθῶν τῆς τουρκικῆς ἀνακαταλήψεως στερηθέντες
τῶν πάντων.

5 Δημητρίκιοϊ. Κατὰ τὴν ἀνακατάληψιν αὐτοῦ ἤρ-
πάγησαν 500 πρόβατα, 1500 κοιλὰ κριθῆς, πρὸς δὲ ὑπε-
χρεώθησαν οἱ χωρικοὶ νὰ παρέχωσι καθ' ἐκάστην 3 χιλ.
ὄκ. ἄρτου. Ὁ δὲ ἀρχηγὸς τοῦ ἐκεῖ στρατιωτικοῦ σταθμοῦ
Χουσεῖν ἐφέντης καὶ ὁ ἀλβανὸς Μουσᾶς ἀπέσπασαν παρὰ
τῶν χωρικῶν 500 λίρας ἐξαναγκάσαντες συγχρόνως αὐ-
τοὺς, ἵνα κτίσωσι παρὰ τὸ χωρίον ἰδίαις δαπάναις στρα-
τῶνα ἀξίας 800 λιρῶν, μεταχειρισθέντες πρὸς τοῦτο τὸ
διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ σχολείου προωρισμένον ὑλικόν.

6 Καράμπαγ. Κατὰ τὴν ἀνακατάληψιν ὑπέστη καὶ
τὸ χωρίον τοῦτο τὰς συνήθεις βιαιότητας, ἐφονεύθη δὲ
καὶ ὁ Μαργαρίτης Ἀγγέλου.

7 Γιαλιά. Καὶ ἐνταῦθα ἔλαβον χώραν αἱ συνήθεις
βιαιότητες καὶ ἀρπαγαί.

8 Μπάρρα. Καὶ ἐνταῦθα ἐσημειώθησαν ζημίαι ἰδίως
εἰς ζωοκλοπὰς.

9 Μπές-τεπέ. Αἱ εἰς τὸ χωρίον τοῦτο γινόμεναι ζη-

μίας κατά την ανακατάληψιν εἶνε μεγάλοι. Τὸ σχολεῖον εἶχε μεταβληθῆ εἰς σταῦλον.

10 Κουμαρλί. Κατὰ τὴν ανακατάληψιν ἐφονεύθησαν ὁ Χρῆστος Ἰωάννου, ὁ Πέτρος Γκαλίπης, ὁ Ἰορδάνης Εὐαγγέλου καὶ ὁ Ἰωάννης Κωνσταντίνου. Οἱ δαρμοὶ εἶχον ἐπιταθῆ, αἱ δὲ ζημίαι ἀνῆλθον εἰς μέγα ποσόν.

11 Σαρίγεο. Αἱ εἰς τὸ χωρίον τοῦτο γενόμεναι ζημίαι ὑπολογίζονται εἰς ἀρκετὰ στρογγύλον ποσόν.

12 Μπεκτέσιδες. Κατὰ τὴν ανακατάληψιν ἐκτὸς τῶν ζημιῶν εἰς σιτηρά, ζῶα κλπ. ἐληστεύθη καὶ ἡ ἐκκλησία μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν ἀφιερωμάτων.

13 Ρίζια. Τὸ χωρίον τοῦτο κατεστράφη τέλει κατὰ τὴν ἐπανάληψιν τοῦ βαλκανικοῦ πολέμου. Οἰκίαι, σχολεῖον καὶ ἐκκλησία ἐκάησαν ἢ ἀνεσκάφησαν ἐκ θεμελίων. Τούρκοι κομιταδζήδες συλλαβόντες τὸν μouxτάρην τοῦ χωρίου Κωνσταντίνου, ἀφοῦ ἐβασάνισαν αὐτὸν ποικιλοτρόπως, ἐκριζώσαντες τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ ἔρριψαν αὐτὸν ἐντὸς φρέατος. 16 οἰκογένειαι ἀπῆλθον εἰς Ἑλλάδα· κατόπιν ἐπανελημμένων ἐπιθέσεων τῶν περιοίκων τούρκων, κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1914.

14 Τσορέκ-κιοῖ. Τὸ λαμπρὸν καὶ πλούσιον τοῦτο χωρίον, εὐρεθὲν κατὰ τὸν βαλκανικὸν πόλεμον μεταξὺ δύο πυρῶν, ὑπέστη τὰ πάνδεινα. Οἱ κάτοικοι ἐκδιωχθέντες γυμνοὶ διεσκορπίσθησαν τῆδε κάκεισε πλανώμενοι· ἐσφάγησαν πολλοί· περιυβρίσθησαν γυναῖκες καὶ κοράσια, 25 δὲ κάτοικοι ἐρρίφθησαν εἰς τὸν Ἐβρον ἐκ μέρους τῶν ὑποχωρούντων Βουλγάρων. Μετὰ τὸν βαλκανικὸν πόλεμον τὸ χωρίον ἀνεκτίσθη, ἀλλὰ κατὰ τὴν ανακατάληψιν ἐδοκιμάσθη καὶ αὖθις ὑπὸ τῶν ἐπελαυνόντων, ὅποτε καὶ ἐφονεύθησαν ὁ Γρηγόριος Σωτηρίου ὁ Γιαννάκης Νικολάου καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Δημητρίου.

15 Δεμιρδέσιον. Τὸ χωρίον τοῦτο ἐδοκιμάσθη μεγά-

λως κατὰ τὴν ανακατάληψιν ὑπὸ ἀράβων στρατιωτῶν. Φόνοι, ἀτιμώσεις κορασιῶν καὶ πᾶν εἶδος βιαιότητος ἔλαβον χώραν ἐν αὐτῷ. Κατὰ Μάρτιον 1914 κάτοικοί τινες μετηνάστευσαν εἰς Ἑλλάδα.

16 Βοσνοχώριον. Κατὰ τὴν ανακατάληψιν ἐφονεύθησαν ὁ Δημήτριος Βάσογλους, ὁ Ἀπόστολος Ἀντωνίου καὶ ὁ Ἰωάννης Νικολάου. Τούρκοι ἐξ Ἀχῆρκοῖ ἀπήγαγον τὴν θυγατέρα καὶ τὴν νύμφην τοῦ Εὐαγγέλου Χατζῆ Νικολάου.

17 Καραγάτσιον. Καὶ τοῦτο ἐδοκιμάσθη μεγάλως κατὰ τὴν ανακατάληψιν ὑπὸ τε τῶν ἐπελαυνόντων τούρκων καὶ τῶν ὑποχωρούντων βουλγάρων, οὔτινες κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῆς ὑποχωρήσεως αὐτῶν συλλαβόντες 45 κατοίκους καὶ δέσαντες αὐτοὺς ἀνὰ δύο ἔρριψαν εἰς τὸν ποταμὸν καὶ ἀπέπνιξαν, ἐνὸς μόνου σωθέντος, τοῦ ἐκ Κιγκίου Παντελῆ.

18 Μονσταφᾶ-Παδᾶ. Καὶ ἐν τῇ κωμοπόλει ταύτῃ ἦν θει ἐλληνικὴ κοινότης διατηροῦσα λαμπρὰν ἐκκλησίαν καὶ σχολεῖα. Κατὰ τὸν πόλεμον ἐδοκιμάσθη καὶ αὕτη.

19 Μαράσια. Τὸ χωρίον τοῦτο κατεστράφη τέλει κατὰ τὸν Βαλκανικὸν πόλεμον.

* * *

Ἐν τῇ πόλει τῆς Ἀδριανουπόλεως, τῇ ἔδρᾳ τῆς ἐπαρχίας, τὸ ἐλληνικὸν στοιχεῖον, ἐκτὸς ὑλικῶν ζημιῶν ἐξ ἐπιτάξεων καὶ ἐμποδίων πρὸς ἐμπορίαν, ἐδοκιμάσθη μεγάλως ὑπὸ πυρκαϊᾶς μετὰ τὴν ανακατάληψιν ἐκραγείσης καὶ καθ' ἣν ἐκάησαν ὀλόκληροι ἐλληνικαὶ συνοικίαι, τέσσαρες ναοὶ καὶ μία ἀστικὴ σχολή, ἀναρριπιζόντων τὸ

πῦρ δι' εὐφλέκτων ὑλῶν αὐτῶν τῶν κυβερνητικῶν ὀργάνων, τῶν πρὸς κατάσβεσιν δῆθεν σπευσάντων. Χαρακτηριστικὴ δὲ ἦν ἡ ἄστοργος ἀδιαφορία τῶν ἀρχῶν πρὸς τοὺς παθόντας ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς, διὸ καὶ πολλοὶ ἠναγκάσθησαν νὰ ζητήσωσι πόρον ζωῆς ἀλλαχοῦ.

Β'.

ΕΠΑΡΧΙΑ

ΣΑΡΑΝΤΑ—ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Πρώτη σχεδὸν ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἀριθμοῦσα 12 κοινότητας καὶ πληθυσμὸν 25,427 ψυχῶν, ἐδέχθη τὰ πλήγματα τοῦ βουλγαρικοῦ πέλματος καὶ πρώτη αὕτη ἠσθάνθη τοὺς ἀπαισίους βαρβαρισμοὺς τῆς βουλγαρικῆς διοικήσεως. Διὰ τοῦτο ὅτε διεδόθη ἡ ἀνακατάληψις τῆς Θράκης ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἅπας ὁ ὁμογενὴς πληθυσμὸς τῆς ἐπαρχίας μετ' ἀνακουφίσεως ἀνέμενε τὴν τούρκικὴν διοίκησιν. Ἄλλ' ἠπατήθη οἰκτρῶς ὀρδαὶ στρατολογηθεῖσαι ἐκ τῆς τελευταίας κοινωνικῆς ὑποστάθμης καὶ κατακλύσασαι καὶ τὴν ἐπαρχίαν ταύτην, προέβαινον εἰς πᾶν εἶδος βιαιότητος καὶ κακουργίας ὑπὸ τὰ ὄμματα τῶν ἀρχηγῶν τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ ἐπιχειρούντων ἐπὶ τοῖς γενομένοις. Ἀργότερον δὲ καὶ αὕτη ἡ ἐπισήμως

καὶ ὀριστικῶς ἐγκατασταθεῖσα πολιτικὴ διοίκησις ἐπεδίωξε κατὰ τρόπον σαφῆ καὶ προεσχεδιασμένον τὴν κατ' ἄτομα καὶ καθ' ὀμάδας ἐξόντωσιν τοῦ ἐλληνικοῦ στοιχείου, μέχρις οὗ λαβοῦσα ἀνὰ χεῖρας τὸ μαστίγιον καὶ τὴν μάχαιραν ἤρξατο τῆς ἀπηνουῶς ἐκδιώξεως τῶν ἐλληνικῶν κοινοτήτων.

1 Κουρούδере. Τῆ 25 Μαρτίου 1913 ἀπηλάθησαν κάτοικοί τινες εἰς Βουλγαρίαν καὶ μεταξὺ ἄλλων ὁ ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος Γεώργιος Διονυσίου μετὰ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ. Τῆ 27 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἄτακτα στίφη ὀπλισμένων τούρκων εἰσελθόντα εἰς τὸ χωρίον ἀπεγύμνωσαν καθ' ὅλοκληρίαν τὰς γυναῖκας πρὸς ἐκφοβισμόν τῶν κατοίκων καὶ ἠτίμασαν πολλὰς ἐξ αὐτῶν. Τὸ χωρίον ἐτρομοκρατήθη διακοπίσεως ἐπὶ τινὰς ἡμέρας τῆς συγκοινωνίας αὐτοῦ μετὰ τῶν γειτνιαζόντων χωρίων. Τῆ 1η Ἀπριλίου ἐφονεύθησαν ὑπὸ τούρκων μεταξὺ Σκοποῦ καὶ Κουρούδере ὁ Γεώργιος Διογένους, ὁ Χρῆστος Στυλιανοῦ καὶ ὁ Νικόλαος Χρήστου. Αὐθημερὸν δὲ ἐλελητήθη τὸ χωρίον οἱ δὲ χριστιανοὶ φοβηθέντες κατέφυγον εἰς τὰ ὄρη. Τῆ 5 Ἀπριλίου ἐξηναγκάσθη νὰ ἐκπατρισθῆ.

2 Κογιούνδере καὶ

3 Εὐκάρουον. Ἀμφότερα τὰ χωρία ταῦτα μετὰ πολλὰ δεινοπαθήματα ἐξεπατρίσθησαν κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1914.

4 Γιανδζικλάρ. Περὶ τὰ τέλη Μαρτίου πολυάριθμοι τούρκοι πρόσφυγες καὶ κάτοικοι παρακειμένων χωρίων, ἔνοπλοι καὶ ροπαλοφόροι, ἐξηνάγκασαν τοὺς κατοίκους εἰς ἐκπατρισμόν.

5 Σκοπός. Ἡ κωμόπολις αὕτη ἅμα τῆ ἀνακαταλήψει τῆς Θράκης ἐδοκιμάσθη δεινῶς. Τῆ 17 Ἰουλίου 1913 τουρκικὸς στρατὸς καὶ τούρκοι μετανάσται διήρπασαν τὰ ζῶα, τὰ γεννήματα, τὰ ἔπιπλα καὶ τὰς ἀμάξας τῶν κατοίκων. Τῆ 9η Μαρτίου 1914 ἐσφάγη ὑπὸ τούρκων παρὰ τὸ χωρίον Κουρούδере ὁ Γεώργιος Λαμπῆ Χαλβαδζής, μικρέμπορος καὶ

τῇ 13 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ὁ μουδὶρης τῆς κωμοπόλεως Μουνιρ βέης ἐξηνάγκαζε τοὺς κατοίκους ὅπως πληρώσωσι βαρεῖς φόρους ὑπὲρ τοῦ τουρκικοῦ στόλου, ἐγκαταστάσεως τηλεφώνου, ἐπιπλώσεως σταθμοῦ χωροφυλακῆς, συστάσεως δημαρχιακοῦ κήπου καὶ ἐπιδιορθώσεως ὁδῶν. Τῇ 24 Ἀπριλίου ἰ. ἔ. ἄνευ αἰτίας συλληφθέντες ἀπεστάλησαν καὶ ἐρρίφθησαν εἰς τὰς φυλακὰς Ἀδριανουπόλεως ἐπὶ τῶν προκρίτων (Σίμος Σιμόπουλος, Ἀρχιμήδης Οἰκονομίδης, Γιαννάκος Ἡλιόγλους, Εὐρυπίδης Χαδζῆ Ἀνέστη, Λεωνίδας Κιρατζόγλους, Ἀλέξανδρος Τζαχίλης καὶ Πολυχρόνης Σκιουγενῆς). Τῇ 21 7)βρίου ἰ. ἔ. ἐπεβλήθη τῇ κοινότητι καταναγκαστικὸς ἔρανος ἐκ 1000 λιρῶν ὑπὲρ τῆς Ἐρυθρᾶς Ἡμισελήνου καὶ τῆς Ἐθνικῆς ἀμύνης.

Τῇ 5η 7)βρίου 1915 ἡ κωμόπολις εὐρέθη πολιορκημένη ὑπὸ χωροφυλάκων καὶ 200 ἄλλων τούρκων, διατελούντων ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ πρό τινος καιροῦ ἀρχηγοῦ τῆς χωροφυλακῆς Νικομηδείας Γιουσούφ βέη. Ἡ ἐκ τῆς κωμοπόλεως ἐξοδος ἀπηγορεύθη αὐστηρῶς, ἐδόθησαν δὲ διαταγαὶ ὅπως οἱ κάτοικοι ὦσιν ἑτοιμοὶ πρὸς ἀναχώρησιν. Τὴν ἐπιούσαν ὁ διδάσκαλος Σίμος Σιμόπουλος συλληφθεὶς ἀπάγεται ὑπὸ δύο τούρκων προσφύγων, ἐν Σκοπῶ ἐγκατεστημένων, καὶ ἐπινεύσει τῶν ἀρχῶν σφάζεται ὡς ἀρνίον εἰς ἀπόστασιν ἐνὸς τετάρτου τῆς ὥρας, ἔξω τῆς κωμοπόλεως, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς Γένναν. Τὸν ἀτυχῆ διδάσκαλον ἐπακολουθεῖ ὁ ἱερεὺς Παπᾶ Κυριάκος Κωνσταντόπουλος ἐγκλεισθεὶς αὐθμερὸν εἰς ὑπόγειον καὶ νοσηρὰν φυλακὴν, ἐν ἧ ἔκρατήθη ἐπὶ πέντε ἡμέρας ἄνευ τροφῆς καὶ ὕδατος ὑποστὰς μαρτυρικώτατα τὰ ἀπερίγραπτα τῆς βαρβαρότητος βασανιστήρια. Ἐπὶ πέντε ἡμέρας ὠργιάζον κυριολεκτικῶς οἷτε ἐπίσημοι καὶ οἱ ἰδιῶται τούρκοι εἰς βάρος τῶν δυστυχῶν κατοίκων διαπράξαντες πᾶν εἶδος βασανισμοῦ καὶ ἀποσπάσαντες ποσὸν πλεόν τῶν τριῶν χιλ. λιρῶν. Τῇ 10η Σεπτεμβρίου ἰ. ἔ. ἡ κωμόπολις ἐκδιώκεται, προσκαλοῦνται δὲ ὀνομαστὶ καὶ κρατοῦνται ὁ Ἀριστόδημος Κωνσταντόπουλος (διδάσκαλος),

ὁ Ζαφεῖριος Ζαφειριάδης (φαρμακοποιός), ὁ Θεόδωρος Κοκκάλας (ἔμπορος), ὁ Πελοπίδας Βαβιδζανίδης (διδάσκαλος) καὶ ὁ φυλακισθεὶς Παπᾶ Κυριάκος. Πάντες οὗτοι ἔσχον τὴν τύχην τοῦ ταλαιπώρου Σιμοπούλου, μετὰ μόνης τῆς φρικώδους διαφορᾶς ὅτι ἐτάφησαν ζῶντες, ἀφοῦ προηγουμένως ἐξηναγκάσθησαν ὑπὸ τῆς κακούργου σπείρας ὅπως οἱ ἴδιοι ἀρύξωσι τοὺς τάφους αὐτῶν. Ἡ ἐκδιωχθεῖσα κωμόπολις ἀφίκετο εἰς Ἡράκλειαν τῆς Προποντίδος, ἐνθα ὁ μουδὶρης Ριζᾶ βέης ἀπεγύμνου καὶ ἐφορολόγει αὐτοὺς κατὰ τρόπον ἀπάνθρωπον. Μετὰ δύο περίπου μηνῶν διαμονὴν ἐν Ἡρακλείᾳ, Σουλτὰν Τσιφλικίῳ καὶ Ὁμούρτζα, ἐπετράπη εἰς τοὺς παραμείναντας ὅπως μεταβῶσι καὶ διαχειμᾶσωσιν εἰς Τυρολόην, ἐνῶ πολλοὶ ἄλλοι ὀλίγον πρότερον ἐξαναγκασθέντες διεπεραιώθησαν εἰς τὴν ἀντίπεραν ἀσιατικὴν ὁχθρῆν.

6 Σκεπαστός. Οἱ τούρκοι διέπραττον πᾶν ὅ,τι ἡδύνατο νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἀποθάρρυνσιν τῶν κατοίκων. Οἱ ἀνηλεεῖς δαρμοὶ καὶ αἱ συνεχεῖς διαρπαγαὶ ἦσαν εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν. Κατὰ Μάρτιον τοῦ 1914 ἐλθόντες ἐκ Σαρακίνης καὶ τῶν περιχώρων 500 περίπου τούρκοι Μακεδόνες περιεκύκλωσαν τὴν κωμόπολιν ζητοῦντες τὴν ἄμεσον μετανάστευσιν τῶν κατοίκων. Πρὸ πάντων δὲ ὑπάλληλοι τῆς γεωργικῆς Τραπεζῆς ἔπαιζον ρόλον ἐπονειδιστοῦ πωλοῦντες διάφορα ἀντικείμενα τῶν χριστιανῶν εἰς Τούρκους. Κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1914 ὁ μουδὶρης Σαρακίνης Ταχσὶν βέης εἰσέπραξε βία ἀπὸ γεωργῶν περίπου 40 χιλ. ὀκ. δημητριακῶν, τὰ ὁποῖα δι' ἀμαξῶν σταλέντα εἰς Βιζύην διενεμήθησαν εἰς τούρκους πρόσφυγας. Ἀπὸ τῆς ἀνακαταλήψεως μέχρι τοῦ διωγμοῦ τῆς κωμοπόλεως ἐδολοφουήθησαν ἀγριώτατα ἀνὰ τοὺς ἀγροὺς 14 ἄτομα, ὁ δὲ Δημήτριος Ι. Λαγοθετίδης ἐδολοφονήθη ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ, ἐν αὐτῇ τῇ Βιζύῃ, ἔδρα ὑποδιοικητοῦ. Κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1915 οἱ κάτοικοι ἀπογυμνωθέντες τῶν περιουσιῶν αὐτῶν καὶ ἐκδιωχθέντες ἀφίκοντο μετὰ τετραήμερον ὁδοπορίαν

εις Ἡράκλειαν, ὁπόθεν πλείστοι διεπεραιώθησαν δι' ἀκατίων καὶ λέμβων εἰς τὴν ἀσιατικὴν παραλίαν ἐγκατασταθέντες εἰς τὰς περιφερείας Βαλῆ κεςέρ καὶ Ἀδᾶ παζάρ.

7 Σκόπελος. Καὶ ἡ κωμόπολις αὕτη ἤδη ἀπὸ τῆς ἀνακαταλήψεως τῶν μερῶν ἐκείνων ὑφίστατο τὰ πάνδεινα ἐκ μέρους τῶν προσφύγων μουσουλμάνων εἰς βαθμὸν, ὥστε νὰ σκέπτηται τὸν ἐκπατρισμὸν αὐτῆς. Ἡ κατάστασις αὐτῆ ἐπεδεινώθη ἀργότερον, ὅτε καὶ ἐξηναγκάσθη νὰ ὑποστῇ τὴν τύχην τῶν ἄλλων κοινοτήτων ἐκδιωχθεῖσα κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1915.

8 Πέτρα. Παρόμοια συνέβησαν καὶ ἐνταῦθα. Κατὰ Μάρτιον τοῦ 1914 τοῦρκοι πρόσφυγες περικυκλώσαντες τὸ χωρίον ἐπίεζον τοὺς κατοίκους πρὸς μετανάστευσιν. Κατ' Ἀπρίλιον ἰ. ἔ. ὑπάλληλοι τῆς Γεωργικῆς Τραπέζης κατέσχον πάντα καθόλου τὰ ζῶα τῶν κατοίκων. Κατὰ 7)βριον τοῦ 1915 τὸ χωρίον διεσκορπίσθη.

Ἄλλὰ καὶ αἱ παραμείναςαι κοινότητες τῆς ἐπαρχίας ἐδοκίμασαν ἐπίσης ὅσα ἡ τυραννικὴ καὶ ἀπάνθρωπος διοίκησις τοῦ τουρκαλβανοῦ διοικητοῦ Σαράντα Ἐκκλησιῶν Χαϊδάρ βέη ἠδύνατο νὰ ἐφεύρη καὶ διὰ τῶν ὀργάνων αὐτοῦ θέσῃ εἰς ἐφαρμογὴν. Ἐξησκέιτο μία ἀδιάκοπος καὶ συστηματικὴ τρομοκρατία ἐπὶ τῶν ὁμογενῶν τούτων κοινοτήτων, ὡς ἐκ θαύματος διαφυγουσῶν τὸν τέλειον καὶ ὀριστικὸν ἐκπατρισμὸν. Ἐν Σαράντα Ἐκκλησίαις διήλθον ἡμέρας τρόμου κατὰ τὸν χρόνον τῆς ὑποχωρήσεως τῶν Βουλγάρων καὶ τῆς ἐπανόδου τῶν τούρκων, ὅτε ἠπειλείτο γενικὴ σφαγὴ ὑπὸ τῶν πρώτων, διεπράττοντο δὲ πολλαὶ διαρπαγαὶ καὶ βιαιότητες ἐκ μέρους τῶν δευτέρων. Ἀργότερον πλείστοι μουσουλμάνοι πρόσφυγες ἐπανελθόντες καὶ εὐρόντες τὰς οἰκίας αὐτῶν κατεδαφισθείσας ὑπὸ τῶν Βουλγάρων κατέσχον οἰκειοποιηθέντες τὰς οἰκίας τῶν ἡμετέρων, τῆς ἐπιτοπίου ἀρχῆς ἀπαθῶς θεωμένης ταῦτα. Ἡ πόλις Σαράντα Ἐκκλησιῶν, κατὰ τὸ διάστημα τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ

πολέμου, ὑπῆρξε σοβαρὸς στόχος τῆς Νεοτουρκικῆς πολιτικῆς, ἐπιζητούσης παντὶ τρόπῳ τὴν διάλυσιν αὐτῆς.

Ἐν Γέννα τῇ 18 Μαρτίου 1914 ἐγκατεστάθησαν 350 οἰκογένειαι τούρκων προσφύγων παντοιοτρόπως πιεζόντων τοὺς ἡμετέρους τῇ 4 Ἀπριλίου ἰ. ἔ. οἱ ἀρμόδιοι κυβερνητικοὶ ὑπάλληλοι ἐζήτησαν ἐντὸς 24 ὥρων τὴν καταβολὴν τῶν πρὸς τὸ Κράτος χρεῶν τῶν κατοίκων, οἱ δὲ ὑπάλληλοι τῆς Γεωργικῆς Τραπέζης ἐζήτησαν 1700 λίρας, ἐξ ὧν 800 ὄφειλον οἱ μεταναστεύσαντες Βούλγαροι. Τὸ παρὰ τὴν κωμόπολιν ἐκκλησιδίων τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς συληθὲν ἐβέβηλώθη. Ὁ Κωνσταντῖνος Μιχαὴλ ἀπηλάθη οἰκογενειακῶς. Τῇ 8 Μαΐου ἰ. ἔ. τοῦρκοι πρόσφυγες ἐφόνευσαν ἐν τῇ κωμοπόλει τὸν Ἀθανάσιον Πεῖτζῆν, τῇ δὲ 8 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τὸν Ἰωάννην Κεφάλαν μεταξύ Γέννας καὶ Βουνάρ-Χισάρ.

Ἐν γένει ἡ κωμόπολις αὕτη ἐτρομοκρατήθη ὅπως ἰδιαιτέρως, προκηρύξεις δὲ φέρουσαι τὴν ἐπιγραφὴν: «**Ὁ Πρόεδρος τοῦ Κομιτάτου**» ἐρρίπτοντο συχνάκις εἰς πολλὰς οἰκίας. Μία τῶν προκηρύξεων τούτων ἔλεγεν: «**Ἡ σηκώνεσθε καὶ φεύγετε ἀπ' ἐδῶ, ἡ ὅλους σᾶς σφάζομεν. Μέχρι τέλους μιᾶς ἐβδομάδος νὰ μὴ ἴδωμεν κανένα ἀπὸ σᾶς. Ἄν κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν μας σᾶς ἐπανεύρωμεν, θὰ σᾶς κάμωμεν κακόν. Αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ ἐννοήσητε**». Αἱ προκηρύξεις αὗται ἔφερον ὡς σῆμα τὴν ἡμισέληνον, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀνεγινώσκοντο αἱ λέξεις «**Παδισαχήμ τσοκ Γιασᾶ**» (=Ζήτω ὁ αὐτοκράτωρ μας).

Βουνάο-Χισάρ. Τῇ 1 Ἀπριλίου 1914 διηρπάγησαν πάντα τὰ κτήνη ὑπὸ τουρκαλβανῶν τῇ 11 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς, διαταγῇ τοῦ μουδέρου, οἱ κάτοικοι ἐδάρησαν καὶ ἐκακοποιήθησαν ὡς μὴ θέλοντες νὰ δεχθῶσι τούρκους πρόσφυγας.

Ἡ κοινότης **Καρά-Χαλίλ**, κατόπιν ἀγρίας καὶ ἐνόπλου ἐπιθέσεως τούρκων περιοίκων μεταναστεύσασα διε-

σκορπίσθη ἀνά τὰς Σαράντα. Ἐκκλησίας, μόλις δὲ καὶ μετὰ βίας κατωρθώθη ἀργότερον ἢ παλινοστήσεις αὐτῆς.

Γ.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΔΙΑΥΜΟΤΕΙΧΟΥ

Ἡ ἐπαρχία αὕτη περιλαμβάνουσα 53 ἐν ὄλῳ κοινότητας καὶ ὁμογενῆ πληθυσμὸν 51136, διήλθεν ὅλας τὰς φάσεις τοῦ βαλκανικοῦ πολέμου ὑποστᾶσα πολλὰς βιαιότητες, κακώσεις, ἀρπαγὰς καὶ λεηλασίας ἐκ μέρους τῶν κομιτατζήδων βουλγάρων, τοῦ τακτικοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ, τοῦ ὑποχωροῦντος τουρκικοῦ τοιοῦτου καὶ τοῦ ἀνακαταλαβόντος καὶ πάλιν μέρος τῆς ἐπαρχίας τουρκικοῦ στρατοῦ. Ἰδίως τὸ ἐκ Λαζῶν ἐθελοντῶν τάγμα κατὰ τὴν ὑποχώρησιν αὐτοῦ ἐλεηλάτησε καὶ κατέστρεψε τὰ χωρία Τατάρκιοι, Καρασακλή, Καρακάσιμ, Βουλγάρκιοι, Ἐσκίκιοι καὶ Κορνοφωλεάν καὶ ἄλλα καὶ πυρπολήσαν κατὰ τὸ ἥμισυ τὴν ἐν τῷ τελευταίῳ τούτῳ χωρίῳ ἱερὰν μονὴν τῶν Ἰβήρων κατεκρεοῦργησε τὸν ἡγούμενον αὐτῆς ἱερομ. Πορφύριον ὡς καὶ ἕτερον τινα μοναχὸν, ὀνόματι Νεόφυτον.

Κατὰ τὴν ἀνακατάληψιν ἢ αὐτῇ τύχῃ καὶ χείρων ἀνέμενε

τὴν ἐπαρχίαν. Ἐν πᾶσι τοῖς χωρίοις διενηργοῦντο ποικίλης φύσεως πιέσεις καὶ βιαιοπραγίαι, ἐγκαταστάσεις μουσουλμάνων ἐντὸς χριστιανικῶν οἰκιῶν, καταλήψεις ἀγρῶν καὶ μωρεοκλήπων, ἀγγαρεῖαι πρὸς κατασκευὴν δημοσίων δρόμων καὶ καλλιέργειαν τῶν διὰ τοὺς τούρκους πρόσφυγας προορισθέντων μερῶν, κλοπαὶ ζώων κλπ.

Ἄλλὰ καὶ φόνοι δὲν ἐσπάνιζον. Περὶ τὰ τέλη Μαρτίου τοῦ 1914 τούρκοι ἐκ τῶν ἐν τῷ ἐκκενωθέντι βουλγαρικῷ χωρίῳ Καρὰ κλησε ἐγκατεστημένων τοιοῦτων εἰσελθόντες εἰς τὸ ἐν Τσαουσλῆ παντοπωλεῖον τοῦ Δημητρίου Κατσίκα, ἐπλήγωσαν βαρέως αὐτὸν, ἐφόνευσαν τὸν συγγενῆ αὐτοῦ Σταῦρον Νεράντζη καὶ ἐπυροβόλησαν τρεῖς, ἄλλ' ἀνεπιτυχῶς, κατὰ τοῦ ἱερέως τοῦ χωρίου Παπᾶ Χριστοφόρου. Τῇ 31 Μαρτίου ἰ. ἔ. ἐφονεύθη ἐν Τοκμάκιοι ὑπὸ τούρκων προσφύγων ὁ 17ετῆς νεανίας Δημήτριος Ἰωάννου. Περὶ τὰ μέσα Ἀπριλίου ἰ. ἔ. ἐσφάγησαν ὑπὸ τούρκων ἐν Κουφοβούνῳ ὁ μουχτάρης τοῦ χωρίου Ἀδάμ καὶ ὁ ἐκ Διδυμοτείχου κουρεὺς Χρῆστος, τὰ δὲ τέκνα τοῦ πρώτου, ἡλικίας 20—22 ἐτῶν, ἀπαχθέντα ὑπὸ τῶν αὐτῶν κακούργων ἐφονεύθησαν, καὶ τοῦ μὲν ἐνὸς ἐκόπη διὰ μαχαίρας ὁ λαιμὸς, τοῦ δ' ἐτέρου διετρύθη ἡ κοιλία, ἀμφοτέρων δὲ τὰ πτώματα, σεσηπότα ἤδη, εὔρέθησαν τῇ 23 Ἀπριλίου ἰ. ἔ. παρὰ τὸ ὡς ἄνω χωρίον, ἐν τῇ θέσει Κούμια.

Τὰ χωρία Ἰμβλινδίνιον, Σκουρτοχώρι, Τσομπανλί καὶ Κουφόβουνο ἐπιέσθησαν καὶ ἐλεηλατήθησαν κατὰ τρόπον ἀφάνταστον. Εἰς τὸ τέως καταστραφέν Ἀζατλί, τὸ ἡμίκαυστον Καρακασῆμ καὶ τὸ πολλὰ παθὸν Τατάρκιοι ἀπεστάλθηκαν πρόσφυγες Πομάκοι καὶ Ἀλβανοὶ πρὸς ἐγκαταστάσιν. Ἐνεκα τούτου οἱ ὁμογενεῖς κάτοικοι τῶν χωρίων τούτων, τοῦ χωρίου Καπουτζῆ καὶ μέγα μέρος τῆς κωμopolεως Κιουπλή μετηνάστευσαν εἰς Ἑλλάδα μέσον Δεδεάγατς. Τὸ αὐτὸ ἐπραξε καὶ ἡ πολυπαθὴς Μαδρίτσα καὶ

σχεδόν πάντα τὰ εἰς τὴν Βουλγαρίαν παραχωρηθέντα ἑλληνικὰ χωρία τῆς ἐπαρχίας.

Διὰ τῆς ὑπογραφῆς τῆς τουρκοβουλγαρικῆς συνθήκης πάντα τὰ ἐκείθεν τοῦ Ἑβρου, ὡς καὶ τὰ παρὰ τὴν ἀριστερὰν αὐτοῦ ὄχθην τέσσαρα ἕτερα χωρία (Κιουπλή, Ψαθάδες, Ζαλουφάκη καὶ Κουστῆ) παρεχωρήθησαν εἰς τὴν Βουλγαρίαν, ἢ δὲ τύχη αὐτῶν καὶ ἰὸ κατάντημα ὑπῆρξεν οἰκτρὸν ἀπὸ πάσης ἀπόψεως. Τὸ τμήμα Σουφλίου ἐντελῶς ἐξεκενώθη, τὸ δὲ τμήμα Διδυμοτείχου ἐν πολλοῖς ἐρημώθη, τῶν ἐκκλησιῶν καὶ σχολῶν καταληφθεισῶν ὑπὸ τῆς βουλγαρικῆς Κυβερνήσεως, τῶν δὲ ὑπολειφθέντων ὀλίγων ὁμογενῶν πιεζομένων παντοιοτρόπως εἰς ἀπάρνησιν τοῦ ἐθνισμοῦ αὐτῶν.

Τὰ ἐντεῦθεν τοῦ Ἑβρου καὶ ἐπὶ τουρκικοῦ ἐδάφους ὑπολειφθέντα χωρία τῆς ἐπαρχίας εἶναι 16 τὸν ἀριθμὸν.

Αον) Τὰ ἐκδιωχθέντα χωρία πρὸ τοῦ 1914.

1 Μέγα Ζαλούφι. Τὸ χωρίον τοῦτο ὑπέστη πολλὰς κακώσεις κατὰ τὴν ἀνακατάληψιν, ὅποτε ἐφονεύθησαν ὑπὸ τῶν ἐπελαυνόντων περὶ τοὺς 130· τὰ 5]6 σχεδὸν τοῦ χωρίου ἐξαναγκασθέντα μετηνάστευσαν εἰς Βουλγαρίαν.

2 Ἀσλάνι. Τὰ 4]5 τοῦ χωρίου κατέφυγον εἰς Ἑλλάδα καὶ Βουλγαρίαν.

3 Σαραπλάρ, 4 Καράκασημ καὶ

5 Ἀζατλή. Ἐκδιωχθέντα κατέφυγον εἰς Βουλγαρίαν. Κατὰ τὴν ἀνακατάληψιν ἐφονεύθησαν 70 κάτοικοι Ἀζατλή.

Βον) Τὰ μετατοπισθέντα κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον χωρία.

Καράϊλε, Κούργι, Καράμτζα, Πασᾶ Γενιδζέ, Λουλῆ, Γιαοῦπ, Τσαλή, Ἑσκίκιοϊ, Καβακλή, Τσιφλικάκι καὶ Δογαντζή. Τὰ χωρία ταῦτα ὑπαγόμενα εἰς τὴν ὑποδιοίκησιν Μακρᾶς Γεφύρας, ἐξετοπίσθησαν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1915 διασκορπισθέντα ἀνὰ τὴν ὑποδιοίκησιν Μαλγάρων.

Δ.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΙΝΟΥ

Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἀπαρτιζομένη ἐκ δύο τμημάτων: Αἴνου καὶ Δεδὲ ἀγάτς, περιλαμβάνει 17 κοινότητας καὶ πληθυσμὸν 10057 ὁμογενῶν. Αἱ ἐκ τοῦ Βαλκανικοῦ πολέμου ἀνωμαλῖαι ἐδημιούργησαν ἐν αὐτῇ κατάστασιν ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἀξιοθρήνητον. Ἐπὶ ἔτος καὶ πλέον ὁ ὁμογενὴς πληθυσμὸς τῆς ἐπαρχίας, βαστάσας ἄνω τῶν πέντε κυριαρχίας (τουρκικὴν, τὴν τῶν κομιτατζήδων, βουλγαρικὴν, ἑλληνικὴν, αὐτονομικὴν, καὶ πάλιν βουλγαρικὴν διὰ τὸ τμήμα Δεδὲ ἀγάτς καὶ τουρκικὴν διὰ τὸ τῆς Αἴνου) ἐδοκίμασε πολλὰς πικρίας καὶ ἐπάλαισε πρὸς διάσωσιν τῆς ζωῆς καὶ τῆς τιμῆς αὐτοῦ.

Ἡ συστηματικὴ μισελληνικὴ δρᾶσις καὶ ἐνέργεια τῆς βουλγαρικῆς κατοχῆς καὶ ἰδίως τῆς ἀνακατοχῆς ὑπῆρξε τοιαύτη, ὥστε νὰ ἐπιφέρῃ ἐντὸς ὠρισμένου χρόνου τὸν παντελῆ ἐθνικὸν μαρασμόν. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐξασκηθεῖσα ὑπὸ τῶν βουλγάρων τρομοκρατία δὲν καθυστέρησε. Λόγοι γεωγραφικοῦ στρατιωτικοῦ καὶ ἐθνολογικοῦ συνηγοροῦντες ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῆς ἐπικαίρου ταύτης ἐπαρχίας εἰς ὠρισμένον ὄμιλον, ἀπεμάκρυναν πρὸς στιγμὴν τοὺς βουλγάρους ἀπὸ τῆς ἐν αὐτῇ κυριαρχίας· ἀλλ' ὅτε, βουλῇ καὶ ἐπινεύσει τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς, ἐπέτυχον οἱ βούλγαροι ὅπως πατήσωσι καὶ πάλιν τὸν πόδα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πόλεως Δεδὲ ἀγάτς,

τότε δὴ τότε ἐξεδηλώθη ὁ φανατισμὸς αὐτῶν ἐναντίον παντὸς ὅ,τι ἑλληνικοῦ καὶ αἱ βιαιότητες καὶ φρικαλεότητες αὐτῶν διενηργοῦντο ἐν ὅλῃ τῇ εἰδεχθεῖ ὄψει καὶ ἐξελίξει. Τὰ ὄσια καὶ ἱερὰ παρεβιάσθησαν, τὰ σχολεῖα ἐκλείσθησαν, τὰ καταστήματα ἐληλατήθησαν, τὸ ἐμπόριον ἐμαράνθη, πᾶσα καθόλου οἰκονομικὴ ζωὴ ἐξέλιπε καί, ὡς κορυφῶμα τῶν βουλγαρισμῶν τούτων, ἐπέκηρύσσετο ἡ κεφαλὴ τοῦ Μητροπολίτου Αἴνου Ἰωακείμ, αὐτοῦ τούτου τοῦ διασώσαντος κατὰ τὴν αὐτονομικὴν ἐποχὴν πολλὰς χιλιάδας βουλγάρων ἐκ τῆς μουσουλμανικῆς ἀντεκδικήσεως.

Ἦδη ἡ πόλις καὶ τὸ τμήμα Δεδὲ ἀγάτς εἶνε παντελῶς ἔρημον κατοίκων ὁμογενῶν, πάντων οὕτως ἢ ἄλλως ἐξαναγκασθέντων ὅπως μεταναστεύσωσιν εἰς Ἑλλάδα. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ καταστροφὴ τοῦ τμήματος τούτου ἤρξατο κατὰ τὴν ὑποχώρησιν τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, ὅποτε ἡ στρατιὰ τοῦ Γιαβέρ πασᾶ ἔκαυσε τὸ χωρίον Ρουμτζοῦκι διασκορπίσασα τοὺς κατοίκους αὐτοῦ, ἐληλάτησε δὲ καὶ τὴν ἀγορὰν Σερρῶν φονεύσασα συγχρόνως καὶ πολλούς. Συνεπληρώθη ὁμως ἡ καταστροφὴ αὕτη ἐπὶ τῆς βουλγαροκρατίας.

Κατὰ τὴν ἀνακατάληψιν τῆς Θράκης τὸ μικρὸν τῆς Αἴνου τμήμα ὑπέστη πολλὰς βιαιότητας καὶ κακώσεις ἐκ μέρους τῶν τούρκων. Πολλοὶ τῶν κατοίκων ἐδάρησαν ἀνηλεῶς, ἕτεροι ὄλως ἀδίκως ἐρρίφθησαν εἰς τὰς φυλακὰς ἀποφυλακισθέντες μόνον κατόπιν δραστηρίων ἐνεργειῶν τῆς Μητροπόλεως, πάντες δ' ἠγγαρεύοντο μέχρι βαθμοῦ ἀφορήτου. Ἀργότερον δὲ ὁ ἄγριος τοῦ διωγμοῦ ἄνεμος ἤρξατο νὰ πνέῃ καὶ εἰς ὀλόκληρον τὸ τμήμα.

Αου) Διωγμὸς τοῦ 1914.

Ἡ Ἀχίνο-κιοῖ. Εἰς τὸ χωρίον τοῦτο κατὰ τὴν ἀνακατάληψιν ἐσημειώθησαν δύο φόνου. Κατὰ τὸ 1914 ὑπῆσαν τρεῖς ἀλλεπαλλήλους ἐπιθέσεις ἐκ μέρους τουρκικῶν συμ-

μοριῶν ἐλεηλατήθη ἀπογυμνωθὲν τελείως. Ἐκ τῶν κακο-
 χιῶν ἀπέθανον πέντε· οἱ λοιποὶ ἐγκαταλείψαντες τὸ χωρίον
 κατέφυγον κατ' ἀρχὰς εἰς τὸ χωρίον Καρπουζλή καὶ ἔπειτα
 ἐκείθεν ἀπηλάθησαν βιαίως εἰς Ἑλλάδα (13 Ἰουνίου 1914),
 ἀφοῦ προηγουμένως ἐν αὐτῇ τῇ ἀποβάθρᾳ καὶ ὑπὸ τὰ ὄμμα-
 τα τῶν χωροφυλάκων ἐδάρησαν καὶ ὑπεχρεώθησαν νὰ παρα-
 δώσωσιν εἰς τοὺς ἐκ Καβάλλας λεμβούχους καὶ τελωνοφύ-
 λακας ὅσας οἰκονομίας εἶχον.

2 Τσελεμπή. 3 Κεμερλί. 5 Ἀρβανίτες. Κατὰ τὰς
 ἡμέρας τοῦ Πάσχα (Ἀπρίλιος 1914) οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων
 τούτων πολιορκηθέντες ὑπὸ τουρκικῶν συμμοριῶν καὶ διὰ δαρ-
 μῶν καὶ πυροβολισμῶν ἐξαναγκασθέντες εἰς ἐκπατρισμὸν, ἀφί-
 κοντο εἰς Αἶνον ὀπόθεν γυμνοὶ καὶ τῶν πάντων ἐστερημένοι
 ἐξεδιώκοντο εἰς Ἑλλάδα. Τὸν ἐκπατρισμὸν τῶν κατοίκων τού-
 των συνυπέστη καὶ ὁ ἡγούμενος τῆς Πατριαρχικῆς Μονῆς Ἀγ-
 Ἀθανασίου Τσαντήρι ἱερομ. Ἰωακείμ Καλούδης δαρεῖς ἐπα-
 νειλημμένως καὶ ἀνηλεῶς. Ἐκ τοῦ χωρίου Κεμερλί ἀπηγχοῦ-
 σθη ὁ Κωνσταντῖνος Ἰωάννου.

5 Δουκιένι. Μετὰ παρατεταμένην πολιορκίαν καὶ λή-
 στευσιν καθ' ὁδὸν ἀπηλάθη τῆς πατρίου γῆς διὰ τῆς αὐτῆς
 καὶ τὰ προηγούμενα χωρία ὁδοῦ. Ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ κα-
 τεκρευρήθησαν τέσσαρες ὁμογενεῖς: Ζαφείριος Ζαφειριά-
 δης, Νικόλαος Ζαφειριάδης, Ἄγγελος Ζαφειριάδης καὶ ὁ ἐρ-
 γάτης αὐτῶν Ἀθανάσιος.

6 Ἀγίασμα. Τὸ χωρίον πολιορκηθὲν ἐπέστη πρὸς κα-
 καταβολὴν λύτρων. Ὁ ἱερεὺς ἰδίως τοῦ χωρίου ἐξηναγκά-
 σθη νὰ πληρώσῃ χρήματα εἰς τοὺς ἐπίδρομείς, οἵτινες ἀ-
 περχόμενοι ἀπήγαγον δύο θυγατέρας τοῦ ἐκ τῶν κατοίκων
 Στεφανάκη μετὰ τῆς διδασκαλίσσης τοῦ χωρίου, αἵτινες ἀφέ-
 θησαν ἐλεύθεραι μόνον μετὰ τὴν καταβολὴν 200 λιρῶν. Τὸ
 χωρίον κατόπι ἐπανειλημμένων ἐπιθέσεων καὶ λεηλασιῶν
 ἐξηναγκάσθη νὰ μεταναστεύσῃ εἰς Ἑλλάδα.

7 Κόζκορη. Διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους ἐξηναγκάσθη
 νὰ ἐκπατρισθῇ καὶ τὸ χωρίον τοῦτο, τὸ ὁποῖον κατελήφθη
 ὑπὸ τούρκων προσφύγων, ὡς συνέβη καὶ διὰ τὰ λοιπὰ χωρία.

Βον) Μετατοπίσεις κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον.

8 Ἀμυδαλιά καὶ

9 Μαῖστρος. Τὰ χωρία ταῦτα καὶ πρὸ τῆς κυβερνη-
 τικῆς διαταγῆ μετατοπίσεως αὐτῶν, ἠναγκάσθησαν νὰ κα-
 ταφύγωσιν εἰς τὰς μονὰς Σκαλωτῆς καὶ ἁγίου Παντελεήμο-
 νος φεύγοντα τὰς κακώσεις καὶ τὰς διαρπαγὰς τῶν τούρ-
 κων. Ἐπανακάμψαντα ἀργότερον εἰς τὰ ἴδια, ἐξεκενώθη-
 σαν κατὰ Ἀπρίλιον 1915 ἐντὸς τριῶν ὥρων καὶ ἐγκατε-
 στάθησαν, τὸ μὲν πρῶτον εἰς Μπεσαῖτ, τὸ δὲ δεύτερον
 εἰς Καστρίτσα. Ἐκ Μαῖστρου ἐφονεύθησαν οἱ δύο βουκό-
 λοι τοῦ Ἀχιλλέως Νιώτη, Χρήστος καὶ Μποζίκος καὶ ἐξ
 Ἀμυδαλιᾶς ἕτεροι δύο.

10 Αἶνος. Ἡ πόλις αὕτη, ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως ἤδη
 τοῦ βαλκανικοῦ καὶ κατόπι τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου, ἐπέ-
 συρεν ὅλως ἰδιαιτέρως τὴν μῆνιν τῶν τε κυβερνητικῶν ὑ-
 παλλήλων καὶ τῶν συνοίκων τούρκων ἐπιζητούντων τὴν
 ἐκείθεν ἀπομάκρυνσιν τῶν ἡμετέρων. Τὸ σχέδιον τοῦτο
 ματαιωθὲν τότε ἐπέτυχε περὶ τὰ τέλη Αὐγούστου 1915, ὅτε
 ἐξεκενώθη ἡ Αἶνος, τῶν κατοίκων αὐτῆς μετατοπισθέντων
 εἰς Μάλγαρα. Δέκα πέντε ἐκ τῶν 17 ἐκκλησιῶν καὶ παρεκ-
 κλησιῶν καταστράφησαν, ἡ βιβλιοθήκη τῆς σχολῆς περι-
 λαμβάνουσα 1900 τόμους διηρηπάγη, ἡ μονὴ τῆς Σκαλωτῆς
 ἐπυρπολήθη, αἱ δὲ μοναὶ ἁγίου Παντελεήμονος καὶ Τσαντήρ
 κατεδαφίσθησαν.

Καὶ τοιουτοτρόπως καὶ ἡ ἐπαρχία αὕτη δὲν διέφυγε τὴν
 καταστροφὴν, τὴν ὁποίαν αὕτη ἡ ἐπίσημος κυβέρνη-

σίς και ἐφάντασθη και ἐπήνεγκεν. Τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ πλεον μυστικὸν διὰ τὸ δημόσιον καθόλου, ἀφοῦ πολλοὶ τοῦρ-
κοι ρητῶς ἐδήλωσαν ὅτι πᾶσα λεηλασία και διαρπαγὴ διαπράττεται κατὰ διαταγὴν κυβερνητικὴν, κατέθηκε δὲ σχετικὰ και ὁ ἀρχίαστυνόμος Αἴνου Γιουσούφ Ζιά βέης. Τὴν κατάθεσιν ταύτην, ὑποβληθεῖσαν δι' ἐκθέσεως εἰς τὸν ἐν Καλλιπόλει Γάλλον Πρόξενον, παραθέτομεν αὐτολεξεῖ ὡς λίαν ἀποκαλυπτικὴν.

«Πρὸς τὴν Αὐτοῦ Ἐξοχότητα,

τὸν ἐν Καλλιπόλει Πρόξενον τῆς Γαλλίας

«Ὁ ὑποφαινόμενος ἀρχίαστυνόμος Αἴνου, συλληφθεῖς συνεπεία συκοφαντιῶν τοῦ ὑποδιοικητοῦ Αἴνου και μεταφερ-
θεῖς ὑπὸ συνοδείαν χωροφυλάκων δίκην κακούργου εἰς Καλ-
λίπολιν, κατάρθωσα νὰ καταφύγω εἰς τὸ ἐκεῖ Αὐστριακὸν Προξενεῖον, ὅπως σώσω τὴν ἀπειλουμένην ζωὴν μου.
«Ἐχων ὑπ' ὄψει μου ὅτι ἀντιπροσωπεύετε Κράτος Μ. Δυνάμεως, προστάτιδος τῶν Ἀλβανῶν, ἔχω δι' ἐλπίδος ὅτι θὰ εὐαρεστηθῆτε νὰ ἐνεργήσητε τὰ δέοντα. Ἡ σύλληψίς μου ὀφείλεται εἰς προσωπικοὺς λόγους τοῦ καϊμακάμη, ὁ ὁποῖος θέλων νὰ με ἐκδικηθῆ διὰ τὴν εὐσυνείδητον στάσιν μου, με κατηγορήσεν ὡς δῆθεν ἀρπάσαντα χρήματα παρὰ διαφό-
ρων προσώπων. Μετὰ τὴν εἰς τὸ Αὐστριακὸν Προξενεῖον κα-
ταφυγὴν μου, ὁ Διοικητὴς Καλλιπόλεως ἀπέστειλε τὸν δι-
ευθυντὴν τῆς ἀστυνομίας, ὅπως με καταπέσῃ νὰ μεταβῶ εἰς τὸ Διοικητήριον, ἀλλ' ἐγὼ μὴ δυνηθεῖς νὰ συγκρατηθῶ, ἐπὶ παρουσίᾳ ὄλων εἶπον, ὅτι ἀπὸ τινος καιροῦ εἰς βᾶρος τῶν χριστιανῶν διαπράττονται καταπιέσεις και λεηλασίαι, ὅτι ὀλόκληρα χωρία ἐξαναγκάζονται εἰς ἐκπατρισμὸν τῆ ὑπε-
κινήσει και γνώσει και συμπράξει τῆς παρούσης Κυβερνή-
σεως, ὅτι τοῦτο εἶνε γνωστὸν εἰς ὅλους. Ἐθεώρησα δὲ ἐπά-

ναγκες ὅπως ἐκθέσω ἐν περιλήψει τὰ ἐν Αἴνῳ λαβόντα χώραν γεγονότα.

«Εἰς Αἴνον μετέβην τῇ 9 Μαΐου 1914· μόλις με εἶδεν ὁ καϊμακάμης, με εἶπεν: Οἱ ἐνταῦθα Ρωμαῖοι εἶνε ἑλληνό-
φρονες· χρειάζεται προσοχή. Ἐν τούτοις ἐγὼ, καθὰ ἐξηκρί-
βωσα κατὰ τὴν βουλγαρικὴν κατοχήν, οἱ χριστιανοὶ προε-
φύλαξαν τοὺς μουσουλμάνους. Μετὰ τινος ἡμέρας ὁ καϊμα-
κάμης κατήρτισε συμμορίας, αἱ ὁποῖαι περιερχόμεναι τὰ χωρία διήρπασαν τὰ ζῶα και χρήματα τῶν χωρικῶν και ἐξ-
ηνάγκαζον αὐτοὺς εἰς μετανάστευσιν.

Πανταχόθεν ὑποβάλλονται ἀναφοραὶ και παράπονα πρὸς τὸν καϊμακάμην, ἀλλ' οὗτος μένει ἀπαθὴς και εἰς οὐδὲν μέ-
τρον προβαίνει. Ἐφρόντισε μόνον νὰ στείλῃ πρό τινων ἡμε-
ρῶν τὸν μουλαζιμὴν τῆς χωροφυλακῆς. Οὗτος δὲ μεταβὰς συνωμίλησε μετὰ τῶν συμμοριτῶν και συστήσας εἰς αὐτοὺς περισσοτέραν δρᾶσιν, ἐπέστρεψεν εἰς Αἴνον. Τοὺς κατοί-
κους τοῦ χωρίου Κοτζᾶ Ἀλῆ αὐτοπροσώπως ἐπεβίβασε διὰ τῆς βίας εἰς ἀκάτια ἀπὸ τὸ μέρος Δραγοδίνα και ἀπέστειλεν εἰς Σαμοθράκην, ἐκράτησε δὲ τὰ τὰς ἀμάξας και τὰ ζῶα αὐτῶν. Ἐνῶ ἅπαντα ἡ περιφέρεια Αἴνου ἐλεηλατεῖτο και οἱ κάτοικοι ἐξεδιώκοντο, ὁ καϊμακάμης ἀπέστειλε ψευδῆ τηλε-
γραφήματα εἰς τὴν διοίκησιν, εἰς τὴν Νομαρχίαν και εἰς τὴν πολιτικὴν ἐπιθεωρητείαν, δι' ὧν διεβεβαίουν ὅτι ἡ τάξις ἀπε-
κατεστάθη, ὅτι ἀπανταχοῦ ἐπικρατεῖ ἡσυχία, ὅτι οὐδὲν ἐπεισόδιον συνέβη, μόνον δὲ οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Κοτζᾶ Ἀλῆ κρυφίως ἐφυγον, και δὲν ἠδυνήθημεν νὰ τοὺς ἴδωμεν. Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν εἶχεν ἔλθῃ εἰς τὸ χωρίον Κηζ Κα-
ποῦ τῆς Κεσσάνης ὁ μουτεσαρίφης. Μόλις ὁ καϊμακάμης ἔλαβεν εἶδησιν, ἦλθεν ἐσπευσμένως εἰς συνάντησιν τοῦ μου-
τεσαρίφου, λαβὼν δὲ ὁδηγίας ἐπέστρεψεν. Εἰς δὲ τοὺς ἀπο-
μείναντας κατοίκους τοῦ Κοτζᾶ Ἀλῆ εἶπε: φύγετε ἀμέσως νὰ μὴ σᾶς ἴδῃ ὁ μουτεσαρίφης· ὁ δὲ διοικητὴς ἐθεώρησε περιττὸν νὰ ἔλθῃ εἰς Αἴνον, ὡσὰν νὰ μὴ συνέβαινε τίποτε.

Ἐκ Κεσσάνης 20, ἐξ Ὑψάλων 50 καὶ τινες ἐξ Αἴνου ἀπηλά-
 θησαν, ἐνῶ εἶχον προηγουμένως ἀμιηστευθῆναι ἐπίσης ἀπη-
 λάθησαν καὶ οἱ κάτοικοι Τσελεμπήκιοι. Ὁ καϊμακάμης ἐσφε-
 τερίσθη καὶ τὸν ἵππον τοῦ ἐκ Κεσσάνης ἀπελαθέντος Ἀθ.
 Κερασώτη. Ἐξ ὧν γνωρίζω ὁ καϊμακάμης ἔλαβεν ἀρκετὰ
 ποσὰ παρὰ τῶν συμμοριτῶν. Ἐν Αἴνῳ ὑπῆρχεν Ἑλληνο-
 θωμανός τις Ὀδυσσεὺς ὀνόματι, ὁ ὁποῖος ἐπροστάτευσε πολὺ
 τοὺς μουσουλμάνους, διαρκούσης τῆς κατοχῆς τῶν Βουλ-
 γάρων, καὶ μεγάλας προσπάθειας κατέβαλεν ὅπως ἐνθαρ-
 ρύνη τοὺς χριστιανούς, συμβουλεύσας αὐτοὺς νὰ μεταβῶσιν
 εἰς τὰ χωρία τῶν. Ὁ καϊμακάμης ἐζήτην ἀφορμὴν νὰ τὸν ἐ-
 ξώσῃ. Ἡμέραν τινα μετέβησαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κ. Ὀδυ-
 σσεὺς δύο κοράσια, τῶν ὁποίων οἱ γονεῖς εἶχον προστατευθῆναι
 ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὴν κατοχὴν τῶν Βουλγάρων. Λαβὼν εἶδη-
 σιν ὁ καϊμακάμης ἐξήγειρε τοὺς μουσουλμάνους, οἵτινες
 συναθροισθέντες προέβησαν εἰς διαδηλώσεις, ὁ δὲ κ. Ὀδυ-
 σσεὺς συλληφθεὶς ἐφυλακίσθη, τὴν δὲ ἐπαύριον ἀπηλάθη. Τὴν
 κατάστασιν ταύτην ἀντελήφθη καὶ ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ Πα-
 τριαρχείου κ. Ἰωακείμ, εἰς τὸν ὁποῖον δὲν ἐπετράπη νὰ με-
 ταβῆ εἰς τὸ χωρίον Κοτζᾶ Ἀλῆ καὶ ἴδῃ τὴν καταστραφεῖ-
 σαν Ἐκκλησίαν. Ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ ἀρχιερατικοῦ
 ἐπιτρόπου εἶχον δοθῆναι περὶ τὰ δέκα τηλεγραφήματα περὶ
 διαφόρων ζητημάτων, ἀλλ' ὁ καϊμακάμης ἠμπόδισε τὴν ἀπο-
 στολὴν αὐτῶν.

Ἐσχάτως ἐστάλη ἀπόσπασμα χωροφυλακῆς, τὸ ὁποῖον
 κατῴρθωσε νὰ διασκορπίσῃ τοὺς συμμορίτας, οἱ δὲ χρι-
 στιανοὶ ἐνθαρρυνθέντες ἀπεφάσισαν νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς
 τὰς οἰκίας τῶν. Ὁ καϊμακάμης μαθὼν τοῦτο μετέβη ἀμέσως
 παρὰ τῷ ἀρχηγῷ τῆς χωροφυλακῆς καὶ συνωμίλησεν ἰδιαιτέ-
 ρως μετ' αὐτοῦ ἀποτέλεσμα τῆς συνεντεύξεως ταύτης ὑπῆρ-
 ξεν, ὅτι αἱ συμμορίαι ἤρχισαν πάλιν νὰ δρῶσι. Ὁ λαὸς καὶ
 ὁ ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος παρεπονοῦντο, ἀλλ' ὁ καϊμακάμης
 οὐδεμίαν προσοχὴν ἐδίδε. Πρὶν ἢ ἐγὼ ἔλθω εἰς Αἶνον, εἶχον

φθάσει ἀπὸ τὰ Ὑψαλα 12 πτωχοί, οἱ ὁποῖοι μετέβησαν
 πρὸς εὐρεσιν ἐργασίας, διέμενον δὲ εἰς ἐν μοναστήριον ὁ
 καϊμακάμης διέταξε νὰ γίνωσιν ἔρευνοι εἰς τὴν Μοῆν, εὐρέθη
 δὲ δῆθεν ἐν ὄπλον Γκρά, τὸ ὁποῖον μετὰ τῶν ἐξαρτημάτων
 του ἦτο ὑποβολιμαῖον, διὰ νὰ τοὺς ἐνοχοποιήσῃ. Οὗτοι συλ-
 ληφθέντες ἀπεστάλησαν εἰς Ὑψαλα, ἐκεῖθεν πάλιν με-
 τεφέρθησαν εἰς Αἶνον καὶ ἀκόμη εἶνε φυλακισμένοι καὶ ὑ-
 φίστανται πλείστας κακώσεις. Προκειμένου περὶ χρημάτων,
 ὁ καϊμακάμης ἐδίδε διαταγὰς νὰ προσκαλῆται ὁ δεῖνα ἢ ὁ
 δεῖνα καὶ νὰ ζητῆται παρ' αὐτοῦ ἔρανος πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ
 τοῦ ὑπὸ τῶν Βουλγάρων καταστραφέντος τεμένου, ὁ μὴ δίδω-
 δων δὲ ἠπειλεῖτο, ὅτι θὰ ἀπελαθῆ. Τὰ διδόμενα χρήματα μέ-
 νουσι σήμερον παρὰ τῷ καϊμακάμῃ. Ἐσχάτως ἐδόθησαν
 αὐστηραὶ διαταγαί, συνεπεῖα τῶν ὁποίων ὁ καϊμακάμης εὐ-
 ρεθεὶς εἰς δύσκολον θέσιν καὶ προσπαθῶν νὰ σώσῃ ἑαυτόν,
 προσάπτει εἰς ἐμὲ ψευδεῖς κατηγορίας. Αὕτη εἶνε ἡ κατάστα-
 σις τῆς Νεοτουρκικῆς Κυβερνήσεως, ἡ ὁποία ἐξηπάτησε τὴν
 Γαλλίαν καὶ ἔλαβε χρήματα διὰ νὰ ἐφαρμόσῃ δῆθεν μεταρ-
 ρυθμίσεις. Ὑπάρχουν καὶ πλείστα ἄλλα γεγονότα τρομα-
 κτικά, τὰ ὁποῖα ἐλησμόνησα. Ἐὰν σταλῆ μία μικτὴ Ἐπι-
 τροπή, εἶμαι ἕτοιμος νὰ τὰ ἀποδείξω ὅλα. Τὸ ζήτημα εἶνε
 φύσεως πολιτικῆς, ἐπίτηδες δὲ ἀναμιγνύουσι χρήματα καὶ
 λοιπὰ διὰ νὰ μὲ συλλάβουν καὶ μὲ φονεύσωσιν εἰς τὰς φι-
 λακὰς.

«Παρακαλῶ ὅπως ἐνεργήσῃτε τὰ δέοντα πρὸς σωτη-
 ρίαν μου.

Τῆ 24 Μαΐου 1914, ἐν τῷ Αὐστριακῷ Προξενίῳ

ΓΙΟΤΣΟΥΦ ΖΙΑΣ»

Ἀλλὰ καὶ ὁ τουρκικὸς λαὸς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ταύ-
 τῆς περιφερείας δὲν καθυστέρησεν. Ἐκδηλῶν καὶ οὗτος
 τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ ἀνθ' ἧς παρὰ τοῦ Μητροπολί-
 τῆς

του Αΐνου ήξιώθη προστασίας απέναντι τών βουλγάρων έπετέθη λάβρως κατά παντός όμογενοϋς μη διστάσας να συλήση αναφανδόν και τὰ έκ τής βουλγαρικής διαρπαγής διασωθέντα όλίγα έπιπλα και σκεϋή τής Μητροπόλεως. Η τοιαύτη όμως ασύστολος διαγωγή τών τούρκων έλησμόνει τὸ γεγονός ότι ή κεντρική Κυβέρνησις δια τέσκερὲ τοϋ ύπουργείου τής Δικαιοσύνης ύπὸ ήμερ. 1 Ίουλίου 1329) 1913 είχεν έκφράση τῷ σεβασμιωτάτῳ Μητροπολίτῃ Αΐνου τὰς εύχαριστίας και τήν εκτίμησιν αὐτῆς δι' ήν έπεδείξατο οὗτος φιλανθρωπίαν και αὐτοθυσίαν πρὸς έξασφάλισιν τής ζωῆς, τής τιμῆς και τής περιουσίας τών τε κυβερνητικῶν υπαλλήλων και 1000 μουσουλμάνων καταφυγόντων εις αὐτόν, και άργότερον είχε τιμήση αὐτόν και δια τής άπονομῆς άνωτέρου παρασήμου.

Ε΄.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΤΥΡΟΔΟΗΣ

Και ή έπαρχία αὐτη, αριθμοϋσα κοινότητας 18 και πληθυσμόν 16735 ψυχῶν, υπέστη τὰς συνεπείας τοϋ πρώτου βαλκανικοϋ πολέμου και επί μῆνάς τινας βουλγαροκρατηθείσα είδε διαλυομένας 10 έπαύλεις (τσιφλίκια), τών όποίων οι κάτοικοι, καιπερ αποτελοϋντες άμιγῆ έλληνικόν πληθυσμόν, έξηναγκάσθησαν ύπὸ τής βουλγαρικῆς κατοχῆς όπως μεταναστεύσωσιν εις Βουλγαρίαν. Η ανακατάληψις τής Θράκης έπεδείνωσε τήν θέσιν τών έναπομεινασῶν κοινοτήτων. Κυβερνητικοί υπάλληλοι, ακολουθοϋντες τὸ χαραχθέν νεοτουρκικόν πρόγραμμα, έπεδίωκον εύθϋς έξ αρχῆς τήν διάλυσιν τής εκκλησιαστικῆς ταύτης περιφερείας. Έν τῇ υπαίθρῳ χώρα οϋδεμία ασφάλεια υπήρχεν, οι δὲ χριστιανοί τρομοκρατούμενοι δὲν ήδύναντο όπως έπιδοθῶσιν εις τήν καλλιέργειαν τών άγρῶν και ιδίως εις τήν κατασκευήν άνθράκων. Αί άγγαρείαι άφ' έτέρου δὲν έλειπον και σχεδόν πασῶν τών κοινοτήτων οι κάτοικοι έξηναγκάζοντο όπως κόπτωσι ξύλα και κομίζωσι λίθους πρὸς άνοικοδόμησιν τών ύπὸ τών βουλγάρων κρημνισθέντων δημοσίων κτιρίων και τών καταστραφεισῶν τουρκικῶν οικιῶν. Άλλὰ και άλλεπάλληλοι καταναγκαστικοί φόροι και άλλοι και ιδίως πρὸς έγκατάστασιν τηλεφώνων μεταξύ

Τυρολόης καὶ τῶν περιχώρων, καθίστων προβληματικὸν τὸν βίον τῶν ἐκεῖ χριστιανῶν.

1 Τυρολόη. Κατὰ Ὀκτώβριον 1913 διενεργήθη κατ' οἶκον αὐστηρὰ ἔρευνα, καθ' ἣν οἱ ἐπὶ τούτῳ ὀρισθέντες ὑπάλληλοι παραλαμβάνοντες πᾶν ὅ,τι εἰς ἐπιπλα οἰκιακὰ, σκευή, ἐνδύματα καὶ λοιπὰ ἀντικείμενα εὑρισκον εἰς διπλοῦν, παρέδιδον αὐτὰ εἰς τοὺς τούρκους συνοίκους.

Τὰ κοινοτικὰ σχολεῖα καταληφθέντα μετεβλήθησαν εἰς στρατιωτικὰ γραφεῖα, καίτοι ὑπῆρχον στρατῶνες καὶ πολλὰ ἄλλα δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ κτίρια λίαν κατάλληλα διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ στρατοῦ. Ὁ φανατισμὸς τῶν τούρκων ἐναντίον τοῦ ὁμογενοῦς στοιχείου ὑπῆρξε πρωτοφανῆς, καίπερ περιορισθεὶς κατ' ἀρχὰς εἰς ὕβρεις καὶ προπηλακίσεις κατὰ τῶν ἱερῶν καὶ ὁσίων ἡμῶν ἀργότερον ὁ φανατισμὸς οὗτος ἐξεδηλώθη εἰς σφοδρὸν ἐμπορικὸν ἀποκλεισμὸν διαρκέσαντα ἐπ' ἀρκετὸν καὶ συντελέσαντα εἰς τὸν μαρασμὸν πάσης κινήσεως οἰκονομικῆς καὶ ἐμπορικῆς ἐν τῇ ἐκεῖ ἀγορᾷ καὶ τοῖς πέριξ. Κατόπιν τούτου καὶ μάλιστα κατόπιν τῆς κυβερνητικῆς ἀποφάσεως περὶ ἀπαλλοτριώσεως τῶν πέριξ τσιφλικίων καὶ ἐγκαταστάσεως ἐκεῖ τούρκων προσφύγων, πολλοὶ τῶν κατοίκων Τυρολόης μὴ δυνάμενοι ὅπως εὔρωσι πόρον ζωῆς ἤρξαντο κατὰ μικρὰ διαλείμματα μεταναστεύοντες εἰς Ἑλλάδα.

2 Στράνδζα. Περὶ τὰ τέλη Μαρτίου 1914 ἐλθόντες εἰς Στράνδζαν ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν Κιρκάσιοι καὶ ἄλλοι τούρκοι μετέδωκαν εἰς τοὺς κατοίκους φόβον καὶ τρόμον διαλαλῶντες ὅτι λίαν προσεχῶς θὰ ἐκκενωθῇ ἡ Στράνδζα καὶ θὰ ἀπελαθῶσιν οὗτοι κακῶς.

Κατὰ τὴν Μ. Ἑβδομάδα συνέβησαν ζωοκλοπαί, διαρπαγαὶ καὶ πυρπολήσεις περιουσιῶν, δαρμοὶ ἀνηλεεῖς, ἐξῶν ἀπέθανον πληγωθέντες καὶ διὰ μαχαίρας πέντε ἐργάται τοῦ ξυλεμπόρου Ντιρεκλή. Τὴν ἑσπέραν τοῦ Μ. Σαβ.

βάτου ἢ ἐκεῖ ἀστυνομία καὶ ἡ χωροφυλακὴ προσκαλέσασαι τοὺς δημογέροντας διέταξαν αὐτοὺς ὅπως ἐκκενώσωσιν ἀμέσως τὰς οἰκίας πρὸς ἐγκατάστασιν τούρκων προσφύγων. Τὴν Δευτέραν τοῦ Πάσχα ἤρξατο ἡ ἐκκένωσις τῆς κωμοπόλεως ὑπὸ συνθήκας λίαν ὀδυνηρὰς, καθὰ περιγράφει ταύτην μάρτυς αὐτήκοος καὶ αὐτόπτης, ἡ δεσποινὶς Ἀσπασία Κωνσταντινίδου, ὑπὸ ἡμερομ. 14 Ἀπριλίου 1914:

«Τὴν Δευτέραν τοῦ Πάσχα κατὰ τὰς 10 τῆς πρωίας ὁ δεκανεὺς μετὰ τῶν χωροφυλάκων, ἔχοντες τὰς σπάθας γυμνάς καὶ κρατοῦτες μάστιγας μετέβησαν εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ διὰ γρόνθων καὶ λακτισμάτων ἠνάγκασαν τοὺς χωρικοὺς νὰ κλείσουν τὰ καταστήματά των καὶ αὐτοὺς ἔτι τοὺς φούρνους καὶ τοὺς διέτασσαν νὰ φύγωσιν αἱ ἑκατὸν πεντήκοντα οἰκογένειαι τὴν ἐπαύριον καὶ αἱ λοιπαὶ τὴν μεθεπομένην. Ὅτε δὲ εἰς ἐκ τῶν νέων τοὺς ἠρώτησε: «καὶ διατὶ νὰ φύγωμεν» ἐξυλοκοπήθη ὁ δυστυχὴς ἀνηλεῶς. Κατόπιν διήρχοντο τὰς συνοικίας μετὰ Ὀθωμανῶν προσφύγων, οἵτινες ἐλιθοβόλουν τὰς χριστιανικὰς οἰκίας καὶ ἔλεγον: «ἢ θὰ φύγετε, ἢ θὰ περάσετε ἀπὸ τὸ σπαθί, χοῖροι ἄπιστοι». Ὅλαι αἱ ὁδοὶ ἐγέμισαν ἀπὸ τοὺς τούρκους πρόσφυγας, οἱ ὁποῖοι ἤρπαζον ὄρνιθας, ζῶα, καὶ ἄλλα τρόφιμα ἀπὸ τὰ καταστήματα. Τὴν τρίτην προσεκλήθησαν οἱ δημογέροντες εἰς τὴν ἀστυνομίαν, ὁ δὲ δεκανεὺς τοὺς εἶπε: «λοιπὸν αὔριον νὰ δώσετε τὰς 800 λίρας σας ποῦ ἔχετε διὰ τὰς βρύσσας»· ἐπειδὴ δὲ οἱ δημογέροντες ἀπήντησαν ὅτι τὰς ἔχωσι καταθέσει εἰς τὴν Τράπεζαν ἐν Κωνσταντινουπόλει, τότε ὁ δεκανεὺς, ἀφοῦ τοὺς ἐμαστίγωσεν, ἠρεύνησε τὰ θυλάκιά των καὶ ἀφήρεσε τὰ ὰρολόγια των καὶ πᾶν ὅ,τι εἶχον καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς τοὺς χωροφύλακας. Οἱ χωροφύλακες ἀφοῦ ἀφήρεσαν τὰ φορέματά των τοὺς ἔρριψαν εἰς τὴν φυλακὴν καὶ ἀπὸ τὰ παράθυρα τοὺς προσέβαλλον μὲ

λίθους και ἀκαθαρσίας. Κατόπι ο δεκανεύς στέλλει χωροφύλακας εἰς τὰς οἰκίας των και ζητεῖ 20 λίρας πρὸς ἀπελευθέρωσίν των. Αἱ τάλαιναι γυναῖκες των ἔδωκαν ἀνὰ 5—7 λίρας ἐκάστη, και οὕτω ἀπελυσαν αὐτοὺς εἰς τὰς 2 μετὰ τὸ μεσονύκτιον και τοὺς ἔστειλαν εἰς τὰς οἰκίας των ἐν συνοδείᾳ χωροφυλάκων. . . . Τὴν Τετάρτην εἰς τὰς 5 ἤκουσαν φωνὰς γυναικῶν και ἔμαθον ὅτι ὁ δεκανεύς Ἰσμαήλ, ἀράπης, μετὰ γυμνὴν τὴν σπάθην και μετ' ἑκατὸν προσφύγων μουσουλμάνων εἰσήρχετο εἰς τὰς οἰκίας και ἐξυλοκόπουν τοὺς ἀνδρας ἀποκαλοῦντες αὐτοὺς χοίρους και ἀπίστους. Αἴφνης βλέπομεν και τὰς ἀμάξας τῶν προσφύγων εἰς τὰς θύρας τῶν χωρικῶν. . . . Ἐμπροσθεν τῶν οἰκιῶν ὑπῆρχον ἀνὰ 10 πρόσφυγες, μία ἄμαξα μετὰ τοῦ ὀδηγοῦ, ὅστις ἐκ τῶν προτέρων ἀπήγει 4 λίρας ὡς προπληρωμὴν.

Σημειωτέον ὅτι οἱ ἐν λόγῳ πρόσφυγες, εἰσήρχοντο εἰς τὰς οἰκίας και ἤρπαζον φορέματα και ἄλλα χρειώδη, τὰ ὅποια ἐκράτουν διὰ τῶν ἑαυτῶν των και μᾶς ἐλιθοβόλουν ἀπὸ τῶν παραθύρων τῶν οἰκιῶν, τὰς ὁποίας εἶχον ἤδη καταλάβει. Ὁληθὴ δὲ ἡ συνοδεία ἀπετελείτο ἀπὸ 250 ἀμάξας χωρικῶν, ἀκολουθουμένης ἀπὸ 500 ἀμάξας προσφύγων. Μετὰ ἀρκετὴν ὁδοιπορίαν βλέπομεν ἐρχομένους πρὸς ἡμᾶς 6 χωροφύλακας και περὶ τοὺς 150 ἰππεῖς, οἵτινες συνέλαβον τοὺς ἰδίους δημογέροντας και τοὺς ὠδήγουν εἰς τὴν ἀστυνομίαν, ἵνα ὑπογράψωσι και πληρώσωσιν ἐκ νέου φόρον ἐπιτηδεύματος. Τότε τὸ θέαμα ὑπῆρξε φρικτόν. Ἀφοῦ τοὺς ἐξυλοκόπουν και τοὺς ἔσυρον ὡς κτήνη, τοὺς ἠνάγκασαν φοβίζοντες αὐτοὺς διὰ τοῦ πολυκρότου, νὰ ὑπογράψωσιν ὅτι αὐτοὶ ἠθελον, ἀφοῦ δὲ συνῴδουσιν αὐτοὺς μέχρι τῶν ἀμαξῶν, ἠνάγκασαν αὐτοὺς νὰ πληρώσωσιν ἐκ νέου 10 λίρας οἱ τρεῖς, οἱ δὲ λοιποὶ ἀπὸ 3—5 λίρας. Εἰς χωρικὸς, ὁ Δημήτριος Γεωργῆς, ἐπειδὴ ἐχρεώσται φόρον

διὰ τὰ ζῶά του τὸν ἔσυρον πρὸς τὰς φυλακάς· ὁ δωδεκαετῆς υἱὸς του Ἀπόστολος κλαίων ἀκολουθεῖ τὸν πατέρα του ἵνα τὸν σώσῃ. Οἱ χωροφύλακες ζητοῦσιν ὡς λύτρα 17 λίρας, ἀλλ' ὁ δυστυχῆς μὴ ἔχων πλέον οὐδὲ ὀβολόν «ἰδοὺ τὴν ζωὴν μου» λέγει προτείνων τὸ στήθός του. Οἱ ἀπάνθρωποι ὁμως λησταὶ τῷ λέγουσιν· «ὄχι δὲν ἔχομεν διαταγὴν νὰ φονεύσωμεν, μόνον χρήματα ζητοῦμεν» και τὸν ἐξυλοκόπησαν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε ὁ δυστυχῆς ἐλιποθύμησεν· ὅταν συνῆλθεν, εὐρέθη εἰς τὸν δρόμον γυμνός, ὁ δὲ χωροφύλαξ τῷ λέγει «φύγε και ὁ υἱὸς σου θὰ πληρώσῃ τὸ χρέος σου» και ὁ μικρὸς Ἀπόστολος ἀφέθη εἰς τὰς χεῖρας τῶν αἰμοβόρων αὐτῶν τεράτων. Ὅποια τύχη ἀνέμενε τὸ δυστυχῆς πλάσμα!

Μετὰ ὁδοιπορίαν δύο ὥρων, φθάσαντες εἰς ρεῦμα ἀρκετὰ βαθὺ και στενόν, βλέπομεν τὸν δεκανέα Ἰσμαήλ, μετὰ τινῶν ὁμοθρήσκων του προσφύγων, και ἐκάθηντο ὁμοῦ. Ὅταν μᾶς ἀντελήφθησαν, διέταξαν τὸν ἀμαξοδηγὸν νὰ σταματήσῃ, ἀφοῦ δὲ ἔσυρον τὰς γυναῖκας ἐκ τῶν ἀμαξῶν τὰς ἐκακοποιοῦν θηριωδῶς. Ἐσχιζαν ὧτα διὰ νὰ λάβωσι τὰ ἐνώτια, ἠνάγκαζον αὐτὰς νὰ ἐκδύωνται και ἀπέσπων τὰς ἀλύσεις, τὰς ὁποίας ἔφερον εἰς τὸν λαιμόν των, μετὰ τὴν δύναμιν, ὥστε μιᾶς κόρης ὁ τράχηλος ἐσχίσθη και ἤρχισε τὸ αἷμα νὰ ῥέῃ ποταμηδόν. Ἐτράβων τὰς κόμας τῶν κορασιῶν, αἱ περισσότεραι τῶν ὁποίων ἔμενον εἰς τὰς χεῖράς των. Ἀπὸ μίαν χήραν ἀπέσπασαν κοσμήματα ἀξίας ἑκατὸν πεντήκοντα λιρῶν. Ἀπὸ τὴν σύζυγον τοῦ ταμείου τῆς Ἐκκλησίας ἀπέσπασαν δώδεκα μετοχὰς Ἑλληνικὰς, και δύο ὁμολογίας διακοσιῶν λιρῶν. Ἡ δυστυχῆς γυνὴ τὰ εἶχε κεκρυμμένα ἐντὸς τῶν σπαργάνων τοῦ μικροῦ τῆς ἡλικίας τεσσαράκοντα ἡμερῶν, ἐτι δὲ και κοσμήματα ἀξίας πεντήκοντα λιρῶν, τὰ ὅποια ἡ ὑπηρέτριά της ἔφερε μετ' ἑαυτῆς. Ἐπὶ τέλος ἔφθασε και ἡ ἰδική μου σειρὰ και οὕτως ἐγένοντο κάτοχοι τῶν 17 λιρῶν, ἃς ἔφερον μετ' ἐμοῦ.

Ἀπὸ μίαν γραίαν, ἀπέσπασαν τὴν ἀργυρᾶν εἰκόνα τοῦ

Ἁγίου Γεωργίου, τὴν ὁποίαν ἔφερον ἐπὶ τοῦ στήθους της. Ἐν γένει δὲ δὲν ἀφήκαν ἄνδρας, γυναῖκας, νέους, γέροντας, παιδία τὰ ὅποια νὰ μὴ ἐρευνησωσι. Περὶ τὴν ἐσπέραν ἐφθάσαμεν εἰς μίαν κοιλάδα, καθ' ὃν δὲ χρόνον οἱ ἀστυνόμοι ἠρύνων τὰ ἄτομα, οἱ πρόσφυγες ἤρπαζον τὰ δέματα ἀπὸ τῶν ἀμαξῶν. Ἀπὸ τῆς ἀμάξης, ἧς ἐπεβαινομεν, ἤρπασαν τὰς στρωμνὰς, τὴν ραπτομηχανὴν καὶ τὰ ἐνδύματα μιᾶς ὀρφανῆς κόρης, ἔτι δὲ τὰς τροφὰς μας, τοὺς ἄρτους καὶ τὸ μικρὸν κάνιστρον τὸ περιέχον τὰ ὀλίγα ἰατρικὰ, ἄτινα κατωρθώσαμεν νὰ λάβωμεν μεθ' ἡμῶν. Τὴν ἐσπέραν καὶ καθ' ὄλην τὴν νύκτα, εἴχομεν καταληφθῆ ἀπὸ μέγαν φόβον, ἀλλ' οὐδὲν ἐπεισόδιον ἔλαβε χώραν. Τὴν Πέμπτην κατὰ τὰς 5 τῆς πρωῆας ἐξεκινήσαμεν, τὴν δὲ 3ην μεταμεσημβρινὴν εἰς χωροφύλαξ μετὰ 20 προσφύγων ἠρεύνησαν καὶ πάλιν τοὺς ἄνδρας καὶ ἀπέσπασαν περὶ τὰ ἑκατὸν πενήκοντα γρόσια. Οἱ ἄνδρες ἦσαν διατεθειμένοι νὰ ἀντισταθῶσιν, ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσαν, διότι οἱ ἀμαξοδηγοὶ ἦσαν ἐκ τῶν προσφύγων καὶ ὁ καθεὶς εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ ἀνὰ ἓνα ἢ δύο φίλους καλῶς ὠπλισμένους, ἐὰν δὲ ἐσφύριζον στρατιὰ ὀλόκληρος προσφύγων ἐξήρχετο ἐκ τῶν πεδιάδων. Τὴν νύκτα τῆς Πέμπτης κατεκλίθημεν ἐπὶ τῶν χωμάτων χωρὶς καλύμματα. Τὴν Παρασκευὴν εἰς τὰς 11 τῆς πρωῆας, οἱ δύο χωροφύλακες, οἵτινες τὴν προηγουμένην ἡμέραν μᾶς ἐγύμνωσαν εἶπον ὅτι ἐπειδὴ ἐπροστάτευσαν τοὺς κατοίκους Στράντζης καὶ τοὺς ὠδήγησαν σώους καὶ ἀβλαβεῖς μέχρι τῶν προθύρων Ἁρακλείας, πρέπει ὡς ἀνταμοιβὴν νὰ πληρώσῃ ἐκάστη ἀμαξα ἀνὰ πέντε γρόσια. Ἄφου λοιπὸν ἐφθάσαμεν εἰς τὴν λίμνην ἐκεῖ μᾶς ἐσταμάτησαν καὶ ἔλαβον ἀνὰ πέντε γρόσια ἐξ ἐκάστης ἀμάξης, ὅσοι δὲ δὲν ἠδύναντο νὰ πληρώσωσιν ἔδιδον τὰ μεγαλιότερα δέματα. Ἐκτὸς τούτου ὁ χωροφύλαξ Ἁρακλείας ἔλαβεν 1 γρόσιον ἐξ ἐκάστης οἰκογενείας. Φθά-

σαντες εἰς τὰ σύνορα Ἁρακλείας ἐπεβίβασαν διακοσίας οἰκογενείας ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου «Μαρκέλλα», τὰ δὲ περισσότερα δέματα ἔλαβον οἱ χωροφύλακες Ἁρακλείας καὶ τὰ ἔκρυψαν εἰς ἓν μωαμεθανικὸν καφενεῖον. Τὰς διακοσίας πενήκοντα χωρικὰς ἀμάξας ἠγόραζον δῆθεν οἱ πρόσφυγες μὲ ἀποδείξεις τῆς ἀστυνομίας· οὕτως ζῶα ἀξίας εἰκοσιπέντε λιρῶν, ἠγόραζον ἀντὶ ἐξ ἑξ ἑκαστοῦ, τὴν δὲ ἀμαξαν ἀντὶ δύο μόνον λιρῶν. Ἄφου δὲ τοὺς ἠνάγκαζον νὰ ὑπογράψωσι καὶ χρεωστικά τοὺς ἔλεγον κατόπιν «εἰς σέ χρήματα δὲν χρειάζονται, δῶσέ τα διὰ τὸν στόλον μας». Ἡ τιμὴ τοῦ εισιτηρίου ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου ἦτο πενήκοντα ἐξ γρόσια.

Ἐντὸς τῶν λέμβων ὀθωμανοὶ λεμβοῦχοι διέπραξαν πλείστας ὄσας θηριωδίας. Ἀπήτουν χρήματα πρὸ τοῦ ἐπιβιβασθῶσι, ὅτε ἐπλησίαζον εἰς τὸ ἀτμόπλοιο «Λέανδρος» τότε ἄφινον τὰς κώπας καὶ ἠρεύνων τὰ θυλάκια ὄλων ζητοῦντες χρήματα, μὴ εὐρίσκοντες δὲ πλέον τοιαῦτα ἤρπαζον δέματα».

3 Ἀσκός, 4 Καρατζάκιοϊ καὶ

5 Βελιγράδιον. Τοῦρκοι Λαζοί, ἄγριοι τὴν ὄψιν καὶ ὠπλισμένοι μέχρις ὀδόντων, περιήρχοντο τὰ χωρία ταῦτα διαρπάζοντες, ληστεύοντες καὶ τρομοκρατοῦντες, τῶν ἐπιτοπίων κυβερνητικῶν ἀρχῶν προφασιζομένων ὅτι ἀδυνατοῦσιν ὅπως πράξωσι τι. Μετὰ δὲ τὴν ἐκκένωσιν τῆς Στράντζας ἤρξατο ἡ μετανάστευσις τῶν ὡς ἄνω χωρίων. Τῇ 11 Ἀπριλίου 1914 οἱ κάτοικοι Ἀσκοῦ τρομοκρατούμενοι συνεχῶς κατέφθγον εἰς Καρατζάκιοϊ καὶ ἐκεῖθεν ἐκδιωχθέντες ὑπὸ τοῦ μουδῆρου ὠδηγήθησαν εἰς Σηλύβριαν. Τὴν αὐτὴν ὁδὸν συνηκολούθησαν ἀμέσως καὶ οἱ κάτοικοι Καρατζάκιοϊ καὶ Βελιγράδιον. Κατόπιν πολλῶν προτροπῶν καὶ νουθεσιῶν ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια ἀρκεταὶ οἰκογένειαι τῶν δύο τελευταίων τούτων χωρίων, οἱ δὲ κάτοικοι Ἀσκοῦ μετὰ τῶν λοιπῶν οἰκογενειῶν ἀπῆλθον εἰς Ἑλλάδα.

6 Κερμένιον. Κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἀπριλίου 1914 τὸ χω-
 ρίον τοῦτο κατεκλύσθη ὑπὸ ἑκατοντάδος μουσουλμάνων
 προσφύγων, τούρκοι δὲ ὑπὸ τὴν ιδιότητα γραμματέων τοῦ
 ὑπουργοῦ τῶν ἐσωτερικῶν Ταλαὰτ παρουσιασθέντες προέ-
 τρεπον τοὺς κατοίκους ὅπως μεταναστεύσωσι ἀφίνοντες
 συγχρόνως τὴν Ἐκκλησίαν ἡμιτελή, διότι προσεχῶς θὰ με-
 τεβάλλετο εἰς τέμενος. Ἀργότερον ἐγκατεστάθησαν ὀριστι-
 κῶς 60 οἰκογένειαι τούρκων προσφύγων εἰς πολλὰς στενο-
 χωρίας καὶ πιέσεις καθ' ἑκάστην προβαίνουσαι ἐναντίον τῶν
 ἡμετέρων καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν αὐτῶν ἀπειλοῦσαι. Οὕτω τῇ
 9ῃ Ἀπριλίου ἐφονεύθη ὁ ποιμὴν Γεώργιος Παράσχου, τῇ
 δὲ 1ῃ Ἰουνίου ἐφονεύθη ὁ ποιμὴν ὡσαύτως Βλαδέης Χρή-
 στου Τάνταρας. Οἱ ὡς ἄνω τούρκοι μετανάσται ἐτρέφοντο
 δαπάναις τῶν ἡμετέρων, οἷτινες μὴ δυνάμενοι νὰ ἐξέλθωσι
 εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτῶν πρὸς ἐργασίαν ἤρξαντο νὰ αισθά-
 νωνται τὰ πρῶτα συμπτώματα τῆς πείνης. Περὶ τὰ τέλη
 Ὀκτωβρίου τοῦ 1914 ἐξηναγκάσθησαν εἰς ἐκπατρισμὸν ἐκ-
 διωχθέντες εἰς Ἑλλάδα.

ΣΤ'.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΒΙΖΥΗΣ

Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἀριθμοῦσα 25 κοινότητας καὶ πληθυ-
 σμὸν 28,783 ψυχῶν, εἶνε ἐκ τῶν μᾶλλον καὶ δὴ ἀπὸ τοῦ
 1912 δόκιμασθεισῶν. Ἐκτὸς τῶν ἄλλων φοβερῶν ζημιῶν,
 τὰς ὁποίας ἡ βουλγαροκρατία ἐπήνεγκεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν
 ταύτην καὶ αἱ ὁποῖαι συνίστανται εἰς τὴν ἐπίταξιν ζώων,
 εἰς τὴν ἀρπαγὴν γεννημάτων, εἰς τὴν πυρπόλησιν τῆς Μη-
 τροπόλεως μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ ἐπίπλων, σκευῶν καὶ βιβλίων,
 κατὰ τὴν ὑποχώρησιν τῶν τούρκων καὶ τὴν ὑπ' αὐτῶν ἀνα-
 κατάληψιν τῆς Θράκης ἐκάησαν 6 ἐκκλησῖαι, 1 σχολή, 624
 οἰκίαι καὶ ἐργαστήρια καὶ ἐφονεύθησαν 186 κάτοικοι δια-
 φόρων κοινοτήτων. Ἦρξαντο ἔπειτα λεηλασίαι καὶ διαρπαγαὶ
 ἐκ μέρους καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν κυβερνητικῶν ὀργάνων, τὰ
 ὁποῖα ὑπὸ τὴν πρόφασιν τῆς ἐκζητήσεως τῶν ὑπὸ τῶν ὁμο-
 γενῶν δῆθεν κλαπέντων τουρκικῶν πραγμάτων ἐσφετερίζοντο
 αὐθαιρέτως τὰς περιουσίας τῶν χριστιανῶν.

Δεωγμὸς τοῦ 1914.

Σιγὰ καὶ κατ' ὀλίγον ἤρξατο ἡ κατὰ τρόπον ἄγριον καὶ
 αὐστηρὸν ἐφαρμογὴ τοῦ νεοτουρκικοῦ προγράμματος. Ἐν

πρώτοις ἐφαρμόσθη ἀπόλυτος ἐμπορικὸς ἀποκλεισμός, ἀπαγορευθείσης αὐστηρῶς πάσης ἐπικοινωνίας μεταξύ τῶν χωρίων τῶν ἐξ ὑποδιοικήσεων, οὕτως ὥστε οἱ κάτοικοι διετέλουν εἰς διαρκῆ ἀγωνίαν ὡς ἐκ τῆς παντελοῦς ἀγνοίας τῶν διατρεχόντων. Τὸν ἀποκλεισμόν διεδέχθησαν ἡ πολιορκία τῶν χωρίων ἐκ μέρους τουρκαλβανικῶν συμμοριῶν, συνεχεῖς πυροβολισμοί, νυκτεριναὶ ἐπιθέσεις, ἀρπαγαὶ ζώων, δαρμοί, ἀπειλαί, ἔξωσις ἐκ τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν καταστημάτων καὶ ἡ ἐγκατάστασις τούρκων μεταναστῶν. Τὸ πρόγραμμα τοῦτο ἐφαρμοζόμενον ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὑπρδιοικητοῦ Βιζύης Ἐγιοῦπ Σαμπρῆ, (ἐκδότου τῶν ἄλλοτε ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ Μοναστηρίῳ ἐκδιδομένων σωβινιστικῶν φύλλων «Τόπη», «Σιλάχ» καὶ «Σουγκιού»), ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἀρχηγίαν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Χουσρέφ βέη, καὶ τὴν συνεργασίαν τοῦ ἐκ Μηδείας Γιασάρη, ἐσκόπει τὸν ἐξαναγκασμὸν τῶν ὁμογενῶν πρῶτον τῆς ἐπαρχίας ταύτης, ἔπειτα καὶ τῶν παρακειμένων ἐπαρχιῶν εἰς ἐκπατρισμόν.

Καὶ ὁ σκοπὸς οὗτος ἐπέτυχε. Ἡ κοινότης Μαγκριώτισσα, κατόπιν συνεχῶν ἐπιθέσεων καὶ δολοφονικῶν ἀποπειρῶν ἐναντίον ἡμετέρων, κατόπιν λεηλασιῶν καὶ ἐπιτηδείων εἰσηγήσεων ἐξαναγκάσθη ὅπως δώσῃ πρώτη τὸ σύνθημα τῆς μεταναστεύσεως, καὶ τῇ 17ῃ Μαρτίου 1914 ἐξεπατρίζετο. Τὴν αὐτὴν τύχην ὑπέστησαν ἐκπατριθεῖσαι ἀλληλοδιαδόχως αἱ κοινότητες: Χασβουγᾶ, Μουσελίμ, Τοπτσίκιοι, Σαράιον, Καβάκιον, Γιοβαλή, Ἅγιος Γεώργιος, Τσακλί, Ἅγιος Ἰωάννης, Τσόγκαρα, Κρυόνερον (κατὰ μῆνα Μάρτιον).

Οἱ πλείους τῶν ἐκπατριζομένων χριστιανῶν ὀδηγηθέντες εἰς Ἡράκλειαν ἐπεβιβάσθησαν πλοίων διὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἡ περιοχή τῆς ὡς ἄνω κωμοπόλεως εἶχε φιλοξενήσει ἐπὶ τινα χρόνον πολλοὺς ἐξορίστους τῆς νεοτουρκικῆς θηριωδίας καὶ εἰς τὰς φάραγγας αὐτῆς εἶχον ἀντιλαλήσει οἱ στό-

νοὶ καὶ οἱ στεναγμοὶ αὐτῶν. Ἠκούσθησαν ἐκεῖ ἱερεῖς, πρό-
~~κρηται~~ καὶ μουχταροδημογέροντες τῶν ἐκδιωκομένων κοινο-
τήτων διηγούμενοι ἐνώπιον τοῦ μουνδέρη καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς χωροφυλακῆς Ἡρακλείας τὰ ἀτελεύτητα αὐτῶν δεινοπαθήματα καὶ τὸ μαρτύριον, ρητῶς ἀναφέροντες ὅτι ὑποδιοικηταί, μουνδῖραι, χωροφύλακες καὶ φεδαῆδες διήρπασαν τὴν περιουσίαν αὐτῶν καὶ ἐξεδίωξαν αὐτοὺς τῶν χωρίων αὐτῶν καὶ ὅτι μόνον πρὸ τοῦ κινδύνου τῆς ζωῆς ἀναγκάζονται ὅπως ἐγκαταλείψωσι τὴν πατρίδα αὐτῶν, ἣν ἀπὸ τοσούτων αἰῶνων οἰκοῦσι καὶ ὅτι ἐὰν ἡ Κυβέρνησις, ἡ ἀρνηθεῖσα αὐτοῖς τὴν ζητηθείσαν προστασίαν, ἐγγυᾶται αὐτοῖς ἀσφάλειαν, εἶνε πρόθυμοι ὅπως ἐπανακάμψωσιν εἰς τὰ ἴδια.

Ἡ δῆλωσις αὕτη, εἰς ἣν ἄλλως πάντες οἱ ἐκπατριζόμενοι πασῶν τῶν ἐπαρχιῶν ἐγκαίρως εἶχον προβῆ, δὲν ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν καὶ οἱ δυστυχεῖς πρόσφυγες τῶν χωρίων Ἁγίου Ἰωάννου, Σεραίου, Καβακίου, Τσακλή, Ἁγίου Γεωργίου καὶ Τσόγκαρα ἐξηναγκάζοντο ὅπως ἐπιβιβασθῶσι τοῦ ἀτμοπλοίου καὶ ἀναχωρήσωσι. Τότε συνέβησαν σκηναὶ σπαραξικάρδιοι. Ἄφ' ἐνὸς ἤρνούντο οἱ χριστιανοί, ἀφ' ἐτέρου οἱ χωροφύλακες διὰ τῶν ἀκτηρίδων τῶν ὄπλων αὐτῶν, μαστίγων καὶ ξύλων συνώθουν αὐτοὺς πρὸς τὴν παραλίαν. Μητέρες ἀλλόφρονες, φέρουσαι ἐν ἀγκάλαις τὰ νήπια καὶ ἀρτιγέννητα αὐτῶν, καὶ παρθένοι λυσίκομοι κατεδιώκοντο ἀγρίως ὑπὸ τῶν διωκτῶν. Ἡ ἐκ τῶν μεταναστῶν γραῖα ἀδελφὴ τοῦ ἱερέως τοῦ χωρίου Σεραίου, διολισθήσασα διὰ μέσου τῶν χωροφυλάκων, ἀνήγγειλε τῇ Μητροπόλει ὅτι ρίπτονται τὰ γυναικόπαιδα καὶ αἱ ἀποσκευαὶ αὐτῶν ἐκ τῶν ἀμαξῶν, ὅτι ἐξαναγκάζονται πρὸς ἐπιβίβασιν καὶ ὅτι οἱ πρόσφυγες παρακαλοῦσι τοὺς ἐν Ἡρακλείᾳ ἀδελφοὺς χριστιανοὺς ὅπως σπεύσωσιν ἐπὶ τόπον καὶ σφάξωσι διὰ χριστιανικῆς χειρὸς τοῦλάχιστον τὰς γυναῖκας καὶ τὰς παρθένας,

διότι ἤρξαντο οἱ χωροφύλακες ἀτιμάζοντες αὐτάς, εἰς πίστωσιν δὲ τῶν λεγομένων ἐπέδειξε καὶ τὴν συνοδεύουσαν δεκατετραετίδα ἐγγονὴν αὐτῆς, φέρουσαν προφανῆ τὰ στίγματα τοῦ βιασμοῦ.

Ἐπὶ τὰς αὐτὰς καὶ χείρους συνθήκας ἐξεδιώχθησαν καὶ αἱ κοινότητες Ἀκσιδίζιμιον, Ὀργαί, Μήδεια, Γιάτρος, τὸ πλείστον τῆς Βιζύης, Μεσσήνη, Ἀχμέτ βέη (κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον), Σαρακήνα (κατὰ Μάϊον) καὶ Τσιφλίκιοι (κατὰ Σεπτέμβριον).

Μετατοπίσεις κατὰ τὸ 1915.

Ἀλλὰ τὸ κακὸν δὲν εἶχε σταματήσει. Ἐπρεπε καὶ αἱ ὑποληφθεῖσαι κοινότητες διαφυγεῖν τότε τὸν ἑκπατρισμόν, ὅπως ἀργὰ ἢ γρήγορα διαλυθῶσι. Τὰ ἐξοντωτικὰ μέσα ἐτέθησαν εἰς ἐφαρμογὴν· προσετέθη μάλιστα καὶ ὁ αὐστηρὸς περιορισμὸς τοῦ Μητροπολίτου Βιζύης Ἀνθίμου ἐν Σαμακοβίῳ ἵνα παύσῃ πᾶσα ἐπικοινωνία ποιμένος καὶ ποιμνίου καὶ ἐκλίπῃ πᾶσα ἐνδεχομένη ἠθικὴ ἀναθάρρυνσις τοῦ δευτέρου ἐκ τῶν συμβουλῶν καὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ πρώτου. Ἐν πάσει ὁμως περιπτώσει ἑκπατρισμὸς δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐπιβληθῆ.

Τῆ 20 Αὐγούστου 1915 ὁ νομάρχης Ἀδριανουπόλεως Χατζῆ Ἀδῆλ βέης ἐπιστρέφων ἐκ Σαμακόβου ὑπέστη ἐπίθεσιν ληστρικῆς συμμορίας, ἣτις ἐφόνευσε τὸν ἐνδεκαετῆ αὐτοῦ υἱὸν πληγώσασα συγχρόνως καὶ τὸν ὄδηγόν τοῦ αὐτοκινήτου. Τοῦ φόνου τούτου σκοπίμως ἀποδοθέντος εἰς τοὺς ἐναπομείναντας φιλησύχους ὁμογενεῖς, ἐπανήρξατο ὁ διωγμὸς εὐρῶν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ μισέλλημος ὑποδιοικητοῦ Σαμακόβου Χαμδῆ βέη τὸν ἄνθρωπον αὐτοῦ. Τῆ 5 Σεπτεμβρίου ἰ. ἔ. ὁ ἐν λόγῳ ὑποδιοικητῆς ἐκτελῶν διαταγὰς τοῦ Χατζῆ

Ἀδῆλ σενέλαβε 40 ἐκ τῶν προκρίτων ὁμογενῶν Σαμακόβου, Τρουλιᾶς καὶ Ἀγ. Στεφάνου, τοὺς ὁποίους ἐφυλάκισεν ὡς δῆθεν ὑποτρέφοντας ἑλληνικὰς συμμορίας. Ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα ὑπέβαλε τὰ θύματά του εἰς μαστιγώσεις καὶ διαφόρους ἀνηκούστους βασάνους, ἵνα ὁμολογήσωσι τὴν δῆθεν ἐνοχλήν των εἰς ὅ,τι ὁ Χαμδῆς ἤθελε.

Μετὰ μίαν ἐβδομάδα ἀπεφυλάκισεν αὐτοὺς καὶ ἀφοῦ διήρσευ εἰς δύο ὁμάδας, 22 μὲν ἐξ αὐτῶν παρέδωκεν εἰς χωροφύλακας ἵνα ὀδηγήσωσιν αὐτοὺς εἰς Σαράντα Ἐκκλησίας καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ἀδριανούπολιν, τοὺς δὲ ὑπολοίπους 18 παρέδωκεν εἰς τοὺς πολυαρίθμους φεδαῆδες, τοὺς ὁποίους ἔστειλεν ὁ Χατζῆ Ἀδῆλ, ἵνα ἐξαναγκάσωσι τοὺς κατοίκους εἰς ἑκπατρισμόν. Ἡ πρώτη ὁμάς ὠδηγήθη ὑπὸ χωροφυλάκων εἰς Σαράντα Ἐκκλησίας καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ἀδριανούπολιν ἢ δευτέρα ὁμως, ἢ ἐκ 18 ὁμογενῶν ἀποτελουμένη, ὠδηγήθη ὑπὸ τῶν φεδαῆδων εἰς μονώωρον ἀπὸ Σαμακόβου ἀπόστασιν, ὅπου ἔφθασε καὶ ὁ Χαμδῆς συνοδευόμενος ὑπὸ δύο ἀστυνόμων Ἰλιᾶζ καὶ Ἀχμέτ ἐφένδη, τοῦ γραμματέως τοῦ Χατζῆ Ἀχμέτ καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν φεδαῆδων Καπετὰν Ζεκῆ καὶ ἐπεστάτησεν ἐπὶ τῆς στυγερᾶς δολοφονίας 18 οἰκογενειάρχων ὁμογενῶν, τοὺς ὁποίους κατεκρεούργησαν διὰ πληγμάτων μαχαιρῶν. Οἱ δυστυχεῖς ἀφῆκαν ὑπερεκατὸν ὄρφανὰ ἐν πενίᾳ καὶ στερήσει. Τούτων ἐκ Σαμακόβου εἶνε οἱ κύριοι Κίρκος Ν. Κίρκου, Δ. Παναγιωτάκη, Δ. Δ. Δουκίδης, Π. Κιακίδης, Κ. Ν. Δουκίδης, Κ. Ν. Τακίδης, Δ. Κουτσικόδης, Β. Δημητρίου, Γ. Μυλωνᾶς· ἐκ Τρουλιᾶς οἱ Φ. Γιαννάκου, Δ. Τζάρτος· ἐξ Ἀγίου Στεφάνου, οἱ Κ. Μαρινέλης, Γ. Ἀθανασιάδης, Ι. Ἀθανασιάδης, καὶ δύο ὁμογενεῖς πρόκριτοι Περιστάσεως Κωνσταντίνος καὶ Γεώργιος Ἀθανασίου ἐξορισθέντες ἐκεῖθεν εἰς Σαμακόβον.

Ἐν τῷ μεταξὺ τὰ ὡς ἄνω τέσσαρα χωρία καὶ τὸ ὑπολειφθὲν μέρος τῆς Βιζύης μετὰ πολυήμερους διαρπαγὰς καὶ

πολιορκίας εξωρίσθησαν εἰς Ἡράκλειαν τῆς Προποντίδος, ὁπόθεν διεσκορπίσθησαν ἀνά τὴν λοιπὴν Θράκην καὶ τὰς ἐπαρχίας Νικομηδείας καὶ Κυζίκου.

Τὴν ἐξορίαν ταύτην δὲν διέφυγε καὶ ὁ Μητροπολίτης Βιζύης Ἄνθιμος, ἐναντίον τοῦ ὁποίου ἡ Κυβέρνησις ὑστεροβούλως ἐνεργούσα ἐζήτησε διὰ τοῦ ὑπὸ ἡμερομ. 2 Ἰανουαρίου 1331) 1916 τεσκερὲ τοῦ ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης τὴν ἀντικατάστασιν αὐτοῦ διὰ ἄλλου καταλλήλου κατηγοροῦσα αὐτὸν πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ ὡς ἐνεχόμενον εἰς τὸν φόνον τοῦ υἱοῦ τοῦ Χ'' Ἀδῆλ βέη. Δι' ἐπαναληπτικοῦ τεσκερὲ τοῦ αὐτοῦ ὑπουργείου καὶ ὑπὸ ἡμερ. 23 Μαΐου 1332) 1916 ἡ κυβέρνησις ἠξίωσε τὸ αὐτό.

Καίτοι τὸ Πατριαρχεῖον διὰ σχετικοῦ τακριρίου, βασιζομένου ἐπὶ σοβαρᾶς ἀπολογίας τοῦ κατηγορουμένου Μητροπολίτου, ἀνῆρει τὴν στυγεράν ταύτην συκοφαντίαν, καίτοι ἦτο πασίγνωστον ὅτι ὁ ὡς ἄνω φόνος ἦτο ἔργον βουλγαρικῶν συμμοριῶν, τῶν ὁποίων ἡ ἀνὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα δρασεις ἐχρονολογεῖτο ἀπὸ τινος χρόνου, οὐχ ἦττον ἡ κυβέρνησις παρὰ τὸν νόμον καὶ τὸ δίκαιον ἐτήρει τὸν ἐν λόγῳ Μητροπολίτην περιωρισμένον κατ' ἀρχὰς ἐν Ἡρακλείᾳ καὶ εἶτα ἐν Τυρολόῃ, μόλις δὲ ἀργότερον ἐπέτρεψεν εἰς αὐτόν, ἀσθενήσαντα σοβαρῶς, ὅπως ἔλθῃ εἰς βασιλεύουσαν.

* * *

Πλὴν τῶν σημειωθείσων ἀνωτέρω κατακρεουργήσεων οὐκ ὀλίγοι τραυματισμοὶ καὶ φόνοι διεπράχθησαν ἐν ἀπάσῃ τῇ ἐπαρχίᾳ κατὰ τὸ διάστημα τῶν δύο διωγμῶν.

Οὕτως ἐφονεύθησαν :

Ἐν Μουσελήμ, ὁ Ἰωάννης Ἀθανασίου καὶ ὁ Πασχάλης Χριστοδούλου (12 Μαρτίου 1914).

Ἐν Μαγκριωτίσση, τῇ 7ῃ Μαρτίου ἰ. ἔ. ὁ Πασχάλης Ἀνδρέου.

Ἐν Ἀγίῳ Γεωργίῳ, τῇ 19ῃ Μαρτίου ἰ. ἔ. ὁ Θεόδωρος Λαμπρινοῦ, ὁ Γιαννάκης Πένζου καὶ ὁ Στέλιος Γιώφης,

Ἐν Σαρακήνᾳ, τῇ 20 Ὀκτωβρίου τοῦ ἰ. ἔ. ὁ Κωνσταντῖνος Χ'' Μπαχάρ, ὁ Ἀναστάσιος Κουγιουμτζῆς, ὁ Δημήτριος Μιχαὴλ Βουδούρης, ἡ Εὐδοκία Κωνσταντινάκη καὶ ἡ Ἀθηνᾶ Παπαγιάννη.

Ἐν Μεσσήνῃ, τῇ 20 Ὀκτωβρίου τοῦ ἰ. ἔ. ὁ Γιαννάκης Ναλμπάνδης.

Ἐν Τρούλλια, τῇ 14 Φεβρουαρίου τοῦ ἰ. ἔ. ὁ Δ. Φρυδάς καὶ τῇ 5 Σεπτεμβρίου 1915 Φίλιππος Γιαννάκου, Δ. Τσάρτος, Κ. Τσάρτος, Γ. Τσάρτος.

Ἐν Ἀγίῳ Στεφάνῳ, τῇ 5ῃ Σεπτεμβρίου τοῦ 1915 ὁ Κυριάκος Μαρινέλης, Γ. Ἀθανασιάδης καὶ Πολυχρόνιος Ἀθανασιάδης.

Ἐν Σοφίδαῖς, τῇ 5 Σεπτεμβρίου τοῦ ἰ. ἔ. ὁ Δημήτριος Ζλητίδης.

Ζ΄.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΣΩΖΟΔΑΘΟΥΠΟΛΕΩΣ

Ἐνωρίς ἤδη ἡ κυρίως ἔδρα τῆς ἐπαρχίας ταύτης, ἀριθμύσης πληθυσμὸν 11250 ψυχῶν, ἡ Σωζούπολις, ὡς εὐρισκομένη ἐπὶ βουλγαρικοῦ ἐδάφους, ἐκλονίσθη ἐκ θεμελίων κατὰ τὸν ἀνθελληνικὸν διωγμὸν τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας, τῶν κατοίκων αὐτῆς ἐκπατρισθέντων. Τὸ ἐπὶ τουρκικοῦ ἐδάφους ὑπολειφθὲν τμήμα ἀποτελούμενον ἐκ τῶν κοινοτήτων Ἀγαθουπόλεως, Παλαιοῦ Βασιλικοῦ, Νέου Βασιλικοῦ, Προδίβου, Κωστή καὶ Γαλατσάκη, προσεβλήθη ἐπανειλημμένως ὑπὸ τουρκικῶν ληστρικῶν συμμοριῶν. Κατὰ τὸν Βαλκανικὸν πόλεμον δοκιμάσαν καὶ τοῦτο πολλὰ κατόπιν δὲ παραχωρηθὲν τῇ Βουλγαρίᾳ συμφώνως πρὸς τὴν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Τουρκίας συναφθεῖσαν συνθήκην, ἐξεκενώθη καθ' ὀλοκλήριαν τῷ 1914, τῶν κατοίκων αὐτοῦ ἐκδιωχθέντων καὶ δι' ἀτμοπλοίων μετενεχθέντων εἰς Ἑλλάδα.

Η΄.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΔΕΡΚΩΝ

Τὸ πλεῖστον τῆς ἐπαρχίας ταύτης, ἀριθμύσης 36 κοινότητος καὶ πληθυσμὸν 25937 ψυχῶν, δεινῶς δοκιμασθὲν κατὰ τὸν πρῶτον βαλκανικὸν πόλεμον ἐμαράνθη κατὰ τὴν ἐκπαιδευτικὴν καὶ τὴν οἰκονομικὴν αὐτοῦ ζώην. Ἰδιαιτέρως τὰ ὑπὸ τῶν βουλγάρων καταληφθέντα χωρία Ἑρμενίκιοι, Ἀκαλαν, Τσιφλίκιοι, Τζελέπκιοι, Λαζάρκιοι, Καστανέαι καὶ Ὀκλαλή ἀπεγυμνώθησαν τελείως τῶν τε κοινοτικῶν καὶ ἰδιωτικῶν περιουσιῶν. Ἄλλα δὲ πάλιν τοιαῦτα καὶ ἰδίως τὰ χωρία Ἀρναούτκιοι, Ἀγιασματάκιον, Ἴμβροχώριον, Νεοχωράκιον, Δέρκοι καὶ Βογάζκιοι περιήλθον εἰς ἀφόρητον θέσιν συνεπείᾳ τῆς ἐκεῖ ἐγκαταστάσεως τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ. Βιαιοπραγίαι τοῦ τελευταίου τούτου εἰς βάρος τῶν ἡμετέρων ἐσημειοῦντο καθ' ἐκάστην, πᾶσα δὲ διαμαρτυρία αὐτῶν παρ' οἷς ἔδει ἡμείβετο δι' ἀπειλῶν, πίεσεων καὶ δαρμῶν. Ὁ ἐκ τῶν προκρίτων τοῦ χωρίου Βογάζκιοι Ἰωάννης Σερετάκης, δαρεῖς ἀνηλεῶς καὶ ἀλυσσοδεθεῖς περιεφέρετο ἐπὶ ὥρας ὀλοκλήρους ἀνὰ τὰς ὁδοὺς τοῦ χωρίου ὡς ὁ ἔσχατος τῶν κακούργων. Τὸ αὐτὸ ὑπέστησαν καὶ δύο ἕτεροι τῶν προκρίτων δρᾶσται τῆς βιαιοπραγίας ταύτης ὑπῆρξαν αὐτοὶ οὗτοι οἱ χωροφύλακες. Αἱ κοι-

νόητες Καστανεῶν καὶ Τσιφλίκιοι παρὰ τὰς ἐπανειλημμένας ἐπιδρομὰς τούρκων προσφύγων δὲν ἐξεπατρίσθησαν.

Εἰς τὸ χωρίον Ἀρναούτκιοι ἐπεκράτησε πλήρης τρομοκρατία. Ὁ Σωτήριος Ράλλης, ὁ Παναγιώτης Γεωργίου καὶ ὁ Θεοδόσιος Ἀλεξάνδρου τὴν 11 Μαΐου μεταβάντες εἰς τὸ δάσος τοῦ χωρίου πρὸς κατασκευὴν ἀνθράκων ὑπέστησαν ἐπίθεσιν ἐνόπλων τούρκων· καὶ ὁ μὲν πρῶτος κατὰ τὴν γενομένην νεκροψίαν ἐφονεύθη διὰ ξιφολόγητος, θραυσθέντος καὶ τοῦ κρανίου αὐτοῦ, ὁ δεύτερος ἐπυροβολήθη ἐκ τῶν ὀπισθεν καὶ ἐκτυπήθη διὰ μαχαίρας εἰς τὸν λαιμόν, ἀπὸ τοῦ σώματος δὲ αὐτοῦ ἐξήχθησαν τέσσαρα κυβερνητικὰ φυσίγγια, ἀπὸ δὲ τοῦ νεκροῦ τοῦ Θεοδοσίου ἐξήχθησαν τρεῖς σφαῖραι. Ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ ἐν διαστήματι δύο ἐβδομάδων ἐφονεύθησαν 14 οἰκογενειάρχαι. Ὁ Χαρίτων Ἐμμανουὴλ τῇ 28 Ἰουνίου 1914 μεταβὰς ἵνα ξυλευθῆ ἀπὸ τοῦ κοινοτικοῦ δάσους παρὰ τὸ ὀθωμανικὸν χωρίον Σαμλάρ ἐτραυματίσθη διὰ πυροβολισμοῦ ὑπὸ τριῶν ὀπλισμένων τούρκων, ἐκ τῶν ὁποίων δύο στρατιῶται καὶ εἰς χωροφύλαξ.

Μετατοπίσεις

κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον.

1 Δομούζ δερέ. Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου τούτου ἐξαναγκασθέντες ὑπὸ τῶν ἐπιτοπίων πολιτικῶν ἀρχῶν ἐξεκένωσαν αὐτὸ ἐντὸς τριῶν ὡρῶν καὶ διαταχθέντες μετέβησαν ἐν μέσῳ χειμῶνος, γυμνητεύοντες καὶ στερούμενοι τῶν πάντων, εἰς Τσιφλίκιον (κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1915).

2 Φαναράκιον. Ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον οἱ χριστιανοὶ κάτοικοι τοῦ χωρίου διαταχθέντες αὐστηρῶς ὑπὸ τῶν ἀρχῶν ὅπως ἐντὸς δύο ἡμερῶν ἀπέλθωσιν ἐκεῖθεν,

ἤρξαντο τῇ 12 Φεβρουαρίου 1915 ἀναχωροῦντες δι' ὀθωμανικῶν, οὐχὶ δὲ καὶ χριστιανικῶν πλοιαρίων καὶ διευθυνόμενοι εἰς Νεοχώριον, ἀπαγορευθείσης αὐτοῖς αὐστηρῶς τῆς προσεγγίσεως καὶ ἐξόδου αὐτῶν εἰς πᾶν ἄλλο μέρος.

3 Καλφᾶς. Τὸ χωρίον τοῦτο τῇ 30 Ἀπριλίου 1914 περιεζώσθη ὑπὸ ὀθωμανῶν ὀπλισμένων ὡς ἐν μάχῃ· ἅμα δὲ ταῖς πρώταις ἐπαναληπτικαῖς βολαῖς οἱ ἀνδριότεροι τοῦ χωρίου καταλαβόντες τὰ τέσσαρα κύρια σημεῖα ἐμάχοντο ἐπὶ δύο ὥρας πεισματωδῶς· ἐπειδὴ ὅμως οἱ τούρκοι διαλαθόντες τὴν προσοχὴν τῶν ἡμετέρων ἔθεσαν πῦρ ἐν τῷ χωρίῳ, ἠναγκάσθησαν οἱ κάτοικοι νὰ ἐξέλθωσι καὶ ἄλλοι μὲν διηυθύνθησαν εἰς Βαλουκλή ἄλλοι δὲ εἰς ἄλλα πλησιόχωρα χωρία.

Κατὰ τὴν συμπλοκὴν ἐτραυματίσθησαν πολλοί. Ἀργότερον τινες τῶν κατοίκων ἐπανελθόντες εὗρον τὰς οἰκίας αὐτῶν κατελημμένας ὑπὸ τούρκων προσφύγων, ἕως οὗ τῷ 1915 ἠναγκάσθησαν πάντες οἱ ὁμογενεῖς εἰς ἐκπατρισμόν.

4 Λαζάρκιοι. Κατὰ τὸν Βαλκανικὸν πόλεμον ἐξαναγκάσθησαν ὅπως μεταναστεύσωσιν εἰς Νικομήδειαν, μὴ ἐπιτραπέντος αὐτοῖς ἵνα συμπαραλάβωσιν οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον τῶν ἐπίπλων καὶ σκευῶν αὐτῶν. Μετὰ τὴν λήξιν τοῦ πολέμου ἐπανελθόντες ἤρξαντο καὶ πάλιν τῶν εἰρηρικῶν αὐτῶν γεωργικῶν ἐργασιῶν, ὅτε κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1915 ἐξεδιώχθη τὸ χωρίον λεηλατηθὲν πρότερον ἐντελῶς ὑπὸ τῶν περιοίκων τούρκων. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐπιστρέψαν ἐξεδιώχθη τὸ τρίτον ἐν μεγάλῃ οικονομικῇ ἀθλιότητι.

5 Ἀβάσσοι. Κατὰ Μάϊον τοῦ 1914 ἐγκατεστάθησαν ἐν τῷ χωρίῳ τούρκοι πρόσφυγες ἐμπνεύσαντες τὸν τρόπον εἰς τοὺς ἐκεῖ χριστιανούς. Κατὰ τὸ 1915 ἐξεδιώχθη.

6 Βαξέκιοι. Τῇ 16ῃ Ἀπριλίου 1915 διετάχθησαν οἱ

κάτοικοι ὅπως ἐντὸς 24 ὥρων ἐκκενώσωσι τὸ χωρίον συμπα-
ραλαμβάνοντες ὅ,τι ἠδύνατο. Διεσκορπίσθησαν ἀνὰ τὴν
πρωτεύουσαν.

7 Βαθυρρούαξ. 8 Γενὴ μαχαλέ.

9 Κεφελίκοϊ καὶ 10 Κιρὲτς-μπουρνοῦ. Τῇ 30 Ἀ-
πριλίου 1915 ὁ διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας Βαθυρρούακος,
ἀνωτέρα ἐντολῇ, προσκαλέσας τὰς Δημογεροντίας Βαθυρ-
ρούακος καὶ Γενὴ-μαχαλέ ἐκοινοποίησε τὴν διαταγὴν τῆς
Κυβερνήσεως, ὅπως οἱ μὴ μουσουλμάνοι, ἀπὸ τοῦ Γενὴ μα-
χαλέ μέχρι τῆς ἀποβάθρας τῶν Θεραπειῶν, καταλίπωσι τὰ
μέρη αὐτῶν. Συνεπεία τῆς διαταγῆς ταύτης οἱ κάτοικοι τῶν
ὡς ἄνω τεσσάρων κοινοτήτων μετετοπίσθησαν εἰς διάφορα
μέρη τῆς πρωτεύουσας παραλαμβάνοντες τὰ ἀπολύτως ἀναγ-
καῖα καὶ ἐξασφάλισαντες τὰ λοιπὰ ἐντὸς τῶν ἱερῶν ἐκκλη-
σιῶν, παρ' ὧν καὶ ἐκλάπησαν ἀργότερον ὑπὸ τούρκων μετα-
ναστῶν, ἐγκατασταθέντων ἐν ταῖς ἐν λόγω κοινότησι.

11 Σαφρός. Τὸ χωρίον τοῦτο ὑφίστατο συνεχεῖς ἐπιθέ-
σεις ἐκ μέρους ἐπιδρομέων τούρκων. Ὁ ἱερεὺς αὐτοῦ Παπᾶ
Ἀγαθάγγελος ὀλίγου δεῖν ἐδολοφονεῖτο ὑπὸ μαθητῶν τῆς
ἐν Χαλκαλῇ Γεωπονικῆς σχολῆς (Ἀπρίλιος 1914). Κατὰ
Ἰούλιον τοῦ 1915 τούρκοι πρόσφυγες καταλαμβάνοντες τὰς
πλείστας τῶν οἰκιῶν τοῦ χωρίου ἐξηνάγκασαν τοὺς κατοί-
κους εἰς ἐκπατρισμὸν (κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1915).

12 Ἰμβροχώρι. Τὴν 18 Ἀπριλίου 1914 τουρκαλβα-
νοὶ πρόσφυγες ἐπιδραμόντες κατὰ τοῦ χωρίου κατεδυνά-
στευσαν παντοιοτρόπως τοὺς κατοίκους ἐξαναγκασθέντας
ἵνα δωρεὰν σχεδὸν πωλήσωσι τὰ πράγματα αὐτῶν καὶ
μεταναστεύσωσιν εἰς Σιπζή.

13 Νύμφες, 14 Ἅγιοι Πάντες καὶ

15 Ἅγιασματάκι. Τὰ χωρία ταῦτα διεσκορπίσθησαν
τῆδε κακέϊσε μὴ δυνάμενα ὅπως συζήσωσι μετὰ τῶν ἐπελ-
θόντων τούρκων μεταναστῶν.

16 Πύργος. Ἦδη ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1915 ἡ κω-
μόπολις αὕτη πολλαχῶς καὶ ἰδίως δι' αὐστηροῦ ἐμπορικοῦ
ἀποκλεισμοῦ πιεσθεῖσα ἤρξατο σιγὰ καὶ κατ' ὀλίγον διαλυο-
μένη· πολλοὶ τῶν κατοίκων φεύγοντες τὰς ἀπειλὰς καὶ τὰς
διαρπαγὰς τῶν ἐγκατασταθέντων ἐκεῖ τουρκαλβανῶν προ-
σφύγων μετηνάστευσαν εἰς τὴν πρωτεύουσαν. Ἡ ἐγκατά-
στασις καὶ ἄλλων τούρκων μεταναστῶν ἐξηνάγκασεν αὐτὴν
εἰς τέλειον ἐκπατρισμὸν (κατὰ Μάϊον 1915), οἱ δὲ κάτοικοι
διεσκορπίσθησαν ἀνὰ τὴν ἐπαρχίαν Νικαίας.

Θ'

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Καθ' ὃν χρόνον τὸ ζήτημα τῆς βιαίας καὶ καταναγκαστικῆς μεταναστεύσεως τῶν ὁμογενῶν εὐρίσκετο εἰς μεγίστην ἔντασιν, καὶ ὁ ἀπαίσιος διωγμὸς τοῦ 1914 ἀπὸ τῆς Θράκης μεταπηδήσας ἐσάρωνε κυριολεκτικῶς τὰ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας, ἤρξατο ἐν μέσῃ πρωτευούσῃ φοβερὸς κατὰ τῶν ἡμετέρων **ἐμπορικὸς ἀποκλεισμός** ἔχων ὡς πρόγραμμα καὶ σκοπὸν τὴν κατὰ μικρὸν διάλυσιν τῶν ἐπὶ μέρους ἑλληνικῶν ἐνοριῶν καὶ συνεπῶς τὸν ἐκτουρκισμὸν τῆς ἑλληνικωτάτης βασιλίδος τῶν πόλεων. Ὁ ἀποκλεισμὸς οὗτος συστηματικώτατα ὀργανωθείς καὶ σατανικώτατα ἐφαρμοζόμενος, πρὸς δὲ τούτοις βοηθούμενος καὶ ὑπὸ ποικίλης ἄλλης φύσεως νεοτουρκικῶν πιέσεων, τεινουσῶν εἰς τὴν παράλυσιν πάσης καθόλου ἐθνικῆς καὶ κοινοτικῆς ἡμῶν αὐθυπαρξίας, ὠρισμένως θὰ ἐπέφερον ἀμέσως δυσάρεστα διὰ τὴν ὁμογένειαν ἀποτελέσματα, ἐὰν μὴ ὁ κηρυχθεὶς εὐρωπαϊκὸς πόλεμος ἠνάγκαζε τοὺς Νεοτούρκους ὅπως μεταβάλωσι πρὸς στιγμὴν σχέδια καὶ ἐπιδιώξωσιν ἀλλαχοῦ μεθοδικωτέραν καὶ ριζικωτέραν ἐξόντωσιν τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου τῆς αὐτοκρατορίας, ἵνα ἀργότερον ἐπιτυχέστερον πραγματοποιήσωσι τὰ ὄνειρα καὶ τοὺς πόθους αὐτῶν σχετικῶς πρὸς τὴν

ἐν Κων]πόλει ὑπαρξῆν τῶν ὁμογενῶν. Παρὰ ταῦτα ὅμως ὁ ἐμπορικὸς ἀποκλεισμός, πολλάκις ὑπ' αὐτὰ τὰ ὄμματα τῆς ἀστυνομίας ἐφαρμοσθεὶς, οὐκ ὀλίγον συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀπονέκρωσιν πάσης ἐμπορικῆς κινήσεως καὶ συνδιαλλαγῆς μεταξὺ τῶν ὁμογενῶν τῆς πρωτευούσης καὶ ἰδίως ἐν ταῖς συνοικίαις Ποτηρᾶ, Ξυλοπόρτης, Σαρμασικίου, Τὸπ-καποῦ, Τεκφούρ-σερατοῦ, Κασίμ-πασᾶ, Βλάχκας, Ἐξ Μαρμάρων, Ἰψωμαθειῶν, Ἑπταπυργίου, Σιρκετζί, Διπλοκιονίου καὶ Μεσαχώρου.

Μετατοπίσεις ἐνοριῶν δὲν ἔχομεν νὰ σημειώσωμεν παρὰ μόνην τὴν τοῦ **Σωσθενίου**. Ἡ ἐνορία αὕτη ἀριθμοῦσα περὶ τὰς 320 ψυχὰς διεσκορπίσθη κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1915 ἀνὰ τὰ προάστεια τῆς πρωτευούσης, κατόπιν ἐπισήμου ἐντολῆς τοῦ ἀρχιαστυνόμου Μ. Ρεύματος, ἐξαιρέσει μόνον πέντε οἰκογενειῶν, τῶν ὁποίων οἱ προστάται, σύζυγοι ἢ ἀδελφοί, εἰργάζοντο εἰς τὰ ἐκεῖ συνεργεῖα. Ἀπηλάθησαν ὅμως οὐκ ὀλίγοι τῶν ὁμογενῶν ἀποσταλέντες ἀνὰ τὴν ἐπαρχίαν Προύσης καὶ τὰ ἐνδότερα τῆς Μ. Ἀσίας, ἐπὶ τῇ ἀπλῇ καὶ ἀβασίμῳ ὄλως ὑπονοίᾳ ὅτι ἀντενῆργουν εἰς τὰς κυβερνητικὰς ἐνεργείας καὶ ἀποφάσεις,

Γ.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΕΤΡΩΝ

Εἶνε ἀληθές ὅτι ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἀποτελουμένη ἐξ 11 κοινοτήτων καὶ πληθυσμὸν 9005 ὁμογενῶν, δὲν ἔχει σημειώση ἐκπατρισμὸν τινα καὶ μετατοπίσεις πληθυσμοῦ, ἐδοκίμασεν ὁμως ὅσα ἡ σκληρὰ καὶ ἄφρων πολιτικὴ τῶν Βουλγάρων ἐπέβαλεν ἀμέσως καὶ προῦκάλεσεν ἀργότερον ἐμμέσως ἐξ ἀντεκδικήσεως τῶν τούρκων συνοίκων. Κατὰ δὲ τὸν διωγμὸν τοῦ 1914 ἡ ἐκκλησιαστικὴ αὕτη περιφέρεια εἶδε καὶ ἤκουσε τοὺς ὀλοφυρμούς καὶ τὰ δάκρυα καὶ ἠσθάνθη τοὺς πόνους χιλιάδων ὁμογενῶν προσφύγων τῶν ἐπαρχιῶν Δέρκων καὶ Τυρολόης, ἀπειληθεῖσα συγχρόνως πρὸς στιγμὴν ὅπως ἀπολέση τινὰς τῶν κοινοτήτων αὐτῆς. Ἡ Ἄρσός, ὁ Μέγας Τσεκμεδζές, καὶ ἡ Καλλικρατεία ὀλίγου δεῖν ἐξεκενοῦντο, διότι εἰδικὴ ἐκ τούρκων ἐπιτροπὴ περιερχομένη, ἐν συνοδείᾳ χωροφυλάκων, τὰς κοινοτήτας ταύτας κατέγραφε διὰ τῆς βίας τὰς οἰκίας τῶν χριστιανῶν πρὸς ἐγκατάστασιν τούρκων προσφύγων· πυροβολισμοὶ δὲ καὶ νυκτεριναὶ ἐπιθέσεις τουρκαλβανῶν καθ' ἐκάστην ἐπισυμβαίνουσαι ἐνέβαλλον τοὺς κατοίκους εἰς ἀπαισιοδόξους σκέψεις περὶ τῆς ἀσφαλείας τῆς τιμῆς, τῆς

ζωῆς καὶ τῆς περιουσίας αὐτῶν. Οἱ μαθηταὶ μάλιστα τῆς ἐν Χαλκαλῆ Γεωργικῆς Σχολῆς παρήλασαν τῇ 18 Ἀπριλίου 1914 ροπαλοφόροι καὶ ἔνοπλοι μέσον τῶν ὁδῶν καὶ συνοικιῶν Καλλικρατείας πρὸς ἐκφοβισμόν καὶ ἐξαναγκασμὸν τῶν κατοίκων εἰς ἐκπατρισμόν· προσέτι πολλοὶ κάτοικοι τῆς κωμοπόλεως ταύτης ἐδάρησαν ἀνηλεῶς, ἡ δὲ ἐκεῖ ἐγκαταστάσα χωροφυλακὴ ὠργίαζε κυριολεκτικῶς εἰς βάρος τῶν χριστιανῶν, καταγγείλασα μεταξὺ ἄλλων καὶ παραπέμφασα εἰς τὸ στρατοδικεῖον τινὰς τῶν προκρίτων, ὡς καὶ τὸν ἀρχιερατικὸν ἐπίτροπον Καλλικρατείας. Ζφοκλοπαί, λεηλασίαι, ἐπιτάξεις καὶ τὰ τοιαῦτα δὲν ἐλείψαν καθ' ὅλην τὴν ἐπαρχίαν, συντελέσασαι οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν δυστυχίαν καὶ τὸν μαρασμὸν αὐτῆς.

ΙΑ'

ΕΠΑΡΧΙΑ ΣΗΛΥΒΡΙΑΣ

Ἡ ἐπαρχία αὕτη περιλαμβάνουσα 12 κοινότητας καὶ κατοίκους 13878 δὲν ὑστέρησε τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν κατὰ τὰς δοκιμασίας. Ὁ βαλκανικὸς πόλεμος ἐπήνευκε καὶ ταύτη πολλὰς καὶ μεγάλας καταστροφάς· ἡ βουλγαρικὴ κατοχὴ ἐσημείωσε τὴν προσωρινὴν διάβασιν αὐτῆς εἰς παντὸς εἶδους λεηλασίας καὶ ἀρπαγὰς, ἡ δὲ τουρκικὴ ἀνακατοχὴ τῆς ἐπαρχίας διεκρίθη καὶ εἰς φόνους καὶ καταστροφάς. Ἀνακατέλαβον οἱ τούρκοι τὰ μέρη ταῦτα ὄχι ὡς ἐλευθερωτὰι τοῦ πληθυσμοῦ ἀπὸ τῆς βουλγαρικῆς τυραννίας, ἀλλ' ὡς θηρία λυσσῶντα καὶ ζητούντα τὴν ἐξόντωσιν τῆς ὁμογενείας.

Ἐν αὐτῇ τῇ **Σηλυβρία** ὁ φανατισμὸς ἐξίκετο εἰς τὸ ὑψιστον σημεῖον τῆς ἐντάσεως αὐτοῦ. Ἡ ἀγορὰ αὐτῆς παρέμεινε ἐπὶ πολὺ κλειστὴ, πάντων τῶν κατοίκων καταληφθέντων ὑπὸ φόβου ἀπέναντι τῆς ἀπειλητικῆς στάσεως τῶν ἐντοπίων τούρκων ζητούντων ἐκδίκησιν, δι' ἃς ὑπέστησαν ἐκ μέρους τῶν βουλγάρων καταστροφὰς καὶ ζημίας. Αἱ φυλακαὶ ἐπληρώθησαν φιλησύχων κατοίκων, τοὺς ὁποίους καθ' ἑκάστην ἔδερον ἀνηλεῶς κυβερνητικὰ ὄργανα. Τῇ 8 Ἰουλίου 1913 ναῦται πολεμικοῦ πλοίου, ἠγκυροβολημένου ἐν τῷ ὄρμῳ τῆς Σηλυβρίας, μεταβάντες εἰς τὸ κοι-

νοτικὸν νεκροταφεῖον κατέστρεψαν τοὺς σταυροὺς τῶν τάφων βεβηλώσαντες παντοιοτρόπως αὐτοὺς. Εἰς παρομοίας βεβηλώσεις προέβησαν καὶ τούρκοι πρόσφυγες τῇ 10 Μαΐου 1914. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἀποθραυσθέντες περιῦβριζον ἀνὰ τὰς ὁδοὺς καὶ τὰ κέντρα αὐτῶν τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, ὀλίγου δὲ δεῖν θὰ ἐφόνεον τὸν ἱερέα Χρυσόστομον τολμήσαντα νὰ παρατηρήσῃ αὐτοῖς ὅτι δὲν πρέπει νὰ θραύωσι τὰς ὑέλους τῆς Ἐκκλησίας.

Εἰς **Ἐξάστερον**, πολλαχῶς λεηλατηθὲν καὶ δοκιμασθὲν κατὰ τὴν ὑποχώρησιν τῶν τούρκων, ἐσημειώθησαν 11 φόνοι καὶ 4 τραυματισμοί, ἔργα τῶν σφαγέων τοῦ χωρίου Οἰκονομείου. Τὰ δύο παρὰ τὴν κωμόπολιν ταύτην μοναστήρια σχεδὸν κατεστράφησαν. Κατὰ τὴν ἀνακατάληψιν συνέβησαν ὅσα καὶ ἐν Σηλυβρίᾳ. Τὸ αὐτὸ λεκτέον καὶ περὶ τῶν ἄλλων κοινοτήτων καὶ ἰδίως περὶ **Ἐπιδατῶν**, (ἐνθα ὑπὸ τῶν αὐτῶν κακούργων στρατιωτῶν ἐφονεύθησαν 11 ὁμογενεῖς), **Αἰγιαλῶν** (ἐνθα ὑπὸ τῶν αὐτῶν κατεκρεουργήθησαν 5 ὁμογενεῖς), **Κουρφαλιᾶ** καὶ **Φαναρίου**. Τὸ τελευταῖον τοῦτο πολιορκηθὲν κατὰ τὰ μέσα Ἀπριλίου 1914 ὑπὸ τούρκων περιοίκων καὶ μεταναστῶν διεσώθη χάρις εἰς τὴν ἐπιδειχθεῖσαν ἐκ μέρους τῶν κατοίκων τόλμην καὶ τὴν διοργανωθείσαν ὑπ' αὐτῶν συστηματικὴν ἄμυναν, καθ' ἣν συνελήφθησαν πολλοὶ τούρκοι ἐπίδρομοί, μεταξὺ δ' αὐτῶν καὶ τις Ἀλβανός, ἐφ' οὗ εὐρέθη ἐπιστολὴ Χουσεῖν τινος ἐκ Μετρῶν, γράφοντος πρὸς τὸν ἐν Φαναρίῳ ἀρχηγὸν τῆς χωροφυλακῆς δεκανέα Ἰσμαῆλ τὰ ἐξῆς ἐπὶ λέξει: «ἐπειδὴ μετὰ τινὰς ἡμέρας οἱ χριστιανοὶ τοῦ Φαναρίου θὰ μεταναστεύσωσι, προσπάθησον νὰ μοὶ κάμῃς τόσα πρόβατα», ἐξ οὗ ἔπεται ὅτι τὸ κατὰ τοῦ Φαναρίου κίνημα ἐσχεδιάζετο ἀπὸ πολλοῦ ἐν γνώσει καὶ αὐτῆς τῆς χωροφυλακῆς, τῆς ὁποίας ἄλλως ἢ ἐνοχὴ ἀπεδείχθη καὶ κατὰ τὴν ἐσπέραν τῆς ἐπιθέσεως, ὁπότε αὕτη

ἐκ τοῦ παράθυρου τοῦ σταθμοῦ ἐπυροβόλει κατὰ τῶν χριστιανῶν. Τῇ 16 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καὶ ἔτους κατεκρέουρη γήθη ὑπὸ τούρκων εἰς ἀπόστασιν ἑνὸς τετάρτου ἐκ Φαναρίου κάτοικός τις τῆς κωμοπόλεως ταύτης, Φιλοκτῆμων ὀνόματι.

Τὸν ἐκπατρισμὸν ὅμως δὲν ἠδυνήθησαν νὰ διαφύγωσιν αἱ κοινότητες **Κιουτσούκ-Σεϊμέν, Ἄδρεν, Σινεκλι** καὶ **Οἰκονομιό**. Τὸ χωρίον **Σινεκλι** πυρποληθὲν κατὰ τὸν βαλκανικὸν πόλεμον ἀνεκτίσθη μετὰ τὴν ἐκ Λουλὲ Βουργάζ — ἔνθα εἶχον μεταποπισθῆ — ἐπάνοδον τῶν κατοίκων αὐτοῦ. Τῷ 1914 διεσκορπίσθη ἐκ νέου.

Τὸ **Οἰκονομιό** κυριολεκτικῶς ἐμαρτύρησε. Τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1913 ἐγένοντο εἰς τὸ χωρίον τοῦτο σκηναὶ πρωτοφανεῖς καὶ πρωτάκουστοι ὀφειλόμεναι οὐχὶ πλέον εἰς ἄτακτα στίφη, ἀλλ' εἰς αὐτὴν τὴν ἐπίσημον Κυβέρνησιν· ὅτε δηλ. ἐπανήρχισεν ὁ Τουρκοβουλγαρικὸς πόλεμος, ὁ τουρκικὸς στόλος ἠγκυροβόλει πρὸ τοῦ χωρίου τούτου, στρατὸς δὲ ἐκ 500 στρατιωτῶν, τῇ συνοδείᾳ ἀξιωματικῶν, μετέβη εἰς τὸ χωρίον τοῦτο. Οἱ ἀξιωματικοὶ προσκαλέσαντες ἀμέσως τὸν ἱερέα, τὸν διδάσκαλον καὶ τοὺς δημογέροντας τοῦ χωρίου διέταξαν αὐτοὺς ὅπως ἐντὸς ἡμισείας ὥρας συναθροίσωσιν ὅλους τοὺς νέους ἀπὸ 15 ἐτῶν καὶ ἄνω. Οἱ δυστυχεῖς ὅλως ἀνυπόπτως συμμορφωθέντες πρὸς τὴν διαταγὴν ταύτην συνηθροίσθησαν 140 ἐκτὸς ὀλίγων, οἵτινες ἀντιληφθέντες τοὺς σατανικοὺς καὶ καταχθονίους σκοποὺς τῶν τούρκων ἐκρύβησαν· ὁ ἀνώτερος ἀξιωματικὸς τότε παρέδωκε τοὺς 140 ἀνὰ 20 εἰς στρατιώτας, ἵνα ὀδηγήσωσιν αὐτοὺς εἰς τὴν παραλίαν, ὅπου ἄλλοι στρατιῶται ἐφόνεον αὐτούς. μετὰ τῶν πρώτων τότε ἐφονεύθη καὶ ὁ ἱερεὺς τοῦ χωρίου Νεόφυτος, τὸν ὁποῖον ἔκαυσαν φόβος καὶ τρόμος κατέλαβε τότε τοὺς κατοίκους, σπεύσαντας ὅπως κρυβῶσιν ἐντὸς ὑπογείων πρὸς σωτηρίαν αὐτῶν. Ἐκτὸς τοῦ

κακουργήματος τούτου προέβησαν οἱ γεναῖοι οὗτοι ὑπερασπισταὶ τῆς χώρας εἰς πολλὰς λεηλασίας, ἀτιμώσεις γυναικῶν καὶ ἀπαγωγὰς παιδίων μικρῶν πρὸς ἔξισλάμισιν. Οἱ περισωθέντες τῶν κατοίκων διεσπάρησαν πανταχοῦ καὶ ἀνὰ τὴν πρωτεύουσαν αὐτὴν, ἐγκατασταθέντες καὶ πάλιν ἄργότερον, κατόπιν ἐνεργειῶν τῶν Πατριαρχείων, εἰς τὰς ἐστίας αὐτῶν. Πλὴν τὰ βάσανα καὶ αἱ ταλαιπωρίαι τῶν κατοίκων αὐτοῦ ἐπανελήφθησαν καὶ κατὰ τὸ 1914, ὅτε στίφη ἄτακτα καὶ ἄγρια ἐκ τῶν πέριξ τουρκικῶν χωρίων ἐπιπεσόντα κατὰ τοῦ χωρίου ἐξηνάγκασαν δι' ἀπειλῶν καὶ πιέσεων τοὺς κατοίκους, ὅπως ἀφέντες πᾶν ὅ,τι εἶχον ἀναχωρήσωσι μακρὰν τῆς πατρίδος αὐτῶν, διότι ἄλλως περιμένει αὐτοὺς βέβαιος θάνατος. Οἱ κάτοικοι προηθέντες ἀνεχώρησαν ἐκ νέου κατὰ τὸ 1914.

)(62)(

ΙΒ'

ΕΠΑΡΧΙΑ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ

Ἡ ἐπαρχία Ἡρακλείας, ἀριθμοῦσα 82 κοινότητες καὶ 74036 πληθυσμὸν κατεστράφη κατὰ τὰ 2]4 συνεπείᾳ τοῦ ἀπαισίου ἐξοντωτικοῦ προγράμματος τῶν νεοτούρκων. Παραβιάσεις τοῦ προνομιακοῦ χάρτου, ἀπελάσεις, ἐξορίαί, φόνοι, ἐξισλαμίσεις, ἐπιτάξεις, καταναγκαστικαὶ φορολογίαι, ἀρπαγαί, λεηλασίαι, βεβηλώσεις τῶν ἱερῶν, ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἦσαν τὰ μόνα πρόχειρα μέσα, τὰ ὁποῖα τὸ κομιτάτον ἐφήρμοσε καὶ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ ὑπὸ τὸ ἄμεσον πρόσταγμα ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων κυβερνητικῶν ὑπαλλήλων, πολλῶν τούρκων προκρίτων καὶ ἰδίᾳ τοῦ πρ. βουλευτοῦ Ραιδεστοῦ Ἀδὶλ βέη, καὶ τοῦ μισέλληνος υἱοῦ αὐτοῦ Φουὰτ βέη, μέλους τοῦ Δ. Συμβουλίου Ραιδεστοῦ. Τὸ πρόγραμμα τοῦτο ἐφαρμοσθὲν ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ τραχύτητι ἠλάττωσε καὶ κατέστρεψε τὸν ἑλληνικὸν πληθυσμὸν τῆς ἐπαρχίας καὶ ἐμάρανε τὴν ἄλλοτε οἰκονομικὴν καὶ ἐκπαιδευτικὴν ἀνθηρότητα αὐτῆς.

)(63)(

Α'. ΔΙΩΓΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 1914

Αον) Τμήμα Ραιδεστοῦ.

1 Ραιδεστός. Ἡ πόλις αὕτη ὄχι μόνον ὑπήρξε μάρτυς καὶ θεατῆς τῶν τραγικῶν καὶ συγκινητικῶν σκηνῶν, αἵτινες ἐξετυλίχθησαν κατὰ τῶν ὁμογενῶν, ἀλλ' ἐξηναγκάσθη σχεδὸν κατὰ τὸ ἥμισυ νὰ ἐκπατρισθῇ καὶ ἄλλως καὶ ἔνεκα τοῦ φοβεροῦ καὶ συστηματικῶς ὀργανωθέντος ἐμπορικοῦ ἀποκλεισμοῦ, ἐφαρμοσθέντος ἄλλως τε καὶ ἐν ἀπάσῃ τῇ Θράκῃ. Ἦδη κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1913 ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι περιτρέχοντες τὰ τουρκικά, ἐβραϊκά, καὶ ἀρμενικὰ τμήματα ἐκοινοποιοῦν κυβερνητικὴν ἀπόφασιν περὶ ἐμπορικοῦ ἀποκλεισμοῦ κατὰ τῶν ἐλλήνων. Ἐγένετο δὲ καὶ συλλαγή ἡρίων ἐν τῇ ὀθωμανικῇ συνοικίᾳ καὶ ἐψηφίσθη κατ' αὐτὸ ὅπως πάντες ὅσοι ἔχωσιν ἑλληνας ἐνοικιαστάς, ἐκδιώξωσιν αὐτούς, ἀμέσως δὲ προσεκλήθησαν ὑπὸ τῆς ὀθ. κοινότητος οἱ ἐνοικιασταὶ καὶ διετάχθησαν νὰ λάβωσιν ὀπίσω τὰ προκαταβληθέντα ἐνοίκια καὶ ἀκυρώσωσι τὰ συμβόλαια. Ὁ ἐμπορικὸς ἀποκλεισμὸς ἐξηκολούθησεν ἐφαρμοζόμενος καὶ κατόπιν, ἐν τῇ λεγομένῃ δὲ «ἄνω ἀγορᾷ» ἐκ τῶν 250 χριστιανικῶν καταστημάτων ἔμειναν μόνον 20, ἐνώπιον τῶν ὁποίων ἴσταντο μπουϊκοταδζήδες, Πλὴν τούτου ἡ κυβέρνησις ἐπέταξε τὰ σχολεῖα καὶ πάντα τὰ προοδευτικὰ κτίρια καὶ κτήματα τῆς κοινότητος.

2 Πάνιδον. Τὸ χωρίον τοῦτο κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1913 ὑποστὰν ἐπίθεσιν ἐκ μέρους τῶν περιοίκων τούρκων ἐλεηλατήθη. Κατ' Αὐγουστον τοῦ 1914 προσβληθὲν ἐπανειλημμέ-

νωσ ἐξηναγκάσθη νὰ καταφύγη εἰς Κούμβαον μὲ σκοπὸν νὰ ἐπιστρέψῃ. Τῇ 13 ὁμωσ Ἀυγούστου ἰ. ἔ. ἡ Κυβέρνησις ἀποστείλασα ἀτμόπλοια παρέλαβε καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς εἰς Ἑλλάδα.

3 Κούμβαον. Κατακλυσθὲν ὑπὸ τούρκων μεταναστῶν, πιεζόμενον δὲ καὶ ἀπειλούμενον καὶ παρ' αὐτῶν τῶν κυβερνητικῶν ὑπαλλήλων ἐξηναγκάσθη εἰς ἐκπατρισμόν.

4 Ναϊπ-κιοῖ. Φορολογία ὑπὲρ τοῦ στόλου, ἐξαναγκαστικὴ μειάβυσις εἰς κατασκευὴν δρόμων, ἀπειλαὶ ἐναγτίον τῆς ζωῆς καὶ τῆς τιμῆς τῶν κατοίκων, ἐμπιστευτικαὶ δῆθεν καὶ φιλικαὶ προτροπαὶ καὶ συσιώσεις τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς χωροφυλακῆς Σουκρῆ βέη πρὸς ἀναχώρησιν, ἐξεπάτρισαν κατὰ Ἰούνιον τὸ χωρίον τοῦτο.

5 Σχολάριον. Ὁ μουτσαρίφης Ραιδεστοῦ καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῆς χωροφυλακῆς Σουκρῆ ἐφ. μεταβάντες τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα ἐξηνάγκαζον τοὺς χωρικοὺς νὰ μεταβῶσιν εἰς ἀγγαρείας καὶ ἐφορολόγουν αὐτοὺς ὑπὲρ τοῦ στόλου. Ἀργότερον τὸ χωρίον προσβληθὲν ὑπὸ τῶν περιοίκων τούρκων παντοιοτρόπως ἐπίεσθη, τὰ δὲ πρόβατα αὐτοῦ (ὑπὲρ τὰς 35 χιλιάδας) διηρπάγησαν. Αἱ σχετικαὶ παρὰ τῷ μουτσαρίφῃ διαμαρτυρίαι οὐδὲν ἀποτέλεσμα ἔφερον. Ἐπὶ τέλους ἠναγκάσθη νὰ ἀναχωρήσῃ.

6 Σιμιτλί. Πολλάκις προσβληθὲν διὰ πυροβολισμῶν καὶ φορολογηθὲν ἐπανειλημμένως, κατέφυγε τῇ 8 Ἀυγούστου εἰς Σχολάριον. Ἐφονεύθησαν τρεῖς ὁ Δημήτριος Καλαστηκάκης, ἡ Φωτεινὴ Χ'' Δημητρίου, ὁ Νικόλαος Καραντίνης, ἐπληγώθησαν βαρέως ὁ Παναγιώτης Καμπάρης καὶ ὁ Ἰωάννης Κηζιάρης. Τὴν μετανάστευσιν τοῦ χωρίου ἐπεδίωξε καὶ ἐπέτυχεν ὁ μουδέρης Κουμβάου Ἀχμέτ ἐφένδης.

7 Τσανακιοῖ. Ὁ μιλαζίμης Σουκρῆς μεταβὰς ἐδήλωσεν εἰς τοὺς κατοίκους ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ προφυλάξῃ αὐτοὺς ἀπὸ τὴν μῆνιν τῶν περιοίκων τούρκων καὶ ἐζήτησεν

ὅπως ἐντὸς 24 ὥρῶν ἀπέλθωσι, πιέζων συγχρόνως αὐτοὺς ὅπως παλήσωσι τὰ ζῶα καὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν. Κατόπιν συχνῶν ἐκ μέρους τῶν τούρκων πιέσεων καὶ ἀπειλῶν ἀνεχώρησεν εἰς Ἑλλάδα μέσον Κουμβάου κατὰ Ἰούνιον ἰ. ἔ., ἀφοῦ προηγουμένως ὑπέγραψε διὰ τῆς βίας ἔγγραφον δηλοῦν ὅτι ἀνεχώρησεν οἰκειοθελῶς.

8 Σελτσίοιοῖ. Κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1913 τὸ χωρίον τοῦτο ἐγένετο κατὰ τὸ πλεῖστον παρανάλωμα τοῦ πυρὸς καὶ 290 οἰκογένειαι ἐξετίθεντο εἰς τὸν κίνδυνον τῆς σφαγῆς καὶ τῆς κατακαύσεως. Οἱ ἐμπρησταὶ ἦσαν οἱ ἀνακαταλαμβάνοντες τὴν Θράκην στρατιῶται, ὡς καὶ οἱ περίοικοι τούρκοι. Κατ' Ἀπρίλιον 1914 κυβερνητικὸς ὑπάλληλος μεταβὰς διέταξεν ὅπως ἐντὸς 24 ὥρῶν ἐκκενώσωσι τὸ χωρίον. Κατόπιν παρακλήσεων πολλῶν τοῖς ὑπεσχέθη τριήμερον προθεσμίαν λαβὼν καὶ 50 λίρας. Τὴν ἰδίαν ὁμωσ ἡμέραν ἄπειρα στίφη ἐνόπλων τούρκων ἐξηνάγκασαν τὸ χωρίον διὰ πυροβολισμῶν νὰ ἐκπατρισθῇ εἰς Ἑλλάδα.

9. Κιοδελέζ. Οἱ κάτοικοι παντοιοτρόπως ἀπειληθέντες ἐξεπατρίσθησαν μέσον Ραιδεστοῦ εἰς Ἑλλάδα.

Βον)Τμήμα Ἑρακλείας.

10 Ἑράκλεια. Κατόπιν τριημέρου λεηλασίας, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ὁ ὑποδιοικητὴς Τυρολόης μετὰ 40 χωροφυλάκων διενήργησε, ἐξεκενώθη ἡ κωμόπολις αὕτη (μέσα Σεπτεμβρίου) καταφυγοῦσα εἰς Ἑλλάδα.

11 Γενὴ τσιφλίκ, 12 Σουλτάν τσιφλίκ. Τὴν αὐτὴν τύχην ὑπέστησαν καὶ τὰ χωρία ταῦτα.

Γον) Τμήμα Χαριουπόλεως.

13 Χάσκιοϊ. Τὸ χωρίον τοῦτο ἐμαρτύρησε κυριολεκτικῶς κατὰ τὴν ἀνακατάληψιν τῆς Θράκης ἐκ μέρους τοῦ τάγματος ἰδίως τῶν Ἀδάνων. Τῷ 1914 κατόπιν ἀπειλῶν καὶ πιέσεων ἠναγκάσθη νὰ ἐκπατρισθῇ εἰς Ἑλλάδα.

14 Ρέπετσι. Τὴν αὐτὴν τύχην ὑπέστη καὶ τὸ χωρίον τοῦτο. Ὁ μουδέρης Σαχίνκιοϊ διαρπάσας τὰ ζῶα καὶ λοιπὰ ἐπώλησε αὐτὰ πρὸς ὄφελος αὐτοῦ.

Δον) Τμήμα Μαλγάρων.

Κατὰ τὴν ἀνακατάληψιν τῆς Θράκης ἡ πόλις καὶ τὸ τμήμα Μαλγάρων ἐληλατήθη καὶ κατεστράφη. Ἐφονεύθησαν δὲ ἐν Μαλγάροις ὁ Χ' Κωνσταντῆς Κολυμβιάμης καὶ ὁ Δῆμος Ἀλμαλιώτης.

15 Χάσκιοϊ. Τὸ χωρίον ὑπέστη τὰ πάνδεινα κατὰ τὴν ἀνακατάληψιν ἐκ μέρους τοῦ στρατοῦ. Ἐδηώθη καὶ ἐπυρπολήθη κατὰ τὸ πλεῖστον. Ἀξιωματικὸς κρατῶν ρε. βόλβερ ἐζήτησε παρὰ τοῦ μουχτάρη νὰ τῷ κομίση τρία κοράσια, τούτου μὴ γενομένου ἐνέκλεισε τοὺς ἀνδρας ὑπὸ φρουρὰν ἐντὸς ἐκκλησίας καὶ ἀπήγαγε τὰς γυναῖκας εἰς τὴν πλατείαν, ἐνθα ἐπὶ 24 ὥρας οἱ στρατιῶται ὠργιάζον ἐπὶ 8—75 ἐτῶν γυναικῶν καὶ κορασιῶν. Τὸ χωρίον ἀπειλούμενον καὶ διωκόμενον ἠναγκάσθη νὰ ἐκπατρισθῇ εἰς Ἑλλάδα.

16 Καλύβια. Ἐμπρησμὸς καὶ σφαγὴ κατὰ τὴν ἀνακατάληψιν· μετὰξὺ ἄλλων ἐφονεύθησαν τότε ὁ ἡγούμενος τοῦ Ἰβηριτικοῦ μετοχίου Εὐδόκιμος, ὁ ἱερεὺς Παναγιώτης καὶ ὁ ὑποτακτικὸς αὐτοῦ. Κόρη διωκομένη ὑπὸ στρατιώτου ἔπεσεν

ἐκ τοῦ παραθύρου προτιμήσασα τῆς ἀτιμίας τὸν θάνατον, χωρὶς τοῦτο νὰ ἐμποδίσῃ τὸν στρατιώτην, ὅπως ἀρπάσῃ καὶ μιάνη κτηνωδῶς τὸ παρθενικὸν αὐτῆς σῶμα. Τὸ χωρίον ἐν μέρει διεσκορπίσθη ἀνὰ τὴν Θράκην καὶ ἐξεπατρίσθη εἰς Ἑλλάδα.

Εον) Τμήμα Μακρῶς Γεφύρας.

(Οὐζούν - κιοπροῦ)

17 Μακρὰ Γέφυρα. Κατὰ τὴν ἀνακατάληψιν ἡ τε πόλις καὶ τὸ ὁμώνυμον τμήμα ὑπέστη πολλὰ δεινὰ, φοβερὰς λεηλασίας καὶ ἐπιτάξεις ἐκ μέρους τῶν τούρκων, παρόμοια δὲ ἐδοκίμασε καὶ κατὰ τὸν διωγμὸν, ὅποτε ἠναγκάσθησαν πολλοὶ ὅπως ἐκπατρισθῶσιν εἰς Ἑλλάδα.

18 Σουμπάς-κιοϊ. Ὑπέστη μεγάλας ζημίας εἰς κινητὰ καὶ ἀκίνητα, ἀνερχόμενα κατὰ μέσον ὄρον εἰς 23130 λιρ. χρυσῶν, ἐφονεύθησαν 4 κάτοικοι, ἠπειλήθησαν καὶ ἐπιέσθησαν πολλοὶ ἄλλοι, διὰ τοῦτο καὶ ἐξεπατρίσθη εἰς Ἑλλάδα.

ΣΤον) Τμήμα Κεσσάνης.

19 Παῖραμιτς. Ἐξεδιώχθη εἰς Ἑλλάδα κατόπιν πολιτορκίας καὶ λεηλασιῶν.

Β'. ΜΕΤΑΤΟΠΙΣΕΙΣ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ

Αον) Τμήμα Μακρᾶς Γεφύρας.

1 Μακρὰ Γέφυρα. Τοῦ ὑπολειφθέντος πληθυσμοῦ τῆς κωμοπόλεως ταύτης ἐγένοντο τμηματικοὶ ἐκτοπισμοί. Ὁ πρῶτος ἐγένετο τὸ μεσονύκτιον τῆς 20 πρὸς τὴν 21 Σεπτεμβρίου (π. ἡ.) τοῦ 1915. Κατ' αὐτὸν 29 ὁμογενεῖς οἰκογένειαι ἐπὶ ἀμαξῶν, τὰς ὁποίας ἐκ προτέρων εἶχεν ἐτοιμάσει ἡ Ἀρχὴ, ἤχθησαν ἔξω τῶν πατρῶων ἐστιῶν καὶ μετὰ 3 ἡμερῶν ἀγωνιώδη ὁδοιπορίαν ἀφίκοντο εἰς Μάλγα-
ρα ἐγκατασταθεῖσαι ἀγγελῶν εἰς τὰ σχολεῖα καὶ τὰς οἰκίας τῶν πρότερον ἀπελαθέντων ἐκεῖθεν ἀρμενίων. Ὁ δεύ-
τερος ἐκτοπισμὸς ὑπὸ παρομοίας συνθήκας ἔλαβε χώραν περὶ τὸ μεσονύκτιον τῆς 8 πρὸς τὴν 9 Ὀκτωβρίου (π. ἡμ.) 1915. Κατ' αὐτὸν ἀπήχθησαν εἰς Μάλγαρα 50 οἰκογένειαι. Ὁ δὲ γ' καὶ τελευταῖος ἐκτοπισμὸς συνέβη τὸ μεσονύκτιον τῆς 18 πρὸς τὴν 19 Ὀκτωβρ. (π. ἡμ.) τοῦ 1915, ὁπότε ἐξετο-
πίσθησαν 70 οἰκογένειαι, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ περὶ τὰς 30 οἰκο-
γένειαι, πτοηθεῖσαι πρὸ τῶν δεινῶν τῆς ἀπελάσεως, εἶχον καταφύγει εἰς Κ)πολιν, Ἀδριανούπολιν καὶ Βουλγαρίαν καὶ ἀλλαχοῦ. Τὰ ἔπιπλα, τὰ γεννήματα καὶ τὰ λοιπὰ ὑπάρχον-
τα τῶν μετακινηθέντων ἐλεηλατήθησαν. Τὰ σχολεῖα καὶ αὐ-
τὸς ἀκόμη ὁ ὑπολειφθεὶς Νὰος τῆς κοινότητος ἐπετά-
χθησαν.

2 Δερβινάκη. Ὁ μουδῖρης Τσοπ-κιοῖ μεταβὰς ἔδειρεν ἀνηλεῶς τὸν ἱερέα Φώτιον καὶ δι' ἀπειλῶν καὶ ὕβρεων ὑπέ-

δειξεν εἰς τοὺς κατοίκους ὅπως ἐκκενώσωσι τὸ χωρίον. Κατὰ Μάϊον 1915, 50 τούρκοι ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν λοχαγοῦ τῆς χωροφυλακῆς, καὶ συνοδεία πολλῶν μεταναστῶν τούρκων εἰσελθόντες εἰς τὸ χωρίον ἐζήτησαν τὴν ἐντὸς 3 ἡμερῶν ἐκ-
κένωσιν αὐτοῦ· κατόπιν λεηλατήσαντες τὰ πάντα ἀνεχώρη-
σαν ἀπαγαγόντες τὸν Δῆμον Χαρίτωνος εὐρεθέντα τὴν ἐπο-
μένην νεκρὸν ἐντὸς τοῦ δάσους καὶ φέροντα ἕξ τραύματα
μαχαίρας. Τὸ χωρίον ἐπανήλθεν ἀργότερον.

3 Λαλάκιοι. Τὸ χωρίον ἐκκενωθὲν διεσπάρη ἀνὰ τὰ χωρία Κιστρίτσα, Φαρασλή καὶ Κασίμ πασᾶ (Χαριου-
πόλεως).

4 Καρά-μπουνάρ. Μετὰ τὴν ἀνακατάληψιν τῆς Ἀ-
δριανουπόλεως ὑπὸ τῶν τούρκων, τὸ Καρά-μπουνάρ ὑπέστη φοβερὰν δῆψιν ἐκ μέρους αὐτῶν καὶ ἰδίως ἐκ μέρους τῶν φαυλοβίων τοῦ γείτονος τουρκικοῦ χωρίου Μακσουτλι, ὧν προῖσταντο οἱ ἐξ ἄλλων προγενεστέρων κακουργῶν αὐτῶν πασίγνωστοι Μακσουτλιῶται, Κὲλ-Ταχῆρ, Νεκὴ Ἀχμέτ καὶ Χουσεῖν. Αὐτοὶ δι' ἀπειλῶν εἶχον ἀποσπάσει τότε παρὰ τῶν χριστιανῶν τοῦ χωρίου Λ. Τ. χρυσᾶς 100. Κατὰ τὸν ἐκτοπισμὸν τοῦ Καρά μπουναρ (τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1915) οἱ χριστιανοὶ ἀνεχώρησαν διὰ κυβερνητικῶν ἀ-
μαξῶν καὶ ἐντὸς βραχυτάτης προθεσμίας, οὕτως ὥστε ὑπὸ τὰς ἀκτηρίδας τῶν ὄπλων τῶν χωροφυλάκων καὶ τὰ ἀπειλη-
τικά βλέμματα τῶν ἀγρίων κομιτατζήδων ἐλάχιστα πράγ-
ματα ἠδυνήθησαν νὰ ἀποκομίσωσιν. Οἱ αὐτοὶ καὶ πάλιν ὡς ἄνω κακοῦργοι, ἐπρωτοστάτησαν εἰς τὴν τρομοκράτησιν τῶν δυστυχῶν ὁμογενῶν καὶ ἐπωφελούμενοι τῆς δεδικαιολο-
γημένης συγχύσεως αὐτῶν ἀπέσπασαν παρ' αὐτῶν πολλὰ
ζῶα καὶ διάφορα ἄλλα ἀντικείμενα.

5 Μαλκότσι. Μετὰ τὸν δεύτερον βαλκανικὸν πόλεμον, ἅμα τῇ ἀποχωρήσει τῶν βουλγάρων, οἱ περίοικοι τούρκοι καὶ ἰδίως οἱ τοῦ γειτονικοῦ χωρίου Μανδρίτσα ἐπήνεγ-

κον αξιοσημειώτους καταστροφὰς εἰς τὸ χωρίον τοῦτο, τοῦ ὁποίου πλείστοι τῶν χριστιανῶν ἤδη πρὸ τοῦ πολέμου τούτου φοβούμενοι τὴν μὴνιν τῶν τούρκων εἶχον καταφύγει εἰς Βουλγαρίαν καὶ Ἑλλάδα. Αἱ ὑπολειφθεῖσαι οἰκογένειαι περὶ τὰ μέσα Σεπτεμβρίου 1915 ἐξετοπίσθησαν ὑπὸ τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν καὶ ἤχθησαν εἰς τὸ χωρίον Δογάνκιοι τῶν Μαλαγάρων. Ἡ ἐκκλησία ἐσυλήθη ὑπὸ τῶν τούρκων προσφύγων τοῦ χωρίου καὶ ἐβεβηλώθησαν τὰ Ἅγια. Μετ' ὀλίγον κατηδαφίσθη καὶ τὸ οἰκοδόμημα αὐτῆς καὶ οἱ λίθοι αὐτοῦ ἐπωλήθησαν ὑπὸ τῆς τουρκικῆς Κυβερνήσεως διὰ τοῦ μουδέρη τοῦ Τσόπ-κιοῦ Ἀχμέτ Τεβφῆκ βέη. Διὰ τῶν λίθων τούτων, τοὺς ὁποίους ἠγγαρεύθησαν νὰ μεταφέρωσιν αἱ γυναῖκες τοῦ χωρίου, ὁ ἀποθανὼν ἤδη Χατζῆ Ἐμὶν Ἀγῶς, ὁ πρόεδρος τοῦ ἐκεῖ ὑποκαταστήματος τῆς «Ἐνώσεως καὶ Προόδου», ἔκτισε τὸν μύλον καὶ τὸν ἀχυρῶνα αὐτοῦ. Τὴν αὐτὴν τύχην ἔσχον καὶ αἱ ἐγκαταλειφθεῖσαι οἰκίαι καὶ περιουσίαι τῶν ὁμογενῶν τοῦ χωρίου, δωροδοτηθεῖσαι μετὰ τῶν ἀγρῶν αὐτῶν εἰς τοὺς ἐξ Ἑλλάδος καὶ Σερβίας μετενεχθέντας τούρκους πρόσφυγας καὶ ἐγκατασταθέντας ἐν Μαλκοτσιῶ ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως ἤδη τοῦ παγκοσμίου πολέμου. Τὰ 2)3 τῶν ἐκτοπισθέντων εἰς Δογάνκιοι Μαλκοτσιατῶν, μὴ δυνηθέντα νὰ συντηρηθῶσιν εἰς τὰ ἄξενά ἐκεῖνα μέρη, μὴνάς τινας μετὰ τὴν ἀπέλασιν αὐτῶν, ἤρχισαν νὰ σκορπίζωνται ἀνὰ τὰ διάφορα χωρία τῶν ὑποδιοικήσεων Μαλαγάρων καὶ Μακρῶς Γεφύρας πρὸς πορισμὸν τοῦ ἐπιουσίου. Εὐάριθμοι δὲ οἰκογένειαι κατέφυγον εἰς Βουλγαρίαν.

Οἱ κάτοικοι τοῦ Μαλκοτσιῶ καὶ πρὸ τοῦ ἐκτοπισμοῦ αὐτῶν πολλὰ ὑπέστησαν ἐκ μέρους τοῦ ὡς ἄνω μουδέρη τοῦ Τσόπκιοι. Οὗτος μετὰξὺ ἄλλων τὴν νύκτα τοῦ Πάσχα τοῦ 1915 συγκαλέσας τοὺς χωρικοὺς εἰς τὸν ἱ. Ναὸν καὶ σταθεῖς βαρβάρως πρὸ τῆς ἀγ. Τραπέζης μὲ τὸ βούνευρον ἀνὰ χεῖ-

ρας ὕβρισεν, ἔδειρεν ἀθώας γυναῖκας καὶ παιδιά καὶ τὸν ὑπερογδοηκοντούτη ἱερέα Παπᾶ Χρήστον Οἰκονόμου, ἵνα παραδώσωσιν ἀνυπάρκτους φυγοστράτους. Αὐτὸς ἔδειρε καὶ ἐφυλάκισε τὸν υἱὸν τοῦ ἱερέως Ἀθανάσιον καὶ προῦκάλεσε τὸν θάνατον αὐτοῦ. Αὐτὸς ἔστειλε καὶ τὸν γέροντα ἱερέα πεζὸν εἰς Ἀδριανούπολιν εἰς τὸ στρατοδικεῖον. Αὐτὸς ἐπώλησε τοὺς λίθους τῆς Ἐκκλησίας τοῦ χωρίου. Αὐτὸς εἰσέπραξε παρὰ τῶν χωρικῶν ὑπερεκατὸν χρυσᾶς λίρας ὡς συνδρομὴν δῆθεν διὰ τὴν ἀνέγερσιν Νοσοκομείου ἐν Ἀδριανουπόλει, διὰ τὴν οἰκοδομὴν ἀτμομύλου ἐν Τσόπκιοι, διὰ τὸν στόλον κτλ.

6 Κίρκιοι. Κατὰ τὴν ἀνακατάληψιν τῆς Ἀδριανουπόλεως οὐκ ὀλίγα ὑπέστησαν οἱ ὁμογενεῖς ἐκ μέρους τῶν τούρκων. Ἐξ αὐτῶν τότε ἐξωρίσθησαν εἰς Ἑλλάδα 110 πρόκριτοι, τῶν ὁποίων τὴν περιουσίαν ἐδήμευσεν ἡ τουρκ. Κυβέρνησις, τὰ δὲ ἀκίνητα ἐδωρήσατο εἰς τοὺς τούρκους πρόσφυγας. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἀπομείναντες εἰς τὸ χωρίον ὁμογενεῖς ὑπῆρξαν ὁ στόχος τῶν ἀρπακτικῶν διαθέσεων καὶ ὁρμῶν τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν καὶ τῶν περιοίκων ἀγάδων, ἐπειδὴ τὸ χωρίον τοῦτο ἐθεωρεῖτο καὶ ἦτο πράγματι τὸ μᾶλλον πλούσιον εἰς ὅλα τὰ εἶδη τῶν προϊόντων τῆς γεωργίας καὶ κτηνοτροφίας. Κατὰ τὰ μέσα τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1915 ἐξετοπίζετο τὸ χωρίον εἰς Δολούκιοι (Μαλαγάρων), ὃν τρόπον καὶ τὰ ἄλλα ὁμογενῆ χωρία.

7 Καβατζίκ. Ἡ κοινότης αὕτη κατὰ τὸν Β'. βαλκανικὸν πόλεμον λεηλατηθεῖσα καὶ εἶτα ἐμπρησθεῖσα, ἐδοκίμασεν ἀνεκφράστους ὀδύνας ὑπὸ τῶν τούρκων καὶ ἰδίως ἐκ μέρους τῶν κατοίκων τοῦ γείτονος τουρκικοῦ χωρίου Χαμηδιέ. Τότε ἐκάησαν αἱ πλείσται τῶν οἰκιῶν καὶ ὁ ἱερὸς ναὸς τοῦ χωρίου τούτου, κατεκρεουργήθησαν δὲ καὶ 15 ὁμογενεῖς. Συνεπεία τοῦ θλιβεροῦ τούτου γεγονότος, οἱ πλείστοι τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου διεσκορπίσθησαν ἀνὰ τὰ λοιπὰ χριστιανι-

κα χωρία τῆς Μακρᾶς Γεφύρας, τινὲς δὲ καὶ κατέφυγον εἰς Βουλγαρίαν καὶ Ἑλλάδα. Αἱ ὑπολειφθεῖσαι οἰκογένειαι κατὰ τὴν 20 Αὐγούστου 1915 ἐξετοπίσθησαν ὑπὸ τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν εἰς τὴν ὑποδιοίκησιν Μαλγάρων καὶ τινὲς μὲν αὐτῶν ἐγκατεστάθησαν εἰς τὸ χωρίον Τατάρκιοϊ, ἄλλαι δὲ εἰς τὸ χωρίον Ρέπιτζ.

Βον) Τμήμα Μαλγάρων.

8 Καρούα. Ἦδη πρὸ τῆς μεταναστεύσεως τοῦ χωρίου τούτου αἱ ἀρχαὶ συλλαβοῦσαι ἀπήλασαν μέσον Αἴνου 42 χωρικούς. Κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1915 ἔφιπποι λησταντάρται, 20 τὸν ἀριθμὸν, περικυκλώσαντες τὸ χωρίον ἀπήτησαν παρὰ τῶν χωρικῶν τὴν παράδοσιν εἰς αὐτοὺς ὄλων τῶν ζώων, τῶν γεννημάτων καὶ 1000 λιρῶν εἰς μετρητά. Κακοποιήσαντες τὰ γυναικόπαιδα ἀπῆλθον, ἀπαγαγόντες 17 ἀνδρας καὶ μίαν γραῖαν, Ἡ μῆνις τῶν ληστανταρτῶν ἐστράφη ὄλως ἰδιαιτέρως εἰς τὰ ἱερὰ ἐν γένει. Ἡ λεηλασία διήρκεσε τρεῖς ἡμέρας. Ἦτίμασαν τὴν μόλις δεκαπενταετῆ Νεράντζα Ἀναστασίου. Τὸ χωρίον κατόπιν καὶ ἄλλων ἀπειλῶν καὶ ἐπιθέσεων μετετοπίσθη βιαίως.

9 Σουλτάνκιοϊ. Κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1915 οἱ πρόκριτοι Ἰψάλων ἐζήτησαν παρὰ τῶν χωριῶν, ἵνα πωλῆσωσιν εἰς αὐτοὺς τὰ ποίμνια αὐτῶν. Ἐν τῷ μεταξύ ὁ ὑποδιοικητῆς ἀπέστειλε 4 χωροφύλακας πρὸς προστασίαν τῶν χωρικῶν, ἀλλ' οἱ χωροφύλακες συνενωθέντες μετὰ τῶν ἐπιδραμόντων τὴν νύκτα τούρκων περιοίκων ἐβασάνιζον τοὺς χωρικοὺς ζητοῦντες χρήματα καὶ ἐλεηλάτησαν τὸ χωρίον διαρπάσαντες 6600 πρόβατα, 3000 ἀρνία καὶ 800 μεγάλα

ζῶα, ἠτίμασαν 30 γυναῖκας, διεκόρευσαν 9 παρθένους καὶ ἀπήγαγον 20 πρόσωπα, ἐξ ὧν πέντε εὐρέθησαν νεκροὶ καὶ δὴ οἱ μὲν δύο φονευμένοι διὰ βολῶν, οἱ δὲ λοιποὶ τρεῖς, ὁ Δημήτριος Στάθης, ὁ Χρῆστος Πράβιζος καὶ ὁ Νικόλαος Διρδζάλης, ἐσφαγμένοι ὡς ἀρνία. Τὸ χωρίον καὶ ἀργότερον προσβληθὲν ἠναγκάσθη νὰ ἐκκενωθῇ.

Γον) Τμήμα Κεσδάνης—Ἰψάλων.

Τὴν 24 Ἀπριλίου 1915, ὡς ἐκ συνθήματος, προσεβλήθησαν συγχρόνως ὑπὸ πολυαρίθμων ἐνόπλων τούρκων πολλὰ χωρία τοῦ τμήματος τούτου. Οἱ κάτοικοι ἔντρομοι μετὰ πολλὰς περιπετείας ἀνὰ τὰ δάση κατέφυγον εἰς Μπесаίτ, ὁπόθεν ἐπέστρεφον καὶ πάλιν εἰς τὰ μέρη αὐτῶν, ἵνα μετ' οὐ πολὺ μετατοπισθῶσιν ὀριστικῶς. Λεηλασίαι καὶ ἀρπαγαὶ διεπράχθησαν εἰς βαθμὸν ἀφάνταστον.

10 Κεσδάνη. Λαζοὶ ἐθελονταὶ καὶ λείψανα τοῦ ὑποχωροῦντος στρατοῦ κατὰ τὸν Βαλκανικὸν πόλεμον προσβαλόντες τὴν πόλιν κατέκαυσαν διὰ πετρελαίου τὴν χριστιανικὴν συνοικίαν, ἐφόνευσαν 50 χριστιανούς, ἐν οἷς καὶ τὸν ἱερέα Σακελλάριον Ἀναστάσιον καὶ ἐπὶ 170 ἀμαξῶν καὶ 20 καμήλων ἀπεκόμισαν τὰ ληστευθέντα. Κατὰ τὸν διωγμὸν τοῦ 1914 ὑποστᾶσα πάμπολλα, μετετοπίσθη εἰς Στέρναν καὶ ἄλλαχοῦ κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1915.

11 Χιδίγκιοϊ. Κατόπιν ἐπιθέσεως ἀπήχθησαν 2 γυναῖκες καὶ 7 ἀνδρες, ἐξ ὧν δύο εὐρέθησαν ἐσφαγμένοι περίξ τοῦ χωρίου (ὁ ὀγδοηκοντούτης Χρῆστος Γιαγουῆς καὶ ὁ Σιμεὼν Χρήστου) καὶ δύο βαρέως πληγωμένοι, ὁ μουχτάρης Βασιλάκης Πολίτου καὶ ὁ Διαμαντῆς Θεοκλήτου. Τὸ χωρίον μετετοπίσθη κατὰ Σεπτέμβριον 1915 εἰς Μπασαίτ.

12 Καρλίκιοι. Συλληφθείς ἀπηλάθη μέσον Ἐψάλων ὁ μουχτάρης Εὐάγγελος, εὐρῶν κατόπιν βασάνων πολλῶν οἰκτρὸν θάνατον εἰς τὰ ἔλη τοῦ Ἐβρου.

13 Παζάρ-δερέ. Ἐπιθέσεις κατὰ τοῦ χωρίου ἤρξαντο ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου 1915, καθ' ἃς ἐτραυματίσθησαν ἄρκετοὶ καὶ ἰδίως σοβαρῶς ὁ Θεοδόσιος Ἀθανασίου.

14 Τσελτίκι. Ἐξωρίσθησαν τρεῖς χωρικοί, διηρπάγησαν πάντα τὰ ζῶα καὶ ὑπάρχοντα.

15 Χαδζηνγύριον. Κατὰ τὴν προσβολὴν τοῦ χωρίου ἐβασανίσθη τραυματισθεὶς σοβαρῶς ὁ ἱερεὺς τοῦ χωρίου Παπᾶ Σάββας. Τὸ χωρίον τοῦτο ὡς καὶ τὰ προηγούμενα τρία ἐκκενωθέντα κατὰ Σεπτέμβριον 1915 ἐγκατεστάθησαν εἰς Μάλτεπε (Μαλγάρων).

16 Μαύραις. Διεπράχθησαν πολλὰ ὄργια καὶ λεηλασίαι· διὰ τῆς βίας ἐξισλαμίσθησαν εἰς ἀνὴρ καὶ μία κόρη, ὡς καὶ εἰς στρατιώτης τοῦ ἐργατικοῦ τάγματος. Ἐξεκενώθη κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον.

17 Κουρουδζούκιοι. Ἐφονεύθησαν δύο χωρικοί, ὧν ὁ εἰς εὐρέθη φονευμένος. Μετετοπίσθη εἰς Βασαίτ.

18 Ἰβρὶκ τεπέ. Ὁ ὑποδιοικητὴς Ἐψάλων καὶ ὁ μουδὶρης Ἰβρὶκ-τεπέ ὀργιάζοντες εἰς βάρος τοῦ ὁμογενοῦς στοιχείου ἐξηνάγκασαν ἀργότερον νὰ μετατοπισθῆ εἰς Ἀλτὶν τὰς. Ἐξωρίσθησαν 12. Ἐφόνευσαν τὸν Χαράλαμπον Κιρδζιλί, ἔσφαξαν κυριολεκτικῶς ὡς ἀρνίον τὸν Σταυράκη Ὁμοῦρογλου καὶ τὸν Γεώργιον Δημητρίου καὶ ἐπλήγωσαν βαρέως τὸν Δῆμον Τσοτάρη.

19 Μεγαρίς. Κατ' Ἀπρίλιον 1915, 30 τούρκοι ἔνοπλοι προσβαλόντες τὸ χωρίον ἐφόνευσαν τὸν Βασίλειον Ἀντωνίου, ἔδειραν τὸν ἱερέα καὶ μετὰ λεηλασίαν ἀπῆλθον. Ἀργότερον ἐξεκενώθη καὶ τοῦτο.

20 Βαρνίτσα. Ἐπληγώθησαν 4 χωρικοί, ὧν ὁ εἰς θα-

νασίμως. Τὸ χωρίον λεηλατηθὲν ἐξεδιώχθη εἰς τὰ περίξ χωρία κατὰ τὸ 1915.

21 Καράτσαλι. Ἐπληγώθησαν ἄρκετοί, κατὰ τὴν γενομένην ἐπίθεσιν, σοβαρῶς δὲ ἐτραυματίσθησαν εἰς ἀνὴρ καὶ μία γυνή. Μετετοπίσθη εἰς τὸ Ἴλανλή κατὰ τὸ 1915.

22 Καδύκιοι. Χωροφύλακες λεηλατήσαντες τὸ χωρίον ἐξηνάγκασαν αὐτὸ νὰ ἐκπατρισθῆ εἰς τὰ περίξ.

23 Βεγενδίκιον. Ἀπηλάθη ὁ πρόκριτος Ζαφείρης. Τὸ χωρίον μετὰ προσβολὰς καὶ ἐπιθέσεις συνεχεῖς μετετοπίσθη εἰς Κιοστρίτσαν, Φαρασλή καὶ Κασίμ πασᾶ (Χαριονπόλεως).

24 Μαχμούτκιοι. Τὸ χωρίον πυρποληθὲν μετετοπίσθη ἀλλαχοῦ. Ἀπηλάθη ὁ ἔμπορος Ἀναγνώστης.

25 Γραβοῦνα. 17 χωρικοὶ ἐφονεύθησαν κατὰ τὴν ἀνακατάληψιν τοῦ 1915, ἀπηλάθη ὁ ἄγγελος Παπάρογλους, ὅστις εὗρεν οἰκτρὸν θάνατον παρὰ τὸν Ἐβρου. Διὰ τῆς βίας ἐξισλαμίσθησαν δύο στρατιῶται τοῦ ἐργατικοῦ τάγματος.

26 Μουζαλί, 27 Σιγλί, 28 Φακίμα, 29 Καράτεπέ καὶ 30 Κουρού-τσεμέ. Κατόπιν λεηλασιῶν καὶ καταπιέσεων ἐκ μέρους τῶν περιοίκων τούρκων μετετοπίσθησαν ἀλλαχοῦ κατὰ Σεπτέμβριον 1915.

31 Ἐξαμίλλιον. Ἐξεκενώθη κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1915 καὶ ἀπεστάλη διασκορπισθὲν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Νικομηδείας.

ΣΗΜ. Σημειωτέον ὅτι καὶ τὰ μὴ μετατοπισθέντα χωρία τῆς ἐπαρχίας Ἑρακλείας, κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον ὑπέστησαν ἐπιτάξεις καὶ φορολογίας δυσαναλόγους πρὸς τὰς οἰκονομικὰς αὐτῶν δυνάμεις, διαρπαγὰς, λεηλασίας, δαρμούς, φυλακίσεις, διὰ τὰ ὁποῖα πάντα ἔχουσι καταστραφῆ καθ' ὅλοκληρίαν.

ΙΓ'.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΓΑΝΟΥ ΚΑΙ ΧΩΡΑΣ

Ἀποτελουμένη ἐξ 11 κοινοτήτων καὶ 14861 κατοίκων ἡ ἐπαρχία αὕτη κατεπιέσθη σφόδρα ἐκ μέρους τῶν κατὰ τόπους κυβερνητικῶν ἀρχῶν, αἰτινες μὴ λαμβάνουσαι ποσῶς ὑπ' ὄψιν τὴν ἐπελθοῦσαν τῇ ἐν λόγῳ ἐπαρχία μεγάλην καὶ δεινὴν καταστροφὴν συνεπέα τοῦ φοβεροῦ σεισμοῦ (Ἰούλιος 1912), ἐπέβαλλον εἰς τοὺς κατοίκους φόρους δυσβαστάκτους, οἵτινες αὐξανόμενοι καθ' ἑκάστην εἰσεπράττοντο κατὰ τρόπον βίαιον καὶ ἀπειλητικόν. Πλὴν τοῦτου ὁ ὁμογενὴς πληθυσμὸς τῆς περιφερείας ταύτης ἐθεωρεῖτο εἰλωσ καὶ ὑποχείριος εἰς τὰς ὀρέξεις καὶ τὰς διαταγὰς τοῦ τυχόντος κυβερνητικοῦ ὑπαλλήλου, δικαιουμένου, κατὰ τὴν ἀντίληψιν αὐτοῦ, ὅπως ὑποβάλλῃ αὐτόν εἰς τὰς βαρυτέρας καὶ τὰς εὐτελεστέρας ἀγγαρείας. Τὴν κατάστασιν ἐπεδείνωσεν ὁ αὐστηρὸς ἀποκλεισμός, τὸν ὁποῖον ὁ λιμενάρχης Χώρας Ἰσμαῆλ εἰσήγαγεν ἀπαγορεύσας καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν εἰς τὴν Μητρόπολιν μετάβασιν καὶ τὴν μετὰ τοῦ Μητροπολίτου συνομιλίαν τῶν χριστιανῶν.

Τὴν 22 Ἰουν. 1914, ἐνῶ τινὲς τῶν κατοίκων Αὐδημίου, κατόπιν συμφωνίας μετὰ τοῦ ἐξ Ἰνετζικ Φεϊζῆ βέη, εἶχον μεταβῆ ἐκεῖ καὶ ἐθέρισαν ἐπὶ δύο ἡμέρας, τὴν 25 τοῦ αὐ-

τοῦ μηνὸς ὁ ἑκατόνταρχος τῆς χωροφυλακῆς ἐν Ραιδεστῷ Ταχσὶν ἐφέντης μεταβὰς εἰς τὸ χωρίον Ἰνετζικ προσεκάλεσε τοὺς θεριστὰς καὶ τοῖς εἶπεν: «ἐπειδὴ ἡ ἀσφάλεια τῆς ζωῆς εἰς τὸ ὑπαιθρον δὲν εἶναι ἐξησφαλισμένη, καλὸν εἶναι νὰ ἐπιστρέψητε εἰς τὸ χωρίον σας, διότι αἱ περιστάσεις ἀπαιτοῦν ἕκαστος νὰ εὐρίσκηται πλησίον τῆς οἰκογενείας του», εἰς τὴν παράκλησιν δ' αὐτῶν ὅπως θερίσωσι τοὺςλάχιστον ἐπὶ δύο ἡμέρας πρὸς ἀποπληρωμὴν τῶν χρημάτων, ἅτινα προκαταβολικῶς ἔλαβον παρὰ τοῦ βέη, ὁ ἑκατόνταρχος ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως διέταξεν αὐτοὺς ὅπως φύγωσιν ἀμέσως καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀναβολῆς, ὅπερ καὶ ἐγένετο τῇ συνοδείᾳ καὶ χωροφυλάκων, Ἐπίσης εἰς τὸν Σίμον Ἀντωνίου μεταβάνα εἰς τὸ ὡς ἄνω χωρίον πρὸς πώλησιν ὄξους, ὁ αὐτὸς ἑκατόνταρχος εἶπεν: «ἢ νὰ φύγῃς, ἢ νὰ χύσῃς τὸ ξύδι σου, διότι πᾶσα συναλλαγή μετὰ τούρκων καὶ Ἑλλήνων εἶναι ἀπηγορευμένη».

ΔΙΩΓΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 1914

Ι Καστάμπολις. Τῇ 10 Ἀπριλίου 1914 ἐπετέθησαν κατὰ τῆς κοινότητος ταύτης οἱ τούρκοι τῶν χωρίων Μουστεδζέπ, Βεϊογλου, Καλαϊδζή, Γιοβάνη καὶ τῶν λοιπῶν παρακειμένων ἐξαναγκάσαντες τοὺς κατοίκους ταύτης διὰ συνεχῶν καὶ ἀδιαλείπτων πυροβολισμῶν, ὅπως καταφύγωσιν εἰς τὸ Ἱερὸν ὄρος. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας τῶν ἐπιδρομῶν ἀπομακρυνθέντων, οἱ κάτοικοι ἐπανῆλθον εἰς τὰ ἴδια. Βλέποντες οἱ τούρκοι τὸ ἀδύνατον τῆς ἐκδιώξεως τῆς κοινότητος ταύτης ἐμηχανεύθησαν τὸ ἐξῆς: Τὴν 6 Μαΐου ἰ. ἐ. τέσσαρες χωροφύλακες ἐλθόντες ἐπὶ τούτῳ εἰς Καστάμ-

πολιν συνήθροισαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ τοὺς προκρίτους πρὸς συζήτησιν δῆθεν θεμάτων κοινοτικῆς φύσεως, ὅτε εἰς τῶν χωροφυλάκων διαφυγῶν τὴν προσοχὴν τῶν χωρικῶν δίδει διὰ πυροβολισμῶν τὸ σύνθημα πρὸς τοὺς παραμονεύοντας τούρκους ἐπιδρομεῖς, οἱ ὁποῖοι καὶ ἤρξαντο δι' ὁμοβροντίας βάλλουτες κατὰ τοῦ χωρίου. Οἱ κάτοικοι ἐντρομοὶ ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, καθ' ἣν ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν τούρκων ὁ Γρηγόριος Γεωργίου, ἐπληγώθησαν βαρέως ὁ Κωνσταντῖνος Ἀχιλλέως, ὁ Γεωργάκης Παρασκευᾶ, ἡ Κυριακίτσα Θεοχάρους καὶ ὁ Ζαχαρίας Χ" Θεοδοσίου, ἐδάρη ἀνηλεῶς ὁ γέρον ἀρχιμανδρίτης Γεώργιος, ἀποκοπέντος τοῦ πώγωνος αὐτοῦ διὰ μαχαίρας καὶ ἠτιμάσθη ἡ 75έτις γραῖα Κανελλίτσα. Μετὰ παραμονὴν πολλῶν ἡμερῶν ἐν Γάνω οἱ κάτοικοι ἐπιβιβασθέντες ἀτμοπλοίου μετηνάστεισαν εἰς Ἑλλάδα.

2 Ἰνδὸζέκιοϊ. Καὶ ἡ κωμόπολις αὕτη ἐλεηλατήθη καὶ διηρπάγη κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἰουλίου 1913 ὑπὸ τῶν πρὸς τούτο στρατολογηθέντων περιοίκων τούρκων ἐνόπλων, οἱ δὲ κάτοικοι διεσκορπίσθησαν ἀνὰ τὸ ἱερὸν ὄρος, ὅθεν ἐπανήλθον μετ' οὐ πολὺ. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1915 ὑπεχρεώθησαν οἱ κάτοικοι, ὅπως κτίσωσι 25 οἰκίας εἰς τὸ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ πολέμου καταστραφέν τουρκικὸν χωρίον Ταταρλῆ, τῶν ὁποίων αἱ δαπάναι ἀνῆλθον εἰς λίρας τουρκίας 200, μὴ ὑπολογιζομένης εἰς ταύτας τῆς ξυλείας, ἣτις παρελήφθη ἐκ τῶν δασῶν, ἅτινα κυριολεκτικῶς κατέστρεψαν, ὅπως λόγῳ βοήθειας δώσωσιν εἰς τοὺς τούρκους τοῦ χωρίου τούτου σίτου κοιλὰ 350 καὶ κριθῆς κοιλὰ 150, καὶ ὅπως καταβάλωσιν 80 λίρας διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Διοικητηρίου καὶ ἐγκατάστασιν τηλεφώνου. Ἡ συνεχὴς φορολογία καὶ ἀγγραρεία αὕτη ἐξήντησε καὶ ἀπεθάρρυνε τοὺς χωρικούς. Τὴν 10 Ἀπριλίου 1914 ἐγένετο ἐπίθεσις κατὰ τοῦ ἐν τῷ χωρίῳ εὑρισκομένου μοναστηρίου, καθ' ἣν ἀφοῦ ἔθραυσαν τὸ τα-

μεῖον, διήρπασαν ὅσα κοσμήματα ἀργυρᾶ ὑπήρχον, κατέσχισαν τὰ ἱερὰ ἄμφια τῆς Μονῆς, ἐβεβήλωσαν τὰς ἱερὰς εἰκόνας καὶ κατέστρεψαν ὅτι εὔρον. Αὐτῆμερὸν 300 τούρκοι ἐνοπλοὶ περιεκύκλωσαν τὸ χωρίον καὶ διὰ συνεχῶν πυροβολισμῶν ἐφαρμόζοντες τὸ τῆς ἐξοντώσεως πρόγραμμα, ἐπέτυχον νὰ ἐνσπεύρωσι τὸν πανικὸν εἰς τοὺς κατοίκους, οἵτινες ἀπηλπισμένοι ἐκ τῶν τόσων πίσεων, κλαίοντες καὶ ὀδυρόμενοι ἐξήρχοντο, ἵνα ἀνέλθωσιν εἰς τὸ παρακείμενον ὄρος ζητοῦντες καταφύγιον εἰς τὰς σχισμὰς τῶν πετρῶν καὶ τὰς χαράδρας αὐτοῦ. Ἀργότερον ἐπανήλθον εἰς τὰς ἐστίαις αὐτῶν. Τὴν 6ην Μαΐου ἰ. ἔ. ὀλίγον μετὰ τὴν κατὰ τῆς Κασταμπόλεως ἐπίθεσιν, οἱ αὐτοὶ τούρκοι ἐπελθόντες ἐξηνάγκασαν καὶ τὸ χωρίον τοῦτο ὅπως ἐκπατρίσθῃ μετὰ πολύωρον ὁμοβροντίαν ὄπλων, καθ' ἣν ἐφονεύθη ὁ Γιαννάκης Ἀθανασίου. Οἱ κάτοικοι πανικόβλητοι κατήλθον εἰς Γάνον, ἔνθα ἐπιβιβασθέντες τῶν ἀτμοπλοίων ἀνεχώρησαν εἰς Ἑλλάδα.

3 Νεοχώριον. Συνεπεία τῶν ἐπανειλημμένων εἰσηγήσεων καὶ ἀπειλῶν τοῦ μουδύρου Κουμβάου καὶ ἄλλων κυβερνητικῶν ὀργάνων, τῆς ἐπιβολῆς καὶ εἰσπράξεως φόρων δυσβαστάκτων καὶ τῆς ἐξασκουμένης τρομοκρατίας ἐκ μέρους τῶν καταπλημμυρησάντων τὴν ὑπαιθρον χώραν τούρκων ἀνεχώρησε τῇ 6 Μαΐου ἐκ Κουμβάου δι' Ἑλλάδα.

4 Μυλῆ. Διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους ἐξεκενώθη συγχρόνως καὶ τὸ χωρίον τοῦτο. Οἱ κάτοικοι ἐμποδισθέντες ὅπως εἰσέλθωσιν εἰς Γάνον παρέμειναν ἐπὶ 18 ἡμέρας εἰς τὸ ὑπαιθρον ταλαιπωρηθέντες παντοιοτρόπως. Πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως αὐτῶν εἰς Ἑλλάδα ὑπεχρεώθησαν ὑπὸ τοῦ χιλιάρχου Καλλιπόλεως ὅπως ὑπογράψωσιν αἴτησιν πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν δηλοῦντες ὅτι οἰκεία βουλήσει ἐκπατρίζονται.

5 Εἰρηνοχώριον (Ἀράπ Χατζῆ). Καὶ τὸ χωρίον τοῦ-

το ἐλεηλατήθη κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἀπριλίου 1914 μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς βελόνης, οἱ δὲ κάτοικοι ἀπηλπισμένοι ἐτράπησαν εἰς ἄτακτον φυγὴν γυμνοὶ καὶ τῶν πάντων ἐστερημένοι· ἀμέσως μετὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτῶν ἐγκατεστάθησαν ἐκεῖ τοῦρκοι διαρπάσαντες τὰ πάντα. Τινὲς ἐκ τῶν κατοίκων κατήλθον εἰς Γάνον καὶ ἕτεροι εἰς Κούμβαον. Ὁ λιμενάρχης Χώρας Ἰσμαήλ μεταβὰς εἰς Γάνον ἐπεζήτη βίαν ὅπως ἐπιβιάσῃ αὐτοὺς τοῦ ἀτμοπλοίου.

Ἄλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ χωρία τῆς ἐπαρχίας καὶ ἰδίως τὸ Αὐδήμιον, Παλαμούτιον καὶ Σεντούκιον ὑπέστησαν τὰ αὐτὰ κινδυνεύσαντα ὅπως ἐκπατρισθῶσι. Τὸ **Σεντούκιον** μάλιστα πρὸς στιγμὴν κλονισθὲν διεσκορπίσθη ἀνὰ τὰ δάση, ὑπὸ τὰ δένδρα καὶ τοὺς θάμνους τῶν ὁποίων διενυκτέρευσε πολλὰς ἡμέρας. Ἀργότερον ἀναθαρρήσαν ἐπανήλθεν.

* * *

Τὸ σημειωματάριον τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἶνε πλούσιον εἰς δαρμούς, δολοφονικὰς ἀποπείρας καὶ φόνους φιλησύχων κατοίκων, διαπραχθέντας πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως ἐκφοβισθῶσιν οἱ μὲν, ἐξαναγκασθῶσι δὲ οἱ ἕτεροι εἰς ἐκπατρισμόν.

Τὴν 20 Ἰουνίου 1914, ὁ διαβόητος Μουδύρης Καδήκιοῦ καὶ τις διδάσκαλος ἐκ Καλλιπόλεως, εἰσελθόντες εἰς τὸ καφενεῖον τοῦ Μουχτάρη Χώρας Ἰωάννου Γαβριήλ ἔδειραν ἀνηλεῶς ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Λιμενάρχου Ἰσμαήλ βέη τὸν εὔρεθέντα ἐκεῖ φιλήσυχον Σταυράκην Ταχυρήν, εἶτα δ' ἐξελθὼν ἤρχισε νὰ πυροβολῇ, συνεπείᾳ τοῦ ὁποίου οἱ κάτοικοι κατελήφθησαν ὑπὸ πανικοῦ. Τὴν 14 Ἰουλίου 1914, οἱ ἐξ Αὐδημίου Σάββας Σεραφεῖμ, Νικόλαος Χαραλάμπους, Ἀριστείδης Βαρσάμης, Βαλάσης Βαρσάμης, Ἀθανασάκης Γεωργίου

καὶ Χριστόδουλος Κατάχης, μεταβαίνοντες εἰς Χαριούπολιν πρὸς ἐμπορίαν πηλίνων ἀγγείων, καίτοι εἶχον τὴν πρὸς τοῦτο ἄδειαν, συνελήφθησαν ὑπὸ τῶν χωροφυλάκων τοῦ χωρίου Σελτζικίου καὶ ὑβρισθέντες σκαιῶς ἐδάρησαν εἶτα μέχρι λιποθυμίας· ὄλων τὰ μέλη ἦσαν μελανὰ ἐκ τῶν δαρμῶν· εἰς τὰς παρακλήσεις αὐτῶν, μίαν ἤκουον ἀπάντησιν : «νὰ φοβίσσητε (κεμπερσίν)· γυρίσατε εἰς τὸ χωρίον σας καὶ ἐκεῖ θὰ φοβίσσητε ἀπὸ τὴν πείναν».

Τῆ 16 Ἰουλίου ἰ. ἐ. ὁ κανδηλάπτης Χώρας Μιχαλὶδης μεταβὰς εἰς τὴν παραλίαν, καθ' ἣν ὥραν ἀτμόπλοιον ἔφερε τοῦρκοὺς μεγανάστας, ἐδάρη ἀπανθρώπως ὑπὸ τοῦ λιμενάρχου Χώρας Ἰσμαήλ. Αὐθημερὸν ἐδάρη ὑπὸ τοῦ χωροφύλακος Χώρας Χουσεῖν ὁ 17ετῆς μαθηγῆς υἱὸς προύχοντος Παναγιώτης Χ' Κωνσταντινίδης, διότι δὲν ἔσπευσεν ἀστραπιαίως νὰ ἐκτελέσῃ τὴν διαταγὴν αὐτοῦ καὶ τῷ φέρῃ κάθισμα. Ὡσαύτως ὁ εἰς τὸ χωρίον Σιμιτλή διδύσκων καὶ ἐκ Χώρας καταγόμενος διδάσκαλος Γεώργιος Μοσχῆς ἐφυλακίσθη εἰς τὰς φυλακὰς Καλλιουπόλεως καὶ ἐδάρη τόσον, ὥστε ἔπεσον ἐκ τῶν πληγμάτων δύο ὀδόντες αὐτοῦ. Τὴν 4 Αὐγούστου ἰ. ἐ. ἐδάρη τρὶς ἐν μιᾷ ἐβδομάδι ὁ Νικόλαος Λογοθετίδης ὑπὸ τοῦ Λιμενάρχου Χώρας. Ὁμοίως ἅπαντες οἱ στρατολογηθέντες καὶ δὴ οἱ ἠλικιωμένοι ἀποστελλόμενοι διὰ τὴν κατασκευὴν δρόμων ἐδέροντο μέχρις αἱμορραγίας. Ἐπίσης οἱ οἰκεῖοι καὶ συγγενεῖς τῶν στρατευσίμων, ἔστω καὶ ἀόμματοι καὶ γέροντες, ριπτόμενοι εἰς τὰς φυλακὰς ἐδέροντο ἀνηλεῶς, ἵνα δηλώσωσι δῆθεν τὰς κρύπτὰς τῶν φυγοστρατούντων.

*
**

Τὴν 23 Φεβρουαρίου 1914 τραυματισθεὶς διὰ ρεβόλβερ ἀπετελειώθη ἔπειτα διὰ πελέκως, μεταξύ Ἰντζέκιοῦ καὶ Σχολαρίου, ὁ ἐξ Αὐδημίου ἐξηκοντούτης Θεοδωράκης Γιαννάκης. Τὴν 12 Μαρτίου ἰ. ἔ. ἐπληρώθη διὰ μαχαίρας ὑπὸ τοῦ φύλακος τοῦ τουρκικοῦ χωρίου Μεσελῆ Ἰβραχὴμ Φαζλόγλου ὁ ἐκ Κερασιᾶς ποιμὴν Ἀθανάσιος Δημητρίου. Τὴν 12 Ἀπριλίου ἰ. ἔ. ἐτυφεκίσθη παρ' ὀθωμανοῦ κατοικοῦ Βεῖογλου ὁ ἐκ Σεντουκίου Κωνσταντῖνος Συρανής ἐρχόμενος ἐκ Κασταμπόλεως. Τὴν 21 Αὐγούστου ἰ. ἔ. δύο τούρκοι ἐκ Κασταμπόλεως παρὰ τὸ χωρίον Σεντούκιον ἐπλήρωσαν τὸν Γεώργιον Χριστοδούλου, τὸν ὁποῖον θὰ ἐφόνευον διὰ πελέκως ἂν εἰς τὰς κρᾶνγὰς αὐτοῦ δὲν ἔσπευδον εἰς βοήθειαν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ τινες χωρικοί. Τὴν 14 Ἰβρίου ἰ. ἔ. ἐφονεύθη ὁ ἐξ Αὐδημίου Ἐμμανουὴλ Τοροζου.

ΙΑ'

ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΥΡΙΟΦΥΤΟΥ

Ἡ καταστροφὴ τῆς ἐπαρχίας ταύτης, (ἀριθμούσης 10 κοινότητος καὶ 17594 ψυχῶν), ἡ ἐπελθοῦσα κατόπιν τοῦ φοβεροῦ σεισμοῦ τοῦ 1912, συνεπληρώθη ἐν πολλοῖς διὰ τῆς ἐφαρμογῆς καὶ ἐν ταύτῃ τοῦ ἐξοντωτικοῦ προγράμματος τῶν Νεοτούρκων. Ἦδη διαρκούντος τοῦ Βαλκανικοῦ πολέμου ἐξησκέιτο συστηματικὸς διωγμὸς ἐναντίον τοῦ ἡμετέρου στοιχείου πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως μαρανθῇ καὶ ἐκλείψῃ οἰασδήποτε φύσεως ζωτικὴ αὐτοῦ ἰκμάς. Τὰ ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐπαρχίαις τῆς Θράκης ἐφαρμοσθέντα ἰσχύουσι καὶ διὰ τὴν ἐπορχίαν ταύτην.

Περὶ τὰς ἀρχὰς Νοεμβρίου 1915 χωροφύλακες μετὰ στρατιωτῶν περικυκλώσαντες τὸ χωρίον Γκολδζικ καὶ διὰ πυροβολισμῶν συνεχῶν ἐξαναγκάσαντες τοὺς κατοίκους ὅπως καταφύγωσιν εἰς τὰ παρακείμενα δάση καὶ βουνὰ, διήρπασαν πᾶν ὅ,τι εὔρον καὶ κατόπιν θέντες πῦρ εἰς διάφορα μέρη τοῦ χωρίου ἀνεχώρησαν. Καθ' ἣν στιγμὴν οἱ κάτοικοι, φεύγοντες τὴν λύσσαν τῶν ἐπιδρομέων τούρκων ἔτρεχον πανικόβλητοι πρὸς τὰ δάση, ἐτυφεκίζοντο ὑπὸ τούρκων στρατιωτῶν, 30 δὲ ἐξ αὐτῶν ἐφονεύθησαν. Οἱ δύο ἱερεῖς τοῦ χωρίου Ἀνθιμος καὶ Ἀβέρκιος μετὰ ἑννέα προκρίτων ὅλως ἀναιτίως ἀχθέντες δέσμοι ἐρρίφθησαν εἰς τὰς φυλακὰς τοῦ

Κιλίτ•Μπάχρ. Ἐκεῖ ἡ κατάστασις αὐτῶν ὑπῆρξεν ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἀξιοθρήνητος. Ἐχρησιμοποιοῦντο πολλάκις ὅπως μεταφέρωσι διάφορα βάρη σύροντες ἀμάξας· πολλάκις δὲ ἄνδρες τριακονταετείς τὴν ἡλικίαν παρεβιάζοντο ὑπὸ τούρκων.

Τοιαύτας ἀτιμώσεις ὑφίσταντο συχνάκις οἱ χριστιανοί. Περὶ τὰ μέσα Ἰουλίου τοῦ 1917 ὁ Ἰωάννης Σαράντης, ἔτων 35, φυγὸς στρατός, συλληφθεὶς καὶ ὀδηγούμενος εἰς Μυριοφύτου ἐδέθη καθ' ὁδὸν τὰς χεῖρας καὶ παρεβιάσθη ὑπὸ τοῦ ὀδηγούντος αὐτὸν χωροφύλακος Μουσταφᾶ. Τὴν αὐτὴν τυχὴν ὑπέστη καὶ ὁ στρατιώτης Γεώργιος Βοδάτης μετὰ ξὺν Καλαμιτσίου καὶ Στέρνας.

Αἱ πόλεις Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως μετὰ τῆς ὑπαίθρου χώρας αὐτῶν ἐτρομοκρατήθησαν καὶ ἐπιέσθησαν παντοιοτρόπως πρὸς ἐκπατρισμόν. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1913 ὁ ὑποδιοικητὴς Μυριοφύτου ἀπῆτει παρὰ τῶν κατοίκων Μυριοφύτου 500 λίρας, παρὰ δὲ τῶν ἄλλων ὁμογενῶν χωρίων ἀνάλογα ποσὰ ὑπὲρ τοῦ ὀθωμανικοῦ στόλου. Τὴν ἐπιούσαν ὁ αὐτὸς ἐπεφόρτιζε τοὺς ὁμογενεῖς δι' ἄλλων ἐράτων: ὑπὲρ οἰκοδομῆς κυβερνητικῶν κτιρίων, τουρκικῆς σχολῆς, ἐγκαταστάσεως τηλεφώνων, τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης κ.λ.π. Συγχρόνως ἐφηρμόσθη καὶ αὐστηρότατος ἀποκλεισμός, προσκληθέντος ἐπὶ τούτῳ ἐκ Κων)πόλεως τοῦ διαβοήτου Μπεκίρ-ἀγά, ὅστις διὰ τῆς πείνης ἐζήτει νὰ ἐπιτύχη τὸν ἐκπατρισμόν τῶν κοινοτήτων. Ἀπηγορεύετο, ἀρχὰς τοῦ 1913, ἐπὶ ποιῆ τυφεκισμοῦ ἢ εἰς Περιστάσιν καὶ τὰ περίξ· εἰσαγωγὴ τροφίμων ἐκ τῆς Κων)πόλεως καὶ τῆς ἀπέναντι παραλίας, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη ἐπικοινωνία μετὰ ξὺν Περιστάσεως καὶ τῶν λοιπῶν κοινοτήτων, ἀφηροῦντο δὲ καὶ αἱ κῶπαι, ὅπως μὴ χρησιμοποιῶνται ὑπὸ τῶν λεμβούχων.

Ἡ ἐπαρχία αὕτη καίπερ παντοιοτρόπως πιεσθείσα κατάρθωσεν ὅπως παραμείνη ἀκεραία κατὰ τὸν διωγμὸν τοῦ

1914. Ἰδιαιτέρως κατ' αὐτὸν ἐδοκιμάσθησαν αἱ κοινότητες **Ἡρακλείδας** καὶ **Λούπιδας**. Τοῦρκοι χωροφύλακες εἰσελθόντες εἰς τὴν πρώτην—κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1914—καὶ λεηλάτησαν τὰ καταστήματα καὶ τὰς οἰκίας τῶν κατοίκων ἐζήτησαν παρὰ τῶν τελευταίων τούτων, ὅπως ἀμέσως ἀφέντες τὰ πάντα ἀναχωρήσωσι, διότι ὁ μουσουλμανικὸς λαὸς δὲν θέλει καὶ δὲν ἀνέχεται αὐτούς· ἐν ἐναντία περιπτώσει θὰ σφάξῃ αὐτοὺς ἠβηδόν. Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὁ ὑποδιοικητὴς Μυριοφύτου προσκαλέσας τὸν μουχτάρην Λούπιδας τῷ εἶπε: «δὲν δυνάμεθα νὰ σᾶς προστατεύσωμεν ἀπέναντι τῶν ἐπιτιθεμένων τούρκων· πρέπει νὰ φύγητε· ἀκόμη δὲν τὸ ἐννοήσατε, χονδροκέφαλοι;» Ἡ κοινότης Λούπιδας καὶ κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1912 πολλὰ παθοῦσα ἐκ μέρους τῶν ἐπιδραμόντων Τούρκων ἀπώλεσε δέκα κατοίκους, φονευθέντας ἐκ μέρους τῶν τελευταίων τούτων.

Αἱ κοινότητες ὅμως αὗται ὡς καὶ ἡ τοῦ **Νεοχωρίου**, τότε διασωθείσαι, μετετοπίσθησαν βίᾳ κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1915 καὶ δι' ἀτμοπλοίων διαπεραιωθεῖσαι καὶ ἀποβιβασθεῖσαι εἰς Νικομήδειαν διεσπάρησαν ἀνὰ τὰ χωρία τῶν ἐπαρχιῶν Νικαίας καὶ Νικομηδείας.

ΙΕ΄

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΑΛΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ

Πλήρη καταστροφήν υπέστη ή εξ 11 κοινοτήτων και 32825 ψυχών αποτελουμένη έπαρχία αύτη. Λόγω τής γεωγραφικής αύτης θέσεως αποτελέσασα πάντοτε στόχον τής τουρκικής μανίας επέπρωτο ήμέραν τινά όπως διαλυθή έν συνόλω και έν τοίς επί μέρους. Ήδη κατά τόν βαλκανικόν πόλεμον στρατός και κυβερνητικοί υπάλληλοι έναμίλλως ενεργούντες επέτυχον δι'επιτάξεων,πραγματικῶν δηλ. αφαιμάξεων, όπως καταστρέψωσι τὸ εἰς χείρας τῶν ὁμογενῶν εύρισκόμενον εμπόριον. Κατά δὲ τὸν εὐρωπαϊκὸν πόλεμον, ή κυβέρνησις επικαλουμένη λόγους στρατιωτικούς ἐξηνάγκασε τὰς κοινότητας ὅπως ἐν διαστήματι ὠρῶν μετατοπισθῶσιν ἀλλαχοῦ, χωρὶς ἐν τῷ μεταξύ νὰ θελήσῃ ὅπως λάβῃ τὴν προσήκουσαν πρόνοιαν τόσον περὶ τῶν ἐγκαταλειφθεισῶν περιουσιῶν ὅσον και περὶ τῆς δυνατῆς ἀνακουφίσεως και συντηρήσεως τῶν μετατοπιζόμενων πληθυσμῶν.

ΜΕΤΑΤΟΠΙΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ

1 Πλαγιάριον. Κατὰ τὸν βαλκανικὸν πόλεμον, ἀφοῦ προηγουμένως οἱ κάτοικοι ἔνεκα τῶν ἀλλεπαλλήλων ἐπιτάξεων και τῆς αὐθαιρεσίας τοῦ ἐκεῖ ἐγκατεστημένου πολυαρίθμου στρατοῦ υπέστησαν τὰ πάνδεινα στερηθέντες τῶν πάντων, ή Τουρκική Κυβέρνησις ἰσχυριζομένη ὅτι τὸ χωρίον εύρίσκετο ἐπὶ τῆς γραμμῆς τοῦ πυρὸς διέταξε τοὺς κατοίκους ἵνα ἐντὸς τριῶν ὡρῶν ἐκκενώσωσιν αὐτοὶ οἱ κάτοικοι γυμνοὶ και μηδὲν δυνηθέντες ν' ἀποκομίσωσιν, κατέλιπον τὸ χωρίον ὑπὸ τὸ μαστίγιον τῶν χωροφυλάκων κατελιθόντες εἰς Καλλιπόλιν. Ἐκ τῶν κατοίκων ἑπτὰ μὴ προφθάσαντες ν' ἀπέλθωσιν ἐντὸς τῶν τριῶν ὡρῶν και βραδύναντες δύο λεπτά ἐτυφεκίσθησαν ὑπ' αὐτῶν τῶν στρατιωτῶν. Μετὰ τὸν Βαλκανικὸν πόλεμον ἐπετράπη μὲν ή παλινοστήσις, ἀλλ' ἐπειδὴ ή Κυβέρνησις ἐπέτρεπε νὰ οἰκοδομήσωσιν οἰκίας μόνον οἱ τοῦρκοι, εἰς οὓς παρέιχε και ξυλείαν και πᾶσαν εύκολίαν, οἱ ὁμογενεῖς παρέμεινον ἐν Καλλιπόλει ὑποστάντες ἀργότερον τὴν τύχην τῆς τελευταίας ταύτης.

2 Κριθιά. Στρατιωτικὴ ἐπιτροπὴ μεταβᾶσα αὐτόσε κατὰ Ὀκτώβριον 1914 και καλέσασα τινὰς τῶν ἐκεῖ στρατιωτῶν ἐν πρώτοις περιέζωσε τὸ χωρίον μὲ ἐφ' ὄπλου λόγην και ἀπηγόρευσε πᾶσαν πρὸς ἀλλήλους ἐπικοινωνίαν και συνομιλίαν τῶν κατοίκων· εἶτα οἱ στρατιῶται ἤρχισαν τὴν ἐκκένωσιν τῶν οἰκιῶν κατὰ σειρὰν ἀρπάζοντες και ληστεύοντες αὐτὰς ὑπὸ τὰ ὄμματα τῆς ἐπιτροπῆς· οἱ δυστυχεῖς κάτοικοι γυμνοὶ και ἀπηλπισμένοι, ἠναγκάσθη-

σαν να καταφύγωσιν εις την Μάδυτον, τῆς ὁποίας τὴν τύχην ἀρχότερον συνυπέστησαν.

3 Νεοχώριον. Ἐξεκενώθη τῇ 25 Μαρτίου 1915· οἱ κάτοικοι ἠθέλησαν νὰ μεταβῶσιν εἰς Καλλιπόλιν, ἀλλ' αἱ στρατιωτικαὶ ἀρχαὶ δὲν ἐπέτρεψαν λέγουσαι ὅτι δὲν ἦλθεν ὁ καιρὸς, καὶ ὅτι ὅταν θὰ παραστῇ ἀνάγκη ἐκκενώσεως τοῦ χωρίου, θὰ διατάξωσι τὰ δέοντα· πρέπει δὲ ἀντὶ τῆς Καλλιπόλεως νὰ μεταβῶσιν εἰς τὰ χωρία Γαλατᾶν καὶ Βαῦριον, ὅπου καὶ μετέβησαν. Τῶν χωρίων τούτων αἱ πλείους τῶν οἰκιῶν, δηλ. ἐπὶ τῶν 300 αἱ 200, ἦσαν κατεληγμέναι ὑπὸ τουρκικοῦ στρατοῦ, ὅστις ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν ἀξιωματικῶν κατέστρεφε τὸ πᾶν μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν αὐλῶν καὶ κατωγείων, καὶ διὰ τοῦτο ἠναγκάζοντο οἱ κάτοικοι νὰ διαμείνωσιν ἐν ὑπαίθρῳ ὑπὸ βροχᾶς συνεχεῖς.

4 Μάδυτος. Ἐξεκενώθη ἐντὸς 5 ὥρων τὴν 17 Ἀπριλίου 1915. Μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς πατρίδος αὐτῶν καὶ τὴν ληστείαν καὶ διαρπαγὴν κατὰ τὸ ἐφαρμοζόμενον σὺστημα παρὰ τὰς ὑποσχέσεις πρὸς τὸν Μητροπολίτην τοῦ Ἑσσὰτ πασσᾶ ὅτι θὰ προφυλάξῃ τὰς περιουσίας αὐτῶν, γυμνοὶ καὶ τῶν πάντων στερούμενοι, ἀφοῦ ἐπὶ 4 ἡμερονύκτια διέμειναν εἰς τὰ βουνὰ τῆς Μαδύτου, διὰ κυβερνητικῶν ἀτμοπλοίων καὶ πλοιαρίων ἠναγκάσθησαν νὰ καταφύγωσιν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Κυζίκου (Πάνορμον, Πέραμον καὶ ἀλλαχοῦ), ὅπου ὑπέστησαν ὁμοῦ μετὰ τῶν ἄλλων δεινὰ ἀφάνταστα αὐτὸ τοῦτο ἀποδεκατισθέντες.

5 Καλλιπόλις. Ἐξεκενώθη τῇ 19 Ἀπριλίου 1915. Οἱ κάτοικοι διετάχθησαν νὰ ἐκκενώσωσι τὴν πόλιν ἐντὸς δύο ὥρων, ἀφοῦ δὲ διέμειναν ἐπὶ τρία ἡμερονύκτια ἐν ὑπαίθρῳ ὑπὸ βροχᾶς, ἐν μέσῳ θρήνων καὶ κοπετῶν διὰ κυβερνητικῶν ἀτμοπλοίων διετάχθησαν ν' ἀναχωρήσωσι. Οὐδενὶ αὐτῶν ἐπετράπη ὑπὸ τῶν ὀργάνων τῆς Κυβερνήσεως νὰ παραλάβῃ τι τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων διὰ τὸ τα-

ξειδιον καὶ τοιουτοτρόπως μετηνέχθησαν καὶ οὗτοι ἄλλοι μὲν εἰς Πάνορμον καὶ ἄλλοι, σχεδὸν οἱ ἡμίσεις, εἰς Ραιδεστόν. Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν χριστιανῶν παρεβιάσθησαν αἱ οἰκίαι καὶ διηρπάγησαν τὰ ἐν αὐταῖς.

6 Ταϊφύριον, 7 Περγάζιον, 8 Καβακλᾶ, 9 Γαλατᾶς, 10 Βαῦριον καὶ 11 Ἀγγελοχώριον. Τὰ χωρία ταῦτα ἐκκενωθέντα κατὰ Μάϊον τοῦ 1915 μετηνέχθησαν καὶ διεσκορπίσθησαν ἀνὰ τὴν διοίκησιν Βαλούκεσερ.

Ἡ ἀπελπιστικὴ θέσις τῶν μετατοπισθέντων ἦτο ἀνωτέρα πάσης περιγραφῆς· ἀπαγορευθέντος ὑπὸ τὰ πλήγματα τῶν ἀκτηρίδων τῶν ὄπλων ὅπως παραλάβωσι τὰ ἀναγκαίοντα αὐτοῖς διετέλουν οὗτοι τῶν πάντων ἐστερημένοι. Ἡ πείνα κυριολεκτικῶς ἐθέριζε τοὺς πάντας. Μὴ ἔχοντες νὰ πωλήσωσιν τι πρὸς ἀγορὰν ἄρτου, ἄνδρες, γυναῖκες, γέροντες καὶ παιδιά περιεφέροντο ἀνὰ τοὺς ἀγροὺς πρὸς συλλογὴν χόρτων ἢ ἐξερευνῶν τὴν παραλίαν Πανόρμου πρὸς συλλογὴν ὄστράκων. Καὶ ταῦτα καὶ ἐκεῖνα θὰ ἀπετέλουν τὴν μόνην τροφὴν αὐτῶν.

«Εἰς τὰ ζῶα καὶ κατὰ προτίμησιν εἰς τοὺς σκύλους, ἔγραφεν ὁ μητροπολίτης Καλλιουπόλεως Κωνσταντῖνος ἐκ Πανόρμου ὑπὸ ἡμερομ. 1 Ἰουλίου 1915, παρέχεται περισσὴ ἢ εὐσπλαγχνία, τῆς ὁποίας οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον θεωροῦνται ἄξιοι οἱ πρόσφυγες χριστιανοί. Οὗτοι θεωροῦνται κατώτεροι τῶν ζῶων καὶ ἄξιοι μάλιστα, ἄξιοι τυρανίας, ἄξιοι ἐξοντώσεως. Ἰατρός τις ὁμογενῆς ἐν Πανόρμῳ ἐκληφθεὶς ὡς μουσουλμάνος ἤκουσε τὸν ἐξῆς διάλογον μεταξὺ δύο μουσουλμάνων: Ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν ἐπιεικῶς πάντως φερόμενος, ἀπεκάλεσε τοὺς χριστιανοὺς πρόσφυγας, ἐνῶ ὁ ἕτερος ἀπηνέστερος ἐπέπληξε τὸν πρῶτον, εἰπὼν ὅτι οἱ χριστιανοὶ δὲν εἶνε πρόσφυγες, ἀλλ' εἶνε σκύλλοι. Δὲν ἐθεώρησεν ὁ ἄθλιος τοὺς χριστιανοὺς ἄξιους νὰ ὀνομασθῶσι πρόσφυγες, ἀλλὰ σκύλλοι. Ὁ αὐτὸς ἰατρός, προσκληθεὶς

εἰς τὰ περίξ τοῦ σταθμοῦ τῆς Πανόρμου διὰ νὰ ἐπισκεφθῆ ἀσθενεῖς πρόσφυγας, διεμαρτυρήθη ἐν ὀνόματι τοῦ ἀνθρωπισμοῦ εἰς τοὺς ἀστυνόμους, οἵτινες δὲν ἐπέτρεπον εἰς τοὺς πρόσφυγας νὰ πίνουν ὕδωρ ἐκ τῆς παρακειμένης κρήνης.

Ἐκ τοῦ σταθμοῦ τῆς Πανόρμου καθ' ἐκάστην μετακομίζονται καὶ θάπτονται νεκροὶ πρόσφυγες, ὡς δ' ἀναφέρουσιν αἱ καταφθάνουσαι πληροφορίαί, πλείστοι ἀποθνήσκουσιν εἰς τὸ ἐσωτερικόν. Οἱ καταφθάνοντες εἰς τὸν σταθμόν τῆς Πανόρμου πρόσφυγες κατόπιν πολλῶν ταλαιπωριῶν, ἐξηντλημένοι ἐκ τῆς πείνης καὶ δίψης, μένουσιν ἐπὶ δύο καὶ τρία ἡμερονύκτια ἐν ὑπαίθρῳ καὶ ἀφοῦ ἐτοιμασθῆ τραῖνον διὰ νὰ μεταφερθῶσιν οἱ δυστυχεῖς εἰς τὸ ἐσωτερικόν, διὰ μαστιγῶσεων καὶ λακτισμάτων ἐξωθοῦνται ἀσπλάγχχνως καὶ εἰσάγονται ἀσφυκτικῶς ἐντὸς τῶν βαγονίων. Ἐν βρέφος ἕξ περίπου μηνῶν ἐπνίγη ἐξ ἀσφυξίας ἐντὸς τῶν ἀγκαλῶν τῆς μητρός του. Φρικώδεις φωνὰς ἔβαλεν ἡ δύστηνος μήτηρ, κρατοῦσα ἄπνον τὸ τέκνον της ἐντὸς τῶν ἀγκαλῶν της καὶ προσπαθοῦσα νὰ τὸ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν ζωὴν. Τὸ θέαμα ἦτο σπαραξικάρδιον. Ἐξέσχιζε διὰ τῶν ὀνύχων τὸ πρόσωπόν της καὶ ἔτιλλε τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς της μὲ φωνὰς φοβεράς, ὅταν εὔρέθη ἡ ταλαίπωρος μήτηρ εἰς τὴν φοβερὰν ἀνάγκην νὰ ρίψῃ ἐκ τοῦ ἀναχωροῦντος τραῖνου τὸ νεκρὸν τέκνον αὐτῆς. Τινὲς τῶν προσφύγων διεμαρτυρήθησαν ἐξ ἀπελπισίας εἰς ἀξιωματικόν τινα καὶ εἶπον : « Πρὸς Θεοῦ ! Σφάζατέ μας ἀντὶ νὰ μᾶς βασανίζητε ! Οὗτος ὅμως μετὰ σκληρᾶς εἰρωνείας καὶ φοβερᾶς χαιρεκακίας ἀπήντησεν : « Ὅταν θὰ σᾶς σφάζωμεν εἶνε εὐεργέτημα εἰς σᾶς, διότι θὰ πονέσητε ἅπαξ, ἐνῶ δέον καθ' ἐκάστην νὰ ἀποθνήσκητε ἕκαστος καθ' ὀλίγον καὶ νὰ ὑφίστασθε τοῦ θανάτου τὸν τρόπον καὶ τὴν ὁδὴν ἐπὶ πολὺ ». Χριστιανός τις, ἐγκαταληφθεὶς μόνος ἐν Μαρμαρᾷ ἔνεκα τῆς ἀσθενείας τῆς συζύγου του καὶ τοῦ κληήρους γέροντος πατρός του, ἠναγκάσθη νὰ

λάβῃ ἐπ' ὤμων ὁ ἴδιος τὴν σύζυγόν του ἀποθανοῦσαν καὶ νὰ μεταφέρῃ αὐτὴν ἐξωθεν τοῦ χωρίου, ἔνθα ἰδίαις χερσὶν ἔθαψεν ταύτην. . . .

Ὁ σημερινὸς διωγμὸς τοῦ καθ' ἡμᾶς χριστιανικοῦ κόσμου διὰ παρατεταμένων δοκιμασιῶν, διὰ παρατεταμένης πείνης καὶ δίψης καὶ ἄνευ σφαγῶν ἐξαντλεῖται καὶ ἀποθνήσκει ἡρέμα καὶ κατὰ μικρὸν καὶ φθίνει ὡς ἡ καιομένη λαμπάς... Ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ἐκλεκτὸς καὶ ἅγιος, θέσιν πλέον ἐν Τουρκίᾳ δὲν ἔχει, ἀπόλλυσι τὰς περιουσίας του, προσβάλλεται ἡ τιμὴ του, ἐξυβρίζεται ἡ θρησκεία του καὶ ἐπίκειται ἡ ἐξίσλαμσις αὐτοῦ. Διότι τί σημαίνει ἡ καθ' ὀλίγους διασκόρπισις αὐτοῦ εἰς τουρκικὰ χωρία ἄνευ ἐκκλησίας, ἄνευ ἱερέως, ἄνευ ὁμοεθνῶν καὶ ἄνευ ἐλπίδος ἐκ τῆς θρησκείας ; Τί σημαίνει ἡ διασκόρπισις τῶν Βαϊρινῶν εἰς 36 τουρκικὰ χωρία, ἀπὸ μιᾶς μέχρι δώδεκα ὥρων ἀπέχοντα τοῦ Βαλούσεκερ ; Τί σημαίνει ἡ διασκόρπισις τῶν Νεοχωριτῶν εἰς 17 τουρκικὰ χωρία, τῶν Ἀγγελοχωριτῶν εἰς ἄλλα 17, καθὼς καὶ τῶν ἄλλων προσφύγων χριστιανῶν εἰς ἄλλα χωρία ; Τί σημαίνει ἡ ἀένναος μετακίνησις ἀπὸ τόπου εἰς τόπον τῶν ταλαιπῶρων προσφύγων ; Βεβαίως οὐδὲν ἄλλο εἰμὴ ἐξάντλησις, θάνατος ἐκ πείνης καὶ δίψης καὶ ἐν ἀνάγκῃ, πρὸς ἀποφυγὴν τούτων, ἐξισλάμισις καὶ ἐγκατάλειψιν τῶν πατρῶων ἐθνικῶν παραδόσεων καὶ τῆς πατρίδος πίστεως τοῦ Χριστοῦ

Ὁ αὐτὸς ὑπὸ ἡμερομ. 17 Ἰουλ. 1915 ἔγραφεν ἐκεῖθεν :

« Ἡ ἐξόντωσις τῶν προσφύγων χριστιανῶν εἶνε μεθοδικωτάτη. Ἐὰν διὰ λόγους δῆθεν πολεμικοὺς ἐκπατρίζονται οἱ χριστιανοὶ μόνον, ἠδύναντο νὰ μείνωσιν εἰς τὰ μέρη, ἔνθα ἅπαξ μεταφέρονται. Δὲν συμβαίνει ὅμως τοῦτο· ἀλλὰ μόλις διαμείνωσιν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας εἰς μέρος τι, μετατοπίζονται εἰς ἕτερον, ἵνα ὑφίστανται οὕτω συνεχεῖς διωγμοὺς καὶ ταλαιπωρίας, ἵνα ἐξαντλῶνται ἐκ τῶν κοπώσεων καὶ τῶν μόχθων

καὶ ἵνα ἀποθνήσκωσιν ἐπὶ ποδός. Ἄφ' ὅτου ἦλθον ἐνταῦθα μέχρι τῆς σήμερον, ἦτοι ἐπὶ ἓνα περίπου μῆνα, διαμένουσι δύσμοιροι 250 Κριθιωῶται μετὰ τινων Μαδυτίων, ἐκ Πασαλιμανίου προερχόμενοι, εἰς τοὺς ἀγροὺς τοῦ σταθμοῦ Ὀκτσέ Κζόλ. Δὲν ἔχουσι χρήματα διὰ νὰ μεταφερθῶσιν ἔνθα προορίζονται καὶ ἀναμένουσιν ἐπ' ἀπειρον τὴν μέριμναν τῆς Κυβερνήσεως πρὸς μεταφορὰν αὐτῶν. Εἶνε ἀπερίγραπτος ἡ θέσις των. Δὲν εἶνε αὐτὴ κατάστασις, τὴν ὁποίαν ἐπιτρέπεται νὰ ὑφίστανται ἄνθρωποι. Εἶνε καταπάτησις καὶ αὐτοῦ τοῦ δικαίου τῶν ζώων, διότι καὶ τὰ ζῶα εἰς τὰ βουνὰ δὲν εἶνε περιωρισμένα καὶ δεμένα ἐν ὀρισμένῳ τόπῳ, ἀλλὰ εἶνε ἐλεύθερα πρὸς βοσκήν. Χθὲς ἦλθον ἐκ τοῦ Ὀκτσέ Κζόλ κατόπι προσκλήσεώς μου 4 Κριθιωῶται, εἰς τοὺς ὁποίους ὑπὸ πᾶσαν προφύλαξιν καὶ ἐχεμύθειαν ἔδωκα χρήματά τινα, ἵνα διανείμωσιν αὐτὰ εἰς τοὺς ἐκεῖ εὕρισκομένους πρόσφυγας τῆς ἐπαρχίας μου. Φόβῳ συνεσχέθην ἰδὼν αὐτούς. Οὐδέποτε ἔφαναζόμην ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ παραμορφωθῇ καὶ νὰ ἐξαγριωθῇ τόσον ἀνθρώπου μορφή. Οἱ ἄγριοι ἔχουσιν ἡμερωτέραν φυσιολογίαν. Ἐποίησα ἐκ τρόμου τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ, ἰδὼν αὐτοὺς εἰς τοιαύτην φρικώδη κατάστασιν. Ἐπεσαν οἱ δύσμοιροι πρὸ τῶν ποδῶν μου καὶ ἐζήτησαν κλαίοντες ἔὰν ἔχω Σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ, ὅπως ἀσπασθῶσιν αὐτόν. Δός μας εἶπον, ἅγιε Δέσποτα, Σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ νὰ τὸν καταφιλήσωμεν, ἔχομεν τόσας ἡμέρας νὰ ἀσπασθῶμεν Σταυρόν! Ἐχομεν τόσας ἡμέρας νὰ λειτουργηθῶμεν καὶ νὰ ἀσπασθῶμεν τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ μας. Παρουσίασα ἐκ τοῦ μαρσίπου μου Εὐαγγέλιον, τὸ ὁποῖον ἤρπασαν καὶ κατεφίλουν σταυροκοπούμενοι· ἐξεπλάγην πρὸ τοῦ φαινομένου τοιαύτης θρησκευτικῆς εὐλαβείας! Ἐπανειλημμένως ἠλόγησα αὐτούς. Πρὶν ἢ λάβωσι χρήματα πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς πείνης αὐτῶν, ἐζήτησαν νὰ ἀσπασθῶσι τὸν Σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ. Κλαίων κάγῳ ἐκ φοβερᾶς συγκινή-

σεως ἀνέκραξα: Σῶσον, Χριστέ μου, τὸν λαόν Σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν Σου. Μὴ ἐάσης αὐτὸν ἐν τῇ καμίνῳ, τὴν ὁποίαν ἐπταπλασίως τῶν Χαλδαίων ὁ τύραννος ἐμμανῶς ἐξέκαυσεν· ἀλλὰ Σὺ διὰ τῆς κρείττονος δυνάμεώς Σου περίσωσον τοὺς εὐσεβεῖς ὁπαδοὺς Σου.

Μοὶ διηγήθησαν, ὅτι ἐν τῇ περιοχῇ, ἔνθα εἶνε περιωρισμένοι, ὅταν βόσκοντες ὡς ζῶα, ἔχοντα δεδεμένον τὸν πόδα, ἀνακαλύψωσι κουκκίον τι ἐγκαταλειφθὲν κατὰ τὴν συγκομιδὴν ἐπιτίθενται κατ' αὐτοῦ ἐν διαπληκτισμῷ ὡς ἐρίζοντα ὄρνεα ἐπὶ πτώματος, ἵνα προφθάσῃ ἕκαστος καὶ καταφάγῃ αὐτό. Ἐκκενουμένης τῆς Μηχανιώνας καὶ τοῦ Καστέλη, διηρπάγησαν δωρεὰν τὰ ὑπάρχοντα τῶν ἐκπατριζομένων χριστιανῶν, οἵτινες μετὰ τῶν προσφύγων χριστιανῶν τῆς ἐπαρχίας μου ἀπεστάλησαν διὰ τὰ περαιτέρω εἰς τὸν σταθμὸν τῆς Πανόρμου. Ὡς οἱ δελφίνες παρακολουθοῦσι καὶ σχίζουσι τὴν σαγήνην τοῦ γρίππου καὶ καταβροχθίζουσι τοὺς ἰχθῦς ἀπνευστί, οὕτω καὶ οἱ τοῦρκοι εἰσελθόντες ἐντὸς τῶν ὑπαρχόντων τῶν χριστιανῶν ἤρπαζον αὐτὰ δωρεάν. Ἐυτόπιοι καὶ πρόσφυγες τῆς ἐπαρχίας μου διαμένουσιν ἀστεγοὶ καὶ ἄγνωστον ποῦ θὰ ὀδηγηθῶσιν. . . .».

* *

Οἱ ἐκ πείνης θάνατοι, καθ' ἑκάστην ἐπολλαπλασιάζονται. Ὁ ἐκ Καλλιπόλεως καὶ ἐν Πανόρμῳ διαμένων Γεώργιος Κουρμπέτης μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ Αἰκατερίνης καὶ τοῦ 16ετοῦς υἱοῦ αὐτῶν ἔχοντες νὰ γευθῶσι τροφῆς ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα κατέπεσον ὑπτιοὶ ἔχοντες τὰ ὄμματα ἐστραμμένα ὑψηλὰ καὶ μόλις δυνάμενοι νὰ κινήσωσι τὰ χεῖλη αὐτῶν. Τοῖς παρεσχέθη ἀμέσως τροφή· ἡ ἐξάντλησις ὁμως ἦτο μεγάλη καὶ ὁ θάνατος τῶν τριῶν δὲν ἤργησε νὰ ἐπέλθῃ. Τῇ

16 Ἰανουαρίου 1916 ἀπέθανον ἐκ πείνης οἱ σύζυγοι Ἰωάννης καὶ Ἀθηνᾶ Χ'' Ἀθανασίου, τῇ 25 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς οἱ ἐκ Μαδύτου : Ἀπόστολος Φεΐδαρος, Σοφία Ἀθαν. Σιβρήκιολαρη, Εὐσεβία Κ. Ζαχαράκη (27 ἰ. μ.), Εὐάγγελος Χαρ. Τσοκαλᾶς καὶ Σεραφεῖμ Εὐαγ. Ντάτου (28 ἰ. μ.). Θάνατοι ἐκ πείνης προσφύγων ἀμφοτέρων τῶν φύλων καὶ πάσης ἡλικίας συνέβαινον καθ' ἐκάστην καὶ ὅπου ἦσαν διασκορπισμένοι. Κατάλογος λεπτομερῆς εἶνε ἀδύνατον ὅπως συνταχθῆ.

* * *

Ἡ ἀτίμωσις ἠπέλκει πανταχόθεν ἐν τῇ ἐξορίᾳ τὰς γυναῖκας καὶ τὰς παρθέλους ἢ δὲ ἐξισλάμισις ἤρξατο νὰ ἐγείρῃ κεφαλὴν. Αἱ δολοφονικαὶ ἀπόπειραι καὶ φόνοι ἦσαν εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν. Τῇ 28 Ἀπριλίου 1914, πρόσφυγες τούρκοι εἰσελθόντες εἰς τσιφλίκιον ὁμογενῶν ἔξω τῆς Μαδύτου καὶ ἀναγκάσαντες διὰ πυροβολισμῶν τοὺς ἐν ταῖς καλύβαις νὰ ἐξέλθωσι, ἐπλήγωσαν εἶτα αὐτοὺς διὰ μαχαίρων φονεύσαντες καὶ τοὺς τρεῖς. Αὐθημερὸν ἐφονεύθησαν διὰ δαρμοῦ ὑπὸ τῶν τούρκων προσφύγων οἱ ἀδελφοὶ Δημήτριος καὶ Γιασεμῆς, ὁ δὲ πατὴρ αὐτῶν Χρῆστος Γεωργαντίδης ἐπληγώθη θανασίμως. Τῇ 12 Μαΐου ἰ. ἔ. ἐφονεύθη διὰ πυροβόλου ὁ ἐκ Ταϊφυρίου Νικόλαος Πασμαδᾶ, τοῦ ὁποίου ἡ σφαῖρα ἀφήρεσε τὰς δύο σιαγόνας. Ἐπίσης ἔξω τοῦ Ταϊφυρίου ἐσφάγη ὡς ἄρνιον ὁ Ἀθανάσιος Μουσχέτης· ἐπληγώθη δὲ θανασίμως ὁ Νικόλαος Μπάρπαζος. Τῇ 31 Μαΐου ἰ. ἔ. ἐπληγώθη θανασίμως ὁ Χαραλάμπης Ἐμμανουήλ, ὅστις ἐκ τοῦ τρόμου ἔπαθεν ἀφασίαν, ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ κατεκρεουργήθη. Ἐπίσης ἐσφάγη ὁ ἐκ Μοσχονησίων καταγόμενος καὶ ἐν Μαδύτῳ ἐγκατεστημέ-

νος Γεώργιος Νικολάου. Τῇ 26 Μαΐου ἰ. ἔ. παρὰ τὸ νεκροταφεῖον Μαδύτου ἐπληγώθη ἐπικινδύνως διὰ μαχαίρας ὑπὸ τινος στρατιώτου ὁ νυκτοφύλαξ Χρῆστος Περσίμης.

Τῇ 26 Σεπτεμβρίου ἰ. ἔ. ἐδολοφονήθη ἐν τῇ καλύβῃ αὐτοῦ, καθ' ἣν ὥραν ἔτρωγεν ὁ ἐξ Ἀγγελοχωρίου Ἀνθουλάκης Βαϊρλῆς ὑπὸ δύο στρατιωτῶν, οἵτινες βιάσαντες τὴν θύραν εἰσῆλθον καὶ εὐθὺς ἐπυροβόλησαν κατ' αὐτοῦ. Τῇ 19 Ὀκτωβρίου ἰ. ἔ. τούρκοι στρατιῶται ἀσελγήσαντες ἐπὶ τοῦ 70κοντούτου Παναγιώτου Σόγιακα ἐπλήγωσαν θανασίμως καὶ ἔρριψαν ἔπειτα αὐτὸν ἐντὸς χάνδακος ἔξω τῆς Κριθιάς, ὅπου εὐρέθη παραμεμορφωμένος φρικωδῶς. Τῇ 3 Μαρτίου 1915 κατεκρεουργήθη ἐν μέσῃ ὁδῷ ὁ ἐκ Κριθιάς Ζαχαρίας Κλίμας, εὐρεθεὶς φέρων ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ τρία βάρεια κτυπήματα. Τῇ 30 Ὀκτωβρίου ἰ. ἔ. δύο κάτοικοι Βαΐρίου ἐν Σουσουρλούκ κατεκρεουργήθησαν. Ὁ Ἱερομόναχος Κυπριανὸς ἐκ Προικοννήσου κατεκρεουργήθη ἔξω τοῦ Μιχαλιτσίου ἐξορυχθέντων καὶ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Ἐπίσης κατεκρεουργήθη καὶ ὁ ἐκ Προικοννήσου Σωτήριος Ἐλισαίου κτίστης. Τῇ 20 Δεκεμβρίου ἰ. ἔ. ὁ ἐκ Ταϊφυρίου Μηνᾶς Θεοχάρους μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου κατεκρεουργήθησαν παρὰ τὴν Κερμαστήν ὑπὸ τουρκαλβανῶν. Ἐπίσης ὁ Ἀλέξανδρος Καραγιάννης καὶ ὁ συνεγχώριος αὐτοῦ Παναγιώτης Κιοζέλης ἐκ Ταϊφυρίου ἐδολοφονήθησαν.

Τῇ 28 Μαΐου 1915 ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν ἀρχῶν εὐρεθεῖσαι ἐξισλαμίσθησαν δύο κόραι Μαρία Γόνου καὶ Ἀνθουλία Καραπαναγιώτου ἐκ τῶν προσφύγων Ταϊφυρίου παρὰ τὸ Βαλουκέσερ. Τῇ 8 ἰουλ. ἰ. ἔ. ὁ δήμαρχος Κερμαστῆς ἐρασθεὶς τῆς ἐκ Μαδύτου Βαΐτσας Ἀνδρέου Μακρῆ, καὶ μὴ ἐπιτυχῶν ὅπως ἀνεύρῃ αὐτὴν φυγαδευομένην ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην οἰκίαν, ἐξωργίσθη φοβερὰ κατὰ τοῦ ἐνδιαφερομένου Φωτίου Χ'' Νικολάου, τὸν ὁποῖον μετὰ τῆς οικογενείας αὐτοῦ ἐξώρισε εἰς χωρίον ἀπέχον 8 ὥρας ἀπὸ τῆς Κερμαστῆς.

Τὸ Δημαρχεῖον τῆς τελευταίας ταύτης κατήντησέ πορνεῖον, ἔνθα ἀναιδῶς παρεβιάζετο ἡ τιμὴ τῶν προσφύγων γυναικῶν, αἰτίνες κατέφευγον ἐκεῖ ζητοῦσαι βοήθειαν, ὅπως μὴ ἀποθάνωσιν ἐκ πείνης. Τῇ 7 Ἀπριλίου 1916 οἱ ἀνὰ τὰ πέριξ τοῦ Βαλούκεσερ τουρκικὰ χωρία χριστιανοὶ πρόσφυγες ὑφίσταντο τὰ πάνδεινα ἐκ μέρους τῶν τούρκων. Μεταβαίνοντες πρὸς ὕδρευσιν ἐλιθοβολοῦντο καὶ ὑβρίζοντο. Οὐδὲ ἐπὶ πληρωμῇ ἐδέχοντο οἱ χωρικοὶ τοῦρκοι νὰ τοῖς παράσχωσιν ἄρτον. «**Τί περιμένετε, ἔλεγον εἰς τὰς γυναῖκας, δὲν ἐννοήσατε ὅτι πρέπει νὰ τουρκεύσῃτε γιὰ νὰ ζήσῃτε ; ἢ δ' ἄλλως θ' ἀποθάνητε τῆς πείνης· τί φορεῖτε τὰ βρωμερὰ σαλβάρια καὶ δὲν φορεῖτε τοὺς ὡραίους φερετζέδες νὰ σᾶς ἀγαπήσωμεν;**

Κατ' Ἀπρίλιον ἰ. ἔ. μία γυνὴ ἐκ Μαδύτου ἐβιάσθη συνεχῶς ὑπὸ 18 Τούρκων στρατιωτῶν.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἰουνίου ἰ. ἔ. ἐξισλαμίσθη ἐν Βαλούκεσερ ὀνομαστί μὲν ἢ ἐκ Βαϊρίου Μαρία Ἀνθουλάκη ἐτῶν 20, πλήθος δὲ ἄλλων κορῶν πιεζομένων ὑπὸ ὀργάνων Κυβερνητικῶν ἤγετο διὰ τῆς βίας εἰς τὸ Διοικητήριον πρὸς ἐξι-σλάμισιν.

ΜΕΡΟΣ Δ'.

ΕΓΓΡΑΦΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΑ

ΣΧΕΤΙΖΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΔΙΩΓΜΟΥΣ

ΤΟΥ

ΟΜΟΓΕΝΟΥΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐμα τῇ ἀνακαταλήψει τῆς Ἀ. Θράκης ὑπὸ τοῦ τουρ-
κικοῦ στρατοῦ παρετηρήθη ὅτι εἰς τινὰ μέρη, ἰδίᾳ περὶ
τὴν Ἀδριανούπολιν, αἱ ὀθωμανικαὶ ἀρχαὶ ἤρξαντο μετερχό-
μεναι ἀπέναντι τοῦ ὁμογενοῦς στοιχείου ἀνεξήγητόν τινα
πολιτικὴν ἐχθρότητα καὶ δὴ καὶ ἐξοντώσεως αὐτοῦ. Ἡ
πολιτικὴ αὕτη συνίστατο εἰς τὴν ὑπὸ διαφόρους προφάσεις,
ἢ καὶ ἄνευ τοιούτων ἐτι, σύλληψιν καὶ φυλάκισιν τῶν Χρι-
στιανῶν προκρίτων, εἰς τὴν ὑπόθαψιν καὶ ἐνθάρρυνσιν ἀ-
γριοτήτων, δηώσεων καὶ ἀρπαγῶν, διαπραττομένων ἐκ μέ-
ρους ἀραβικῶν, λαζικῶν καὶ ἄλλων ἀτάκτων στιφῶν, ἐκ τῶν
μετασχόντων τῆς ἐκστρατείας, καὶ τέλος εἰς τὸν ὑπ' αὐτῶν
πλέον τῶν ἐπιτοπίων ἀρχῶν διενεργούμενον βίαιον ἐκδιωγ-
μὸν τῶν κατοίκων ὁμογενῶν τινῶν χωρίων, ἐξαναγκασθέν-
των ἐν τέλει ἵνα ἀπέλθωσιν ἐκτὸς τῶν ὁρίων τοῦ κράτους.

Κατ' ἀρχὰς ἐνομίσθη ὅτι αἱ ὑπερβασίαι καὶ ἀγριότητες
αὗται ἦσαν ἀπλῶς συνέπειαι τῆς μεγάλης ἐκ τοῦ πολέμου ἐξά-
ψεως τῶν παθῶν καὶ ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐπρόκειτο
περὶ μεμονωμένων γεγονότων, εἰς ἃ μετὰ τὴν σύναψιν
τῆς εἰρήνης καὶ τὴν ἀποκατάστασιν ὁμαλῆς διοικήσεως, θὰ
ἐτίθετο ἴσως τέρμα, καίτοι τὸ μὲν δηλώσεις προσώπων τι

ναν, ἐξέχουσάν κατεχόντων θέσιν ἐνταῦθα, γενόμενα δημοσία περὶ Θράκης, ὡς χώρας καθ' ἑαυτὴν δῆθεν μουσουλμανικῆς καὶ τουρκικῆς, τὸ δὲ τὰ ἀρξάμενα ταυτοχρόνως πολυσήμαντα σχετικὰ δημοσιεύματα τοῦ τουρκικοῦ τύπου, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰ συμβαίνοντα ἐν τῇ Θράκῃ, ἠδύνατο νὰ ἐμβάλωσι πολλοὺς φόβους ὅτι τὰ γεγονότα ταῦτα, ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει, ἀπετέλουν τὴν ἀρχὴν σπουδαιότερου τινὸς ἢ αἱ συνήθειαι ἄλλως τε ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῇ παρεκτροπαί. Τὰ ἐπελθόντα γεγονότα, σαφῆ καὶ ἀπτά, ἐδικαίωσαν τοὺς φόβους τούτους, οὐδεμία δὲ ἀμφιβολία ὑπελείφθη ὅτι ἐπρόκειτο περὶ συστηματικῶν σχεδῶν ἐκδιωγμοῦ τῶν ὁμογενῶν τῆς Θράκης καὶ ἀντικαταστάσεως αὐτῶν διὰ μουσουλμάνων μεταναστῶν πρὸς ἀλλοίωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ ἐθνολογικοῦ χαρακτήρος τῆς χώρας ταύτης.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἐν ἐπιγνώσει τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ, προέβη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἰς τὴν λήψιν τῶν νομίμων μέτρων ζητοῦν ἐκάστοτε ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, δι' ἐγγράφων καὶ δι' ἐπὶ τούτῳ ἀποστελλομένων ἐπιτροπῶν, τὴν θεραπείαν τοῦ κακοῦ· ἀλλὰ τὸ κακὸν δὲν ἐθεραπεύετο, τούναντίον μάλιστα ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ ἐξογκούμενον ἠπέιλει γενικωτέραν καταστροφὴν. Τότε ἐπιτροπή, ἐπὶ κεφαλῆς ἔχουσα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ἐπισκεφθεῖσα τὸν ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης ἐπέδωκεν αὐτῷ ἔντονον μαζπατᾶν. Ὁ ὑπουργὸς ἀναγκαστὸς ἀπέρριψεν αὐτὸν διὰ τὴν ἐν αὐτῷ χρῆσιν τῆς λέξεως «διωγμαρτυρία» καὶ τὴν ἐπίρριψιν εὐθύνης εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Τὸ γεγονός τοῦτο, μαρτυροῦν ἀνευλάβειαν πρὸς τὸ πρόσωπον καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἐπήνεγκε κατ' ἀνάγκην τὴν διακοπὴν τῆς σχέσεων μεταξὺ τοῦ ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης καὶ τοῦ Οἴκουμ. Πατριαρχείου, καὶ ἠνάγκασε τὸ τελευταῖον τοῦτο ὅπως διὰ τακτικῶν πρὸς τὴν Μ. Βεζύρην Σαῆτ Χαλήμ πασᾶν τὸ μὲν

καταγγεῖλη τὴν στάσιν τοῦ ὑπουργοῦ τὸ δὲ ἐπιμείνη εἰς τὸ περιεχόμενον τοῦ μαζπατᾶ, οὐτινος ἀντίγραφον συναπεστέλλετο.

Ὁ Μ. Βεζύρης καὶ προφορικῶς καὶ γραπτῶς προσπαθῆσας νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸ Οἶκουμ. Πατριαρχεῖον παρεκάλεσεν ὅπως ἐπαναληφθῶσι καὶ πάλιν αἱ μετὰ τοῦ ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης σχέσεις αὐτοῦ. Τούτου γενομένου, ἐπεδόθη δι' εἰδικῆς ἐπιτροπῆς τῷ τελευταίῳ τούτῳ τακτικῶν ἐξαιτούμενον τὴν κατάπαυσιν τῆς ὁσημέραι ἐπεκτεινομένης μεταναστεύσεως τῶν ὁμογενῶν καὶ τὴν τιμωρίαν τῶν προκαλούντων αὐτὴν κυβερνητικῶν ὑπαλλήλων. Συγχρόνως δὲ ἢ ὡς ἄνω ἐπιτροπῇ ἐνετάλη ὅπως καὶ προφορικῶς ἀναπτύσουσα τὸ τακτικῶν ζητήσῃ τὴν ἀποδιώξιν τῶν κακοποιῶν στοιχείων, τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἀρπαγέντων κτημάτων καὶ τὴν ἐπάνοδον τῶν ἐκπατρισθέντων εἰς τὰς ἐστίας αὐτῶν.

Ἐδόθησαν καὶ πάλιν τότε κυβερνητικαὶ ὑποσχέσεις περὶ ἀμέσου καταστολῆς τοῦ κακοῦ καὶ ἐξήρθη ἡ ἀνάγκη τῆς συναδελφώσεως τῶν στοιχείων, ἐθεωρήθη ὁμως ἀδύνατος ἡ παλινοστήσις τῶν ἐκπατρισθέντων, ὡς τοῦτο αὐτὸς ὁ Μ. Βεζύρης ἐδήλωσε τῷ ἐξοχ. πρεσβευτῇ τῆς Ρωσσίας. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁμως ἡ κατάστασις ἐπεδεινῶτο διὰ τῆς εἰσπηδήσεως καὶ ἐπεκτάσεως τοῦ διωγμοῦ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Μ. Ἀσίᾳ, τὸ δὲ Πατριαρχεῖον μὴ δυνάμενον ἄλλο τι νὰ πράξῃ ἐνέκρινεν ὅπως, τὸ μὲν πρὸς ἐκδήλωσιν τοῦ μεγάλου πένθους αὐτοῦ ἀποφύγῃ τὸν πανηγυρικὸν ἑορτασμὸν τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Β'. Ἀναστάσεως, τὸ δὲ ἐπικαλεσθῆ τὸν ἰσχυρὰν προστασίαν τοῦ Τσάρου τῆς Ρωσσίας, ἐν τέλει δὲ ποιήσῃται ἐκκλησίαν ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸν Σουλτᾶνον καὶ ἐξαιτήσῃται παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τὴν εἰσαγωγὴν μεταρρυθμίσεων καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Θράκῃ. Ὅταν δὲ διὰ πολλοστὴν φορὰν διε-

πιστώθη ἢ κακῇ θέλησιν καὶ δὴ καὶ ἡ ἐνοχὴ τῆς κυβερνήσεως, οὐδὲν ἄλλο ἐπιζητούσης ἢ τὴν ἐξόντωσιν τοῦ ὁμογενοῦς στοιχείου ἐκ τῆς Τουρκίας, ἠναγκάσθη ἡ Μ. Ἐκκλησία νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ ἔσχατον μέτρον τῆς παύσεως τῆς λειτουργίας τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν σχολῶν διατάξασα γενικὸν πένθος (25 Μαΐου 1914).

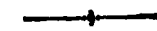
Ἡ ἐσχάτη αὕτη ἀπόφασις τῆς Ἐκκλησίας ἐκοινοποιήθη δι' ἐγκυκλίων μὲν τοῖς Μητροπολίταις τοῦ Οἴκουμ. Θρόνου, διὰ γραμμάτων δὲ ταῖς αὐτοκεφάλαις Ἐκκλησίαις καὶ δι' ὑπομνημάτων ταῖς Μ. Δυνάμεσι, παρακαλουμέναις ὅπως ἐνεργήσωσι τὴν εἰσαγωγὴν ἐν τῇ Τουρκίᾳ μεταρρυθμίσεων, τὴν ἐπάνοδον τῶν ἐκδιωχθέντων καὶ τὴν καταβολὴν ἀποζημιώσεων εἰς τοὺς παθόντας. Ἡ κυβέρνησις λαβοῦσα καὶ αὕτη ἐπισήμως γνῶσιν τῆς τοιαύτης σοβαρᾶς καὶ ἐσχάτης ἀποφάσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἠθέλησε νὰ φανῇ ὡς μεριμνήσασα καὶ μεριμνῶσα ὑπὲρ τοῦ ὁμογενοῦς στοιχείου, εἰς ὃ ζήτημα ἀπηντήθη καταλλήλως.

Ἀργότερον ὁμως ἐκραγέντος τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολέμου καὶ ληφθεισῶν ὑπ' ὄψιν τὸ μὲν τῶν ἐκτάκτων περιστάσεων, εἰς ἃς ὠρισμένως θὰ εὐρίσκετο καὶ τὸ ἡμέτερον ἔθνος, τὸ δὲ τῶν ἐπανελλημμένως δοθεισῶν ἀπὸ μέρους τῆς Κυβερνήσεως ὑποσχέσεων καὶ ἐπαγγελιῶν περὶ πλήρους ἐκτελέσεως τῶν αἰτημάτων τοῦ Πατριαρχείου, τὸ τελευταῖον τοῦτο προέβη εἰς τὸ ἄνοιγμα τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ σχολῶν καὶ τὴν ἐπανάληψιν τῆς τακτικῆς λειτουργίας αὐτοῦ (28 Ἰουλίου 1914), κοινοποιηθέντος τοῦ πράγματος διὰ τεσκερὲ πρὸς τὸν Ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης. Οὐχ ἦτιον ἢ αὕτη καὶ πάλιν, ἀλλ' ὑπὸ ἄλλην μορφήν, ἔκρυθμος κατάστασις τῶν ὁμογενοῦν ἐξηκολούθει καταλήξασα ἐν τέλει καὶ εἰς μετατοπίσεις ὀλοκλήρων χριστιανικῶν συνοικισμῶν καὶ ἐπαρχιῶν, γενομένας μὲν προφάσει στρατιωτικῆς ἀνάγκης, ἀποβλεπούσας ὁμως εἰς τὴν πραγμάτων ὠρι-

σμένων βλέψεων καὶ ἀποφάσεων ἐναντίον τοῦ ὁμογενοῦς πληθυσμοῦ. Ἡ ἐπίδοσις τακτριῶν, ἢ ἀποστολὴ ἔπειτα σχετικῶν σημειωμάτων — ἀφοῦ ρητῶς ἐδηλώθη παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης ὅτι ἀρνεῖται νὰ δεχθῇ ἐπίσημον πατριαρχικὸν τακτρίον περὶ ζητήματος σχετιζομένου μὲ τὴν πολιτικὴν τοῦ κράτους καὶ ὅτι ἂν ὑποβληθῇ σειμείωμα (μουχτηρὲς) δύναται νὴ ληφθῇ ὅπωςδήποτε ὑπ' ὄψιν — καὶ αἱ παρὰ τοῖς ὑπουργοῖς μεταβάσεις Πατριαρχικῶν ἐπιτροπῶν εἰς οὐδὲν ἴσχυσαν ὅπως καταστείλωσι τὸν κατὰ τοῦ ἡμετέρου στοιχείου σατανικῶς σχεδιασθέντα καὶ ἀπηνῶς ἐφαρμοσθέντα διωγμόν.

ΤΑΚΡΙΑ - ΤΕΣΚΕΡΕΔΕΣ

A

ΤΗ Α. Ε. ΤΩ ΥΠΟΥΡΓΩ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Ἐξοχώτατε,

Τὰ πρὸς τὴν σεβαστὴν Αὐτοκρατορικὴν Κυβέρνησιν ἐπανελλημμένα διαβήματα τοῦ ἡμετέρου Πατριαρχείου μέχρι τοῦδε περιωρίζοντο εἰς τὴν διατύπωσιν παραπόνων,

ἀφορώντων ὠρισμένα λυπηρὰ γεγονότα, λαμβάνοντα χώραν ἐν ὠρισμένοις μέρεσι σήμερον ὁμως μετὰ λύπης παρατηροῦμεν ὅτι τὰ γεγονότα ταῦτα ἐπεκταθέντα καὶ κατ' ἀριθμὸν καὶ κατὰ τόπους προσέλαβον βαθμηδὸν γενικὸν χαρακτήρα.

Οὕτως ἐπὶ παραδείγματι ἡ συνεπεία αἰτημάτων, προηγουμένως ὑποβληθέντων ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου, κηρυχθεῖσα ἀμνηστία οὐ μόνον ἔμεινεν ἄνευ ἀποτελέσματος, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἀμνηστειθέντων προσώπων ἄλλα μὲν, μετὰ τὴν ἀποφυλάκισιν αὐτῶν, ἐρρίφθησαν καὶ πάλιν εἰς τὰς φυλακάς, ἄλλα δὲ ἀπηλάθησαν, μὴ ἐπιτραπέισης αὐτοῖς τῆς εἰς τὰς ἐστίας αὐτῶν ἐπανόδου, εἰς ἐπίμετρον δὲ ἐξακολουθοῦσιν αἱ καταδιώξεις καὶ φυλακίσεις ἐπὶ τῇ βάσει ψευδῶν καταγγελιῶν. Ὁ δὲ ἀπὸ τινος ἐν περιορισμένῳ κύκλῳ κατὰ τῶν Ἑλληνορθόξων διενεργούμενος ἐμπορικὸς ἀποκλεισμὸς ἤδη ἐφαρμόζεται σχεδὸν πανταχοῦ, τῇ ἐπεμβάσει αὐτῶν τῶν ἐπισήμων Κυβερνητικῶν ὑπαλλήλων καὶ ὑποβάλλεται δημοσία δι' εἰσηγήσεων καὶ προτροπῶν ἐν τοῖς ἱερεῖς τεμένεσι καὶ ἐν ταῖς πλατείαις καὶ ἀγοραῖς, ἐπὶ πλέον δὲ ἐμπράκτως ἐμποδιζονται καὶ ἀπειλοῦνται ὅσοι ἐκ τῶν Μουσουλμάνων θέλουσι νὰ ἔχωσι συναλλαγὰς μετὰ Ἑλληνορθόξων, καί, ὡσεὶ μὴ ἦρκει ἡ κατάστασις αὕτη, καταστρέφονται τὰ εἰς Χριστιανούς ἀνήκοντα ἐμπορεύματα κατὰ τὴν ἐξ ἑνὸς μέρους εἰς ἄλλο μεταφορὰν αὐτῶν. Ἐκτὸς τούτου εἰς τινὰ μέρη οἱ Ἑλληνορθόδοξοι ἐξαναγκάζονται διὰ διαφόρων καταθλιπτικῶν μέτρων εἰς ἐκπατισμὸν, ἀντικαθιστάμενοι διὰ προσφύγων Μουσουλμάνων, εἰς πλείστα δὲ μέρη, ὑπὸ τὸ πρόσχημα διαφόρων ἐράνων, ἀποσπῶνται παρ' αὐτῶν βία καὶ ἀπειλαῖς χρήματα.

Τὸ Πατριαρχεῖον, συνεπεία τῆς ἐκρύθμου ταύτης καταστάσεως, ἐσχημάτισε τὴν πεποιθήσιν ὅτι ἤρξατο ἀπηνῆς διωγμὸς κατὰ τοῦ πιστοῦ Ἑλληνορθόξου ἔθνους ἀποσκο-

πῶν τὴν τελείαν ἐξόντωσιν αὐτοῦ, τοσοῦτω μᾶλλον ὄσω τὰ γεγονότα ταῦτα λαμβάνουσι χώραν κατόπιν τόσων ὑψηλῶν ὑποσχέσεων καὶ ἐπαγγελιῶν τῆς σεβαστῆς Κυβερνήσεως, δοθείσῶν τῷ Πατριαρχεῖῳ ἐξ ἀφορμῆς παραπόνων διατυπωθέντων ἕνεκα προηγουμένων γεγονότων.

Συνεπεία τῶν ἀνωτέρω, τὸ Πατριαρχεῖον ἐξ ὀνόματος τοῦ Ἑθνους ἡμῶν εὐρίσκειται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ διαμαρτυρηθῇ ἐντόνως κατὰ τῆς ἀφορήτου ταύτης καταστάσεως καὶ δηλοῖ ὅτι ἐν ἡ περιπτώσει δὲν ἤθελον ληφθῆ ἄμεσα μέτρα συντελεστικά πρὸς κατάπαυσιν τῶν γεγονότων τούτων, τὴν εὐθύνην τῶν ἐκ ταύτης τῆς καταστάσεως προκυψουσῶν σοβαρῶν συνεπειῶν θὰ ὑπέχη ἀκεραίαν ἡ σεβαστὴ Κυβερνήσις.

Τῇ 25 Φεβρουαρίου 329]1914.

(Ἔπονται αἱ ὑπογραφαὶ τῆς Α. Θ. Π. καὶ τῶν μελῶν τῶν Δύο Σωμάτων).

B

ΤΗ Α. Υ. ΤΩ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΩ

Ἐψηλότατε,

Ἐποβάλλεται ἐγκλείστως ὡδε ἀντίγραφον Μαζβατᾶ τῶν Δύο Σωμάτων, οὐτινος ἡ ἐπίδοσις τῇ Ἑμ. Ἐψηλότητι ἀπεφασίσθη χθές. Ἐνῶ ἐπεκράτει ἡ πεποιθήσις ὅτι θὰ ληφθῶσι πλέον ὑπὸ σπουδαίαν ἐποψιν τὰ λαμβάνοντα χώραν λυπηρὰ γεγονότα, ἅτινα, καθ' ἃ ἐκ τοῦ περιεχομένου τοῦ ὡς εἴρηται Μαζβατᾶ ἐξάγεται, ἐπεξετάθησαν καὶ ἐγενικεύθησαν καθ' ὅλον τὸ κράτος καὶ ἀποσκοποῦσι τὴν ἐξόντωσιν τοῦ πιστοῦ Ἑλληνορθομανικοῦ ἔθνους, ἐν

τούτοις ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ ὑπουργός, ὅστις κατέχει θέσιν ἀρμοδίαν ἐν ταῖς μετὰ τοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Κυβερνήσεως σχέσεσι, διὰ τὸν λόγον ὅτι ἐγράφη ἐν τῷ Μαζβατᾷ ἡ λέξις διαμαρτυρία (προτέστο), ἡ ὁποία ἄλλως τε πολλάκις ἐπανελήφθη, εἶναι δὲ καὶ ἀνεπαρκῆς πρὸς διατύπωσιν τῆς σήμερον δημιουργηθείσης ἐκρύθμου καταστάσεως, πλήρης ὀργῆς καὶ παραφορᾶς προσέβαλε τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, τὸν ἐκπροσωποῦντα τὸ Ρωμαϊκὸν ἔθνος, καὶ προσηνέχθη κατὰ τρόπον μὴ συνάδοντα πρὸς τὸ σέβας τὸ ὀφειλόμενον πρὸς τὸ πρόσωπον καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ Πατριάρχου.

Ἐφ' ἧ παρακαλεῖται ἡ Ἱεράρχεια Ἱψηλότης ὅπως ἐπανορθώσῃ τὸ οὕτως λαβὸν χώραν λυπηρὸν ἐπεισόδιον, συγχρόνως δὲ εὐαρεστηθῆ νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν, ἄνευ χρονοτριβῆς, τὰ ἐν τῷ Μαζβατᾷ ὑποβαλλόμενα αἰτήματα τοῦ Πατριαρχείου.

Τῆ 26 Φεβρουαρίου 330]1914.

εὐχέτης

Ὁ Πατριάρχης τῶν Ρωμαίων

ΓΕΡΜΑΝΟΣ

ΤΗ Α. Υ. ΤΩ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΩ

Ἱψηλότητα.

Ἐκ τῶν ἐμμέσως ὑπὸ τῆς Ἱμ. Ἱψηλότητος διακουθέντων μετὰ λύπης τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον βλέπει

ὅτι καὶ ἡ Ἱμ. Ἱψηλότης, ἐν τῷ ζητήματι τοῦ ὑποβληθέντος ὑφ' ἡμῶν μαζβατᾷ, συμμερίζεται καθ' ὁλοκληρίαν τὴν ἀποψιν τοῦ Ἐξοχωτάτου ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης Ἰβραήμ βέη καὶ ὅτι, ἔνεκα τῆς ἐκφράσεως «διαμαρτυρίας» καὶ τῆς «ἐπιρρίψεως εὐθύνης εἰς τὴν Κυβέρνησιν», οὐ μόνον θεωρεῖται ὡς μὴ εἰλημμένος ὁ μαζβατᾶς οὗτος ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, ἀλλὰ καὶ οὐδὲν θέλει γίνῃ ὑπ' αὐτῆς ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ καταγγελλόμενα δι' αὐτοῦ ἔκτροπα γεγονότα, καίτοι βεβαίως καὶ ἄνευ καταγγελίας, καὶ δὴ οὕτως ἐπισήμου, καθήκον τῆς Κυβερνήσεως ἦτο νὰ ἐνεργήσῃ περὶ αὐτῶν ὅ,τι ὁ νόμος διαγορεύει.

Ἐν τούτοις τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον φρονεῖ ὅτι ἐν συνταγματικῷ κράτει, οἷον τυγχάνει καὶ τὸ ἡμέτερον, τὸ δικαίωμα τοῦ διαμαρτύρεσθαι κέκτηται καὶ ὁ ἐλάχιστος συνταγματικὸς πολίτης, ὅταν θεωρῆ θιγόμενα καθ' ἓνα οἰομένηποτε τρόπον τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου καὶ τοῦ Συντάγματος ἐξησφαλισμένα ἀστικά ἢ πολιτικά δικαιώματα αὐτοῦ καὶ δὲν βλέπῃ λαμβανόμενα ὑπὸ τῶν Ἀρχῶν ἢ τῆς Κυβερνήσεως τὰ προσήκοντα μέτρα πρὸς ἄρσιν τῶν ἀποτολμωμένων παρανομιῶν ἢ βιαιοπραγιῶν, πολλῶ δὲ μᾶλλον ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, μετὰ τὰς γενομένας μάλιστα πολλὰς αὐτοῦ ἄλλας ἐνεργείας, ἀπομεινάσας ἄνευ ἀποτελέσματος. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ζήτημα τῆς εὐθύνης, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον φρονεῖ ὅτι ὁ Πατριάρχης, ὀφείλων καὶ εὐθύνην ὑπέχων ἀπέναντι τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τοῦ Σουλτάνου καὶ τοῦ Κράτους, κατὰ τὸ ὑψηλὸν αὐτοῦ Βεράτιον, ἵνα φροντίξῃ περὶ τῆς ἀσφαλείας καὶ εὐταξίας τῶν ὑπ' αὐτὸν χριστιανῶν, δικαιούται νὰ ἀπορρίψῃ ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν εὐθύνην ταύτην, ὅταν ἐξ ὑπαιτιότητος ἐτέρων καὶ δὴ ἔνεκεν ἐλλείψεως τῆς ἀπαιτουμένης προσοχῆς εἰς τὰ δίκαια αὐτοῦ παράπονα ἢ αἰτήματα, καθίσταται προβληματικῆ ἢ θέσις τῶν ὑπ' αὐ-

τὸν χριστιανῶν, παθαίνει δὲ ἢ ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν Ὁρθο-
δοξία, ἀπέναντι τῆς ὁποίας εἶνε ὑπεύθυνος καὶ ὑπόλογος.

Μετὰ τὰς ἀναγκαίας ταύτας διασαφήσεις, τὸ Οἰκου-
μενικὸν Πατριαρχεῖον πέποιθεν ὅτι ἡ σεβαστῆ Κυβέρνησις
καθηκόντως θέλει λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰ καταγγελθέντα διὰ τοῦ
προηγουμένου μαζβατᾶ καὶ θέλει ἐνεργήσῃ ἐπειγόντως τὰ
δέοντα πρὸς ἀναστήλωσιν τοῦ κράτους τοῦ νόμου καὶ ἑξα-
σφάλισιν τῆς δικαιοσύνης καὶ εὐημερίας διὰ πάντας ἐξ ἴσου
τοὺς ὑπηκόους, καὶ πρὸς ἱκανοποίησιν τοῦ προσβληθέντος
Πατριαρχικοῦ ἀξιώματος. Οὐδὲ ἐπιτρέπεται τις ἀναβολή,
ἀφοῦ ὡς δεικνύει ὁ ἐσώκλειστος κατάλογος νέων καὶ φοβε-
ρωτέρων δεινοπαθημάτων, τὸ κακὸν ἐκορυφώθη εἰς βαθμὸν
ὥστε νὰ φέρῃ εἰς ἀπελπισίαν πάντας καὶ ἰδίως τὸ Πα-
τριαρχεῖον, παρ' οὗ ἀπεκδέχονται οἱ χριστιανοὶ προστασίαν
καὶ παραμυθίαν. Ὅθεν ἐπαναλαμβάνομεν καὶ αὖθις τὴν πα-
ράκλησιν περὶ ταχείας προλήψεως καὶ θεραπείας τῆς ἀ-
πελπισίας καὶ ἀποκαταστάσεως τῆς ἡσυχίας καὶ τάξεως,
ἧς στεροῦνται ἀληθῶς οἱ χριστιανοὶ ἡμῶν.

Τῆ 15 Μαρτίου 330]1914.

εὐχέτης

Ὁ Πατριάρχης τῶν Ρωμαίων

ΓΕΡΜΑΝΟΣ

ΤΗ Α. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΙ
ΤΩ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ

Παναγιώτατε,

Ἀνεγνώσθη τὸ ἀπὸ 15ης Μαρτίου 330—1914 τακρί-
ριον τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος. Ἐπειδὴ ἐκ τῶν δοθει-
σῶν ἐξηγήσεων ἐκ μέρους τῆς Α. Ἐξοχότητος τοῦ ὑπουρ-
γοῦ τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Ἐρησκειμάτων περὶ τοῦ ζη-
τήματος, ὅπερ εἶνε τὸ θέμα τοῦ λόγου ἡμῶν. ἐγνώσθη ὅτι
ὁ ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ τρόπος τῆς συμπεριφορᾶς τῆς Α.
Ἐξοχότητος οὐδόλως ἐνεῖχε σημασίαν προσβολῆς καὶ ὅτι
ὁπωσδήποτε ἐπῆλθε παρεξήγησις τις ἐν τῇ προκειμένῃ πε-
ριστάσει, ὡς ἐκ τούτου προαγόμεθα ὅπως παρακαλέσωμεν
τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα, ἵνα θεωροῦσα ὡς λήξαν καθ' ὁ-
λοκληρίαν τὸ ἐπεισόδιον ἐπαναλάβῃ, ὡς καὶ πρότερον, τὰς
μετὰ τοῦ ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Ἐρησκειμά-
των σχέσεις Αὐτῆς.

Τῆ 17η Μαρτίου 330]1914

Ὁ Μ. Βεζύρης

ΣΑΤΤ ΧΑΛΗΜ

Ε

**ΤΗ Α. Ε. ΤΩ ΥΠΟΥΡΓΩ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Ἐξοχώτατε,

Κατὰ τὰς ἐκ Ραιδεστοῦ καὶ ἐξ ἄλλων μερῶν ληφθείσας πληροφορίας, εἰς πλείστα μέρη τῆς Θράκης οἱ Ἑλληνορθόδοξοι Χριστιανοὶ ἐξαναγκάζονται εἰς μετανάστευσιν πανοικεί, τὸ κακὸν ὁσημέραι ἐπεκτείνεται τῇ πρωτοβουλία καὶ ἐνεργεία κυβερνητικῶν τινων κατὰ τὸς ὑπαλλήλων, ἀθροοὶ δὲ ἐκ διαφόρων μερῶν καταφθάνουσι πρόσφυγες ἐν οἰκτρᾷ καταστάσει.

Καθὰ ἐκ τοῦ ἐπισυνημμένου κατάλογου ἐξάγεται, ἡ ἐκκένωσις ἰδίᾳ τοῦ καζᾶ Βιζύης πυρετωδῶς συντελεῖται.

Δὲν διαφεύγει πάντως τὴν προσοχὴν τῆς Ἱ. Ἐξοχώτητος ὅτι ἡ ἐξαναγκαστικὴ αὕτη μετανάστευσις εἰς πολλὴν στενοχωρίαν περιάγει τὸ Πατριαρχεῖον, βλέπον ἀφ' ἐνὸς ἑαυτὸ ἀποξενούμενον οὕτω τόσων χιλιάδων Χριστιανῶν καὶ ἀφ' ἐτέρου τὸ πνευματικὸν αὐτοῦ ποίμνιον περιερχόμενον εἰς ἀπελπιστικὴν κατάστασιν, ὡς ἐκ τῶν παρομαρτουσῶν τῇ ἐπιβαλλομένη μεταναστεύσει καταστροφῶν. Ἐπίσης δὲν διαφεύγει τὴν προσοχὴν Αὐτῆς καὶ ἡ οὐχὶ καλὴ ἐντύπωσις καὶ ἡ θλίψις, ἡ ὁποία ἐξ αἰσθήματος φιλανθρωπίας καὶ συμπαθείας γεννᾶται παρὰ τοῖς λοιποῖς Χριστιανοῖς ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου.

Διὰ ταῦτα παρακαλεῖται ἡ σεβαστὴ Κυβέρνησις ὅπως

συντελέσῃ εἰς τὴν παύσιν τοῦ κακοῦ καὶ τὴν τιμωρίαν τῶν προκαλούντων τὴν μετανάστευσιν κυβερνητικῶν ὑπαλλήλων καὶ εἰς τὴν λήψιν τῶν ἀπαιτουμένων μέτρων πρὸς προφύλαξιν καὶ προστασίαν ἐν τῷ μέλλοντι τῶν ἐν Θράκῃ Ὀρθόδοξων Χριστιανῶν

Τῇ 29 Μαρτίου 1914]330

εὐχέτης

ὁ Πατριάρχης τῶν Ρωμαίων

ΓΕΡΜΑΝΟΣ

ΣΤ

**ΤΗ Α. Α. ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΤΙ ΤΩ ΣΟΥΛΤΑΝΩ
ΜΕΧΜΕΤ ΡΕΣΑΤ Ε΄.**

Μεγαλειότατε,

Ὁ ταπεινὸς εὐχέτης τῆς Ἱ. Α. Μεγαλειότητος, πνευματικὸς Ἀρχηγὸς τοῦ πιστοῦ Ρωμαϊκοῦ ἔθνους, ἐκπληρῶν καθήκον ἱερόν, ἀνατεθέν μοι ὑπὸ τοῦ ἐνδόξου Πορθητοῦ Σουλτάν Μεχμέτ χάν τοῦ Β΄ ὡς καὶ τῶν λοιπῶν κραταιῶν προκατόχων Αὐτῆς, εὐρίσκομαι εἰς τὴν λυπηρὰν ἀνάγκην νὰ ἐκθέσω Αὐτῇ τὴν δεινὴν καὶ ἀφόρητον θέσιν, εἰς ἣν περιήλθεν ἀπὸ τινος χρόνου τὸ ἔθνος μου ἐν γένει καὶ ἰδίᾳ ὁ ἑλληνορθόδοξος πληθυσμὸς τῆς Θράκης. Ἐν τῷ ὑψηλῷ Φερμανίῳ «περὶ μεταρρυθμίσεων», ἐκδοθέντι ἀνάσσοντος

τοῦ ἐνδόξου πατρὸς Αὐτῆς καὶ κοινοποιηθέντι τῇ Μ. Βεζυρ-
 ρείᾳ (1856 — 1272) ἀναφέρονται ἐπὶ λέξει τὰ ἑξῆς: «Αἱ παρ’
 ἡμῶν ὑποσχεθεῖσαι ἐγγυήσεις πρὸς ὅλους τοὺς ὑπηκόους
 τοῦ Κράτους Μου ἄνευ διακρίσεως τάξεως ἢ θρησκευματος
 διὰ τοῦ Χάττι-Σεριφ τοῦ Γκιουλ-χανέ καὶ τῶν νόμων τοῦ
 Ταυζιματίου, διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς καὶ τῆς περιου-
 σίας των, καὶ τὴν διατήρησιν τῆς τιμῆς των, ἐπαναφέρονται
 καὶ καθιεροῦνται ἐκ νέου». Εὐνόητον τυγχάνει ὅτι ἡ ὑψί-
 στη σπουδαιότης τῶν τοιούτων διαβεβαιώσεων, καταχωρη-
 θεισῶν ἀκολουθῶς καὶ ἐν τῇ συνθήκῃ τῶν Παρισίων, ἐξε-
 τιμήθη δεόντως ἐν Εὐρώπῃ, καὶ οὕτω τὸ ὑψηλὸν ὀθωμανι-
 κὸν Κράτος ἐγένετο δεκτὸν εἰς τὴν χορείαν τῶν πεπολιτισμέ-
 νων κρατῶν τῆς τελευταίας ταύτης ἐφέλκυσαν συγχρόνως
 τὴν ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν πάντων τῶν πιστῶν αὐτοῦ ὑ-
 πηκόων.

Ἐκτοτε δέ, ἐνῶ τὰ ὡς ἄνω Αὐτοκρατορικὰ διατάγματα
 ἀποτελοῦντα οἰοῦναι τὸν θεμελιώδη χάρτην τοῦ ὑψηλοῦ ὀθω-
 μανικοῦ κράτους, ἐπανελήφθησαν καὶ προσετέθησαν ἐν ταῖς
 ὑπ’ αὐτοῦ μετ’ εὐρωπαϊκῶν κρατῶν συναφθείσαις συνθή-
 κας, ὅμως σήμερον κατήντησαν σχεδὸν ἄνευ σημασίας
 καὶ κύρους, ἐὰν ληφθῇ ὑπ’ ὄψιν ὁ ἐξοντωτικὸς διωγμὸς, ὁ
 ἀπὸ τινος χρόνου κατὰ τοῦ πνευματικοῦ μου ποιμνίου δι-
 νεργούμενος δι’ ἀθεμίτων καὶ πρωτοφανῶν μέσων, οἷον:
 ἐμπορικοῦ ἀποκλεισμοῦ, συλλογῆς καταναγκαστικῶν φό-
 ρων ὑπὸ τύπον ἐράνων, ψευδῶν καταγγελιῶν, φυλακίσεων,
 ἀπειλῶν, πιέσεων καὶ φόνων. Καθὰ δηλ. ἐξάγεται ἐκ τοῦ
 καταλόγου βιαιοτήτων καὶ κακώσεων, προλαβόντως ὑπό-
 βληθέντος τῇ Μ. Βεζυρείᾳ καὶ τοῖς ἀρμοδίοις ὑπουργείοις,
 ἢ ἀνάγνωσις τῶν ὁποίων θέλει πάντως συγκινήσει καὶ τὴν Ἱ-
 Α. Μεγαλειότητα, οἱ ἑλληνορθόδοξοι πληθυσμοὶ τῆς Θρά-
 κης, πιστοὶ ὑπήκοοι Αὐτῆς, ἐκδιώκονται ἐκ τῶν πατρῶων
 ἐστιῶν αὐτῶν ὑπὸ ἐνόπλων συμμοριῶν, ἀποτελουμένων ἐκ

κακούργων τῆς ἐσχάτης ὑποστάθμης, ὑποβαλλόμενοι εἰς μυ-
 ρίας κακώσεις καὶ ἀπογυμνούμενοι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν,
 τιθεμένης συγχρόνως τῆς ζωῆς αὐτῶν εἰς μυρίους ὄσους
 κινδύνους. Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν οἱ ἀπὸ τῆς ιδρύσεως τοῦ
 ὀθωμανικοῦ κράτους τὸ δραστηριώτερον καὶ ἐργατικώτερον
 στοιχεῖον ἀποτελοῦντες ἑλληνορθόδοξοι ἐξαναγκάζονται βίᾳ
 εἰς μετανάστευσιν, ἐγκαταλείποντες τὴν γενέτειραν αὐτῶν.

Ἐν τῷ ὑψηλῷ φερμανίῳ, (Σαπὰν 1269 — 1852) δοθέντι
 τῷ ἐκ τῶν προκατόχων τοῦ εὐχέτου Αὐτῆς Γερμανῷ τῷ Δ’,
 ἀναφέρονται τὰ ἑξῆς: «Σὺ δέ, Πατριάρχα, γνωρίσας τοῦτο
 ἐνέργει πάντοτε συνωδᾷ τῇ ἱερᾷ ταύτῃ διαταγῇ μου, ἀπο-
 φεύγων καὶ προφυλαττόμενος ἀπὸ τοῦ νὰ πράξης τι ἐναντίον
 καὶ ἐν περιπτώσει, καθ’ ἣν ἤθελε συμβῆ τι ἀντιβαῖνον
 τῇ ἀποφάσει ταύτῃ, σπεύδων νὰ φέρῃς ἀμέσως τὸ πρᾶγ-
 μα τῇ Ἱψηλῇ ἡμῶν Πύλῃ. Οὕτω γίνωσκε καὶ πίστευε τῷ
 ἱερῷ μου ἐμβλήματι». Ἐπίκειν ὅθεν καγὼ τῇ ὡς ἄνω ὑ-
 ψηλῇ Διαταγῇ, ἐγκαίρως ὑπέβαλλον τὰ εἰς βάρος τοῦ
 πνευματικοῦ μου ποιμνίου διαπραττόμενα, ὡς ἀπάδοντα τῇ
 ὡς ἄνω διαταγῇ. Ἐν τούτοις μετὰ λύπης ὑποβάλλω ὅτι
 οὐδὲν μέτρον ἐλήφθη μέχρι τοῦδε πρὸς ἀναστολὴν καὶ
 κατάπαυσιν τοῦ ἐξοντωτικοῦ τούτου διωγμοῦ καὶ ἄρσιν
 τῆς θλιβερᾶς καὶ ἀνηκούστου ταύτης καταστάσεως.

Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, ἐπειδὴ ἡ ἰδρυσις καὶ
 ὑπαρξις τοῦ ἡμετέρου Πατριαρχείου ἐν Κων)πόλει, ὡς θρη-
 σκευτικοῦ κέντρου τῶν ἑλληνορθόδοξων, ἐγένετο καὶ κατω-
 χυρώθη τῇ ὑψηλῇ Αὐτοκρατορικῇ θελήσει τοῦ ἐνδόξου Πορ-
 θητοῦ καὶ τῶν λοιπῶν ἐνδόξων προγόνων τῆς Ἱ. Α. Με-
 γαλειότητος, διὰ τοῦτο καταφεύγων πρὸς Αὐτὴν ἰκετεύω ὅ-
 πως, ἐν ὀνόματι τῆς δικαιοσύνης, τοῦ ἀνθρωπισμοῦ καὶ τῶν
 πραγματικῶν συμφερόντων τοῦ κράτους, εὐδοκοῦσα δια-
 τάξῃ τὴν πλήρη ἐφαρμογὴν τῶν ὡς ἄνω αὐτοκρατορικῶν

Διατάξεων πρὸς ἄρσιν τῆς παρούσης ἐκρύθμου καταστάσεως, εἰς ἣν περιῆλθε τὸ ἡμέτερον ἔθνος, πρὶν ἢ ἀναγκασθῶμεν νὰ τκεφθῶμεν περὶ τῆς περαιτέρω ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπάρξεως τοῦ ἡμετέρου Πατριαρχείου.

Τῆ 8 Μαΐου 330]1914.

εὐχέτης

ὁ Πατριάρχης τῶν Ρωμαίων

ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Z

ΤΗ Α. Ε. ΤΩ ΥΠΟΥΡΓΩ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Ἐξοχώτατα,

Καίτοι ἡ σεβαστὴ Κυβέρνησις, συνεπεία ἐπανελλημμένων διαβημάτων τοῦ Πατριαρχείου, ὑπεσχέθη καὶ ἐδήλωσεν ὅτι ἐπελήφθη ἤδη τῆς ἐκτελέσεως τῶν δεόντων πρὸς παρεμπόδισιν τοῦ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἐπιβλαβοῦς τῷ κράτει ἀθροῦ ἐκπατρισμοῦ τῶν Ἑλληνορθοδόξων τῆς Θράκης, οἵτινες ἐξαναγκάζονται νὰ ἐγκαταλείπωσι τὰς ἐστίας αὐτῶν καὶ ὅτι δὲν θὰ λείψῃ νὰ λάβῃ καὶ αὐθις τὰ προσήκοντα μέτρα ἐν περιπτώσει καταγγελίας νεωτέρων γεγονότων, καίτοι παρετηρήθησαν ἐστὶν ὅτε μονομερῆ τινα ἀποτελέσματα τῶν ληφθέντων μέτρων, οὐχ' ἦττον κατὰ τὰς ληφθείσας ἐσχάτως θετικὰς πληροφορίας ἢ κατάστασις αὕτη,

μεταδοθεῖσα ταυτοχρόνως καὶ εἰς ἄλλα μέρη, ἔλαβεν εὐρείας διαστάσεις, εἰς ἐπίμετρον δὲ λαμβάνουσι χώραν καὶ πλεῖστα ἄλλα κακουργήματα οἷον : διαρπαγαὶ περιουσιῶν, ἐμπρησμοὶ χωρίων, φόνοι ἀτόμων καὶ καταπιέσεις ἐκ μέρους κυβερνητικῶν ὑπαλλήλων πρὸς ἄμεσον εἰσπραξίν τοῦ φόρου.

Ἐπειδὴ ἡ σοβαρότης τῶν, ὡς εἴρηται, γεγονότων τυγχάνει πράγματι ἀξία προσοχῆς καὶ συνεπάγεται εὐθύνην καὶ ἐπειδὴ ἡ μὴ τελεσφόρησις τῶν μέχρι σήμερον ληφθέντων μέτρων, ἀποδεικνύει τὴν ἀνεπάρκειαν αὐτῶν, ὡς ἐκ τούτου κατεδείχθη ἡ ἀνάγκη τῆς ἀπὸ τούδε, ἐν τῷ συμφέροντι τοῦ κράτους, ἐπεκτάσεως καὶ ἐν Θράκῃ εὐρέων μεταρρυθμιστικῶν μέτρων, ὧν ἤρξατο ἡδὴ ἡ ἐφαρμογὴ ἐν Ἀσίᾳ ἐν μεγάλῃ κλίμακι, πρὸς συμβιβασμὸν τῶν διαφόρων στοιχείων. Ἐπομένως εὐνόητον τυγχάνει ὅτι ἡ σεβαστὴ Κυβέρνησις θέλει λάβει ὑπ' ὄψιν τὰ καθηκόντως ἐπιβαλλόμενα μεταρρυθμιστικὰ ταῦτα μέτρα ἀναλόγως τῆς σπουδαιότητος καὶ τοῦ ἐπείγοντος αὐτῶν.

Ἐπειδὴ πρὸς συμπλήρωσιν τῶν μέσων, τῶν συντελεστικῶν πρὸς παρεμπόδισιν τῆς μεταναστεύσεως, ἣτις εὐρίσκειται σήμερον εἰς ὄξυ σημείον, εἶνε ἀπόλυτος ἀνάγκη ὅπως ἀποσταλῇ εἰς Θράκην ἰδιαίτερα ἐπιτροπή, ἔχουσα τὴν ἀπαιτουμένην πληρεξουσιότητα καὶ συγκειμένη ἐκ καταλλήλων ὑπαλλήλων, καὶ λάβῃ τὰ προσήκοντα μέτρα πρὸς ἄρσιν τῆς ἀφορήτου ταύτης καταστάσεως, συνοδευομένη καὶ ὑπὸ καταλλήλων προσώπων τοῦ Πατριαρχείου πρὸς διευκόλυνσιν τῶν ἐνεργειῶν αὐτῶν, ὡς ἐκ τούτου ἔχομεν πλήρη πεποίθησιν ὅτι ἡ σεβαστὴ Κυβέρνησις, ἥς αἱ εἰλικρινεῖς προθέσεις γνωσταὶ τυγχάνουσι τῷ ἡμετ. Πατριαρχεῖω θέλει λάβῃ ἀμέσως τὰ μέτρα ταῦτα, δι' ὧν θέλει ἀποδείξει πρὸς τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἐχθροὺς τὴν σοβα-

ρότητα τῶν ἀποφάσεων αὐτῆς καὶ ὅτι θέλει δοθῆ ἕρμα εἰς τὴν μετανάστευσιν ταύτην, ἣτις ἐμβάλλει εἰς σκέψεις τὸ Ἑλληνορθόδοξον ἔθνος περὶ τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ.

Τῆ 3 Μαΐου 1330] 1914.

εὐχέτης

Ὁ Πατριάρχης τῶν Ῥωμαίων

ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Η

ΤΗ Α. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΙ

ΤΩ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ

Παναγιώτατε,

Ἀνεγνώσθη τὸ ἀπὸ 29ης Μαρτίου τακρίριον τῆς Ἑμετέρας Παναγιότητος, δι' οὗ ἐκτιθεῖσα ὅτι ἐκ διαφόρων μερῶν τοῦ νομοῦ Ἀδριανουπόλεως καὶ ἰδίως ἐκ τοῦ καζᾶ Βιζύης. οἱ Ἑλληνορθόδοξοι κατὰ χιλιάδας ἐκπατρίζονται οἰκογενειακῶς συνεπεῖα πίεσεων τῶν ἐπιτοπίων ὑπαλλήλων καὶ ὅτι ἡ κατάστασις αὕτη περιάγει τὸ Πατριαρχεῖον εἰς ἀμηχανίαν καὶ ἀπόγνωσιν, ἐπισυνάπτει κατάλογον περιέχοντα τὰ, ὡς ἄνω, γεγονότα. Γενομένης ἀνταποκρίσεως μετὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν ἐλήφθη διὰ τερκερέ ἀπαντητικὸν ἔγγραφον τῆς νομαρχίας Ἀδριανουπόλεως, διαλαμβάνον ὅτι ἐκ τῶν γενομένων ἐπιτοπίων ἀνακοινώσεων

ἐγνώσθη ὅτι οὐδεὶς διεσκορπίσθη οὔτε ἐξεπατρίσθη ἐκ τῶν χωρίων Καρατσαλή καὶ Γραπούνας ἐν τῷ καζᾶ Κεσσάνης, καθὼς γράφει τὸ ὑμέτερον Πατριαρχεῖον, ὅτι ἐν Κεσσάνῃ δὲν ὑπάρχει χωρίον ὑπὸ τὸ ὄνομα Καρναί, ὅτι αἱ δηλώσεις περὶ τοῦ ὅτι τριακόσια ἄτομα μετηνάστευσαν ἐξ Ἑψάλων εἶνε ἀνυπόσταται, ὅτι ἐκ τοῦ μέρους τούτου ἐδραπέτευσαν εἰς Ἑλλάδα, διὰ μέσου Αἴνου, 5-10 πρόσωπα διὰ λόγους στρατολογίας, ὅτι τινὲς ἐξ αὐτῶν συλληφθέντες, ἐνῶ ἤτοιμάζοντο νὰ δραπετεύσων, ἐπεστράφησαν εἰς τὰ μέρη των, ἐξ οὗ ἐξάγεται ὅτι δὲν ἐξησκήθη κατ' αὐτῶν βία καὶ πίεσις ἀλλ' ὅτι ἀπεναντίας ἠμποδίσθησαν τῆς μεταναστεύσεως, ὅτι οἱ ἀποπειραθέντες νὰ δραπετεύσων κάτοικοι τῶν χωρίων Ἀχοῦρ-Κουρουτσού, Χηδῆρ καὶ Σουλτὰν-κιοῖ ἐπέστρεψαν εἰς τὰ χωρία αὐτῶν χάρις εἰς τὰ ληφθέντα μέτρα, ὅτι εἶνε καθ' ὀλοκληρίαν ψευδῆ τὰ καταγγελθέντα ὅτι ἐν Μυριοφύτῳ ἐξησκήθη πίεσις, ὅτι ἐν τῇ διοικήσει Περιστάσεως συνεπεῖα πίεσεων καὶ κακώσεων, οὐδὲ εἰς ἐξεπατρίσθη, οὔτε ἐξητήθη παρ' οὐδενὸς συνδρομῆ διὰ τῆς βίας, ὅτι εἶνε ἀνυπόσταται αἱ καταγγελίαι περὶ τοῦ ὅτι τὰ χωρία Μαγκριώτισα, Χάσπουγα, ἁγία Ἄννα, ἅγιος Ἰωάννης, Τσακιλῆ, Ἀκσιεζήμ καὶ Μήδεια ἠπειλήθησαν καὶ ἐπέισθησαν ὑπὸ ἀλβανικῶν συμμοριῶν, ὅτι οἱ χωρικοὶ ἠρνήθησαν νὰ παραδώσων τοὺς δράστας τῶν ἐν τοῖς ἑλληνορθόδοξοις χωρίοις λαβόντων χώραν ἐπεισοδίων καὶ ὅτι συνεπῶς ἡ πράξις αὕτη οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ἀφήκεν ὅτι ταῦτα διεπράχθησαν ὑπὸ τῶν ὑπὲρ τῆς μεταναστεύσεως κηρυχθέντων χωρίων, ὅτι τὰ ἔγγραφα τὰ ληφθέντα παρὰ τῶν χωρικῶν τῶν μεταναστευσάντων ἐκ τῶν χωρίων τούτων ἀρκοῦσιν ὅπως ἀποδείξων πόσον πατρικῶς συμπεριεφέρθησαν οἱ ὑπάλληλοι πρὸς τοὺς χωρικοὺς, ὅτι ὑφίσταται σήμερον ἰδίως τὸ ἔγγραφον τὸ δοθὲν ὑπὸ τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου παπᾶ Ἀνέ;

στη καὶ τοῦ δημάρχου, δι' οὗ ἐκφράζονται εὐχαριστίαι διὰ τὰ ληφθέντα μέτρα πρὸς παρακώλυσιν τῆς μεταναστεύσεως τῶν ἑλληνορθοδόξων κῆς κωμοπόλεως ταύτης, ὅτι συνεπῶς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων γραμμάτων καὶ ἐκ τῆς ἐπιμονῆς τοῦ λαοῦ εἰς τὸ νὰ ἐκπατριτῆ, χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰς συμβουλὰς τοῦ ρηθέντος ἐπιτρόπου καὶ τῶν ἀπεσταλμένων τῶν Πατριαρχείων, ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ μετανάστευσις προήλθεν ἐκ τῆς ὑποκινήσεως τῶν Ἑλλήνων, ὅτι οἱ ἑλληνορθόδοξοι τῶν χωρίων Ἀχμέτ-βέη, Ἀϊβαλῆ καὶ Πόλου συνεπεῖα ὑποκινήσεων συμπατριωτῶν αὐτῶν, ἐν Ἑλλάδι εὐρισκομένων, ἀποταθέντες πρὸς τὸν κυβέρνησιν καὶ διακόψαντες πᾶσαν σχέσιν, μετηνάστευσαν χωρὶς νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν τὰς γενομένας αὐτοῖς συμβουλὰς, ὅτι δὲν ἐγένετο ἐπιθεσις κατὰ τῶν οἰκημάτων τῶν ἑλληνορθοδόξων κατοίκων τοῦ χωρίου Γέννα τῆς ὑποδιοικήσεως Πουνάρ-χισάρ, ἀλλ' ὅτι τῇ ἐνεργείᾳ τῆς δημογεροντίας τῆς ἑλληνορθοδόξου κοινότητος τῶν χωρίων τούτων ἐγκατεστάθησαν πρόσφυγες εἰς τὰ μέρη: οἶον κενοὺς ἀχυρῶνας καὶ δωμάτια, ἐντὸς τῶν ὁποίων οὐδεὶς εὐρίσκειτο καὶ τῶν ὁποίων οἱ ἰδιοκτῆται εὐρίσκονται ἐν Ρουμανίᾳ, ὅτι ἐκτὸς τῶν οἰκιῶν τοῦ χωρίου Σκοπού, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἀνέκαθεν κατόκουν Μουσουλμάνοι, εἰς οὐδεμίαν οἰκίαν χριστιανικὴν ἐγκατεστάθησαν πρόσφυγες, ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου Μάνδρα (Διδυμοτείχου) ἐξεδιῶχθη ἐξω τῶν συνόρων ἀλλ' ὅτι οἱ κάτοικοι τοῦ ἐν λόγῳ χωρίου καναγίνονται εἰς τὰς ἐργασίας αὐτῶν ἐν τῷ χωρίῳ ἐν ἄκρᾳ ἡσυχίᾳ καὶ ὅτι ἐντὸς τῆς διοικήσεως Ραιδεστοῦ οὐδεμία πίεσις ἐξησκήθη ἐναντίων τῶν ἑλληνορθοδόξων ἐκ μέρους τῶν Μουσουλμάνων καὶ τῶν ὑπαλλήλων καὶ ὅτι τινὲς μόνον ἐκ τῶν κατοίκων τῶν ἑλληνορθοδόξων χωρίων μετηνάστευσαν οἰκείᾳ βουλήσει.

Ἐφ' ᾧ πρὸς δήλωσιν τῶν ἀνωτέρω ἐγράφη ὁ παρῶν φιλικὸς τεσκερές.

Τῇ 27 Μαΐου 1330] 1914.

Ὁ ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης
καὶ τῶν Θρησκευμάτων

IBPAXHM

ΤΗ Α. Ε. ΤΩ ΥΠΟΥΡΓΩ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Ἐξοχώτατε,

Λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλωμεν τῇ Ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι ὅτι τὸν ἀπὸ πολλοῦ χρόνου φρικτὸν καταδιωγμὸν τοῦ ἡμετέρου Γένους ἐν Θράκῃ τὸ Πατριαρχεῖον μετὰ καταδύνου ψυχῆς βλέπον, ἐπανειλημμένως ἀνηνέχθη τῇ σεβαστῇ κυβερνήσει καὶ προφορικῶς δι' ἐπιτροπῶν καὶ διὰ τακριῶν ἀπήτει τὴν ἄρσιν τοῦ κακοῦ καὶ τελευταῖον καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Ἀνακτα' καὶ ἀνεγνώρισε μὲν πάντοτε ἡ σεβαστὴ Κυβέρνησις τὴν δικαίαν ἡμῶν ἀπαίτησιν καὶ ὑπεσχέθη ὅτι θὰ φροντίσῃ καὶ προνοήσῃ, ἀλλὰ δυστυχῶς οὐδὲν ἐγένετο· χιλιάδες δὲ οικογενειῶν ἀπωλέσθησαν καὶ μεθ' ὅλας αὐτῆς τὰς ὑποσχέσεις καὶ διαβεβαιώσεις ἐξακολουθεῖ ἡ καταστροφή. Ἐνῶ δὲ τὸ Πατριαρχεῖον εἶχε τὸν νοῦν καὶ ὅλην αὐτοῦ τὴν σκέψιν πρὸς τὰ ἐν Θράκῃ διαδραματιζόμενα, αἴφνης καὶ μετ' ἐκπλήξεως μανθᾶ

νει ὅτι τὸ κακὸν ὀρμητικώτατα ἐπέπεσε κατὰ τοῦ ἡμετέρου Γένους καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ θύει καὶ ἀπολύει, τῇ ἐνοχῇ ὀργάνων δυστυχῶς τῆς σεβαστῆς Κυβερνήσεως· τοῦτο περιήγαγε τὸ Πατριαρχεῖον εἰς τὴν ἐσχάτην ἀπελπισίαν. Τὰ Δύο Διοικητικὰ Σώματα τῶν Πατριαρχείων, συναισθανόμενα τὴν φοβερὰν, ἣν φέρουσιν, εὐθύνην ἀπέναντι τοῦ Ἐθνους καὶ ἐν γένει τοῦ ὅλου χριστιανισμοῦ, συμμερίζονται τὸ βαρὺ πένθος τοῦ Ἐθνους, καταδικασθέντος, ὡς φαίνεται, εἰς ἐξόντωσιν· διὸ καὶ προέβησαν εἰς τὴν διακοπὴν τῆς λειτουργίας ἐκκλησιῶν καὶ σχολῶν, ἀποφασίζουσι νὰ ἀποχωρήσωσι τῆς ἐξασκήσεως τῶν καθηκόντων αὐτῶν, ἀπεκδυόμενα πάσης εὐθύνης καὶ πρῶνται ἐκκλησίαν εἰς τὰς Ὁρθόδοξους Ἀυτοκεφάλους Ἐκκλησίας καὶ ἐν γένει εἰς ἅπασαν τὴν χριστιανωσύνην, ἐκζητοῦντα τὴν σωτηρίαν.

Τῇ 27 Μαΐου 1330]1914.

εὐχέτης

Ὁ Πατριάρχης τῶν Ῥωμαίων

ΓΕΡΜΑΝΟΣ

ΤΗ Α. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΙ ΤΩ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ

ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ

Παναγιώτατε,

Ἐλήφθη καὶ ὑπεβλήθη διὰ τεσκέρε τῇ Μ. Βεζυρεία τὸ τακρίριον τῆς Ἑμετέρας Παναγιότητος, δι' οὗ ἐκ-

θέτει ὅτι τὸ ὑμέτερον Πατριαρχεῖον, καίτοι ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἀπὸ πολλοῦ καιροῦ ἐν Θράκῃ λαμβανόντων χώραν γεγονότων ἐπανειλημμένως ἀνηρέθη τῇ σεβαστῇ Κυβερνήσει καὶ ὑπέβαλεν ὑπόμνημα τῇ Α. Α. Μεγαλειότητι ἐξαιτούμενον τὴν ἄρσιν τῆς καταστάσεως ταύτης, ἐν τούτοις, ἐπειδὴ δὲν ἐλήφθησαν τὰ ἀπαιτούμενα μέτρα, καὶ ἐπειδὴ ἀκολουθῶς ἡ κατάστασις αὕτη ἐπεξετάθη καὶ εἰς τὰ μέρη τῆς Ἀνατολῆς, ὡς ἐκ τούτου ἀπεφάσισεν ὅπως προβῇ εἰς τὸ κλείσιμον τῶν ἐκκλησιῶν καὶ σχολῶν καὶ ἀποχωρήσῃ τῆς ἐξασκήσεως τῶν εἰς αὐτὸ ἀνατεθειμένων καθηκόντων.

Ἡ Μ. Βεζυρεία ἀπαντητικῶς διέταξεν ὅπως κοινοποιηθῶσι τῇ Ἑμ. Παναγιότητι τὰ ἐξῆς:

Ἡ Ἀυτοκρατορικὴ Κυβέρνησις εἶχεν ἤδη προβῇ ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰς τὴν ἐξέτασιν καὶ ἄρσιν τῶν λόγων τῆς μεταναστεύσεως μέρους τινος ἐκ τῶν Ἑλληνοθωμανῶν, τῶν κατοικούντων εἰς τινὰ μέρη τῶν αὐτοκρατορικῶν νομαρχιῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν ἄρσιν πάσης καταστάσεως ἀντικειμένης εἰς τὸν σκοπὸν τῆς μεταξὺ τῶν διαφόρων στοιχείων ἀρμονικῆς συμβιώσεως καὶ συνεπαγομένης τὴν ζημίαν ἀλλήλων. Συνάμα δὲ ἐξησφάλισε καὶ τὸ ζήτημα τῆς εἰς τοὺς δικαιοῦχους ἐπιστροφῆς τῶν κατὰ τὴν μετανάστευσιν παρὰ τῶν Ἑλληνοθωμανῶν ἀδίκως κατασχεθέντων πραγμάτων καὶ κτημάτων, ὡς καὶ τὴν παρεμπόδισιν τῆς μὴ ἐπαναλήψεως τῶν τοιούτων πράξεων. Ἀπεφυλακίσθησαν δὲ προηγουμένως ἐξήκοντα ἐννέα Ἑλληνοθωμανοί, οἵτινες καθὰ ἐγνώσθη, εἶχον τεθῆ ὑπὸ κράτησιν κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο εἰς διάφορα μέρη, πρόκειται δὲ ν' ἀποφυλακισθῶσι καὶ οἱ λοιποί, ἐξεταζομένου ἀμέσως τοῦ βαθμοῦ καὶ τῆς φύσεως τῶν ἐγκλημάτων αὐτῶν. Ἐγένετο δὲ προσέτι εὐχαρίστως ἀποδεκτὴ ὑπὸ τῶν πρεσβειῶν τῶν Μ. φίλων Δυνάμεων καὶ ἡ πρότασις ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀποστολὴν ὑπαλλήλων τιμῶν παρὰ τῇ Αὐτοῦ Ἐξοχότητι τῷ ὑπουργῷ τῶν

Ἐσωτερικῶν Ταλὰτ βέη, εὐρισκομένῳ σήμερον εἰς τὰ μέρη τῆς Σμύρνης, ἐπὶ τῷ τέλει ἵνα λάβωσιν ἰδιαιτέρας πληροφορίας περὶ τῶν ληφθέντων μέτρων καὶ τῆς ἐκτελέσεως αὐτῶν.

Ἐπειδὴ συνεπῶς οὐδεὶς ὑπάρχει λόγος πρὸς παρεξηγήσεις περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, καὶ ἐπειδὴ προφανὲς τυγχάνει ὅτι δὲν θὰ ἐπιδοκιμασθῇ ὑπὸ τῆς Αὐτοκρ. Κυβερνήσεως, ὅπως ἐν μέρος τῶν ὀθωμανῶν ὑπηκόων στερηθῇ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν θρησκευτικῶν αὐτοῦ καθηκόντων καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ στερηθῶσι τῶν εὐεργετημάτων τῆς παιδείας, ὡς ἐκ τούτου δέον ἵνα ἀνοιχθῶσιν αἱ ἐκκλησῖαι καὶ αἱ σχολαί.

Ἐφ' ᾧ ἐγγράφη ὁ παρῶν φιλικὸς τεσκερὲς ὅπως εὐαρεστηθῇ ἡ Ὑμ. Παναγιότης νὰ ἐκτελέσῃ τὸ προσήκον καὶ δηλώσῃ ἡμῖν τὸ ἀποτέλεσμα.

Τῇ 12 Ἰουνίου 330]1914

Ὁ ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης
καὶ τῶν Θρησκευμάτων

IBPAXHM

IA

ΤΗ Α. Ε. ΤΩ ΥΠΟΥΡΓΩ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Ἐξοχώτατε,

Ἐγκαίρως ἐλήφθη καὶ ἐμελετήθη προσηκόντως ἐν συνεδριάσει τῶν Δύο Σωμάτων ὑπὸ τὴν προεδρείαν μου ὁ ὑπ'

ἀριθ. 55 καὶ ἡμερομ. 1 Σαμπὰν 332 καὶ 12 Χαζιράν 330 τεσκερὲς, δι' οὗ ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης ἀπαντητικῶς εἰς τὸ πρὸς τὴν Μ. Βεζυρείαν ἀποσταλὲν πατριαρχικὸν τακρίριον ὑπὸ ἡμερομ. 27 Μαΐου 1914 δηλοῖ τὰς ἀγαθὰς διαθέσεις τῆς Κυβερνήσεως σχετικῶς πρὸς τὰ αἰτήματα ἡμῶν, τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν ἐξοντωτικὸν διωγμὸν καὶ εἰς τὴν ἐπάνοδον τῆς ἡσυχίας καὶ τάξεως, ὅτι δηλ. ἡ αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις προέβη ἤδη εἰς ἐξακρίβωσιν τῶν αἰτίων, ἕνεκα τῶν ὁποίων ἔνιοι τῶν ἑλληνοθωμανῶν κατοίκων νομαρχιῶν τινῶν τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας ἤρξαντο μεταναστεύοντες κοί εἰς τὴν λῆψιν τῶν μέσων, δι' ὧν θὰ ἤρreto ἡ κατάστασις αὕτη, ἢ ἀντικειμένη εἰς τὸν σκοπὸν τῆς μεταξὺ τῶν κατοίκων ἀρμονικῆς συμβιώσεως καὶ προκαλοῦσα τὴν ζημίαν ἀλλήλων, ἐξησφάλισε δὲ καὶ τὸ ζήτημα τῆς ἐπιτροφῆς τῶν κατὰ τὴν μετανάστευσιν ἀδίκως παρὰ τῶν ἑλληνοθωμανῶν καταληφθέντων πραγμάτων καὶ κτημάτων κτλ.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον δηλοῦν ὅτι ἡ διακοπὴ τῆς λειτουργίας ἐκκλησιῶν καὶ σχολῶν προέκυψεν ἐκ τοῦ φοβεροῦ πένθους, ἐν ᾧ ἐβυθίσθη τὸ ἡμέτερον ἔθνος ἀπὸ τῶν φρικαλεοτήτων τοῦ διωγμοῦ, αἱ ὁποῖαι δυστυχῶς εἰσέτι ἐξακολουθοῦσιν ἀπηνῶς, ἢ δὲ θεραπεία τοῦ κακοῦ ἀνήκει ἀποκλειστικῶς τῇ Κυβερνήσει, παρατηρεῖ ὅτι μετ' εὐχαριστήσεως εἶδε τὰς ὡς ἄνω καθησυχαστικὰς ἐπαγγελίας τῆς Κυβερνήσεως καὶ θὰ προέβαιεν ἀμέσως, ἐπὶ τῇ βάσει τούτων εἰς τὸ ἀνοιγμα τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ σχολῶν, ἐὰν διεπίστου ὅτι τὰ πράγματα ἀναποκρίνονται εἰς τὰς κυβερνητικὰς ἐπαγγελίας. Ἄλλ' ἐπειδὴ αἱ πανταχόθεν ἐρχόμεναι εἰς τὰ Πατριαρχεῖα εἰδήσεις παριστῶσιν ὅτι τὸ κακὸν δὲν ἐξέλιπε, καίτοι δὲ τὸ ρεῦμα τῆς μεταναστεύσεως φαίνεται ἀνασταλὲν, οὐδεμία ὁμως εἰσέτι ἀποκατάστασις εἰς τὰ ἐστίας αὐτῶν ἐγένετο

τῶν ὁπωςδήποτε ἐκ τῶν χωρίων αὐτῶν ἀπελθόντων ἑλληνοθωμανῶν μετ' ἀποδόσεως τῶν παρ' αὐτῶν ἀρπαγέντων καὶ ἐξασφαλίσσεως τῶν μέσων τῆς συντηρήσεως των, χιλιάδες δὲ ψυχῶν μένουσιν ἄστεγοι καὶ στεροῦνται τῶν πάντων, ἐὰν δέ τινες ἐκβιάζωνται εἰς ἐπάνοδον, εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ ἐπάνοδος αὐτῶν, στερουμένων τῶν πάντων καὶ αὐτῶν ἐπι τῶν μέσων τῆς συντηρήσεως, οὐδὲν σημαίνει ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων εἰς τὴν προτέραν αὐτῶν θέσιν, θὰ ὁμολογήσῃ καὶ ἡ αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις ὅτι, τούτων οὕτως ἐχόντων, δὲν δύναται τὸ Πατριαρχεῖον νὰ εἴπῃ ὅτι αἱ ἐπαγγελίαι τῆς Κυβερνήσεως ἐπραγματοποιήθησαν, τοσοῦτ' μᾶλλον ὅσῳ ἐξακολουθεῖ ὑφιστάμενος ὁ πανταχοῦ τοῦ Κράτους. καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Κων)πόλει, ὑπὸ ποικίλας μορφᾶς ἐξασκούμενος κατὰ τῶν ἑλληνοθωμανῶν ἐμπορικὸς ἀποκλεισμός, δι' οὗ ἀνατρέπονται καὶ τὰ ἀγαθὰ σχέδια τῆς αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως, ἀποστερουμένου μέρους τῶν κατοίκων τῆς αὐτοκρατορίας τῶν μέσων τῆς συντηρήσεως.

Ὅσον δὲ ἀφορᾷ εἰς τοὺς ἐν ταῖς φυλακαῖς κρατουμένους, περὶ ὧν ὁ κυβερνητικὸς τεσκερὲς ἀναφέρει ὅτι 89 ἐξ αὐτῶν ἀπελύθησαν, οἱ δὲ λοιποὶ θὰ ἀποφυλακισθῶσιν ἐξεταζομένου τοῦ βαθμοῦ καὶ τῆς φύσεως τῶν πλημμελημάτων αὐτῶν, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον παρατηρεῖ ὅτι αἱ φυλακίσεις αὗται προέρχονται ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας, διὸ παρακαλεῖται ἡ αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις ὅπως πάντας τοὺς συνετεία τοῦ διωγμοῦ ἐπὶ διαφόροις προφάσεσι συλληφθέντας καὶ εἰς τὰς φυλακὰς κρατουμένους πολυαρίθμους ἑλληνοθωμανοὺς ἀπολύσῃ ἀμέσως καὶ ἄνευ δικαστικῶν διατυπώσεων, ἀπονέμουσα ἀμνηστειάν καὶ εἰς τοὺς διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν καταδικασμένους, ὅπερ θέλει, μετὰ τῆς ἐκτελέσεως καὶ τῶν λοιπῶν, ὡς ἄνω, ἐπαγγελιῶν τῆς Κυβερνήσεως, πείσει τὸ Πατριαρχεῖον ὅτι πᾶς λόγος παρεξηγήσεως ἤρθη.

Τὸ Πατριαρχεῖον ἐν τέλει εὐχαριστεῖ τὴν αὐτοκρατορικὴν Κυβέρνησιν διὰ τὴν ὑπ' αὐτῆς ἐπιδεικνυομένην μέριμναν ὅπως μὴ μέρος τῶν κατοίκων τῆς αὐτοκρατορίας στερῆται τῆς ἐκτελέσεως τῶν θρησκευτικῶν αὐτοῦ καθηκόντων καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ τῆς εὐεργεσίας τῆς παιδείας, ἀλλ' ἐπιτρέπει ἑαυτῷ νὰ προβῇ εἰς τὴν παρατήρησιν ὅτι ἐὰν ὑπάρχῃ τις πρωτίστως καὶ ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἐνδιαφερόμενος διὰ τὰ θρησκευτικὰ καθήκοντα καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ὀρθοδόξων τῆς αὐτοκρατορίας εἶναι τὸ ἀπὸ αἰῶνων μόνον διὰ τοῦ ὀβολου τῶν πτωχῶν, ὀρφανῶν, χηρῶν καὶ λοιπῶν χριστιανῶν, συντηροῦν τὰς Ἐκκλησίας καὶ σχολὰς αὐτοῦ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

Ἄπεκδεχόμενον δὲ τὴν πραγματοποίησιν τῶν ἀγαθῶν τῆς Κυβερνήσεως διαθέσεων διατελεῖ.

Τῇ 11 Σαπὰν 1332, τῇ 22 Ἰουνίου 1330]1914.

εὐχέτης

Ὁ Πατριάρχης τῶν Ρωμαίων
ΓΕΡΜΑΝΟΣ

IB

ΤΗ Α. Ε. ΤΩ ΥΠΟΥΡΓΩ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Ἐξοχώτατε,

Τὰ Δύο Διοικητικὰ τῆς Ἐκκλησίας Σώματα λαβόντα ὑπ' ὄψιν τὴν ἐν Εὐρώπῃ ἐπελθοῦσαν ἐσχάτως κατάστασιν καὶ

ἐκτιμῶντα δεόντως τὴν ὑψίστην σπουδαιότητα τῆς ἐξαιρε-
τικῆς θέσεως, ἐν ᾗ τὸ ὄθωμ. κράτος εὐρηται, πρὸς δὲ πεποι-
θότα ὅτι κατὰ γράμμα ἐκτελεσθήσονται αἱ συνεπεῖα αἰτη-
μάτων τοῦ Πατριαρχείου ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως δο-
θεῖσαι ὑποσχέσεις καὶ ἐπαγγελίαι, ὑποβάλλουσιν ὅτι ἀπε-
φασίσθη παμφηφει τὸ ἀνοιγμα τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν
σχολῶν καὶ ἡ ἐπανάληψις τῆς λειτουργίαστοῦ Πατριαρχείου.

Τῆ 28 Ἰουνίου 330]1914.

εὐχέτης

Ὁ Πατριάρχης τῶν Ρωμαίων

ΓΕΡΜΑΝΟΣ

ΙΓ

ΤΗ Α. Ε. ΤΩ ΥΠΟΥΡΓΩ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Ἐξοχώτατε,

Συνημμένως ὑποβάλλεται σημείωμα λυπηρῶν γεγονότων
συμβάντων κατὰ τὰς γενομένας τελευταίως μετατοπίσεις
διαφόρων κοινοτήτων ἐν τῇ περιοχῇ Μαρμαρᾶ καὶ Θρακι-
κῆς χερσονήσου. Περὶ παλλῶν ἐξ αὐτῶν καὶ προηγουμένως

τὸ Πατριαρχεῖον ἐπληροφόρησε τὴν σεβαστὴν Κυβέρνησιν
καὶ ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν αὐτῆς· ἀλλ' ὡς τὰ γεγονότα
καταδεικνύουσι, τὸ ἐπιτελούμενον εἰς βάρος τῶν χριστια-
νῶν κακὸν ὄχι μόνον δὲν ἐμετριάσθη, ἀλλ' ὀσημέραι τείνει
νὰ λάβῃ διαστάσεις μείζονας καὶ εἰς ἄκρον δεινᾶς.

Ἐν πρώτοις ὁ μετατοπισμὸς καὶ ἐκπατρισμὸς, ὅστις
ἐγένετο κατ' ἀρχὰς ἐν περιοχαῖς πολεμικῶν ἐνεργειῶν εἴτε
παρουσῶν εἴτε ἐπικειμένων, ἤρξατο σήμερον ἐπεκτεινόμενος
καὶ ἐπὶ περιοχῶν, εἰς ἃς δυσκόλως δύναται νὰ εὐρεθῇ πει-
στικὴ δικαιολογία τῆς ἀνάγκης αὐτῶν, β'.) ὁ ἐκπατρισμὸς
λαμβάνει πολλαχοῦ τὴν μορφήν βιαίου διωγμοῦ τῶν κα-
τοίκων, ἀνευ λόγου καὶ οὐδενὸς δεδομένου, ὑφισταμένων παν-
τοίας κακώσεως, γ'.) ἐνῶ δὲν πρόκειται περὶ ἀνθρώπων κρι-
θέντων ἀξίων τιμωρίας τινὸς, ἀλλὰ ὁ σκοπὸς τῆς μετατοπί-
σεως αὐτῶν ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀπομάκρυνσιν ἀπλῶς ἀπὸ τοῦ
τόπου τῆς προτέρας κατοικίας αὐτῶν ὅπου, διὰ τοῦτον ἡ
ἐκείνον τὸν λόγον, ἐκρίθη ἀσύμφορος ἡ παρουσία αὐτῶν, ἡ
πρὸς αὐτοὺς διαγωγή οὐδόλως διαφέρει τῆς πρὸς τοὺς φωρα-
θέντας ἐνόχους, δ'.) ἐνῶ ἀναμφιβόλλως καὶ εὐχερέστερον
καὶ φιλανθρωπότερον ἢ ἐγκατάστασις αὐτῶν ἠδύνατο νὰ
γίνῃ εἰς μέρη καταλληλότερα καὶ προσφορώτερα, πολλάκις
δὲ ἀφόβως νὰ ἐπαφεθῇ εἰς τοὺς πλείστους αὐτῶν ἡ ἐκλογή
τῆς νέας αὐτῶν διαμονῆς, ἡ μεταφορὰ αὐτῶν καὶ ἐγκατά-
στασις γίνεται εἰς μέρη ἐπιτείνοντα τὴν λύπην καὶ ἀπελ-
πισίαν αὐτῶν, ἡ ὅλη δὲ μετατόπισις αὐτῶν ἐκτελεῖται κατὰ
τρόπον ὅστις ἐκθέτει εἰς κίνδυνον καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν
αὐτῶν, ε'.) κατὰ τὰς πλείστας τῶν περιπτώσεων, αἱ μετατο-
πίσεις αὗται ἐξετελέσθησαν ἐντὸς ἐλαχίστου χρονικοῦ δια-
στήματος, ἐνῶ οὐδὲν ὑπῆρχε γεγονὸς δικαιολογούν τὴν ἔκ-
τακτον ταύτην καὶ αὐστηροτάτην σπουδὴν, στ'.) εἰς τοὺς
οὕτω μετατοπιζομένους καὶ φυσικῶς βεβαίως ἦτο ἀδύνατον
ἀλλὰ καὶ ρητῶς ἀπηγορεύθη εἰς πολλὰ μέρη νὰ λάβωσ

μεθ' ἑαυτῶν οἰανδήποτε ἀποσκευήν, ζ.) εἰς τὰ πλείστα μέρη ἢ καταληφθεῖσα περιουσία τῶν ἐκπατρισθέντων ἐγένετο ἔρμαιον καὶ λάφυρον τοῦ πρώτου τυχόντος, τὰ ἐμπορεύματα ἐπωλήθησαν πρὸς ὄφελος ἄλλων, εἰς τοὺς κόπους τῶν ἀγρῶν καὶ τῶν κήπων αὐτῶν, ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ τῆς συγκομιδῆς, ὑπεισηλθον ἄλλοι καὶ εἰς αὐτὴν δὲ τὴν ἀκίνητον αὐτῶν περιουσίαν ἀδεῶς ἐγκατεστάθησαν πρόσωπα, οὐδὲν δικαίωμα ἢ σχέσιν πρὸς αὐτὰ ἔχοντα.

Τὸ Πατριαρχεῖον γινώσκον τὸ φιλόνομον καὶ νομοταγὲς τῶν χριστιανῶν αὐτοῦ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παραδεχθῆ ὅτι οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἐπραξαν ἢ ἠδύναντο νὰ πράξωσι τι ἐναντίον πρὸς τὰ συμφέροντα τοῦ Κράτους. Ἐν πάσῃ ὁμῶς περιπτώσει ἐκφράζον τὴν θλίψιν αὐτοῦ διὰ τὰ ἄνευ βασιμίου λόγου ἐφαρμοζόμενα ἐκτάκτως αὐστηρὰ μέτρα πρὸς τὸν ὑπ' αὐτὸ χριστιανικὸν πληθυσμὸν, ἐν ἀντιθέσει ὅλως πρὸς τοὺς λοιποὺς τοῦ κράτους κατοίκους, εὐελπιστεῖ ὅτι ἢ σεβαστῇ Κυβέρνησις θὰ εὐαρεστηθῆ νὰ διατάξῃ φιλοδικαίως τὴν κατάπαυσιν παρομοίων λυπηρῶν γεγονότων καθὼς καὶ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν περιουσιῶν τῶν οὕτως ἢ ἄλλως ἐκπατρισθέντων καὶ τὴν προσήκουσαν συντήρησιν αὐτῶν, τοσοῦτ' ἄλλο ὅσ' ἢ τὸ Πατριαρχεῖον ἐξαύτληθὲν τελείως ἀδυνατεῖ νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς τοσαύτας ἀνάγκας τοσοῦτου πληθυσμοῦ ὅπου δὲ τυχὸν ἐφεξῆς ἀδήριτος ἀνάγκη θὰ ἐπέβαλε τὴν χρῆσιν παρομοίων μέτρων, ἐπιδεικνύηται συμπάθεια καὶ φιλανθρωπία πρὸς τοὺς μετατοπιζομένους, μετριαζομένης τῆς θλίψεως αὐτῶν διὰ τῆς ἐνδείξεως φιλοστόργου μερίμνης, ἐκδηλουμένης διὰ τῆς παροχῆς ἐπαρκoῦς προθεσμίας πρὸς παρασκευὴν καὶ φροντίδα ἐξασφάλισεως τῶν πραγμάτων αὐτῶν διὰ τῆς φροντίδος περὶ μετριάσεως ὅσον ἔνεστι τῶν ταλαιπωριῶν τῆς μετοικήσεως ἐξ ἧς τοσαῦτα, πρὸ πάντων εἰς τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τὰ γυ-

ναϊκόπαιδα, ἐνδέχεται νὰ συμβῶσι δεινά, διὰ τῆς εἰς κακὰ ἄλλα μέρη ἐγκαταστάσεως αὐτῶν, διὰ τῆς ἐπαρκoῦς μερίμνης περὶ συντηρήσεως καὶ ὑγιεινῆς καταστάσεως αὐτῶν κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀναγκαστικῆς αὐτῶν μετατοπίσεως καὶ διὰ τῆς τελείας ἐξασφάλισεως τῆς ἐν τῇ γενετείρᾳ αὐτῶν ἐγκαταλειφθεῖσης περιουσίας αὐτῶν.

Τῆ 19 Ἰουνίου 331]1915.

εὐχέτης

ὁ Πατριάρχης τῶν Ῥωμαίων

ΓΕΡΜΑΝΟΣ

ΙΑ

ΤΗ Α. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΙ

ΤΩ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ

Παναγιώτατε,

Παρατηρήθη ὅτι γίνονται διαβήματα ἐκ μέρους θρησκευτικῶν τινῶν κέντρων διὰ τῆς ἐπιδόσεως τακτριῶν ἢ ἀνεπιστήμων ὑπομνημάτων, ἀφορώντων τὸ ζήτημα τῆς μεταφορᾶς κατοίκων, κατ' ἀνάγκην, ἐκ τῆς περιφέρειᾶς στρατιωτικῶν ζωνῶν εἰς ἄλλα μέρη. Ἡ λήψις ὁμῶς τοιούτων

μέτρων, ἀπορρεόντων ἐκ λόγων στρατιωτικῶν ἀνήκει εἰς τὴν γνώμην καὶ ἐκτίμησιν τῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν, ἡ δὲ ἀνελλιπὴς αὐτῶν ἐφαρμογὴ καὶ ἐκτέλεσις, ὡς καὶ ἡ ἐξασφάλισις τῶν ρηθέντων κατοίκων εἶνε καθήκον ἀνήκον εἰς τοὺς πολιτικούς ὑπαλλήλους. Ἐπειδὴ ἡ ἐκ μέρους τῶν θρησκευτικῶν ἀρχηγῶν δι' οἰουδήποτε τρόπου ὑποβολὴ διαβημάτων καὶ δηλώσεων ἀναφορικῶς πρὸς τὰ, ὡς εἴρηται, μέτρα καὶ τὰς ἐνεργείας τῆς Κυβερνήσεως, δὲν συνάδει πρὸς τὴν θέσιν, τὴν ιδιότητα καὶ τὴν ἀρμοδιότητα αὐτῶν, ἡ δὲ ἐξασφάλισις τοῦ σκοποῦ τούτου διὰ τῆς ὑποβολῆς αἰτήσεων, ὅταν δεήσει, ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ πρὸς τὰ ἀρμόδια τμήματα καὶ δι' ἐπερωτήσεων ἐκ μέρους τῶν βουλευτῶν αὐτοῦ κατὰ τὴν τάξιν εἶνε καὶ νομιμωτέρα καὶ ἀποτελεσματικωτέρα, διὰ τοῦτο ἐγράφη ὁ παρὼν φιλικὸς τεσκερὲς, ὅπως τούντεῦθεν ἀπέχη καὶ ἡ Ἱ.Μ. Παναγιότης τοιούτων ἀνακοινώσεων.

Τῆ 24 Μαΐου 1332]1916.

Ἐξ ὀνόματος τοῦ Ἱ.Πουργοῦ
τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Θρησκευμάτων
ὁ ὑφυπουργὸς
ΓΙΟΥΣΟΥΦ ΚΕΜΑΛΗ

— 308 —

ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

—+—
ΙΕ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ
ΤΟΙΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝ. ΘΡΟΝΟΥ

Ἱερώτατε Μητροπολίτα κλπ.

Αἱ ἀδιαλείπτως καταφθάνουσαι εἰδήσεις περὶ τοῦ διενεργουμένου ἐξοντωτικοῦ κατὰ τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους διωγμοῦ, βαθύτατα καταθλίψασαι καὶ συγκινήσασαι τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν, σύντονον προῦκάλεσαν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τὴν ὀφειλετικὴν πρόνοιαν καὶ μέριμναν αὐτῆς πρὸς προστασίαν τῶν χριστιανῶν καὶ περιφρούρησιν τῶν ἀνθρωπίνων καὶ τῶν πολιτικῶν δικαίων αὐτῶν, ἅτινα κατὰ πρωτοφανῆ καὶ ἀνήκουστον τρόπον παρεβιάζοντο. Καίτοι ὁμως ἀδιακόπως ἐπὶ μῆνας ἤδη τὸ Πατριαρχεῖον ἀνεφέρετο εἰς τὴν Αὐτοκρατορικὴν Κυβέρνησιν, ἐπικαλούμενον καὶ ἐκλιπαροῦν τὴν ἀποτελεσματικὴν ἐνέργειαν καὶ προστασίαν αὐτῆς ὑπὲρ τῶν δεινῶς καταδιωκομένων καὶ ἀδικουμένων ὀρθοδόξων, καίτοι ἐπανειλημμένως καὶ διὰ τακρινῶν καὶ δι' ἐπιτροπῶν κατηγγέλθησαν αἱ ἀνήκουστοι βιαιοπραγίαι, καταληστεύσεις καὶ ἀτιμώσεις καὶ διωγμοὶ, ὁμως οὐ μόνον βελτίωσίς τις ἄχρι τοῦδε τῆς θλιβερᾶς καταστάσεως οὐδεμία παρετηρήθη, ἀλλὰ τούναντίον καὶ ἐπὶ μᾶλλον καὶ

μάλλον τὸ κακὸν ἐπέξετάθη καὶ ἠϋξήσεν, ὅψιν ἤδη ἀπὸ ἱκανοῦ γενικοῦ καὶ συστηματικοῦ κατὰ τοῦ Γένους ἡμῶν διωγμοῦ λαβόν. Ἦδη γὰρ ἀπὸ μακροῦ τὰς πρώτας βιαιοπραγίας καὶ ἀδικοπραγίας κατὰ τῶν ὀρθοδόξων, τὰς διὰ τοῦ ἐκθέσμου ἐμπορικοῦ ἀποκλεισμοῦ καὶ τῶν ἐκνόμων φορολογιῶν ἀρξαμένας, διεδέξατο ὁ ἀνήκουστος ἐξοντωτικὸς διωγμὸς καὶ ἐκπατρισμὸς τῶν κατοίκων ὀλοκλήρων κοινοτήτων καὶ χωρίων ὀρθοδόξων ἐν Θράκῃ, οἵτινες ληστευόμενοι πρῶτον παντοιοτρόπως ἐμμέσως καὶ ἀμέσως καὶ ποικιλοτρόπως ἐκπτοούμενοι καὶ βιαζόμενοι ἠναγκάζοντο ἵνα ἀπέλθωσι τῆς γενεθλίου χώρας, γυμνοὶ καὶ λιμώττοντες, καταλιμπάνοντες τὰ ἱερῶν, τοὺς οἴκους, τοὺς ἀγροὺς, τὰ ζῶα καὶ πᾶσαν τὴν οἰκιακὴν καὶ λοιπὴν περιουσίαν αὐτῶν εἰς τοὺς ἔξωθεν ἐκ παντοίων μερῶν καὶ χωρῶν ἐρχομένους καὶ τῇ ἀρωγῇ τῶν ἀρχῶν εἰς τὰ χωρία καὶ τοὺς οἴκους τῶν χριστιανῶν ἐγκαθιδρυμένους πρόσφυγας μουσουλμάνους. Ἐκ τῆς Θράκης δὲ μετὰ τῆς αὐτῆς καὶ μείζονος ἐπιβιαιότητος καὶ ληστρικής διαθέσεως μετεδόθη καὶ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ὁ ἐξοντωτικὸς διωγμὸς καὶ ὁ ἐξαναγκασμὸς τῶν ὀρθοδόξων πρὸς ἐκπατρισμόν, ὅπου καὶ φόνου ἤδη ὀρθοδόξων πλείστοι σὺν τῇ λοιπῇ λεηλασίᾳ, ταῖς ἀτιμώσεσι καὶ τῷ βιαίῳ ἐκδιωγμῷ πολλαχοῦ ἐσημειώθησαν, φωναὶ δὲ ἀπέλπιδες πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν συνεχῶς ἤδη καταφθάνουσι, τὴν ἔλλειψιν καὶ ἐκεῖ πάσης προστασίας ἐκ μέρους τῶν ἀρχῶν τῆς ζωῆς, τιμῆς καὶ περιουσίας τῶν ὀρθοδόξων διεκτραγωδοῦσαι καὶ καταγγέλλουσαι.

Ἡ ἀνήκουστος αὕτη κατάστασις τῆς καταπατήσεως τῶν στοιχειωδестέρων ἀνθρωπίνων καὶ πολιτικῶν δικαιῶν, ἧτις οὐδὲ ἐν τοῖς ζοφερωτέροις χρόνοις τῆς ἀχαλιναγωγῆτου τυραννίας καὶ αὐθαιρεσίας ἐσημειώθη, σαφῶς πλέον ἀπέδειξε καὶ ἐπεβεβαίωσεν ὅτι ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ οὐχὶ περὶ τυχαίων καὶ μεμονωμένων πρόκειται ἐκρήξεων φανατισμοῦ

καὶ μισαλλοδοξίας, οἵαι δυστυχῶς πολλάκις ἐν τῷ παρελθόντι εἰς βάρος τῶν χριστιανῶν κατὰ τὰς δυστυχεῖς ταῦτα χώρας τῆς Ἀνατολῆς συνέβησαν, ἀλλ' ὅτι, καθάπερ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐκ τε τῶν ποικίλων κατὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ἡμῶν βιαιῶν δημοσιευμάτων καὶ ἐξ ἄλλων ἐνδείξεων ὑπετοπάζετο, εὐρισκόμεθα ὄντως πρὸ γενικοῦ καὶ συστηματικοῦ σχεδίου ἐξοντώσεως σύμπαντος τοῦ ὀρθοδόξου καὶ χριστιανικοῦ ἐκ τοῦ Κράτους τούτου πληθυσμοῦ, ὅπερ σχεδίου θρυσέως ἐπινοηθὲν καὶ παρασκευασθὲν μετὰ θρασύτητος καὶ ἀναισχυντίας ἐφαμίλλου τίθεται ἤδη εἰς ἐφαρμογὴν, οὐδενὸς νόμου οὐδὲ δικαίου ὑπ' ὅψιν λαμβανόμενου.

Ἐνώπιον τοίνυν τῆς φοβερᾶς ταύτης καταστάσεως, ἣν ὁμοίαν ἢ Ἐκκλησία καὶ τὸ Γένος ἡμῶν οὐδέποτε οὐδὲ ἐν τῇ ἐσχάτῃ δυστυχίᾳ αὐτῶν ἐδοκίμασαν, τὰ Δύο ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Σώματα, ἢ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος καὶ τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον, ἐξαντλήσαντα πλέον ἀτελεσφόρως πάντα τὰ συνήθη μέτρα ἐνεργείας πρὸς προστασίαν τῶν ληστευόμενων καὶ ἐκδιωκομένων ἐκ τῶν οἰκιῶν αὐτῶν καὶ τῆς γενεθλίου χώρας ὀρθοδόξων χριστιανῶν καὶ εἰς ἀμηχανίαν τελείαν περιστάνα, διότι ἡ Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις, ἧς χρέος στοιχειῶδες ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει ἦν ἵνα προστατεύσῃ φιλονόμους καὶ φιλησύχους πολίτας τοῦ Κράτους κατὰ τῶν παντοίων ἀλητῶν καὶ τῶν παρεκτρεπομένων κυβερνητικῶν ὀργάνων, ἐκτὸς ὑποσχέσεων καὶ ἐνθαρρυντικῶν διὰ λόγων διαβεβαιώσεων, οὐδὲν ἐξ ὧν ἐπεβάλλετο ἐπραξε, τὰ Δύο, λέγομεν, Σώματα, κατάπληκτα πρὸ τοῦ μεγέθους τῆς ἐκραγείσης κατὰ τοῦ Γένους καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν λαίλαπος καὶ ἐν συναισθήσει τῆς ἐπιβαρυνούσης αὐτὰ ὡς θεματοφύλακας τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἐθνικῆς παρακαταθήκης εὐθύνης, συνήλθον τῇ 25ῃ λήγοντος μηνός,

Ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης ἑορτῆς τῆς Πεντηκοστῆς, διὰ τὸ ἔκτακτον καὶ κρίσιμον τῶν καιρῶν, καὶ μετὰ βαθυτάτης ἀγωνίας καὶ θλίψεως τὴν τε ὅλην ἄχρι τοῦδε σειρὰν τῶν ἀκατανομάστων ἀδικημάτων καὶ τὰ νεώτερα ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας φοβερὰ ἀγγέλματα ὑπ' ὄψει ἔχοντα καὶ περὶ τοῦ πρακτέου διασκεψάμενα, ἀπεφάσισαν καὶ ὠρισαν τὰ ἀλόλουθα, ἦτοι : ἵνα πρὸς ἔνδειξιν τοῦ πένθους τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ἡμῶν, ἐπὶ τῷ ἀγρίῳ κατ' αὐτῶν διωγμῷ, διακοπῇ ἢ λειτουργίᾳ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ σχολῶν ἐν ἀπάσαις ταῖς ἐπαρχίαις, μέχρις οὗ βελτιωθῇ ἢ κατάστασις, καὶ περιορισθῇ ἢ τῆς δημοσίας ἐκκλησιαστικῆς λατρείας ἐκτέλεσις εἰς τὰ ἀπολύτως ἀπαραίτητα διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν χριστιανῶν, κατὰ τὸ ἐγκλειστον ὧδε σημείωμα, ἵνα ἀργήσῃ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις πᾶσα ἢ τακτικὴ ὑπηρεσία, ἐξακολουθήσωσι δὲ ἐργαζόμενα καὶ φροντίζοντα τὰ Δύο Σώματα μόνον περὶ τοῦ ἐκραγέντος καὶ συνεχόντος οὕτω κινδυνωδῶς τὰ καθ' ἡμᾶς ζητήματος τοῦ διαγμοῦ, καὶ ἵνα τέλος γνωσθῇ ἐπειγόντως καὶ πρὸς τὰς ἀδελφὰς αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας ἢ ἐκραγεῖσα κατὰ τῆς καθ' ἡμᾶς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ὑπ' αὐτὴν πληρώματος μεγίστη καὶ κατιστρεπτικὴ αὕτη λαίλαψ καὶ ζητηθῇ ἢ συναντίληψις καὶ αὐτῶν πρὸς προστασίαν καὶ σωτηρίαν τοῦ κινδυνεύοντος χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ ἐν Τουρκίᾳ.

Ὅθεν ἀγγέλλοντες καὶ τῇ αὐτῆς Ἱερότητι διὰ τῆς παρούσης Πατριαρχικῆς ἡμῶν καὶ Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου τοῦτο μὲν τὰς ἄχρι τοῦδε ἐνεργείας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῶν, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν διενεργούμενον ἀπὸ ἰκανοῦ ἤδη κατὰ τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους ἐξοντωτικὸν διωγμόν, τοῦτο δὲ καὶ τὰς ληφθείσας ὡς ἄνω ἐξ ἀνάγκης ἀποφάσεις, προτρεπόμεθα ὅπως φροντίσῃ καὶ αὕτη, ἅμα τῇ παραλαβῇ τῆς παρούσης, πρὸς ἐφαρμογὴν καὶ ἐν τῇ παροικίᾳ

αὐτῆς τῶν ἀποφάσεων, συγχρόνως δὲ ἐντείνῃ μετὰ τοῦ εὐσεβοῦς αὐτῆς ποιμνίου τὰς πρὸς τὸν Κύριον κατ' ἰδίαν ἐντεύξεις καὶ δεήσεις ὅπως ἐπίδη ἴλεως ἐπὶ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Γένος ἡμῶν καὶ μὴ δῶ ἵνα ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν ἐξαλειφθῇ ἢ ἁγία τοῦ Χριστοῦ πίστις ἐκ χωρῶν, αἵτινες ὑπῆρξαν ἢ κοιτὶς τῆς γενέσεως καὶ ἐξαπλώσεως τῆς ἁγίας καὶ ἀμωμήτου θρησκείας ἡμῶν. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἀπειρον ἔλεος εἴη μετὰ τῆς Ἱερότητος αὐτῆς.

ἁγιδ' Μαΐου κθ'.

(Ἔπονται αἱ ὑπογραφαὶ τῆς Α. Θ. Π. καὶ τῶν σεβ. συνοδικῶν ἀρχιερέων).

ΙΣΤ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΣ ΤΑΣ

ΟΡΘΟΔΟΞΟΥΣ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟΥΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Βουλαῖς ἀνεξιχνιάστοις τοῦ τὰ πάντα κατὰ τὴν ἀπερινόητον Αὐτοῦ σοφίαν διέποντος Κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν ἔμελλον ἄρα αἱ κατὰ τὴν ἑώρα ταύτην λήξιν χῶραι, αἵτινες ὑπῆρξαν ἢ κοιτὶς τοῦ Χριστιανισμοῦ, αὐταὶ πρῶται δοξασθεῖσαι καὶ δοξάσασαι, ὅσον ἦν ἀνθρωπίνως δυνατόν, δι' ἔργων καὶ μνημείων ἀπαραμίλλων καὶ ἀνεξιτήλων τὴν παραδοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Θεανθρώπου οὐράνιον διδασκαλίαν

τοῦ Εὐαγγελίου, ἔμελλον, λέγομεν, τῇ χρόνου φορᾷ, δεινῶ καὶ ἀνυπόιστῳ ὑποπεσεῖν ἐπιδραμόντων ἕξωθεν ἀλλοθρήσκων κατακτητῶν ζυγῶ, ἡ μὲν μετὰ τὰς δέ, μέχρι καὶ αὐτῆς, τέλος, τῆς βασιλίδος καὶ περικαλλοῦς τοῦ Ἁγίου καὶ Ἰσαποστόλου Κωνσταντίνου Πόλεως, ἣτις ἐπὶ τοσοῦτους αἰῶνας ὁ λαμπρότερος ὑπῆρξεν ἐν τῇ Οἰκουμένη φάρος τῆς εὐσεβείας ἡμῶν. Ἐπῆλθον ἕκτοτε χρόνοι δυσχείμεροι καὶ ζοφεροί, καθ' οὓς ποῦ μὲν τελείως ἐξηφανίσθησαν καὶ ἐξέλιπον ἢ σειρὰ τῶν πυκνοτάτων ἐπισκοπικῶν ἐδρῶν καὶ ὁ καθ' αὐτὰς ἀκμάζων χριστιανικὸς πληθυσμὸς, οὗ τὰ εὐσεβῆ κατορθώματα μετὰ θαυμασμοῦ ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀναφέρονται καὶ ἀναγινώσκονται, ποῦ δὲ οἰκτρὰ καὶ ἔλεεινὰ μόνον περιεσώθησαν λείψανα καὶ συντρίμματα, ἐκ τοῦ ὄλου καταποντισμοῦ ἐπιπλεύσαντα, τὴν πάλαι δόξαν τῆς Ἐκκλησίας αὐτόθι ἀμυδρῶς ἀναμνησκοντα καὶ ἐμφαίνοντα. Ἀλλὰ καὶ οὕτως ἐν τῷ δεινῶ καὶ γενικῶ κατακλισμῶ οὐκ ἐξήλειπται παντελῶς τὸ ἅγιον τοῦ Χριστοῦ ἐν ταῖς χώραις ταύταις ὄνομα, ἵνα καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἐπαληθεύσῃ ἡ ἀψευδὴς τοῦ Κυρίου πρόρρησις, ὅτι «καὶ πύλαι Ἰερουσαλὴμ οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς», ἕως οὗ, τέλος, Θεοῦ καὶ πάλιν τοῦ Παναγάρχου οἰκτείροντος, αἱ ἐπελθοῦσαι ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἐν ταῖς πολιτικαῖς τῶν ἐθνῶν καὶ κρατῶν πρὸς ἀλληλα σχέσεσι μεταβολαὶ καὶ ἡ ἐνεργότερα τῆς Χριστιανικῆς Εὐρώπης εἰς τὰ τῆς Ἀνατολῆς ἐπέμβασις εὐοίωνον ἐπήνεγκον καὶ ἐν τῇ τύχῃ τῶν χριστιανῶν τῆς Ἀνατολῆς μεταβολήν, τὴν ἀσφάλειαν τοῦλάχιστον καὶ ἀνεκτὴν ὅπως οὖν διαβίωσιν ὑπισχνουμένην ἐν τῷ μέλλοντι τοῖς χριστιανοῖς, ἅτε διὰ συνθηκῶν ἤδη καὶ δι' ἐπισήμων τῆς Τουρκίας πρὸς τὰ Εὐρωπαϊκὰ Ἀνακτοβούλια ὑποχρέωσαν καθορισθείσης τῆς θέσεως τῶν ἐν τῷ Κράτει τούτῳ χριστιανῶν, ὡς πολιτῶν, δικαιουμένων ἀπολαύειν ἀφόβως τῶν στοιχειωδῶν ἀνθρωπίνων δικαίων καὶ τῆς ἀσφαλείας τῆς

ζωῆς καὶ ἐπιβίωσης καὶ περιουσίας καὶ τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἐθνικῆς ὑπάρξεως καὶ ὑποστάσεως αὐτῶν, ἀφειδῶν περὶ πάντων τούτων ἐκ μέρους τῆς Τούρκικῆς Κυβερνήσεως δοθεισῶν καὶ ἀναληφθεισῶν ἐπανειλημμένως ἐπισήμων ὑποσχέσεων καὶ ὑποχρεώσεων. Καὶ τὸ κατὰ τὸ ἔτος δὲ 1908 μετὰ νέων ἐπαγγελῶν ἀναστηλωθὲν καὶ μετὰ τοσοῦτων ἐλπίδων ὑπὸ τῶν ὑπηκόων καὶ ὑπὸ τῆς Εὐρώπης χαιρετισθὲν ὀθωμανικὸν σύνταγμα οὐ μόνον καὶ τοῦτο τὰς κεχορηγημένας ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν ἀσφαλείας ταύτας ἐπεβεβαίωσε καὶ ἐπέρρωσεν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὸ ἐλευθεριώτερον μάλιστα καὶ γενναιότερον ἐπεκτεῖναι ὑπισχνεῖτο τὰ δικαιώματα τῶν χριστιανῶν πολιτῶν, τὴν πλήρη σχεδὸν ἰσοπολιτείαν αὐτοῖς, καὶ οὐ ζητήθεισαν, ἐπαγγελόμενον. Ἀλλά, φεῦ! ἐπέπρωτο, ὡς δοκεῖ, μετὰ τὰς δασιλείς ἀκριβῶς καὶ ἀφειδεῖς τελευταίας ταύτας ἐπαγγελίας περὶ ἰσότητος, δικαιοσύνης, ἐλευθερίας καὶ ἀδελφότητος πάντων τῶν πολιτῶν καὶ δὴ τῶν χριστιανῶν, τῶν οὐδέποτε ἀσφαλείας βεβαίας ἐν τῷ Κράτει τούτῳ ἀπολαυσάντων καὶ τοσάκις ἐν ταῖς ἐλπίσι καὶ προσδοκίαις αὐτῶν ἀπατηθέντων, ἐπέπρωτο, λέγομεν, νέας πικροτάτας καὶ δεινοτάτας ἄρξασθαι τοῖς χριστιανοῖς δοκιμασίας καὶ συμφοράς, οἷαι οὐδὲ ἐν τοῖς ζοφερωτέροις χρόνοις ἐσημειώθησαν τῆς δουλείας αὐτῶν. Τὰ γὰρ ἐν τῇ πολυπαθεῖ Θράκῃ ἀπὸ μηνῶν ἤδη κακούργως καὶ ληστρικῶς κατὰ τοῦ φιλησυχου καὶ ἀθῶου χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ τῇ ἐνοχῇ τῶν ἀρχῶν διαδραματιζόμενα, αἱ φρίκης καὶ ἀγριότητος καὶ βαρβαρότητος ἔμπλεοι βιαιοπραγίαι, καταληστεύσεις, ἀτιμώσεις καὶ διωγμοί, καὶ ὁ μετὰ τῆς αὐτῆς καὶ μείζονος ἐτι βιαιότητος καὶ ληστρικῆς διαθέσεως ἀρξάμενος ἤδη καὶ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἀπαίσιος ἐξοντωτικὸς κατὰ τοῦ ὀρθοδόξου χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ διωγμὸς, οὐδεμίαν καταλείπουσιν ἀμφιβολίαν ὅτι οὐχὶ πλέον μεμονωμένων ἐκρήξεων φανατισμοῦ καὶ μισαλλοδοξίας κίνδυνοι, οἷοι πολλάκις ἐν τῷ

παρελθόντι κατὰ τὰς δυστυχεῖς ταύτας χώρας συνέβαινον τῆς Ἀνατολῆς, ἀλλὰ σύστημα ἤδη καὶ σχέδιον μεμελημένον γενικῆς ἐξοντώσεως καὶ ὀλέθρου συρρίζου ἀπειλεῖ τὸν ὀρθόδοξον ἐν Ἀνατολῇ λαόν. Ἦδη γὰρ ἀπὸ μακροῦ ἤρξατο καὶ διεξάγεται ἀνήκουστος ἐξοντωτικὸς διωγμὸς καὶ βίαιος ἐκπατρισμὸς τῶν κατοίκων ὀλοκλήρων κοινοτήτων, χωρίων καὶ πόλεων ἐν Θράκῃ, οὔτινες, ληστευόμενοι πρῶτον παντοιοτρόπως ἀμέσως καὶ ἐμμέσως, καὶ ποικιλοτρόπως ἐκπιτούμενοι καὶ βιαζόμενοι, ἐξαναγκάζονται ἵνα γυμνοὶ καὶ λιμώττοντες τῆς γενεθλίου χώρας αὐτῶν ἀπέρχωνται, καταλιμπάνοντες τὰ ἱερά, τοὺς οἴκους, τοὺς ἀγρούς, τὰ ζῶα καὶ πᾶσαν ἀπαξιαπλῶς τὴν οἰκιακὴν καὶ λοιπὴν περιουσίαν αὐτῶν τοῖς ἔξωθεν, ἐκ παντοίων μερῶν καὶ τόπων ἐρχομένοις καὶ τῇ ἀρωγῇ τῶν ἀρχῶν εἰς τὰ χωρία καὶ τοὺς οἴκους τῶν χριστιανῶν ἐγκαθιδρυμένοις μουσουλμάνοις πρόσφυξι. Καὶ οὕτως ἡ Θράκη, χώρα Εὐρωπαϊκῆ, ἐπὶ δύο χιλιετηρίδας τὸν χριστιανικὸν αὐτῆς χαρακτήρα διατηρήσασα καὶ μέχρι σήμερον Μητροπόλεις 16 καὶ πληθυσμὸν χριστιανικὸν συμπαγέστατον καὶ ὑπερβαίνοντα μάλιστα τὸν μουσουλμανικὸν μέχρι πρὸ ὀλίγου ἀριθμοῦσα καὶ ἔχουσα, κινδυνεύει μετ' ὀλίγον, ἐὰν τὰ πράγματα χωρήσωσιν ἀκωλύτως, ὡς βαίνουσι, μεταβληθῆναι τάχιστα εἰς χώραν ἀποκλειστικῶς τουρκικὴν καὶ μουσουλμανικὴν, καὶ ταῦτα ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ὑπάτης ἀκμῆς καὶ ἰσχύος τῶν χριστιανικῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων καὶ ὑπὸ τὰ ὄμματα αὐτῶν τῶν διπλωματικῶν ἀντιπροσώπων αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἤδη μετὰ τῆς αὐτῆς καὶ μείζονος ἔτι βιαιότητος καὶ ληστρικής διαθέσεως μεταδέδοται, οὐδενὸς κωλύοντος, ὁ ἐξοντωτικὸς κατὰ τῶν ὀρθοδόξων διωγμὸς, φωναὶ δὲ ἀπέλπιδες καὶ ἐκείθεν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν συνεχῶς ἤδη καταφθάνουσι, τὸν βίαιον ἐκδιωγμὸν ἐκ τῆς γενεθλίου χώρας καὶ τὴν ἔλλειψιν πάσης προστασίας ἐκ μέρους τῶν ἀρχῶν τῆς ζωῆς, τιμῆς καὶ περιουσίας αὐτῶν ἐκτραγωδεῖσθαι καὶ καταγγέλλουσαι.

Κατάπληκτοι πρὸ τῆς ἀδοκίμως ἐκραγείσης ἀγρίας ταύτης ἐξοντωτικῆς λαίλαπος, ἣτις ὁσημέραι ἀντὶ τοῦ περισταλῆναι ἐπὶ μᾶλλον ἐνισχύεται καὶ ἐκτείνεται πανταχοῦ τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος, διὰ παντοίων πιέσεων καὶ ἀδικοπραγιῶν καταδυναστευομένου καὶ πρὸς βίαιον ἐξαναγκαζομένου ἐκπατρισμὸν, τῶν ὕβρεων δὲ, τῶν ἀπειλῶν καὶ τοῦ ἐξευτελισμοῦ μηδὲ αὐτῆς φειδομένων τῆς γεραρᾶς Μ. Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοῦ προκαθημένου αὐτῆς, μηδὲ αὐτῶν πλέον τῶν ἱερῶν τῆς θρησκείας καὶ εὐσεβείας ἡμῶν, ἡ Μετριότης ἡμῶν μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς Ἐκκλησιαστικῶν Διοικητικῶν Σωμάτων, ἐν συναισθήσει τῆς βαρείας εὐθύνης ἡμῶν ἀπέναντι τοῦ κινδυνεύοντος ποιμνίου ἡμῶν καὶ ἀπέναντι τῆς ὄλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας διὰ τὴν ἀπειλουμένην καταστροφὴν, μετὰ τὴν ἀτελέσφορον ἐπὶ μῆνας ἤδη, νυκτὸς καὶ ἡμέρας, διὰ τῶν ἰδίων δυνάμεων ἄμυναν καὶ τὴν ἐξάντλησιν πάντων τῶν συνήθων μέτρων ἐνεργείας πρὸς προστασίαν τῆς ἱερᾶς παρακαταθήκης, ἣτις ἔλαχε πεπιστευμένη ταῖς ἀσθενέσι δυνάμεσιν ἡμῶν ἐν ταῖς κρισίμοις ταύταις στιγμαῖς, ἔγνωμεν καθηκόντως, συνελθόντες ἐν θλίψει καὶ ὀδύνη εἰς σύσκεψιν κοινὴν, κηρῦξαι εὐρισκομένην καὶ ὀνόματι, ὡς πράγματι ἀπὸ μνηῶν τυγχάνει, ἐν διωγμῷ τὴν γεραρὰν καὶ παλαίφατον ἀλλὰ καὶ εἰς ἄκρον δυστυχῆ καὶ ὑπερανθρώπως τεταλαιπωρημένην ἐπὶ αἰῶνας ἤδη Ἀποστολικὴν καὶ Πατριαρχικὴν Οἰκουμενικὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὸ ὑπ' Αὐτὴν ὀρθόδοξον χριστιανικὸν πλῆρωμα, πένθος γενικὸν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς διατάξαντες καὶ σιγὴν τῆς δημοσίας ἐν τοῖς ναῖς λατρείας καὶ τῆς λειτουργίας τῶν σχολῶν, ἐκκλησίαν δὲ ἅμα ἀγωνιώδη ὑπὲρ παραμυθίας καί, εἴ τις ἐστὶ δυνατὴ, συναντιλήψεως καὶ ἀρωγῆς πρὸς τὰς ἀδελφὰς Ὀρθοδόξους Αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας ποιήσασθαι, τοῦτο μὲν τὸν πόνον καὶ τὴν ὀδύνην

ἡμῶν, ὅση ἐστὶ, καὶ τὸν ἐπικρεμάμενον καθ' ἡμῶν κίνδυνον εἰς γνώσιν καὶ αὐτῶν, ὡς μελῶν τοῦ ὄλου Ἁγίου τοῦ Χριστοῦ Σώματος, φέροντες, τοῦτο δὲ καὶ τὴν ἄμεσον αὐτῶν ἀδελφικὴν ἀντίληψιν πρὸς σωτηρίαν τοῦ κινδυνεύοντος ἐξαλειφθῆναι ἐν τῇ κοιτίδι αὐτοῦ χριστιανισμοῦ ἐπικαλούμενοι, ἵνα διὰ τῆς ἀπὸ κοινοῦ ἐνεργείας τῶν Ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν ἀποτραπῆ ὁ ἐπικρεμάμενος ἀφευκτος κίνδυνος καὶ μήποτε λεχθῆ ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν διὰ τὴν ὀλιγωρίαν ἢ χλιαρότητα ἡμῶν τῶν πεπιστευμένων τὴν προστασίαν τοῦ εὐσεβοῦς τοῦ Κυρίου πληρώματος συνέτελέσθη ὅ,τι καὶ ἐν δυσχερεστέροις ἔτι καὶ ζοφερωτέροις χρόνοις οὐκ ἐπετύχθη κατὰ τῆς ἐνταῦθα Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ. Πεποίθαμεν δὲ ἀκραδάντως, ὅτι αἱ Ἀδελφαὶ ἅγαι Ἐκκλησίαι μανθάνουσαι τὸν ἐπικρεμάμενον τελείας ἐξουτώσεως τῆς Ἀδελφῆς καὶ Μητρὸς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέγαν τοῦτον κίνδυνον, βαθέως καὶ αἰται, ὡς πάντοτε, αἰσθανθήσονται τὸν πόνον καὶ τὴν ὀδύνην ἡμῶν καὶ ἐν τῇ ὑπὲρ τῆς τιμαλφοῦς παρακαταθήκης τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ κοινῶς τοῖς πᾶσιν ἐπιβεβλημένη ὀφειλετικῇ μερίμνῃ, οὐ μόνον ἐντενοῦσι μεθ' ἡμῶν τὰς πρὸς τὸν Οὐράνιον τῆς Ἐκκλησίας Δομήτορα καὶ Κυβερνήτην ἐντεύξεις καὶ δεήσεις αὐτῶν ὑπὲρ τῆς κινδυνεύουσης ἐνταῦθα Ἁγίας Ἐκκλησίας Αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ μετὰ πάσης σπουδῆς χεῖρα ἐκτενοῦσιν ἡμῖν παραμυθίας καὶ ἐρωγῆς ἐν τῇ δυσπαραμυθίᾳ καὶ ἀγωνιώδει θέσει ἡμῶν διὰ καταλλήλων καὶ αἰται ἐνεργειῶν παρά τε ταῖς ἰδίαις ἐκάστη εὐσεβέσι Κυβερνήσεσι καὶ δι' ὧν ἄλλων οἶδασι καὶ ὁ Θεὸς φωτίσει αὐτὰς μέσων ἐπειγόντως συντελοῦσαι εἰς τὴν παροχήν, ὅθεν δεῖ, τῆς ἀναγκαίας βοηθείας ὑπὲρ τοῦ κινδυνεύοντος χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ καὶ πολιτισμοῦ ἐν Ἀνατολῇ.

Μετὰ τῆς τοιαύτης πεποιθήσεως καὶ παρακλήσεως ἀποτευνόμενοι διὰ τῆς παρουσίας καὶ πρὸς τὴν Ἁγίαν Ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν. . . διὰ τῆς Ἀγιοτάτης καὶ Σεβασμιοποιήτου Πανιερότητος καὶ Σεβασμιότητος Αὐτῆς πᾶσαν τὴν δυνατὴν παραμυθίαν ἀπεκδεχόμενοι, «ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐβαρύνθημεν ὑπὲρ δύναμιν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν», κατασπαζόμεθα καὶ αἰθῆς ἐν φιλήματι ἀγίῳ τὴν ἀγάπην Αὐτῆς καὶ διατελοῦμεν.

ἀγιδ' Μαΐου κθ'.

Τῆς λίαν ἡμῖν περισπουδάστου καὶ περιποθήτου Πανιερότητος καὶ Σεβασμιότητος Αὐτῆς ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

καὶ ὄλος πρόθυμος

(ὑπ.) † Ὁ Κων]πόλεως ΓΕΡΜΑΝΟΣ

IZ

(Τηλεγράφημα τῆ 10 Ἀπριλίου 1914)

ΤΗ Α. Α. ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΤΙ

ΤΩ ΚΡΑΤΑΙΟΤΑΤΩ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙ ΤΗΣ ΡΩΣΣΙΑΣ

ΝΙΚΟΛΑΩ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΒΙΤΣ

Εἰς Λεσβαδίαν

Ἐπικαλούμεθ' ἀποκαταστάσας τὴν προστασίαν τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας Αὐτοῦ καὶ Κραταιότητος Μεγαλειότητος πρὸς σωτηρίαν τοῦ ὀρθοδόξου πληθυσμοῦ καὶ τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν Ἀνατολῇ.

νισμού ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Θράκῃ. Κατὰ ἀπάνθρωπον καὶ ἰταμὸν σχέδιον, ὅπερ φανερώς πλέον ἐφαρμόζεται, ὀλόκληρος ὁ πληθυσμὸς οὗτος ἐξαναγκάζεται βαθμηδὸν εἰς ἐκπατρισμόν, ἵνα παραχωρήσῃ τὸν τόπον εἰς ἕξωθεν ἐρχομένους Μουσουλμάνους πρόσφυγας, ἀφοῦ πρότερον ἀπογυμνωθῇ ἀπὸ πᾶσαν τὴν ἀκίνητον καὶ κινητὴν περιουσίαν αὐτοῦ. Μόνη ἢ κραταιὰ προστασία καὶ ἐπέμβασις τῆς Ὑμετέρας εὐσεβεστάτης Μεγαλειότητος δύναται νὰ ἀναστείλῃ τὸ μέγα τοῦτο κακὸν καὶ σῶσῃ τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ τὸν χριστιανισμόν εἰς αὐτὰ τὰ πρόθυρα τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

† Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως

ΓΕΡΜΑΝΟΣ

II

ΤΟΙΣ ΕΞΟΧΩΤ. ΥΠΟΥΡΓΟΙΣ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ

Ἐξοχώτατε,

Εἰς τοὺς ἐπιδιδόντας τὸ παρὸν ὀσιολογιώτατον ἀρχιμανδρίτην . . . καὶ ἐντιμοτάτους κυρίους . . . ἀνετέθη ὑπὸ τοῦ καθ' ἡμᾶς Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἢ ἐντολῇ ὅπως ἐμφανιζόμενοι ἐνώπιον τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος ἐπιδώσωσιν Αὐτῇ ἡμέτερον ὑπόμνημα ἀπευθυνόμενον πρὸς τὴν σεβαστηνὴν . . . Κυβέρνησιν περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἐν Τουρκίᾳ ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν ἡμῶν χριστιανῶν. Ἐφ' ᾧ καὶ πα-

ρακαλεῖται ἡ ἐρίτιμος Αὐτῆς Ἐξοχότης ὅπως εὐαρεστηθῇ ἵνα δέξηται εὐμενῶς αὐτοὺς καὶ λάβῃ παρ' αὐτῶν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ὑπόμνημα, ὅπερ δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἀξιωθῆσεται εὐμενοῦς προσοχῆς ἐκ μέρους τῆς σεβ. . . Κυβερνήσεως, χάριν τῆς σωτηρίας τῶν ἐν Ἀνατολῇ Χριστιανῶν, περὶ ὧν τοσαύτας ἐκ μέρους τῆς Τουρκίας κατὰ καιροὺς ἀνελήφθησαν ὑποχρεώσεις ἀπέναντι τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν.

Ἐπὶ τούτοις διατελοῦμεν μετὰ βαθείας ἐκ τῶν προτέρων ἐγνωμοσύνης, τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης

καὶ ὄλως πρόθυμος

Ὁ Πατριάρχης Κων]πόλεως ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Ἐν τοῖς Π]χείοις, τῇ 2 Ἰουνίου 1914.

IO

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΑΣ Μ. ΔΥΝΑΜΕΙΣ

Τὸ ἀντιχριστιανικὸν κίνημα, τὸ διαταράττον τώρα τὴν Τουρκίαν καὶ τοῦ ὁποίου νομίζει ἐπίκαιρον τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον νὰ φέρῃ εἰς γνώσιν τῶν Μ. Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων τὰς μυσαρὰς ἐκφάνσεις, ἀνεφάνη κατὰ πρῶτον ὅτε ὁ Τουρκικὸς στρατός, διαρκοῦντος τοῦ Βαλκανικοῦ πολέμου ἀνακατέλαβε τὴν Ἀνατολικὴν Θράκην. Ἐγεννήθη ἐν τοῖς πέριξ τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ ἐκείθεν ἐπεξετάθη βαθμηδὸν καθ' ὅλην αὐτὴν τὴν ἐπαρχίαν, τῆς ὁποίας τὴν ἐθνολογικὴν σύστασιν αἱ Τουρκικαὶ ἀρχαὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύ-

της εἶχον ἀποφασίση νὰ ἀλλοιώσωσι, κηρύττουσαι πόλεμον ἐξουτώσεως ἐναντίον τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου. Ἐπιθέσεις, διευθυνόμεναι ἐναντίον τοῦ χριστιανικοῦ λαοῦ, συλλήψεις καὶ φυλακίσεις προκρίτων χριστιανῶν, ὑπὸ διαφόρους προφάσεις καὶ συνήθως μάλιστα ἄνευ λόγου, ἐνθαρρύνσεις τῶν ἀτάκτων στιφῶν Κούρδων καὶ Ἀράβων, οἵτινες μετασχόντες τοῦ πολέμου καὶ λεηλατήσαντες, διαρπάσαντες, καὶ ἀνοικτιρμόνως φονεύσαντες, παρέμειναν ἐν τῷ τόπῳ, τοιαῦτα ἦσαν τὰ ἐν ἀρχῇ ληφθέντα μέτρα. Ἀργότερον ἡ Ὄθωμανικὴ Κυβέρνησις ἐθεσεν εἰς ἐφαρμογὴν σωρείαν ὄλην γενικῶν καταπιεστικῶν καὶ καταθλιπτικῶν μέτρων, τὰ ὁποῖα ἐπέτρεψαν εἰς αὐτὰς τὰς ἐπισήμους ἀρχὰς νὰ τεθῶσιν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀθρόων διωγμῶν τοῦ ὀρθοδόξου χριστιανικοῦ λαοῦ.

Ἡδύνατό τις νὰ ὑποθέσῃ πρὸς στιγμὴν, ὅτι ὅλαι αὗται αἱ βιαιότητες ἦσαν συνέπεια τῶν παθῶν, ἅτινα ἐξήγειρεν ὁ πόλεμος καὶ νὰ ἐλπίσῃ ὅτι ἐπρόκειτο περὶ γεγονότων, εἰς ἃ ἤθελε θέσῃ τέρμα ἡ σύναψις τῆς εἰρήνης καὶ ἡ ἐπαναφορὰ ὁμαλῆς τάξεως πραγμάτων. Ἐπίσης δὲ τὸ Πατριαρχεῖον ἔκρινεν ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ θορυβηθῇ ὑπὲρ τὸ δέον μήτε ἐκ τῶν δηλώσεων ἐπισήμων πολιτικῶν προσώπων, καθ' ἃς δηλώσεις ἡ Θράκη εἶναι τόπος καθαρὸς Τουρκικὸς καὶ Μουσουλμανικὸς, μήτε ἐκ τῶν βαρυσημάτων δημοσιευμάτων τουρκικοῦ τύπου.

Ἡ ἐπιμονὴ ὁμως τοῦ κακοῦ ἔδωκεν ἡμῖν νὰ ἐννοήσωμεν, ὅτι αἱ συμφοραί, ἃς προῦκάλεσεν ἡ ἀνακατάληψις τῆς Θράκης, ἦσαν τὰ πρῶτα βήματα ἐν τῇ ὁδῷ, ἡ ὁποία κατ' ἀνάγκην ὠδήγει εἰς τὴν συστηματικὴν ἐξόντωσιν τῶν χριστιανῶν ἐν Τουρκίᾳ. Ἐφάνη καθαρῶς, ὅτι τὸ πᾶν συνετελείτο ἐπὶ τῇ βάσει προδιαγεγραμμένου σχεδίου, τοῦ ὁποίου ἡ κατὰ γράμμα ἐφαρμογὴ θὰ ἐπιστοποιεῖ τὴν ἀλήθειαν τῆς ἀνωτέρω ἀναφερομένης δηλώσεως, ὅτι ἡ Θράκη εἶναι

χώρα καθαρῶς τουρκική. Ἀνάλογος ἐργασία ἤρχισεν ἀναφαινομένη συγχρόνως καὶ ἐν Μ. Ἀσίᾳ. Καὶ ἐκεῖ ἐπίσης αἱ χριστιανικαὶ κοινότητες κατεδικάσθησαν εἰς τέλειον ἀφαισισμόν· ἐπαρχίαι τέως ἀνθοῦσαι κατέστησαν τὸ θέατρον τόσον ἀγρίας ἐρημώσεως, ὥστε οἱ χριστιανοί, ἵνα περισώσωσι τὴν πάντοτε ἐν κινδύνῳ διατελοῦσαν ὑπαρξίν των, ἠναγκάσθησαν νὰ ἐκπατρισθῶσιν ἐσπευσμένως, ἐγκαταλείποντες εἰς τὰς χεῖρας τῶν μουσουλμάνων τὰς περιουσίας καὶ τὰ ἀγαθὰ των. Καὶ ἐκεῖ λοιπὸν ἀκόμη ἡ ἐπιθυμία τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως τοῦ νὰ μειώσῃ τὴν σημασίαν τῶν ἐθνικῶν στοιχείων ἤρξατο πραγματοποιουμένη.

Ἡναγκασμένη νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν κοινὴν γνώμην, ἣτις πάντοτε ἐξηγέρθη ἐναντίον αὐτῆς, ὅτι ἐπιδιώκει διὰ πράξεων πρωτοφανῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τὴν ἐξόντωσιν ὀλοκλήρου λαοῦ, ἡ Ὄθωμανικὴ Κυβέρνησις, προνοοῦσα πρὸ παντὸς ἵνα ἀπαλλάξῃ ἑαυτὴν καὶ τοὺς πράκτορας αὐτῆς τῆς εὐθύνης, ἐπικαλεῖται σειρὰν συλλογισμῶν, ἐξ ὧν οὐδεὶς δύναται νὰ ἀντιστῇ εἰς τὴν λογικὴν ἐξέτασιν. Διΐσχυρίσθη ὅτι ἡ καταγγελλομένη κατάστασις εἶνε φυσικὸν ἀποτέλεσμα τοῦ πολέμου καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ δειψῶν.

Ἄλλὰ πῶς εἶνε δυνατόν ν' ἀποδοθῶσιν εἰς τὸ αἷτιον τοῦτο πράξεις, αἱ ὁποῖαι ἀντὶ νὰ γίνωνται μεμονωμένως καὶ ἀτάκτως καὶ σποραδικῶς, ἐγένοντο τοῦναντίον ἐν τάξει καταπλησσοῦση, καὶ ἐνῶ ἤρξαντο ἐξ Ἀδριανουπόλεως ἐφεξετάθησαν βαθμηδὸν καὶ μεθοδικώτατα καθ' ὄλην τὴν Θράκην, ἐφθασαν εἰς τὰ πρόθυρα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἡ ὁποία ἔμεινεν ἄθικτος, διήλθε εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν ἄπου ἐκδηλοῦνται διὰ μέσων ἐντελῶς ὁμοίων, εἰς τὰ ἑλληνικὰ παράλια, τὰ ὁποῖα χθὲς ἀκόμη πλοῦσια καὶ εὖτυχῇ σήμερον καλύπτονται ὑπὸ ἐρειπίων, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων ἀκούονται ἔτι οἱ θρήνοι τῶν θυμάτων, ἐπικαλουμένων τὸν οἶκτον καὶ τὸ ἔλεος τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου;

Ἡ Ὀθωμ. Κυβέρνησις ἐπικαλεῖται τὴν ἀνάγκην εἰς ἣν εὐρίσκεται, τοῦ νὰ ἐγκαταστήσῃ τοὺς μουσουλμάνους πρόσφυγας. Ἀλλὰ τοὺς πρόσφυγας τούτους, τοὺς ὁποίους ἀποσπᾶ ἐκ τῶν χωρῶν, τῶν περιελθουσῶν εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν Βαλκανικῶν κρατῶν, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐγκαταστήσῃ, ὡς καὶ ἄλλοτε ἔπραξεν, ἐν Ἀνατολῇ μεταξὺ τῶν Μουσουλμανικῶν πληθυσμῶν; Καὶ πρᾶγμα παράδοξον, οἱ πρόσφυγες οὗτοι δὲν ἐγκαθίστανται εἰς τὰ πολυπληθῆ χριστιανικὰ χωρία, τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι μέχρις ἐνὸς ἐξεδιώχθησαν, ἀλλὰ ἐξακολουθοῦσι μεταβαίνοντες εἰς ἄλλους τόπους πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἀπαισίας αὐτῶν ἀποστολῆς. Εἰς τί ἄλλως τε ἀποβλέπει ἐγκατάστασις τῶν γεωργῶν τούτων εἰς τὰς παραλίους καὶ μεσογείους Ἑλληνικὰς πόλεις, ἂν μὴ εἰς τὴν ἐξαφάνισιν τῆς χριστιανικῆς ἐκεῖ πλειοψηφίας;

Ἡ Ὀθωμανικὴ Κυβέρνησις διὰ τοῦ στόματος τῶν ἐπιστήμων αὐτῆς ἀντιπροσώπων διΐσχυρίζεται, ὅτι ἡ ἔξοδος τῶν χριστιανῶν ὀφείλεται εἰς ἔξωθεν ὑποκινήσεις καὶ ὅτι αἱ ἐκ μέρους τῶν Μουσουλμάνων βιαιοπραγίαι ὀφείλονται εἰς λόγους ἐκδικήσεως διὰ τὰ δεινὰ, τὰ ὁποῖα ὑπέστησαν οὗτοι ἀλλαχοῦ. Διὰ τῶν προφάσεων τούτων ἐπιδιώκουσι νὰ πείσωσιν ἡμᾶς, ὅτι δυνατὸν νὰ εὔρεθῶσιν ἄνθρωποι ὑγιεῖς τὸν νοῦν, οἵτινες ἐκουσίως καὶ οὐδενὸς βιάζοντος, ἤθελον δεχθῆναι νὰ ἀνταλλάξωσι τὴν πραγματικότητα μὲ τὸ ἄγνωστον καὶ νὰ ἐγκαταλείψωσι τὰ διὰ τοῦ ἰδρώτος τοῦ προσώπου των ἀποκτηθέντα ὑπάρχοντά των, ἵνα ἐπιδιώξωσι χιμαίρας καὶ δυστυχίας. Θὰ ἐπέτρεπε δὲ ἡμῖν ὁ διΐσχυρισμὸς οὗτος νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἡ Ὀθωμανικὴ Κυβέρνησις εἶνε ἀνίκανος νὰ ἐπιβάλῃ τὸν σεβασμὸν τῶν νόμων τῆς.

Ἐὰν νῦν εἰς τοὺς διΐσχυρισμοὺς τούτους ἀντιταχθῆ τὸ μῖσος, μεθ' οὗ πᾶν τὸ χριστιανικὸν προπηλακίζεται ἀκατα-

παύστως ὑπὸ τύπου, ὅστις ἐν χώρᾳ, ἐν ἣ ἡ ἐλευθέρα ἐκφρασις τῶν σκέψεων εἶνε ἀπηγορευμένη, δὲν δύναται παρὰ νὰ εἶναι ἐπίσημος· ἐὰν παρατηρήσῃ τις ὅτι πρώτη φροντίς τῶν κυβερνητικῶν ὑπαλλήλων, τῶν ἐπιπεφορτισμένων νὰ ἐκδιώξωσι τοὺς Χριστιανοὺς ἐκ τῶν ἐστιῶν αὐτῶν, εἶνε νὰ ἀποσπάσωσι διὰ τῆς βίας ὁμολογίας, ὑπογεγραμμένας παρ' αὐτῶν, ὅτι καταδικάζουσιν αὐτοὶ ἑαυτοὺς εἰς οἰκειθελῆ ἔξοριαν· ἐὰν ἀποβλέψῃ τις εἰς τὸν ἐμπορικὸν ἀποκλεισμόν, ὅστις ὑπὸ τὸ ἀδιάφορον ὄμμα τῆς ἀστυνομίας ἐφαρμόζεται καὶ ἐν αὐτῇ ἐτι τῇ Κωνσταντινουπόλει, ἐν ἣ καταστήματα ἑλληνικὰ διηρπάγησαν καὶ ἐκλείσθησαν, καὶ ὅπου ἀπειλαὶ θανάτου ἀπηυθύνθησαν πρὸς τοὺς ἰδιοκτῆτας· ἐὰν εἰς τὰ ἀνωτέρω προσθήσῃ τις τὰς αὐθαιρέτους συλλήψεις, τῶν ὁποίων θύματα καθ' ἑκάστην γίνονται οἱ χριστιανοὶ καὶ τὰς σωματικὰς βασάνους, τὰς ὁποίας ὑφίστανται διὰ συκοφαντικὰς καταγγελίας μυστικῶν καὶ ἀνευθύνων πρακτόρων, δύναται τις ἀδιστακτῶς νὰ ἀποφανθῆ περὶ τῆς ἀξίας τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων ἐπιχειρημάτων τῆς Ὀθωμανικῆς Κυβερνήσεως ὡς καὶ περὶ τοῦ ζητήματος τοῦ γνῶναι, ἐὰν ἀληθεύῃ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐν τῷ δισχυρισμῷ του, ὅτι οἱ κυβερνῶντες ἐν Τουρκίᾳ ἔχουσι θέσει εἰς ἐφαρμογὴν σχέδιον τελείας ἔξοντώσεως τῶν Ἑλλήνων, σχέδιον καταστρεπτικώτατον ἐπίσης καὶ διὰ τὰς ἄλλας χριστιανικὰς ἐθνότητας τῆς χώρας ταύτης.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἀφοῦ κατενόησε πλέον, ὅτι τὰ γεγονότα δὲν δύναται νὰ λάβωσιν ἄλλην τροπὴν, προσεπάθησε δι' ὅλων τῶν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτοῦ μέσων νὰ μετριάσῃ τοῦλάχιστον τὰ ἐπακόλουθα. Εἰς τὰ ἐπανειλημμένα παρὰ τῇ Ὀθωμανικῇ κυβερνήσει διαβήματα, εἰς τὰς πολυαρίθμους αἰτήσεις τὰς πρὸς αὐτὴν ἀπευθυνθείσας, αὕτη ἀπήντα μόνον διὰ παχειῶν μόνον ὑποσχέσεων. Ἀποτυχὸν

ἐν τοῖς διαβήμασιν αὐτοῦ τούτοις τὸ Πατριαρχεῖον, ὑπέβαλε τὰ παράπονά του εἰς τὸν Ἄνακτα, ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ διαβήματος τούτου διέψευσεν ἅπαξ ἔτι τὰς ἐλπίδας του. Ἀπεφάσισε τότε νὰ κλείσῃ τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰς σχολὰς του, ἀχρήστους πλέον διὰ λαόν, τοῦ ὁποίου ἡ ἀπώλεια φαίνεται ἐγγίζουσα.

ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν τοῦ κινδύνου τούτου, ὅστις πιέζει αὐτὸ πάντοθεν, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀπευθύνει σήμερον θερμὴν ἐκκλησίαν εἰς τὰς Μ. Δυνάμεις, καὶ ἐπικαλεῖται τὴν προστασίαν αὐτῶν καὶ μεσολάβησιν. Ἐν ὀνόματι τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, ἐν ὀνόματι τοῦ πολιτισμοῦ, ἐν ὀνόματι τῆς δικαιοσύνης, ἐν ὀνόματι τῶν πολλῶν συνθηκῶν, αἵτινες ἐγγυῶνται τὴν ὑπαρξίν τῶν χριστιανῶν ἐν Ἀνατολῇ ἐκλιπαρεῖ αὐτὰς, ὅπως ἐμποδίσωσι νὰ ἐκτελεσθῇ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν, ὅ,τι τυραννία αἰῶνων ὄλων δὲν ἐτόλμησε νὰ ὀνειρευθῇ.

Ἐξηγτημένη ἐκ τοῦ ἀνίσου ἀγῶνος, τὸν ὁποῖον εἶνε ἀνάγκη νὰ διεξαγάγῃ πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν δικαίων τοῦ ἐμπιστευθέντος αὐτῇ ποιμνίου, ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ φέρῃ μόνη ἐνώπιον τῆς ἱστορίας καὶ ἐνώπιον τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου τὴν εὐθύνην καὶ ἀφιεροῖ τὰς ὑπολειπομένας δυνάμεις τῆς εἰς τὸ νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν προστασίαν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων ὑπὲρ τῶν ἐρείπιων τούτων τοῦ χριστιανισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς.

Παρακαλεῖ λοιπὸν αὕτη κατ' ἀκολουθίαν αὐτὰς νὰ ἀποφασίσωσι τὴν εἰσαγωγὴν (ὡς ἐγένετο καὶ δι' ἄλλας ἐπαρχίας τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους) ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ καὶ Ἀσιατικῇ Τουρκίᾳ μεταρρυθμίσεων, αἵτινες θὰ ἐγγυῶνται εἰς τοὺς Χριστιανοὺς τὴν ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς, τῆς τιμῆς καὶ τῆς περιουσίας αὐτῶν, καὶ τὴν πολιτικὴν ἰσότητα μετὰ τῶν Μουσουλμάνων· νὰ ἐξεύρωσι τὰ μέσα τῆς ἀμέσου ἐπαναφορᾶς

εἰς τὰς πατρίδας τῶν τῶν ἐκδιωχθέντων χριστιανῶν καὶ τῆς ἀπομακρύνσεως τῶν ἐπιδρομέων καὶ τῆς καταβολῆς εἰς αὐτοὺς ἀποζημιώσεων, ἀναλόγων πρὸς τὰς ἀπωλείας καὶ τὰ δεινὰ, ἅτινα προὔξενησεν αὐτοῖς ἡ ἐκδήλωσις τοῦ τρομεροῦ κατ' αὐτῶν πάθους τῶν Μουσουλμάνων.

Εἰσακούουσαι τῶν δικαίων αἰτήσεων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις, θὰ ἀπομακρύνωσιν ἅπαξ ἔτι τοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποίους ἡ Ἀσία ἐγκυμονεῖ διὰ τὸν Χριστιανισμὸν καὶ τὸν Πολιτισμὸν.

Τῆ 2]15 Ἰουλίου 1914.

Κ

ΤΟΙΣ ΕΞΟΧΩΤΑΤΟΙΣ ΠΡΕΣΒΕΥΤΑΙΣ
ΤΩΝ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ Μ. ΔΥΝΑΜΕΩΝ

Ἐξοχώτατε,

Λαμβάνομεν τὴν τιμὴν ἵνα διαβιβάσωμεν συνημμένως τῇ Α. Ἐξοχότητι ἀντίγραφον ὑπομνήματος, ὅπερ πρόκειται νὰ ὑποβάλλῃ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον δι' ἰδιαιτέρων αὐτοῦ ἐπιτροπῶν πρὸς τὰς σεβαστὰς Κυβερνήσεις τῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων περὶ τοῦ διενεργουμένου γνωστοῦ ἐξωτερικοῦ ἐν Τουρκίᾳ κατὰ τοῦ ἑλληνορθόξου πληθυσμοῦ διωγμοῦ. Ἡ Ἐπιτροπὴ, ἣτις ὠρίσθη πρὸς ἐπίδοσιν τοῦ ὑπομνήματος τούτου πρὸς τὴν σεβαστὴν... Κυβέρνησιν, ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ ὀσιολογιατάτου ἀρχιμανδρίτου... καὶ τῶν κ. κ. . . . ἀπάντων διαμενόντων ἐν . . . Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ

ταύτη ἐκφράζομεν τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ ἐρίτιμος Αὐτῆς
Ἐξοχότης, ἐν γνώσει διατελοῦσα ἐκ τοῦ σύνεγγυς τοῦ με-
γέθους καὶ τοῦ εἴδους τοῦ ἐκραγέντος κακοῦ, εὐαρεστηθή-
σεται ἵνα καὶ δι' ἰδίας Αὐτῆς εὐμενοῦς ἐκθέσεως ἐπιρρώση
τὸ διάβημα τοῦτο τοῦ Πατριαρχείου, χάριν τοῦ ἐν Τουρκίᾳ
χριστιανικοῦ στοιχείου, περὶ οὗ τοσαύτας κατὰ καιροῦς
ἡ Τουρκία ἀνέλαβεν ἐπισήμους ὑποχρεώσεις ἀπέναντι τῶν
Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν.

Ἐπὶ τούτοις βαθυτάτας ἐκφράζοντες ἐκ τῶν προτέρων
ἐπὶ πᾶσιν εὐχαριστίας διατελοῦμεν μετ' εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν
ἐγκαρδίων.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 4 Ἰουνίου 1914

† Ὁ Πατριάρχης Κων]πόλεως ΓΕΡΜΑΝΟΣ

ΜΕΡΟΣ Ε΄.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ

ΤΟΥ

ΕΚΔΙΩΧΘΕΝΤΟΣ

ΟΜΟΓΕΝΟΥΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

ΕΠΑΡΧΙΑΙ ΘΡΑΚΗΣ

Α

ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Διωγμὸς μετὰ τὸν Βαλκανικὸν πόλεμον.

Καζᾶς Ἀδριανουπόλεως.

Καρά Γιουσούφ 420. Μουσοῦλ Μπεϊλή 420. Δεμίρ-Χανλή 210. Ὀρταξή 910. Ἀρναούτι-κιοῖ 133. Χηδῆρ ἀγά 105. Χάβαρη 210.

Καζᾶς Χαφσαῶς

Χαφσᾶ 875. Χάσκιοῖ 595. Ἀμπαλάρ 875. Ὀλ-πασα 1050. Ὀσμανλή 840. Γκέρδελι 910. Χεϊμπελέρ 210. Μουσοῦλτζα 224.

Καζᾶς Βαβᾶ-Ἐσκή.

Βαβᾶ-Ἐσκή 1120 μόνον. Ἀλεπλή 1645. Κουμουρλάρ 450. Γενί κιοῖ 1281. Δογάντζα 707. Ναδιρλί 1050. Ἰμάμπαζάρ 525. Κούλελι 105.

Καζᾶς Λουλέ-Βουργάζ.

Λουλέ-Βουργάζ 854 μόνον. Ἀϊβαλή 1120. Τουργούτ-βέη 490.

Ἐν ὄλῳ κ. 17334.

Β

ΕΠΑΡΧΙΑ ΣΑΡΑΝΤΑ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Διωγμὸς τοῦ 1914 (κ. 3500).

Καζᾶς Σαράντα-Ἐκκλησιῶν.

Κουγιούν-δερέ 512.

Καζᾶς Μπουνάρ-Χισάρ.

Κουρού-δερέ 488. Γιαντζικλάρ 1510. Εὐκάρυον 990.

Διωγμὸς κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον (κ. 11498).

Καζᾶς Μπουνάρ-Χισάρ.

Σκοπὸς 5357.

Καζᾶς Σαράντα Ἐκκλησιῶν.

Πέτρα 2520. Σκόπελος 1545.

Καζᾶς Βιζύης.

Σκεπαστὸς 2071.

Ἐν ὄλῳ 14993.

Γ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ

Διωγμὸς μετὰ τὸν Βαλκανικὸν πόλεμον (κ. 13148).

Καζᾶς Διδυμοτείχου.

Ἰμβλινδίνιον 501. Σκουρτοχώρι 506. Τσομπανλί 505. Κουφόβουνο 310. Καπουδζή 388.

Καζᾶς Ὀρτάκιοῦ.

Μανδρίτσα 2050.

Καζᾶς Ἀδριανουπόλεως.

Τατάρ-κιοῖ 425. Καράκασημ 560. Ἀζατλή 593. Σαραπλάρ 1260.

Καζᾶς Οὐζοῦν-κιοπροῦ.

Μέγα Ζαλούφι 3360 μόνον. Ἀσλαάν 1190 μόνον.

Καζᾶς Σουφλίου.

Κιουπλίον 1500 μόνον.

Διωγμὸς κατὰ τὸν Εὐρωπ. πόλεμον (κ. 5368).

Καζᾶς Σουφλίου.

Δαγαντζή 668.

Καζᾶς Οὐζοῦν-κιοπροῦ.

Καράϊλε 286. Κούρτι 622. Καράμτζα 282. Πασά-Γενι.

δζε 322. Λουλή 582. Γιαούπ 533. Τσαλή 389. Έσκη-κιοϊ
700. Καβακλή 714. Τσιφλικάκι 270.

Έν όλω κ. 18516.

Δ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΙΝΟΥ

Διωγμός τοῦ 1914 (κ. 1457).

Καζᾶς Σουφλίου.

Άχηρ-κιοϊ 237. Κόξ-κορή 131.

Καζᾶς Αἴνου.

Κεμερλή 215. Άγίασμα 535. Δουκιένη 67.

Καζᾶς Κεσσάνης.

Τσελεμπή 207. Άρβανίτες 65.

Διωγμός κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον (κ. 3067).

Καζᾶς Αἴνου.

Αἶνος 2100. Άμυδαλιὰ 475. Μαῖστρος 492.

Έν όλω κ. 4524.

Ε

ΕΠΑΡΧΙΑ ΤΥΡΟΛΟΗΣ

Διωγμός τοῦ 1914.

Καζᾶς Τυρολόης.

Τυρολόη 4500 μόνον. Κερμένιον 2044.

Καζᾶς Μεγρών.

Στράντζα 4280. Άσκος 540. Καρατζάκιοϊ 760 μόνον.
Βελιγράδιον 340 μόνον.

Οἱ κάτοικοι 10 τσιφλικίων 1251.

Έν όλω κ. 13715.

ΣΤ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΒΙΖΥΗΣ

Διωγμός τοῦ 1914 (κ. 20677).

Καζᾶς Βιζύης.

Βιζύη 2610 μόνον. Άγιος Ιωάννης 845. Κρονόερον
1650. Σαρακίνα 1050. Χασβουγᾶ 1200. Τοπτσή-κιοϊ 482.
Μουσελίμ 132. Μαγκριώτισσα 1218. Γιοβαλή 865. Άγιος
Γεώργιος 1030. Τσακλή 533. Σεράγιον 1305. Καβάκι 120.
Γιάτρος 168.

Καζᾶς Δουλέ-Βουργᾶζ.

Άχμὲτ βέη 1058. Τσιφλίκι 1250. Μεσσήνη 682.

Καζᾶς Μηδείας.

Μήδεια 2495. Ἀχτσιδζίμη 305. Ὀργαί 1229.

Καζᾶς Βουνάρ-Χισάρι

Τσόγγαρα 450.

Διωγμὸς κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον (κ. 8106).

Καζᾶς Βιζύης

Βιζύη οἱ ὑπολειφθέντες 250. Σοφίδες 1980.

Καζᾶς Μηδείας.

Σαμάκοβον 4220. Τρουγλά 1056.

Καζᾶς Ἀγαθουπόλεως.

Ἅγιος Στέφανος 600.

Ἐν ὄλῳ κ. 28783.

Z

ΕΠΑΡΧΙΑ ΣΩΖΟΑΓΑΘΟΥΠΟΛΕΩΣ

Διωγμὸς μετὰ τὸν Βαλκανικὸν πόλεμον.

Καζᾶς Ἀγαθουπόλεως.

Ἀγαθούπολις 3200. Π. Βασιλικὸς 1785. Ν. Βασιλικὸς 365. Προδίβα 810. Κωστή 1580. Γαλατσάκι 110.

Ἐν ὄλῳ κ. 7850.

H

ΕΠΑΡΧΙΑ ΔΕΡΚΩΝ

Διωγμὸς κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον

Διοικήσεις Πέραν.

Βαθυρρύαξ 2387. Γενῆ Μαχαλὲ 1725. Κεφιλί-κιοϊ 129. Κιρέτ-βουρνού 112.

Καζᾶς Μακροχωρίου.

Ἅγιοι Πάντες 150. Ἀβάσσος 315. Βαξέ-κιοϊ 931. Δομούζ-δερὲ 606. Καλφᾶς 1218. Νύμφαι 104. Πύργος 3459. Φαναράκιον 470. Σαφρᾶς 574.

Καζᾶς Μετρῶν.

Ἀγισματάκι 582. Λαζάρ-κιοϊ 679. Ἴμβροχῶρι 101.

Ἐν ὄλῳ κ. 13542.

Θ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Διωγμὸς κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον.

Διοικήσεις Πέραν.

Σωσθένιον 320.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΣΗΛΥΒΡΙΑΣ

Διωγμός τοῦ 1914.

Καζᾶς Μ. Τσεκμεδζέ.

Οἰκονομὸ 910.

Καζᾶς Σηλυβρίας.

Σινεκλή 348. Κιουτσοῦκ Σεϊμέν 832. Ἄβρεν 870.

Ἐν ὄλφ κ. 2960.

ΙΑ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ

Διωγμός τοῦ 1914 (κ. 29081).

Καζᾶς Ραιδεστοῦ.

Ραιδεστός 3754 μόνον. Πάνιδον 2467. Κούμβαον 3149. Ναίπ-κιοῖ 2490. Σχολάριον 5688. Σιμιτλή 2953. Τσανακτοῦ 750. Σελτζίκιοι 1388. Κιοσελέζ 391. Ἡράκλεια 1466. Σουλτάν-τσιφλίκ 502.

Καζᾶς Τυρολόης.

Γενί-τσιφλίκ 488.

)(381)(

Καζᾶς Χαριουπόλεως.

Χάσκιοι 712. Ρέπετσι 433.

Καζᾶς Μαλγάρων.

Χάσκιοι 276. Καλύβια 436 μόνον.

Καζᾶς Ούζούν-κιοπροῦ.

Ούζούν-κιοπροῦ 350 μόνον. Σουμπάς-κιοῖ 895.

Καζᾶς Καλλιπόλεως.

Μπαϊραμίτς 493.

Διωγμός κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον (κ. 22688).

Καζᾶς Ούζούν-κιοπροῦ.

Ούζούν-κιοπροῦ 790 μόνον. Λαλά-κιοῖ 236. Μαλκότσι 672. Κίρκιοι 556. Καβαδζίκι 790.

Καζᾶς Μαλγάρων.

Καρά-μπουνάρ 580. Σουλτάν-κιοῖ 1315. Καρναί 586.

Καζᾶς Κεσσάνης.

Κεσσάνη 3340 μόνον. Χιδίρ-κιοῖ 293. Καρλί-κιοῖ 750. Παζάρ δερὲ 475. Τσελτίκι 455. Χαδζιγύριον 1250. Μαῦρες 295. Βαρνίτσα 210. Καδή-κιοῖ 242. Βεγενδίκιον 1366. Μαχ-μούτ-κιοῖ 522. Γραβούνα 1350. Μουζαλή 425. Σιγλή 350. Φακίρμα 485. Καρά τεπέ 196.

Καζᾶς Καλλιπόλεως

Κουροῦ-τσεσμέ 90. Ἐξαμίλιον 1260, Μεγαρίς 510. Καράτσαλι 300.

Καζᾶς Σουφλίου

Χιδίρ κιοϊ 293, Κουρουτζού-κιοϊ 450.

Καζᾶς Ὑψάλων

Ἰβρὶκ τεπεὲ 2256.

Ἐν ὄλφ κ. 51769.

ΙΒ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΓΑΝΟΥ ΚΑΙ ΧΩΡΑΣ

Διωγμὸς τοῦ 1914.

Καζᾶς Μυριοφύτου

Καστάμπολις 1750. Ἰνδζέ-κιοϊ 1980. Μηλιὸ 1495. Εἰρηνοχώριον 285.

Καζᾶς Περιστάσεως

Νεοχώριον 1508.

Ἐν ὄλφ κ. 7018.

ΙΓ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΥΡΙΟΦΥΤΟΥ

Διωγμὸς κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον.

Καζᾶς Περιστάσεως.

Λούπιδα 1358. Ἡρακλείτσα 1400, Νεοχώριον 1302.

Ἐν ὄλφ κ. 4060.

ΙΔ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΑΛΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ

Διωγμὸς κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον.

Καζᾶς Καλλιπόλεως.

Καλλίπολις 4156. Καβακλή 894. Πλαγιάριον 2080. Νεοχώριον 2837. Γαλατᾶς 2270. Ἀγγελόχωρι 2885. Ταϊφύριον 2578. Περγάζιον 915. Βαΐριον 2440.

Καζᾶς Ἐθζὰ ἀμπάτ.

Μάδυτος 8650. Κριθιὰ 3120.

Ἐν ὄλφ κ. 32825.

ΣΗΜ. 1. Ἐκ τῶν ὡς ἄνω 14 ἐπαρχιῶν τῆς Α. Θράκης ὑπάγονται πολιτικῶς δέκα μὲν τῇ νομαρχίᾳ Ἀδριανουπόλεως, δύο (Τυρολόης καὶ Σηλυβρίας) τῇ ἀνεξαρτήτῃ διοικήσει

Μετρῶν, μία (Δέρκων) τῇ τελευταία ταύτῃ ὡς καὶ τῇ νο-
μαρχία Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Κων-
σταντινουπόλεως τῇ τελευταία ταύτῃ.

ΣΗΜ. 2. Οἱ σημειούμενοι ἀριθμοὶ παριστῶσι τὸν ἀπὸ τοῦ
Βαλκανικοῦ πολέμου καὶ ἐφεξῆς παρὰ τῶν Τούρκων ἐκδιω-
χθέντα ὁμογενῆ πληθυσμόν.

ΕΠΑΡΧΙΑΙ

Δ. ΚΑΙ Α. ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ

ΙΕ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ

Διωγμὸς κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον.

Καζᾶς Βέικοζ.

Ἀρβανιτοχώριον 1104.

Καζᾶς Χελῆς.

Ἄνω Νεοχώριον 1950. Κάτω Νεοχώριον 5700.

Καζᾶς Χαρταλιμῆς.

Μικρὸ Βακάλκιοϊ 640.

Ἐν ὄλῳ κ. 9394.

ΙΣΤ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ

Διωγμὸς τοῦ 1914 (κ. 444).

Καζᾶς Ἀδὰ Παζάρ.

Κιουπλιὰ 169.

Καζᾶς Μουδανίων.

Ἄκ-τὰς 275.

Διωγμὸς κατὰ τὸν Εὐρωπ. πόλεμον (κ. 8446).

Καζᾶς Κίου.

Ἀρβανιτοχώριον 1080. Ἀρμουτλή 1560. Καλόλιμνος
1850. Γιαλὴ τσιφλίκιον 2026.

Καζᾶς Μεγαλητσίου.

Τσεσνέριον 950. Τσάμουτζα 958.

Ἐν ὄλῳ κ. 8890.

ΙΖ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΡΟΥΣΗΣ

Διωγμὸς κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον.

Καζᾶς Μουδανίων.

Τρίγλια 4533. Σιγὴ 2823. Μεσαίπολις 1850. Ἀρβανι-
τοχώριον 370. Νεοχώριον 800.

Καζᾶς Κίου.

Ἐλιγμοὶ 1700.

Ἐν ὄλφ κ. 12076.

ΙΗ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΥΖΙΚΟΥ

Διωγμὸς 1914 (κ. 8628).

Καζᾶς Ἀρτάκης.

Κιλίκ 310. Χ" Πογὸν 340.

Καζᾶς Βάλιας.

Βάλια 1140 μόνον. Κοδζὰ μπουνάρ 1805. Ἀλαδζὰ
μπαῖρ 323. Τοῦπελὲν 950. Σουγιούτ 586. Τὰς-κισὲ 398. Ἴ.
βρινδι 458.

Καζᾶς Ἀδραμυττίου.

Ἀλάκλησα 453. Καραϊδὶν 563.

Καζᾶς Πανόρμου.

Κουπάση 78. Μανδηῖρι 799. Γενὴ κιοῖ 425.

Διωγμὸς κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον (κ. 7519).

Καζᾶς Βιγαδίτης.

Βαλὰτ 350.

Καζᾶς Βαλούκισερ,

Κεπισίτ 108.

Καζᾶς Βίγας.

Χαβουσί 390. Μουσάτσα 298.

Καζᾶς Πανόρμου.

Καστέλι 985. Μηχανιώνα 1760. Πέραμος 2750 μόνον.

Καζᾶς Μεγαλειτσίου.

Κουρσουλή 878.

Ἐν ὄλφ κ. 16147.

ΙΘ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΡΟΙΚΟΝΝΗΣΟΥ

Διωγμὸς κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον.

Καζᾶς Ἀρτάκης.

Μαρμαρᾶς 4594. Κλαζάκι 356. Παλάτια 3742. Κούταλη
2008. Ἀλῶνι 2490. Χουχλιὰ 1910. Προάστειον 2685. Ἀ-
φθόνη 2015. Γολιμῆ 1987. Πασᾶ λιμὰν 3013. Σκουπιὰ
3093. Βορὶ 1707.

Ἐν ὄλφ 29600.

Κ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΔΑΡΔΑΝΕΛΛΙΩΝ

Διωγμός τοῦ 1914 (κ. 19055)

Καζᾶς Βίγας.

Βίγα 125. *Ακ-σαζ 1174. Δεῖρμενδζή 960. Καρά-δάγ 847. Καμάραι 195. *Ισκενδέρ-κιοῖ 312. *Ἰνδζέ-κιοῖ 233.

Καζᾶς Ἐζίνε.

Νεοχώριον 1652. *Ἐζίνε 1226. Ρέγκιοῖ 5 χιλ. Καλαφατλή 200. Γενή Σεχίρ 2250.

Καζᾶς Λαμψάκου.

Τσατάλ-τεπέ 601. Ροῦμτσα 280. Γενή κιοῖ 140.

Καζᾶς Ἀἰθαδζέκ.

Μέγα Τσιπνί 340. Μικρὸ Τσιπνί 239. Ναρλί 660. Παπασλή 385. *Αδὰ-τεπέ 909.

Καζᾶς Βαλήκισερ.

Μουσαρετλί 67. *Ἐρικλί 95. Κιοτσουκ κογιουῦ 157. Κιοσέ-δερὲ 130.

Καζᾶς Βαῖραμίτς.

Βαῖραμίτς 881.

Διωγμός κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον (κ. 6520),

Καζᾶς Δαρδανελλίων.

Δαρδανελλια 5500.

Καζᾶς Λαμψάκου.

Λάμψακος 1020.

*Ἐν ὄλφ κ. 25575.

ΚΑ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΥΔΩΝΙΩΝ

Διωγμός τοῦ 1914 (κ. 5657)

Καζᾶς Κεμερλιού.

Γιαγιάκιοῖ 710. Γκιζομέτσι 857. Κερέμ-κιοῖ 110.

Καζᾶς Κυδωνιῶν.

Γεντσαροχώριον 2970.

Καζᾶς Περγάμου.

*Ἀγιασματίον 1010.

Διωγμός κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον (κ. 20730).

Καζᾶς Κυδωνιῶν.

Κυδωνιαί 20730.

*Ἐν ὄλφ κ. 26387.

ΚΒ

ΕΠΙΣΚΟΠΗ ΜΟΣΧΟΝΗΣΙΩΝ

Διωγμός κατά τόν Εύρωπ. πόλεμον.

Καζᾶς Κυθωνιῶν.

Μοσχονήσια 6000.

ΚΓ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΣΜΥΡΝΗΣ

Διωγμός τοῦ 1914.

Καζᾶς Π. Φωκαίας.

Παλαιὰ Φώκαια 5450. Μπάγ ἀρασή 1492. Σουγιου-
δζούκ 808. Μπαρέλ 589. Γκερένκιοῦ 911.

Ἐν ὄλφ κ. 9250.

ΚΔ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΕΦΕΣΟΥ

Διωγμός τοῦ 1914 (κ. 49695).

Καζᾶς Ἀδραμυττίου.

Ἀδραμύτιον 5610. Φρέιελι 2008. Ἀβδζιλάρ 520.
Ταχτά-κιοῦ 250. Γκιούρε 510. Ζεϊτινλί 1790.

Καζᾶς Βουρχανιῆ.

Βουρχανιῆ 2487 μόνον. Δερέκιοῦ 488. Καραγάτς 550.

Καζᾶς Σμύρνης.

Τσιιλῆ 262. Γενῆ-κιοῦ 795. Ναρλή-δερέ 521. Τσιφλί-
κιον Ἀγίου Γεωργίου 1550.

Καζᾶς Μαινεμένης.

Μαινεμένη 345 μόνον. Ὀλουτζάκιον 818. Σερέκιοῦ
750 μόνον.

Καζᾶς Ν. Φωκαίας.

Ν. Φώκαια 6450. Ἀλή-ἀγά 1800. Ἀράπ-τσιφλίκ 322.
Κόζ-μπεϊλί 145. Τσακμακλή 350.

Καζᾶς Περγάμου.

Πέργαμος 7390. Τσανταρλή 1250. Κλησέ-κιοῦ 638.
Κάλαργα 392. Σογαντζήδες 750. Χριστιανοχώριον 504. Κι-

νίκιον 2990. Δικελί 2987. Καβακούμ 400. Μακαρονία 195.
Ίσμαηλάρ 328. Άδζανόζ 795.

Καζᾶς Βρουόλλων.

Κόλιτζα-Όρτατζα 260. Μεντέσι 280. Νήσος Ιατρού 30.

Καζᾶς Μαγνησίας.

Σόμα 1150 μόνον.

Δέκα πέντε συνοικισμοὶ μὴ ἀποτελοῦντες κοινότητας
(σελ. 193) κ. 995.

Διωγμὸς κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον (κ. 8289).

Καζᾶς Βρουόλλων.

Ἄνω Δεμιρδζιλῆ 394. Κάτω Δεμιρδζιλῆ 359. Γκιούλ-
βαζέ 2162. Γιαγδζηλάρ 422.

Καζᾶς Σμύρνης.

Ἐπόλοιπον Τσιφλικίου Ἁγ. Γεωργίου 950.

Καζᾶς Ν. Ἐφέσου.

Νέα Ἐφεσος 3952.

Ἐν ὄλφ κ. 57934.

ΚΕ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΝΕΩΝ

Διωγμὸς κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον.

Καζᾶς Σωκίων.

Σώκια 720. Βαγάρασι 1483. Νεοχώριον 782. Κάλεμα
βέσιον 781. Δωμάτια 1846. Ἄκ-κιοῖ 1019. Γέροντας 2014.
Ἄκ βοῦκι 490. Χριστιανοχώριον 1397. Κοιμητοῦρια 384.
Δεβελί-κιοῖ 830. Μάλκατζα 790. Μπελερίτς 142.

Καζᾶς Ν. Ἐφέσου.

Τσαγκλί 1135.

Ἐν ὄλφ κ. 13813.

ΚΣΤ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΡΗΝΗΣ

Διωγμὸς τοῦ 1914.

Καζᾶς Τσεσμῆ.

Τσεσμῆς 9750, Κάτω Παναγία 5580. Ὁβαδζίκ 1794.
Ἀλάτσατα 15980. Ἁγία Παρασκευῆ 5016. Ρεῖζ-δερέ 4795.
Κερμεγάλεσι 317. Ἁγριελῆ 392. Πυργί 432. Ἐρυθραὶ
3026. Ζίγκουῖ 187.

Καζᾶς Καραβοῦρων.

Ἄχιρλι 890. Σαῖπι 885. Ἄμπὰρ σεκὶ 250. Μικρὸ Μολδοβάνι 880. Μέγα Μολδοβάνι 1152. Τεκκὲς 830. Μοναστηρι 407. Τεπεπόξι 789. Γενὶ-λιμὰν 427. Χὰς-σεκὶ 495. Σαρπινδζίκι 310. Σαζάκι 590. Βοϊνάκι 710. Σαλμάνι 429. Ἐγρὶ λιμὰν 103, Δενιζ-γκερὲν 340, Κιουτσουκ βαξέ 350. Μέλι 1870.

Καζᾶς Βρουόλλων.

Ἐγγλεζονήσιον 1185. Ἁγία Παρασκευὴ 330.
Ἐν ὄλφ κ. 60496.

KZ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ

Διωγμὸς τοῦ 1914.

Καζᾶς Κόδλων.

Κούλα 148. Γκλόλδε 57. Μεντοχώρια 10.

Καζᾶς Σαλεχλή.

Πιτσιρλή 125. Τατάρ 33.

Καζᾶς Γκλόρδες.

Γκλόρδες 320. Καγιαδζίκ 20.

Καζᾶς Οὐσάκ.

Οὐσάκ 155.

Καζᾶς Δενιζλή.

Δενιζλή 152. Χῶνναι 55.

Καζᾶς Δινέρ.

Δινέρ 30. Ἄππα 35. Τσιβρίλ 47.

Καζᾶς Ἄλὰ-Σεχέρ.

Φιλαδέλφεια 354. Ἐνή-γκιὸλ 24.

Καζᾶς Σαρά-κιοῖ.

Σαρά-κιοῖ 58.

Καζᾶς Δεμιρδζι.

Δεμιρδζι 100.

Καζᾶς Σιμάβ.

Σιμάβ 78.

Οἱ συνοικισμοί: Μπορλου 35. Σάρδεις 45. Βουλαδάν 4.
Γκεδὶς 20. Ὁτουράκ 54.

Ἐν ὄλφ κ. 1959.

ΣΗΜ. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω κοινοτήτων ἐξηναγκάσθη εἰς ἑκπατρισμόν μόνον ὁ ἀναφερόμενος ἀριθμὸς τῶν κατοίκων.

ΚΗ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ

Διωγμός κατά τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον.

Καζᾶς Βουδρουμίου.

Ἄλικαρνασὸς 3836. Κεφάλουκα 232. Κιομουσλή 38.
Μπααλᾶς 213.

Καζᾶς Παρμαρᾶς.

Τάτσα-Πέτσα 370. Καράμακα 175.

Καζᾶς Μυλάσσων.

Μύλασσα 3030. Μαδαλιὰ 445. Κιολοῦκα 332. Κουγιουτ
δζὰκ 188.

Καζᾶς Βαϊνδηρίου.

Κοκκινοχώρι 99.

Καζᾶς Θείρων.

Μασὰτ 107.

Καζᾶς Ποστογάνι.

Γενί-Παζάρ 94.

Καζᾶς Κιουκσέκ-κουμ.

Ταλιάνι 335. Γκιουκσέκ-κουμ 228.

Καζᾶς Καρά-εὐῦ.

Καρατζά-σοῦ 120.

Ἐν ὄλφ κ. 9842.

ΚΘ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΙΣΣΙΔΕΙΑΣ

Διωγμός τοῦ 1914 (κ. 655).

Καζᾶς Ἀτταλείας.

Μῦρα 120. Ἀντίφελος 195. Φοῖνιξ 340 μόνον.

Διωγμός κατά τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον (κ. 6395).

Καζᾶς Ἀτταλείας.

Ἐκ τοῦ ὑπολοίπου τοῦ Φοίνικος 180 μόνον.

Καζᾶς Μεντεσέ.

Μάκρη 1850. Λειβήσιον 4120.

Οἱ συνοικισμοὶ Κιουδζέκ καὶ Πελδζιγέζ 245.

Ἐν ὄλφ κ. 7060.

ΣΗΜ. 1. Ἐκ τῆς ἐπαρχίας **Ρόδου** ἐξειδιώθη ἡ νησίς
Ταρσανᾶ κ. 376. (σελ. 224).

ΣΗΜ. 2. Ἐκ τῆς ἐπαρχίας **Ταρσοῦ** καὶ Ἐδάνων ἐξε-
διώχθησαν οἱ ὁμογενεῖς Μερσίνης (κ. 3580) καὶ ἐκ τῆς
Ταρσοῦ 70 ἄτομα, ἐν ὄλφ κ. 3650.

ΣΗΜ. 3. Ἐκ τῶν ὡς ἄνω 15 ἐπαρχιῶν ὑπάγονται πο-
λιτικῶς ἢ τῆς Χαλκηδόνος ταῖς νομαρχίαις Κωνσταντινουπό-
λεως καὶ Κασταμονῆς, ἢ τῆς Νικομηδείας τῇ ὁμωνύμῳ ἀνε-
ξαρτήτῳ διοικήσει καὶ τῇ νομαρχίᾳ Προύσης, ἢ τῆς Πρού-
σης τῇ ὁμωνύμῳ νομαρχίᾳ, ἢ τῆς Κυζίκου τῇ τελευταίᾳ ταύ-
τη καὶ τῇ διοικήσει Βαλούκσερ, ἢ τῆς Προικοννήσου τῇ
τελευταίᾳ ταύτῃ, ἢ τῶν Δαρδανελλίων τῇ διοικήσει Δαρ-
δανελλίων, ἢ τῶν Κυδωνιῶν τῇ νομαρχίᾳ Σμύρνης
καὶ τῇ διοικήσει Βαλούκσερ, ἢ τῶν Μοσχονησίων τῇ τε-
λευταίᾳ ταύτῃ, ἢ τῆς Σμύρνης, Ἐνέων, Κρήνης, Ἐλιουπό-
λεως τῇ νομαρχίᾳ Σμύρνης, ἢ τῆς Ἐφέσου τῇ τελευταίᾳ
ταύτῃ καὶ τῇ διοικήσει Καρασῆ, ἢ τῆς Φιλαδελφείας τῇ
νομαρχίᾳ Σμύρνης καὶ ἐν μέρει τῇ τῆς Προύσης καὶ ἢ τῆς
Πισιδείας ἐν μέρει τῇ νομαρχίᾳ Σμύρνης καὶ ἰδίως τῇ
νομαρχίᾳ Ἰκονίου.

ΕΠΑΡΧΙΑΙ ΠΟΝΤΟΥ

Λ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΟΛΩΝΙΑΣ

Διωγμὸς μετὰ τὸν Εὐρωπ. πόλεμον.

Καζᾶς Καρά-χισάρ Σαρκή.

Βάλδζανα 1510. Τρουπδζή 1058. Χάχαβλα 456. Ἄλη-
σορ 889. Ἴσπαχὰν μαχαλεσι 726. Καλαδζούκ 155. Ἐσολα
175. Φεΐλερη 807.

Καζᾶς Μεσουδιέ.

Ἄναστος 705. Καμησλή 955. Ἄλησιξ 225. Χιν-
δζηρι 550.

Καζᾶς Κερδζενές.

Καδῆ-κιοῖ 950. Ριφαγζέ 4512. Κονδύλζα 610. Πιστοῦρ
607. Ἄλαδζά-χὰν 794. Μονδολᾶς 550. Μεντέμελη 450.

Καζᾶς Ἐπές.

Ἴν ὄνοῦ 650. Παζὰρ πελὲν 450. Κηζίκι 750. Τσαμλῆ
καλὲ 450.

Μερικὸς διωγμὸς 11 χωρίων τοῦ αὐτοῦ καζᾶ (σελ. 240)
κ. 2464.

Ἐν ὄλφ κ. 19938.

ΛΑ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΧΑΛΔΙΑΣ

Διωγμὸς κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον.

Καζᾶς Τοροῦλ.

Κορόνυζα 575. Μάντζερο 280. Ἀμβρίκιον 1380. Φυ-
τίανα 356. Παπαβράμ 287. Σαράντάρ 850. Γκεθζούκ 289.
Χόψια 570. Γολή 340. Φετικέ 1650. Μαυρένα 249. Ἀκ-τσάλ
286. Γαργάαινα 802. Δέσμενα 380. Σιμικλή 2508. Σαρή πα-
πᾶ 820. Σαρπίς κιοϊ 220. Αὐλίανα 798. Ἀδυσα 835. Ἀρτα-
πέρ 420. Μαγκάδιον 387. Μπέϊ-ταρλά 248. Τιμπρικᾶ 358.
Ρυάκιον 450. Παλαιοχώριον 285. Χαβίανα 797. Ἀζίτη 465.
Δεμερτζί-κιοϊ 350. Τζολόχανα 405. Παλαγία 380. Μουρ-
δξανή 370.

Πλὴν τούτων καὶ δέκα μικρότεροι συνοικισμοὶ (σελ.
243) διεσκορπίσθησαν κ. 2300.

ΣΗΜ. Σὺν τῇ ὑποχωρήσει τῶν Ρώσων πολλοὶ τῶν δια-
σωθέντων κατοίκων τῶν καζᾶδων Ἀργυρουπόλεως καὶ Το-
ροῦλ συναπῆλθον μεταβάντες εἰς Βατοῦμ κύριως καὶ ἄλ-
καχού (σελ. 268).

Καζᾶς Χερροϊάνων (=Σεϊράν).

Ἄνω Ταρσὸς 950. Κάτω Ταρσὸς 658. Πέλεν 496. Οὐ-
λοῦ σεϊράν 315. Μαυρόλιθ 405. Τσαοῦλ 358. Ζίμον 398.
Κιζούν-πατοῦρ 185. Παπούση 305. Τζαπουτλή 297. Πιντσάν-
των 155. Τουμάν-δλουγοῦ 469. Σόμκι 240. Παροτσῆ 204.

Καζᾶς Κελκίτ.

Ταγκάρ 270. Σιὸν 258.

Καζᾶς Τριπόλεως καὶ

Καζᾶς Κερασουντος.

Οἱ ἐκδιωχθέντες ἀμφοτέρων τούτων τῶν περιφερειῶν ἀ-
νέρχονται εἰς 35 χιλ. (ὄρα σελ. 259—260).

Καζᾶς Βαϊβούρι.

Χαλβᾶ-μαδέν 550.

Καζᾶς Ἀκ-δάγ-Μαδέν.

Ἐξειδιώθησαν ἐν ὄλφ 2579 κάτοικοι ἐξ Ἀκ-δάγ-Μα-
δέν καὶ τῶν χωρίων: Καρά-πιρ, Κουλλάκ, Χάλχαδζη, Ἀκ-
τάς, Πάτσατακ, Τσικρικτσῆ, Κιοῦλ πινάρ, Τάτ-δερεσῆ, Κε-
γίς ὄγλου, Γεδῆ-σεαχρή, Καδῆ-κισλά, Τουργούτ, Ὀλουδζά,
Τεκέ-κουνεγῆ, Ἀλμαλή, Κεϊσερῆ, Κουσ-κάγιά, Σαχῆνα-δερῆ,
Ἐβδζή, Τσάκαλ, Χοπούζ, Τοκούζ, Μπαχτσεδζίκ, Σεκέκα-
ση, Καραδζόρεν.

Ἐν ὄλφ κ. 64582.

ΛΒ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΡΟΔΟΠΟΛΕΩΣ

Διωγμός κατά τόν Εὐρωπαϊκόν πόλεμον.

Καζᾶς Τοροῦλ.

Ὀλόκληρον τὸ τμήμα Σάντας (σελ. 265) (ἤτοι αἱ κοινοίτες Ἴσχανάντων, Ἵπαπανιή, Πιστοφάντων, Τερψάντων, Ζουρναδζάντων, Κοπελάντων, Πινατάντων, Κοζλαράντων) κ. 4810.

Καζᾶς Μάτσικας.

Γιαννάντων 279. Δανείαχα 611. Κοστορδὸς 206. Κάτω Χορτοκόπι 123. Μονταντὸς 205. Σανόγρια 209. Σαχνοή-Θέρσα 953. Σπήλαια-Χαβάν 402.

Τὰ ἐπὶ τῆς τουρκικῆς ζώνης εὐρεθέντα καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀργυρουπόλεως μετοικήσαντα χωρία (σελ. 265) κ. 8350.

Καζᾶς Γεμουράς.

Κοσπιδὴ 1137. Σκόπια 194.

Ἐν ὄλφ κ. 17479.

ΛΓ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΟΣ

Διωγμός κατά τόν Εὐρωπαϊκόν πόλεμον
(σελ. 274-282).

Καζᾶς Τριπόλεως.

Τρίπολις 2300. Κλεισέπορον 135.

Καζᾶς Ἐλεδῆ.

Ἐλεβῆ 1250.

Καζᾶς Ριζαίου.

Ρίζαιον 2000.

Καζᾶς Πλατάνων.

Πλάτανα 1900. Καλογενᾶ 460. Φῆζ 472. Καρτσέα 438. Ἀσσῶρ 550. Καλλιερᾶ 238. Στρουκὶ 513. Μωρσίνη 515. Ἀγρίδι 465. Φυσερᾶ 330. Φραγγουλάντων 122.

Καζᾶς Σουρμένων.

Κοινώνισσα 2245. Καρακουτζῆ 776. Μεξεζῆ 507. Τσι-κολῆ 1096. Μουλκάντων 528. Χουμουρκζάντων 632. Ἀσσοῦ 850. Χαλανικὴ 280.

Καζᾶς Ὀφείως.

Γίγα 306. Κωφίκα 135. Κρησίτσα 430. Λέκκα 34.

Καζᾶς Τραπεζοῦντος.

Κοιλᾶδι 730. Δούρχα 630. Μούντα 465. Ἀργαλῆ 402. Καρλούκη 420. Κομερᾶ 140. Κοῦχλα 570. Μικρὰ Σαμά

ρουξα 345. Μεγάλη Σαμάρουξα 660. *Οχτσα 270. Σέσερα 310. Φαντάκ 170.

Κατὰ τὴν προέλασιν τῶν τούρκων καὶ τὴν φυγὴν τῶν Ρώσων ὁ λαὸς πολλῶν ἐκ τῶν λοιπῶν κοινοτήτων πανικόβλητος πρὸ τῶν τουρκικῶν κακουργημάτων μετηνάστευσεν εἰς Ρωσσίαν (σελ. 282) οὕτως ὥστε ὁ ἀπελθὼν ὁμογενὴς πληθυσμὸς τῆς ἐπαρχίας ἀνέρχεται ἐν συνόλῳ εἰς 38434.

ΛΔ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΜΑΣΕΙΑΣ

Διωγμὸς κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον.

Καζᾶς Πάφρας.

(Καϊτάλασα, Παντάζ ούσαγῆ, Καπουκλούκ, Λολουκλέρ, Πενλή ούσαγῆ, Κοδζέρ ούσαγῆ, Τογὰν γιουβασῆ, Ἐβρέν ούσαγῆ, Σούρμελη, Κοτσουκλέρ, Δζανικλή γιουρδοῦ, Δομουζ ἀγῆ, Κόσελη χριστιανή, Κελλέρ, Δεγυρμέν κουνεγί, Γελλῆ τεπέ Τασδζῆ ούσαγῆ, Χορτικλέρ, Τσαχαλλῆ, Παντάζ ούσαγῆ, Τσατάχ, Ὀρμανος, Κάβλααν, Παϊδερλῆ, Ναλικλάρ, Χρύση, Μενκενλέρ, Δζιριχλάρ, Μουζμελέκ, Ὀσμὰν πείλῆ, Τασδζῆ ούσαγῆ, Καριπὰν τσιφλικί, Ταρπογάζ, Κοσελίκ, Τοχουρλάρ, Σίρτ, Σοχοῦρ σεμιρτζῆ, Καραδζὰ κισλά, Φίλιππος Τερεσῆ, Τικενδζίκ, Κουσδζιλλέρ, Ἰορδὰν ούσαγῆ, Ὀλδζεκλέρ, Χατμασά, Πεσκελλέρ, Κιραζλή, Τασδζῆ ούσαγῆ, Γυρμέν ούσαγῆ, Κοῦρτ ούσαγῆ, Ἄσμαδζάμ, Πίρ γιουρδά, Τσάλκιοι, Ἄλαδζάμ, Κυπὰ Τσικούρ,

Σοκοῦ Τσικούρ, Γιάρ ἀλτή, Ὀτ-καγιασῆ, Ἀλέξι δεμιρτζῆ Ἄτ τεκέ, Κουμρέν ὕσαγῆ, Κοσέ κιοῖ, Κωσταντίν ούσαγῆ, Μουζαλάν, Γεβρέντ, Τοροῦν ούσαγῆ, Καποῦ καγιά, Γιαϊλά, Καρὰ πουνάρ, Πουλουδζὰ γιούρτ, Κουρλὲν σαμή, Τσιφτλίκ Παπάζογλου ἀδασῆ, Ἐκίζ τεπέ, Καρὰ τικέν, Μουαμλῆ, Ἀκ κουνεγῆ, Χιδιριλιὰς, Ἐλγιαβούτ, Κουτσέ σοῦ, Ὀριωδζικ χριστιανλάρ, Ἐλμαδζικ, Κωδζὰ μπιγικλάρ, Κουσλαάν, Τιρλαχλάρ, Ἀράπ ούσαγῆ, Πετσὶ χριστιανλάρ, Σελάμαλικ, Κολαῖ πασῆ, Πατλάρ, Μερίσογλου, Ἄσάρ, Κεστανέ, Ἄλμαλάν, Ἀρκαδάγ, Λοδζέρ ούσαγῆ, Σερνίτζ, Ὀρτά μαχαλέ, Διρεκλή, Ἀκ δζαλάν, Τοποῦρ ούσαγῆ, Μουστιδζέντ, Κεῖκ οἰναγῆ, Καπὰν πογαζῆ, Ἀζαῖ-χριστιανλάρ, Κερεστεδζῆ, Κοβανλίκ, Κοῦρτ ούσαγῆ, Παντάζ ούσαγῆ, Ἰνέ-καζέ-χριστιαν, Δζινὰρ καγιά, Καβακλιδζά, Μιδερίς κεδιγί, Πογιαλουδζά, Φουρουνδζόγλου, Καραπουνάρ, Κδζ-κιοῖ, Κιλλίκ, Τζουλχάκιοῖ, Ἄινδερεσῆ, Σαραλάν, Καραάγατζ, Τὰς κελίκ, Γιοκάρι τσετιρλίκ, Ἄσαγῆ τσενιρλίκ, Καρὰ χουσεῖν, Ἀκ κουνεγῆ, Πετές χριστιαν, Γικαρή ἐλμά, Μεϊτανδζίκ).

* Ἐν ὄλῳ κ. 46455.

Καζᾶς Ἄμισοῦ.

(Δέβ-Κερίς, Κουρκενλί-Γιατάκ, Γιέλλιδζε, Πακαδζάκ, Κέλ-καγιά, Κῆρκ-χαρμὰν, Ἀλῆ-βέη-Τὰς-Διπέκ, Τοῖγὰρ, Ἄλὰν κιοῖ, Ἀσὰρ-ἀγὰδζ, Ὀκσε, Δζιρακμὰν, Κιοκδζέ πινάρ, Σινεμὰ τὰς, Γιέλ καρρηγῆ, Ἰορδανάντον, Μανταρλί, Χιζιρλί, Σεϊτὰν-αχτόν, Σαπανάκτον, Ἰνδζέ-κερίς, Δζάμ ἀλάν, Ἀδὰ τεπέ, Καρὰ κιοῖ, Δζαρδὰκ-κερίς, Κωδζ ἀλάν, Διουζ ἐρέν, Κοῦρδ ἀλάν, Καμὰν, Τανκαρλόν-Σαμλαντόν, Καρὰ τοχλοῦ, Πιδζακδζι ούσαγῆ, Ἀγιακλή ἀλάν, Ἀρουδζάκ, Ἐνκίζ, Κέρτμε, Πεκλίκ, Καρὰ κιοῖ, Καρὰ κιαβούρ, Πιτλί κελίκ, Σογοῦκ πινάρ, Διουζ-κιοῖ, Κιὲλ ούσαγῆ, Κιὲλ ὄγλουαρή, Κεστανέ

σαϊβάν, Τσιφλίκ, Καγιά κιονεϊ, Δζεβιζ τεπέ, Καπά διούζ, Τσερεκλίκ, Ἀρσλάν ταμί, Ἐλμά Τσουκούρ, Κουρκέν πινάρ, Βαρελτζιλέρ, Καρά πεϊκλάρ, Τοκκέλ Ούσαγή, Τεκκέ πινάρ, Καρά περδζίν. Κάτω Τσινίκ, Ἄνω Τσινίκ, Ζικαντόν, Κιοκτσέ, Τραπεζανλή, Κησλά, Τσάλ, Ἄζμάν, Κερπισλί, Σαρή γιούρτ, Γιαγπασάν, Φουνδοντζάκ, Φουρουντζόγλου, Γζαϊλά κέρπ, Τσιμενλί, Ταφλάν κιοϊ, Κουλουτζά ποϊλάν, Κηζήλ κζόλ, Ἐρικλί, Κοδζά δάγ, Ἀδζή σου, Καβαδζίκ, Κηζήλ όγλάκ, Τσινκίρ, Ποκδζά αρμούδ, Κας δάγ, Ἀντρεαντόν, Τσιναρ άγιλί, Κεσιλί, Καδήκιοϊ, Ἑλλές-κιοϊ, Τεκκέ-κιοϊ, Ἀχλατλί, Σολάκ γερι, Γζάν όλούκ, Κεπέλ όγλου). Ἐν όλφ κ. 31408.

Καζᾶς Κάδζας.

(Γιουβά σηχή, Γιαγπασάν, Καβακδζι γιούρδ. Ἴμιρ-δζίκ, Κοσορούφ, Τσαῖρ ίοζού. Ἐν όλφ κ. 2770.

Καζᾶς Σινώπης.

(Σινώπη, Ἁγία Κυριακή, Προφήτης Ἡλίας, Καρατζά-κιοϊ, Ἀγιαντζήκ, Τσαῖστα, Σέρνα, Γιοκαρί κιοϊ, Ἀγιαντών, Τόσος, Μόρζα, Χαλαβδί), έν όλφ κ. 8737.

Ἐν όλφ κάτοικοι 89370.

ΛΕ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΝΕΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ

Διωγμὸς κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον.

Καζᾶς Ὀρδοῦ.

Κοτύωρα (Ὀρδοῦ) 8750. τὰ περίχωρα (σελ. 310) κ. 6689. Σασοῦ 375. Τεπέ-μιλή 67. Τσαγιρλή-γιατάκ 62. Κεδζιλιση 150.

Καζᾶς Οἰνόης.

Οἰνόη 3100. Κιρέτσ τεπέ 346. Δερέ μπαση 490. Κζαρέσ 608. Τοῦζ μεσε 583.

Καζᾶς Τέρμε.

Τσαγκερής 612. Τσιλάρ 540. Λιμάν-δερέ 560. Τσοκτέ 534.

Καζᾶς Ἰνεπόλεως.

Ἰνέπολις 269. Παθέριον 1418. Ἀτσιδηνον 652. Καραδζα 367. Ἀσκορδάσιον 170.

Καζᾶς Δζῆτε.

Δζῆτε 284.

Καζᾶς Φάτσας.

Φάτσα 590 μόνον.

Ἐν ὄλῳ κ. 27216.

Ἐπαρχία Αἴνου.

(Προσθήκη εἰς σελ. 24—32. 376).

Ἐξεδιώχθησαν κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον καὶ τὰ χωρία: Διασόρονι (κ. 350) καὶ Κιζ-καπάν (κ. 208). Ὁ ἐκδιωχθεὶς πληθυσμὸς τῆς ἐποχῆς ταύτης ἀνέρχεται εἰς 3825 καὶ ὁ συνολικὸς εἰς 5082.

Διόρθωσις. Ἐν σελίδι 25, στίχ. 17 ἀντὶ τῆς λέξεως Σερρών ἀνάγνωθι Φερρών.

Ἐπαρχία Δαρδανελλίων.

(Συμπλήρωσις εἰς σελ. 141). Τὸ ὑπόλοιπον μέρος τῆς Λαμφάκου μετετοπίσθη τῷ 1917, οὕτως ὥστε ὁλόκληρος ἡ κοινότης ἐξεπατρίσθη.

ΓΕΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΤΟΥ ΕΚΔΙΟΧΘΕΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Α'. ΕΠΑΡΧΙΑΙ ΘΡΑΚΗΣ

Ἐπαρχία	Μετὰ τὸν Βαλκανικὸν πόλεμον	Κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον	Ἐν ὀνύλλῳ
Ἀδριανουπόλεως	17334	—	17334
Αἴνου	1457	3625	5082
Ἀρχιεπισκοπή	—	320	320
Βιζύης	20677	8106	28783
Γάνου καὶ Χώρας	7018	—	7018
Δέρκων	13542	—	13542
Διδυμοτείχου	13148	5368	18516
Ἡρακλείας	29081	22688	51769
Καλλιουπόλεως	—	32825	32825
	102257	72932	175189

Επαρχία	Μετά τόν Βαλκανικόν πόλεμον	Κατά τόν Εύρωπαϊκόν πόλεμον	Έν συνόλῳ
—	—	—	—
Έκ μεταφ.	102257	72932	175189
Μυριοφύτου	—	4060	4060
Σαράντα Έκκλησιών	3500	11493	14993
Σηλυβρίας	2960	—	2960
Σωζουπόλεως	7850	—	7850
Τυρολόης	13715	—	13715
	<u>130282</u>	<u>88485</u>	<u>218767</u>

Β'. ΕΠΑΡΧΙΑΙ Δ. ΚΑΙ Α. ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ

Έφέσου	49695	8239	57934
Ήλιουπόλεως	—	9842	9842
Κρήνης	60496	—	60496
	<u>110191</u>	<u>18081</u>	<u>128272</u>

Επαρχία	Μετά τόν Βαλκανικόν πόλεμον	Κατά τόν Εύρωπαϊκόν πόλεμον	Έν συνόλῳ
—	—	—	—
Έκ μεταφ.	110191	18081	128272
Σμύρνης	9250	—	9250
Κυδωνιῶν	5657	20730	26387
Μοσχονησίων	—	6000	6000
Φιλαδελφείας	—	1959	1959
Κυζίκου	8628	7519	16147
Άνέων	—	13813	13813
Δαρδανελλίων	19055	6520	25575
Νικομηδείας	444	8446	8890
Πισσιδείας	665	6395	7060
Προικοννήσου	—	29600	29600
Προύσης	—	12076	12076
	<u>153890</u>	<u>131139</u>	<u>285029</u>

Επαρχίαι	Μετά τόν Βαλκανικόν πόλεμον	Κατά τόν Ευρωπαϊκόν πόλεμον	Εν συνόλῳ
—	—	—	—
Ἐκ μεταφ.	152890	131139	285029
Ρόδου	—	376	376
Ταρσοῦ καὶ Ἀδάων	—	3650	3650
Χαλκηδόνος	—	9394	9394
	<u>153890</u>	<u>144559</u>	<u>298449</u>
Γ'. ΕΠΑΡΧΙΑΙ ΠΟΝΤΟΥ			
Νεοκαισαρείας	—	27216	27216
Ἀμασείας	—	89370	89370
Κολωνίας	—	19938	19938
Ροδοπόλεως	—	17479	17479
Τραπεζοῦντος	—	38434	38434
Χαλδίας	—	64582	64582
	<u>—</u>	<u>257019</u>	<u>257019</u>

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

	ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΒΑΛ. ΠΟΛΕΜΟΝ	ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΕΥΡ. ΠΟΛΕΜΟΝ	ΕΝ ΣΥΝΟΛῳ
Επαρχίαι Θράκης	130282	88485	218767
Δ. καὶ Α. Μ. Ἀσίας	153890	144559	298449
Πόντου	—	257019	257019
	<u>284172</u>	<u>490063</u>	<u>774235</u>
			<u>(413)</u>

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ἐκθεσις Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς ὑπὲρ τῶν μετατοπισθέντων Ἑλληνικῶν πληθυσμῶν.

Πρόλογος

ΜΕΡΟΣ Α΄.

Οἱ διωγμοὶ καὶ τὰ μαρτύρια τοῦ ἐν Θράκῃ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ.

Α΄	Ἐπαρχία Ἀδριανουπόλεως	σελ.	3
Β΄	» Σαράντα Ἐκκλησιῶν	»	14
Γ΄	» Διδυμοτείχου	»	20
Δ΄	» Αἴνου	»	24
Ε΄	» Τυρολόης	»	33
ΣΤ΄	» Βιζύης	»	41
Ζ΄	» Σωζοαγαθουπόλεως	»	48
Η΄	» Δέρκων	»	49
Θ΄	Ἀρχιεπισκοπὴ Κωνσταντινουπόλεως	»	54
Ι΄	Ἐπαρχία Μετρῶν	»	56
ΙΑ΄	» Σηλυβρίας	»	58
ΙΒ΄	» Ἡρακλείας	»	62
ΙΓ΄	» Γάνου καὶ Χώρας	»	76
ΙΔ΄	» Μυριοφύτου	»	83
ΙΕ΄	» Καλλιουπόλεως	»	86

ΜΕΡΟΣ Β΄.

Οἱ διωγμοὶ καὶ τὰ μαρτύρια τοῦ ἐν τῇ Ἀ. καὶ Α. Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ

ΙΣΤ΄	» Χαλκηδόνος	»	99
ΙΖ΄	» Νικομηδείας	»	106
ΙΗ΄	» Νικαίας	»	115
ΙΘ΄	» Προύσης	»	119
Κ΄	» Κυζίκου	»	124
ΚΑ΄	» Προικοννήσου	»	130
ΚΒ΄	» Δαρδανελλίων	»	134
ΚΓ΄	» Κυδωνιῶν	»	142
ΚΔ΄	Ἐπισκοπὴ Μοσχονησιῶν	»	157
ΚΕ΄	Ἐπαρχία Σμύρνης	»	159
ΚΣΤ΄	» Ἐφέσου	»	181
ΚΖ΄	» Ἀνέων	»	196
ΚΗ΄	» Κρήνης	»	198
ΚΘ΄	» Φιλαδελφείας	»	205
Λ΄	» Ἡλιουπόλεως	»	208
	Ἐπόμνημα Μητροπολιτῶν τοῦ νομοῦ Σμύρνης	»	214
ΛΑ΄	Ἐπαρχία Πισσιδείας	»	221
ΛΒ΄	» Ἀγκύρας	»	225
ΛΓ΄	» Ἴκονίου	»	227
ΛΔ΄	» Καισαρείας	»	231

ΜΕΡΟΣ Γ΄.

Οἱ διωγμοὶ καὶ τὰ μαρτύρια τοῦ ἐν Πόντῳ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ.

ΛΕ΄	Ἐπαρχία Κολωνίας	»	235
-----	------------------	---	-----

ΛΣΤ'.	»	Χαλδίας	»	241	
ΛΖ'.	»	Ροδοπόλεως	»	264	
Αἱ Σταυροπηγῆ καὶ Μοναὶ τοῦ Πόντου				»	269
ΔΗ'.	»	Ἐπαρχία Τραπεζοῦντος	»	273	
Οἱ Σταυριῶται				»	285
ΔΘ'.	»	Ἐπαρχία Ἀμασειας	»	289	
Μ'.	»	Νεοκαισαρείας	»	307	

ΜΕΡΟΣ Δ'.

Ἐγγραφα Πατριαρχικὰ
σχετιζόμενα πρὸς τοὺς διωγμοὺς
τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ.

Ἱστορικαὶ σημειώσεις	»	319
Τακρίρια — τεσκερέδες	»	323
Διάφορα ἔγγραφα	»	351

ΜΕΡΟΣ Ε'.

Στατιστικὴ τοῦ ἐκδιωχθέντος ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ.

Ἐπαρχία Θράκης	»	373
» Δ. καὶ Α. Μικρᾶς Ἀσίας	»	384
» Πόντου	»	399
Γενικὴ στατιστικὴ	»	409
Πίναξ τῶν περιεχομένων	»	413

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΑΙ ΔΑΠΑΝΗ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΤΩΝ ΜΕΤΑΤΟΠΙΣΘΕΝΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΩΝ

